

II Pla Municipal de Polítiques de Dones de Deltebre

Bases teòriques-Deltebre en xifres

Rosa Queral Casanova

© dels texts i fotografies Rosa Queral Casanova
Primera impressió: juliol 2018-07-17
ISBN

BASES TEÒRIQUES PER L'ELABORACIÓ DEL
II PLA MUNICIPAL DE POLÍTQUES DE DONES DE DELTEBRE

1. Introducció

La Regidoria de les Dones de l'Ajuntament de Deltebre va elaborar el I Pla Municipal de Polítiques de Dones per als anys 2007-2011. En l'esmentat pla es proposa com a principal objectiu millorar el benestar de la ciutadania mitjançant la implementació de tot un seguit d'actuacions, entre les quals es descriu *portar a terme una diagnosi del municipi*, així com una valoració dels dèficits existents i de les potencialitats de futur.

El Pla d'Acció que es va presentar va intentar descriure, explorar, plantejar i esbossar propostes d'actuació per dissenyar i planificar nous programes d'intervenció social, tant a curt com a mitjà termini. Aquestes propostes d'actuació proposades en aquest Primer Pla Municipal de Polítiques de Dones (2007-2011) no han estat mai avaluades.

Per aquesta raó hem cregut convenient que prèviament a l'elaboració d'un nou pla era necessari i imprescindible elaborar una diagnosi de la comunitat, entesa com la coneixença que s'adquireix per l'observació dels indicadors i les manifestacions dels agents i persones informadores clau, que ens indiquen aquelles situacions o circumstàncies a través de les quals podem establir la naturalesa d'uns fets, problemes o circumstàncies.

Però abans d'endinsar-nos al coneixement d'una comunitat determinada, en aquest cas, de la població de Deltebre, cal entrar en la fonamentació teòrica per saber situar-nos en un marc conceptual i legal que orienti els passos a seguir de la recerca posterior.

Tot i els progressos assolits per les dones en les darreres dècades, l'estructura social vigent continua responent a un model androcèntric que situa l'home com a referent universal i grup dominant que defineix i imposa, al llarg de la història, els seus valors i la seva pròpia concepció del món, mantenint l'hegemonia dels homes en els òrgans de poder i preservant les situacions de dependència de les dones respecte dels homes. Aquesta manera de veure el món es tradueix també en la utilització del llenguatge, que pretén mantenir una posició subordinada de les dones i invisibilitza l'experiència i el saber femení.

A la pràctica dones i homes no gaudeixen dels mateixos drets i deures. Persisteixen desigualtats que són producte d'estructures socials que es generen en l'àmbit de la família, l'educació, la cultura, els mitjans de comunicació, en el món laboral, social, entre altres àmbits. No hi ha cap esfera ni cap estructura social que sigui neutra respecte del gènere. Les polítiques no són neutres i afecten de manera diferent homes i dones; per aquesta raó cal modificar les maneres de fer política i incorporar tota la diversitat de la ciutadania.

Deltebre és un poble compromès i responsable que aspira a la construcció d'una societat catalana més lliure, justa, igualitària, sostenible, i equitativa, on els drets humans individuals i col·lectius siguin respectats, protegits i garantits. Per aquesta raó es planteja construir un nou model de relacions entre homes i dones i transformar les estructures organitzatives incorporant la transversalitat de gènere en tots els estadis de la política municipal des de la diagnosi, el disseny, la implementació i l'avaluació.

Per aquests motius l'Ajuntament de Deltebre, en encarregar l'elaboració d'aquest pla, a banda de complimentar les directrius legislatives vigents, adopta un compromís de futur al qual desitja contribuir a través del II Pla de Polítiques de Dones en les direccions següents:

- **Consolidar les polítiques de dones com a prioritàries i necessàries** per incorporar veritablement el principi d'eficàcia en tota l'acció política.
- **Escoltar i recollir la veu de les dones**, incorporant la diversitat de dones a l'acció política, reconèixer els valors femenins i donar resposta a les demandes i a les expectatives de les dones envers les polítiques públiques.
- **Posar en marxa i desplegar les metodologies** necessàries per aconseguir que la **transversalitat** de la **perspectiva de gènere** impregni totes les àrees que conformen el cartipàs municipal.
- **Crear i/o consolidar l'espai de reconeixement** de les polítiques de dones en l'**agenda política municipal**, defensar la seva prioritat i **reforçar l'estratègia de la transversalitat de gènere** en el conjunt de les àrees i agents implicats.

- **Avançar en l'erradicació de la violència masclista** i en la construcció d'una societat que permeti el lliure desenvolupament de dones i homes, i promoure nous models de masculinitats i feminitats que facin possible l'establiment de relacions igualitàries entre sexes a partir del respecte mutu, l'autonomia i la llibertat.
- **Promoure un poble saludable, feminista i coeducador.**

El II Pla Municipal de Polítiques de Dones de Deltebre es presenta a partir d'un treball de diagnòstic fonamentat en l'anàlisi dels indicadors com a mètode per a la identificació dels problemes i necessitats de les dones. Els mètodes d'estudi de necessitats són relativament nombrosos a la bibliografia d'estudis de comunitat. Es distingeixen pel procés d'informació que se segueix, el grau d'experiència que fa falta per dur-los a terme, el temps disponible i els recursos necessaris disponibles.

EL mètode que s'utilitza per recollir la informació ja disponible però no enregistrada específicament s'anomena recopilació de dades. Altres mètodes desenvolupen la informació recollida integrant dades noves.

L'anàlisi de comunitat que hem dut a terme **ha pretès ser sensible i receptiva** davant les situacions que generen la possible pèrdua de rellevància de les polítiques de dones, per contribuir a **superar les estigmatitzacions**, ja que, en el context de crisi socioeconòmica actual, **les polítiques de dones poden ser considerades accessòries i no prioritàries**. Per fer front a aquesta conjuntura, i perquè l'actuació sigui consistent i coherent, **cal establir una brúixola o observatori** que indiqui si s'està treballant d'una manera coordinada i sota una mateixa perspectiva. Això permetrà tant el desenvolupament del projecte com desplegament de l'organització de la comunitat i d'aquelles persones que en són agents intervinents. També facilitarà la integració i el creixement i permetrà construir respostes adequades a les expectatives de les dones i de la ciutadania en general, al mateix temps que s'actua de manera estratègica i eficient.

Per tot això, el II Pla Municipal de Polítiques de Dones de Deltebre, en coherència amb els principis i valors que es deriven dels diferents ordenaments jurídics, i amb les directrius sobre els plans desenvolupats esmentats anteriorment, té **la missió** de

promoure el desenvolupament humà sostenible impulsant processos de democratització, bon govern, foment de la pau i el ple gaudi dels drets humans de les dones i els homes, considerant les persones com a titulars de drets i les administracions com a titulars d'obligacions.

Per aquesta raó, el govern municipal amb un **enfocament de gènere**, requisit imprescindible per a un desenvolupament equitatiu, i amb **l'enfocament basat en els drets humans**, planificarà i desenvoluparà una **acció de govern integradora** que contribueixi a la construcció d'una societat en la qual homes i dones puguin desenvolupar els seus projectes de vida i les seves expectatives des d'una perspectiva més igualitària, justa i equitativa per a les dones i els homes, i en la qual les dones puguin viure lliures de violència masclista i amb salut.

En aquest sentit **analitzarà i transformarà les causes estructurals** que provoquen les desigualtats i la discriminació envers les dones **en tots els àmbits** (econòmic, laboral, polític, social, educatiu, cultural) per mitjà d'estratègies per erradicar-les, garantint l'exercici dels drets –en la quàdruple dimensió de **reconèixer, respectar, protegir i garantir**- i **per exigir-ne l'exercici efectiu tant a les persones com a les col·lectivitats.**

L'enfocament de gènere reivindica el seu component polític desenvolupat per la seva crítica al sistema patriarcal, i comporta posar en el centre del debat la sostenibilitat de la vida humana i ambiental, una nova distribució del treball de cura i productiu, una vida lliure de violències, els drets sexuals i reproductius i els drets econòmics, laborals i polítics de les dones. Determinants fonamentals per dur a terme una vida autònoma, joiosa i solidària, terme que defineix el concepte de salut a casa nostra.

El potencial dels drets humans, que no s'esgota en el reconeixement formal del dret, sinó que s'ha de garantir en totes les dimensions (**disponibilitat, accessibilitat, qualitat, acceptabilitat, assequibilitat i sostenibilitat en el temps**) i els principis (**no discriminació, accés a la informació, participació i retiment de comptes**) advoca per garantir els drets a partir d'una concepció universal i transformadora. Així, s'assumeix que els drets col·lectius són determinants per a comprendre i assumir, en la seva plenitud i implicacions, els drets humans individuals. **Els drets humans no poden ésser entesos ni ésser plenament desenvolupats si els pobles als quals les persones**

pertanyen no els respecten. A més, els drets humans esdevenen la pedra angular per a la governança democràtica. Aquesta manera d'entendre la realitat fa que els drets individuals i els drets col·lectius es puguin entrellçar i mútuament vitalitzar.

Els valors formen part de la identitat d'un projecte i **representen els principis que orienten l'acció** de tots els agents implicats. Indiquen de quina manera es vol fer el camí proposat i **han de servir de guia** perquè l'actuació sigui consistent i coherent. Els valors **són la base**, els pilars sobre els quals es construeix i es desplega l'acció política.

Per poder tirar endavant un pla és necessari **treballar de manera coordinada i sota una mateixa perspectiva**. Això permetrà el desenvolupament del projecte, de l'organització dels agents intervinents i en facilitarà la integració i el creixement, construint respostes adients a les expectatives de les dones i de la ciutadania en general i, al mateix temps, es podrà actuar de manera estratègica i eficient.

L'exercici d'explicitar, ja des de l'inici, els valors inspiradors d'aquest pla **respon a la voluntat que siguin compartits i assumits** per totes les persones implicades en la seva posada en marxa. Ara bé, és necessari que aquests valors **tinguin un sentit pràctic** per a totes i per a tots, que els coneguin, estiguin d'acord amb el seu significat, comprenguin què impliquen i es comprometin a posar-los en pràctica.

Els valors que impregnen el II Pla de Polítiques de Dones de Deltebre s'han d'entendre i interpretar de manera radial, és a dir, de manera relacional, ja que tots i totes formem part de la finalitat d'avançar cap a la igualtat efectiva de dones i homes a través de l'aposta per l'estratègia de la transversalització de la perspectiva de gènere.

Quadre 1. Elaborat a partir de les dades del Pla Estratègic de Polítiques de Dones del Govern de la Generalitat de Catalunya 2012-15.

2.Els valors inherents al II Pla de Polítiques de Dones de Deltebre són:

2.1. La transparència

La transparència **és un valor clau** que ajuda a visibilitzar el grau d'assoliment de l'estratègia transversal de gènere en les polítiques públiques i en els mecanismes operatius i d'intervenció que requereix el desplegament del pla. S'ha d'incorporar com a valor de referència, com a **garantia davant la ciutadania** però sobretot com a mecanisme per a la legitimitat i la racionalitat de l'acció pública. Té relació amb el **compromís, la responsabilitat, l'accessibilitat i l'exigència d'informació i amb la manera i els espais** en què es prenen les decisions relatives a un projecte o programa concret.

2.2. La cultura d'anàlisi i avaluació

Des del coneixement s'ha d'aportar valor a l'actuació política perquè esdevingui transformadora i eficaç. Incorporar **l'anàlisi, la diagnosi i l'avaluació** com a instruments per generar coneixements que confereixen la capacitat d'aplicabilitat. L'avaluació és l'eina necessària de millora de les polítiques de dones per avançar en el rendiment de comptes i la responsabilitat social sobre la gestió pública, millorant els resultats obtinguts i incorporant les recomanacions de millora.

2.3. L'equitat

És el valor vinculat als drets humans i a la justícia social. L'equitat de gènere **reconeix la diversitat i les diferències entre els home i les dones.** Es tradueix en el reconeixement de les necessitats diverses que cal identificar i tractar de corregir desequilibris per possibilitar i garantir un accés equitatiu als recursos per a tota la ciutadania.

2.4. La voluntat de cooperació i col·laboració

És un valor clau per a la implantació de la transversalitat de la perspectiva de gènere en totes les polítiques públiques. És la voluntat de col·laboració i la cooperació amb els diferents agents socials per compartir i construir col·lectivament el coneixement necessari per desenvolupar polítiques de dones i per crear sinergies que permetin aprofitar millor els recursos existents i millorar en eficàcia i eficiència.

2.5. L'autoritat femenina

Pretén **reconèixer el llenguatge, les aportacions i la paraula de les dones** en les esferes socials, polítiques, econòmiques i culturals. Per tant, l'autoritat femenina no és tant una cerca de les contribucions de les dones al coneixement tradicional eminentment masculí com el fet de **considerar, valorar i visibilitzar el coneixement** vertebrat des de la conceptualització del món de les dones, des de la seva manera de fer i de participar, a fi de **reconèixer les dones com a subjectes d'acció**.

2.6. El reconeixement i el respecte de la diversitat

Es parteix de la base que l'experiència femenina no és única, i es treballa amb la voluntat d'integrar i recollir la complexitat d'aquesta diversitat, visibilitzar-la i donar-hi les respostes adients. Partir del **reconeixement de les capacitats de les dones, d'allò que les dones fan i de la manera com ho fan**. Fer que l'experiència, els sabers i les pràctiques de les dones es converteixin en referents per a tothom, i trencar així amb la visió androcèntrica universalitzada fins ara per un model de societat que no ha tingut en compte les dones.

2.7. La quotidianitat

Des de la perspectiva de gènere, **la quotidianitat es construeix** en relació amb dues variables: situar en el **centre la vida humana** i reorganitzar els **temps socials**. La

perspectiva de gènere ens facilita visibilitzar l'assumpció desigual tant del temps com de les responsabilitats de cura entre les dones i els homes. És en la construcció de la quotidianitat de moltes dones que **s'evidencia la desigualtat de gènere en els usos del temps**, perquè es mantenen estereotips sexistes que limiten una organització quotidiana lliure d'aquests temps tant en l'esfera domèstica i familiar com en l'esfera laboral i personal. Per això cal replantejar la lògica economicista del benefici, **reconèixer l'activitat de cura i sosteniment de la vida humana**, realitzada majoritàriament per les dones i donar-hi valor.

2.8. L'empatia

Assumir l'empatia com la **capacitat de posar-se en el lloc de l'altra persona**, un exercici de comunicació des de la proximitat basat en una escolta i comprensió actives i que pretén construir relacions horitzontals per escoltar les dones. Per tant, el punt de partida del valor de l'empatia és el reconeixement de l'altra persona i la **incorporació de les habilitats relacionals** que es basen en la **generació de consens i en l'autoritat**.

3. Els principis orientadors del II Pla Municipal de Polítiques de Dones de Deltebre són:

3.1. La governança

Dones i homes compartim els principis bàsics de la democràcia, però al llarg de la història les diferències entre les dones i els homes –els seus sabers, experiències i prioritats– sovint han quedat encobertes per una neutralitat que no ha fet altra cosa que reforçar els sabers dels homes i minvar la visibilitat i el reconeixement dels sabers de les dones. Així doncs, tot i que **els conceptes de ciutadania i governança estan vinculats**, les prioritats polítiques de les dones no sempre han quedat incloses en l'agenda política ni en el model de gestió pública de les administracions, i això ha generat desigualtat per raó de sexe.

Per tant, partint del principi de ciutadania com a element aglutinador de tota política pública, és imprescindible incorporar en l'acció de govern el concepte de **governança com a garant dels drets de les dones**. Així, s'entén que la governança pretén assegurar el bon govern amb la creació **d'espais comuns de diàleg** (per a totes i tots) dins les organitzacions i comunitats mitjançant els quals es contribueix a articular una **visió compartida de la realitat**.

Tal com assenyala la Comissió Europea, en l'Estratègia per la igualtat entre les dones i els homes 2010-2015, la governança només serà possible mitjançant la incorporació de la perspectiva de gènere en totes les etapes del procés polític –disseny, implementació i avaluació– i en totes les polítiques públiques.

La governança **com a principi orientador del treball** ha d'incorporar **les capacitats, les visions i els talents femenins a la gestió pública** en un context, l'actual, en el qual les pràctiques centrades en els valors de la jerarquia i la competitivitat tenen dificultats per aportar respostes satisfactòries.

La governança es pot definir com ***la capacitat de negociació, de gestionar la diversitat, de desenvolupar l'empatia envers totes les persones que formen part d'un col·lectiu o d'una comunitat, que requereix la creació de xarxes horitzontals, de diàleg i de cooperació***. I totes aquestes competències i habilitats han estat i són experiències femenines perquè, per a les dones, l'exercici de la governança en la quotidianitat és una pràctica incorporada en la seva manera d'actuar i relacionar-se amb els altres.

La xarxa de governança vincula agents públics, semipúblics i privats que depenen els uns dels altres per poder obtenir resultats propis, però que actuen independentment (si bé amb els ulls posats en les expectatives dels altres). Els agents han d'involucrar-se en les qüestions de la xarxa i mostrar que poden contribuir amb recursos i competències que són valuoses per als altres agents. Les relacions entre agents són més horitzontals que verticals, tot i que les interdependències poden resultar asimètriques pel fet que uns agents poden ser més centrals que altres. Tot i així, les relacions es basen en l'intercanvi més que en les ordres i comandaments. En principi,

*les autoritats públiques que participen en les xarxes no són més que un agent entre d'altres.*¹

3.2. La participació

La participació fa referència a les **pràctiques que la ciutadania porta a terme amb l'objectiu de contribuir i influir en la construcció de l'imaginari col·lectiu, els valors, el sistema econòmic i l'organització social**. Així, la participació, com a conjunt d'accions, té per finalitat la configuració del model de societat en què vivim.

La llengua és un mirall de la nostra societat, ja que és a través de les paraules i del significat que socialment se'ls ha atorgat que es pensa i s'anomena la realitat. Per això és tan important tornar a definir i ampliar determinats conceptes perquè, d'aquesta manera, puguin donar compte de la societat actual.

Sovint la participació s'ha vinculat, específicament, a l'esfera governamental i a alguns grups o organitzacions de la societat civil. La política també fa referència a l'habilitat dels individus d'influir en la presa de decisions governamentals mitjançant la mobilització i el suport d'altres persones de l'entorn. Així, des d'aquesta perspectiva, es pot afirmar que moltes dones no hi participen. Tanmateix, tot i no disposar de xarxes formals o d'estructures formalitzades de participació política, gràcies a **la capacitat relacional femenina per teixir xarxes informals, les dones exerceixen lideratge i autoritat i prenen decisions**. En aquest sentit, les dones, a través de les seves pràctiques, reflexions i aportacions teòriques, han ampliat el concepte de participació vinculat exclusivament a l'espai públic i l'han obert a l'espai de la gestió de la quotidianitat.

És necessari estar amb les dones per aproximar-se a la seva realitat, analitzar-la, compartir i fer coses juntes, mirar i mirar-se per avançar.

Actualment ja no és possible negar la participació de les dones al llarg de la història en la construcció, el manteniment i la transformació de la societat. El repte continua sent, però, **el reconeixement de les aportacions de les dones a tots els àmbits de la societat**.

¹ PRATS I CATALÀ, J (2009): *Gobernanza y Democracia*. En: **aigob. Revista Digital de la Asociación Internacional para la Gobernanza, la Ciudadanía y la Empresa**. <http://aigob.org> Generat el 8 de maig de 2009, 11:55

És per tot això que es posa de manifest la necessitat d'un canvi de paradigma a fi de garantir la presència i la veu de les dones en el procés de construcció d'un model de societat equitativa, **un nou model de societat que posi en el centre la vida humana, en el qual les capacitats i habilitats, tant dels homes com de les dones, siguin reconegudes com a necessàries i valuoses per a tota la ciutadania.**

En relació amb **la participació** de les dones més formalitzada, és important enfortir **les organitzacions de dones** per poder considerar les seves aportacions en el moment de prendre decisions, ja que la seva participació **fa possible la pràctica de polítiques públiques d'una forma més equitativa i equilibrada.** És necessari, per tant, fomentar la participació en associacions de dones, però també **promoure la participació en el món associatiu en general,** a fi de visibilitzar l'empoderament i el lideratge femenins en tots els àmbits de la vida pública. En aquest sentit, **les xarxes socials i Internet es configuren com a eines i espais on les dones haurien de tenir la possibilitat de participar** activament per crear i generar opinió i influència múltiple, i propiciar una trobada intergeneracional, tant per compartir coneixements i necessitats com per traçar llaços de valor afectius.

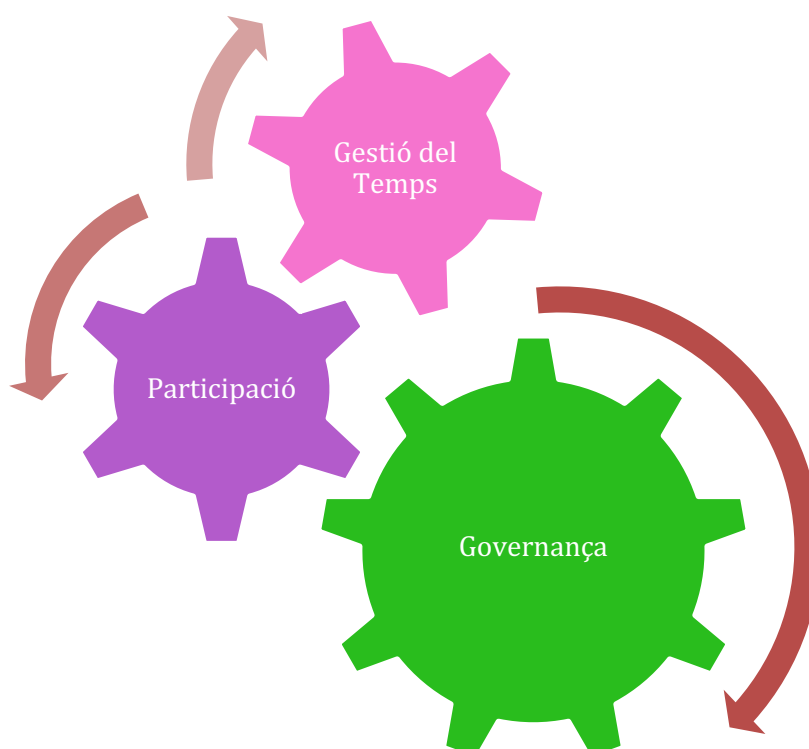
3.3. La gestió del temps

La gestió del temps i dels espais és un dels reptes més urgents als quals la societat s'afronta diàriament i als quals s'ha de donar resposta de manera responsable. La suma del treball reproductiu i productiu i de la participació –formal o informal– a través de les xarxes socials existents requereix un abordatge en què **el valor de les relacions humanes, la cooperació, el diàleg, la mediació i la comunicació són i seran habilitats essencials** per donar resposta a la complexitat creixent de les demandes socials.

Les dones faciliten, a través de la seva expertesa i capacitats relacionals, **solucions a la simultaneïtat de tasques i espais.** Les respostes a la gestió de la complexitat, però, no han d'aprofundir en la doble presència, sinó que han d'impregnar tots els espais relacionals dels valors esmentats anteriorment, basats en **el valor de la cura i la**

sostenibilitat de la vida i en l'equilibri en la corresponsabilitat entre les dones i els homes.

Des d'aquesta perspectiva, **el reconeixement global de la cura i de la sostenibilitat de la vida**, tant de les persones dependents –infància i gent gran– com de la resta de **tasques vinculades a la gestió de l'àmbit quotidià**, realitzades majoritàriament per les dones, requereix de manera directa la implicació i la corresponsabilitat de dones i homes. Una part important del benestar emocional i material de les persones es configura en l'espai de l'àmbit quotidià, on imperen els valors de la solidaritat, l'afectivitat i la cura. En uns moments de canvis socials, polítics i econòmics tan significatius com els actuals, **és urgent impulsar la translació d'aquests valors a l'àmbit públic i posar una atenció especial a la coeducació**, de manera transversal, **com una acció prioritària** no sols en les institucions educatives, sinó de manera molt important **en tots els espais, formals i informals, de socialització i participació ciutadana**.

Quadre 2. Principis orientadors del II Pla de Polítiques de Dones de Deltebre. (Elaboració pròpia)

Les estratègies a seguir són:

3.4. L'empoderament

S'ha ampliat l'ús del mot **empoderament** per anomenar el camí de les dones cap a la llibertat. Si pensem en les dones com a receptores d'una intervenció i no com a dones capaces, rebels, intel·ligents o fortes, persones que encaren situacions adverses i busquen estratègies per fer-se un lloc i crear marcs de relació adequats, aquesta intervenció no tindrà un caràcter protector i paternal. Contràriament, l'objectiu de la intervenció consistirà a facilitar instruments útils en tots els àmbits de la vida, però seria limitada si no contribuís tant per la forma com pels continguts a l'empoderament. **Empoderament en el sentit de desenvolupament de les pròpies capacitats, recuperar el valor de la pròpia experiència i fer-la visible al món.**

El concepte empoderament va ser emprat per primera vegada l'any 1994, en el marc de la Conferència Mundial de Població i Desenvolupament del Caire; es va utilitzar per assenyalar el dret de les dones al control de la maternitat. En el marc de la Plataforma d'Acció de la Quarta Conferència Mundial de les Dones, a Beijing, el 1995, va ser quan el terme va esdevenir un concepte integral que fa referència **a l'accés de les dones a tots els drets en totes les esferes de la vida.**

Així, la Declaració de Beijing posa de manifest l'empoderament i l'avenç de les dones en garantir-los la possibilitat de realitzar totes les seves potencialitats en la nostra societat i configurar les seves vides d'acord amb les seves pròpies aspiracions. Amb aquest concepte **s'expressa l'expectativa de la igualtat d'oportunitats de dones i homes**, i això també inclou la participació en la presa de decisions i l'accés al poder, que faci possible un món lliure de violència i més equitatiu, en el qual **és imprescindible recuperar el valor social de les relacions humanes.**

L'empoderament de les dones té, d'una banda, **una dimensió individual o personal i, d'altra banda, una dimensió col·lectiva.** Pel que fa al vessant individual, ***l'empoderament és el procés mitjançant el qual les dones prenen consciència del seu poder i autoritat per millorar la seva autonomia tant física com econòmica i cultural; alhora que també serveix per conèixer millor i prendre consciència de quines són les***

seves capacitats. La dimensió col·lectiva o social de l'empoderament es conforma a través d'accions socials i polítiques que potencien i afavoreixen el grau d'autonomia i intervenció de les dones en totes els àmbits.

L'empoderament *és una estratègia que possibilita que les dones qüestionin, reinterpretin, i canviïn rols i responsabilitats i incrementin la seva pròpia autoconfiança i el control sobre els recursos* (físics, humans, intel·lectuals, financers i personals) i sobre la ideologia (creences, valors i actituds). Per això no es tracta només d'adoptar estratègies de formació, d'adquisició d'habilitats o d'enfortiment psicològic (dimensió individual), sinó també de *portar a terme processos col·lectius, democràtics i oberts de definició d'agenda política* (dimensió col·lectiva).

Per tant, **l'empoderament de les dones** no identifica el poder en termes de dominació vers els altres, sinó com **un increment de la seva autoestima, capacitats, formació i drets** amb la finalitat de poder participar en els processos de presa de decisions.

Resulta imprescindible, per tant, **facilitar l'emergència dels talents femenins** i dotar el paradigma social actual d'una visió més integradora que reculli la sensibilitat d'ambdós sexes. Per aquest motiu, cal consolidar i impulsar nous models de lideratge que incorporin en el seu conjunt les habilitats i les experteses femenines.

3.5. La transversalitat de gènere

La transversalitat *és una estratègia per promoure la igualtat de gènere*. El concepte transversalitat neix a Suècia, a principis de la dècada dels noranta, en el context de l'articulació de la política de promoció de les dones, i més concretament en la seva incorporació al mercat de treball. La transversalitat **es crea per aportar la capacitat d'actuació** en determinades qüestions per a les quals la seva estructura clàssica no està preparada. Així doncs, les polítiques de dones són les pioneres a utilitzar la transversalitat i és des d'aquí que es generalitza i s'acaba aplicant aquesta metodologia de treball en sentit ampli a la resta de polítiques públiques.

Treballar a partir de la transversalitat de gènere **és posar en dubte la suposada neutralitat** de tots els processos socials, polítics i econòmics i, per tant, també de les polítiques públiques.

Aquesta estratègia implica **superar la històrica marginació dels temes de gènere en l'agenda política i en les institucions implicades**, i suposa una visió més àmplia i complementària de les tradicionals polítiques d'igualtat d'oportunitats, ja que implica una comprensió més adequada de les relacions de gènere en la realitat social i política, en totes les seves dimensions i interconnexions, a la vegada que permet més oportunitats de transformació de les relacions de gènere cap a la part interna de les institucions i organitzacions, així com en les seves intervencions vers l'exterior.

Per tant, veiem que la transversalitat de gènere s'articula **com un instrument dual que comprèn tant una estratègia que involucra tots els agents socials en la recerca de la igualtat de gènere com la denominació de determinades eines per a l'anàlisi de gènere**. Com a metodologia de treball, posa de manifest la necessitat de modificar la cultura de treball, el disseny organitzatiu i la gestió relacional de les administracions públiques.

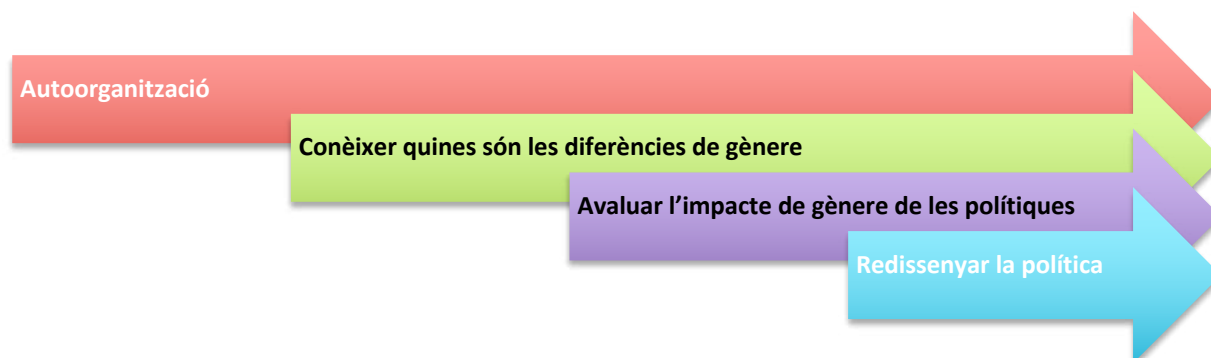
Des de la transversalitat de gènere es reconeix que **no hi ha cap camp que sigui neutral al gènere, ja que les diferents dimensions dels problemes i desigualtats de gènere operen en l'àmbit simbòlic, normatiu, subjectiu i relacional**, per la qual cosa és necessari aprofundir en l'anàlisi multicausal i la integralitat de l'acció des de l'acció política. Per tant, la introducció de noves propostes en l'agenda política no és una decisió neutra, ja que les polítiques públiques parteixen de la identificació d'una situació insatisfactòria que cal corregir i proposen mesures per millorar-la. D'aquesta manera, la perspectiva de gènere no sols ha d'estar present en les mesures proposades, sinó també en aquesta primera etapa d'identificació de la problemàtica.

3.6. La perspectiva de gènere

La perspectiva de gènere **ha d'aplicar-se en totes les fases de la planificació i execució de polítiques públiques, dels programes i dels projectes: diagnòstic, planificació,**

implementació, seguiment i avaluació, i mantenir en totes aquestes l'objectiu de contribuir a fomentar la igualtat efectiva de dones i homes.

Implementar la transversalitat de gènere en el conjunt de plans i actuacions suposa seguir unes fases o passos bàsics:

Quadre 3. Fases per a la implementació de la transversalitat de gènere. (Elaboració pròpia)

a) Autoorganització. Pas previ que inclou **la implicació, la sensibilització, l'empoderament i l'establiment de les bases culturals per a la igualtat d'oportunitats**. Això inclou la formulació dels objectius, la planificació, el disseny, l'elaboració del pressupost i la definició de les responsabilitats de tots els agents implicats des d'una visió de gènere.

b) Conèixer quines són les diferències de gènere. Per conèixer l'impacte de gènere d'una política **cal saber com afecta en la vida de les persones de manera diferent per raó del seu sexe**. Cal, per tant, disposar de **dades estadístiques separades per sexes i d'indicadors no androcèntrics** que permetin fer una anàlisi de la informació des d'una visió de gènere.

c) Avaluar l'impacte de gènere de les polítiques. Un cop visualitzades aquestes diferències, per evitar conseqüències negatives i millorar la qualitat i l'eficiència de la proposta, **cal fer una avaluació de l'impacte de gènere** comparant la situació actual amb

els resultats que s'havien previst a l'hora de dissenyar la política, i si s'ha contribuït a crear situacions d'igualtat i a eliminar desigualtats i discriminacions.

d) Redissenyar la política. Si l'aplicació de la política ha donat lloc a un resultat neutral o a un impacte negatiu sobre la igualtat, cal redissenyar-la cercant els orígens de la desviació o desigualtat.

Així doncs, ***el concepte de transversalitat de gènere és un concepte d'una mirada integradora i multidimensional, a través de la qual la perspectiva de gènere es converteix en un eix cognitiu i d'actuació que ha d'impregnar tots els processos de la gestió pública, de manera que des d'aquest eix la mirada de gènere deixa de ser una mirada residual i localitzada en àrees concretes i específiques de l'acció política i esdevé un principi bàsic estructurador de les dinàmiques de planificació i implementació de les polítiques públiques.***

Quadre 4. Estratègies dels Plans de Polítiques de Dones. (Elaboració pròpia)

4. Marc conceptual

El principi d'igualtat, entesa com equivalència i com a no discriminació entre homes i dones, forma part dels drets humans i és un pilar bàsic de tots els ordenaments jurídics de les societats democràtiques. El dret fonamental de la igualtat de dones i d'homes és una necessitat essencial d'una societat democràtica que vol erradicar el sistema patriarcal, androcèntric i sexista.

La realitat ens demostra que, malgrat aquesta implicació, la igualtat d'oportunitats entre les dones i els homes no s'aconsegueix només mitjançant el coneixement i l'aplicació de les lleis. Diàriament es constata que persisteixen discriminacions que fan que aquesta igualtat no sempre sigui efectiva. Per aquesta raó, és necessari establir mecanismes per evitar les discriminacions, per corregir-les i per implicar tots els aspectes de la vida, ja siguin polítics, econòmics, socials i culturals, i d'aquesta manera poder assolir una veritable igualtat d'oportunitats entre homes i dones. Uns mecanismes que, respectant i tractant les diferències, ajudin a resoldre els desequilibris existents en la vida quotidiana de les dones i els homes.

A la pràctica dones i homes no gaudeixen dels mateixos drets i deures. Persisteixen desigualtats que són producte d'estructures socials que es generen en l'àmbit de la família, l'educació, la cultura, els mitjans de comunicació, en el món laboral, social, entre altres àmbits. Ens cal generar una nova cultura andrògina on les dones i homes siguin una barreja de masculinitats i feminitats, perquè les desigualtats entre homes i dones conformen una realitat social que comporta el repartiment desigual del poder, que arriba a assolir quotes d'abús i sofriment d'un sexe cap a un altre. Combatre la persistència i la reproducció de les desigualtats i promoure una societat veritablement igualitària ha de ser la missió de les autoritats locals donat que són les més pròximes a la població i per tant poden ser coneixedores de les discriminacions vers les dones, ja siguin directes o indirectes.

L'arrel de totes aquestes desigualtats generadores de discriminacions, les hem d'anar a buscar en el si del patriarcat.

4.1. El patriarcat. Eines del patriarcat

El patriarcat és una **organització política, econòmica, religiosa i social** fonamentada en la idea d'autoritat i lideratge de l'home. Aquesta organització dóna a l'home la potestat de predomini sobre les dones. Predomini del marit sobre l'esposa, del pare sobre la mare, de la línia de descendència paterna sobre la materna. **L'espai de poder masculí ha pres com a patró de referència l'home, i l'ha convertit en allò pretesament neutre, representant del gènere humà i que s'apropia i s'ha apropiat de la sexualitat i de la reproducció de les dones i del seu producte: les filles i els fills. El poder masculí ha creat un ordre simbòlic a través dels mites i la religió que el perpetuen com a única estructura possible.**²

El patriarcat disposa d'una sèrie d'instruments per assolir els seus objectius: l'androcentrisme, el sexisme, el masclisme, la misogínia i la violència de gènere.

a. Androcentrisme

L'androcentrisme **és l'adopció generalitzada d'un punt de vista masculí com a punt de vista neutre i universal.** Fa referència a l'adopció d'un punt de vista central que s'afirma hegemonícamment, relegant als marges del no significatiu o insignificant, del negat, tot allò que és considerat-pertinent per a valorar com a superior la perspectiva obtinguda.³

L'universal masculí construït en la ciència, en l'educació i en la història ha ignorat les dones en el procés de la seva construcció.⁴

Un cas rellevant el trobem en la medicina i les ciències de la salut. Tant la investigació com la docència i l'assistència sanitàries han tractat les dones com si fossin homes.

En el àmbit de la sanitat s'ha produït una homogeneïtzació de les patologies patides pels homes i per les dones, tant és així que en els llibres de patologia mai s'ha tractat de

² REGUANT, Dolors (1996): *La Mujer no existe*. Bilbao. Ed. Maite Canal. Pàg. 20. Citat en SAU, Victoria (2003): *Mujeres en la era global. Contra un patriarcado neoliberal*. Barcelona. Edit. Icaria pàg. 55

³ MORENO, Amparo (1986): *El arquetipo viril protagonista de la historia. Ejercicios de lectura no androcéntrica*. Barcelona. Edit. La Sal.

⁴ BALLARÍN DOMINGO, Pilar (2001): *La educación de las mujeres en la España contemporánea (siglos XIX y XX)*. Madrid, Síntesis, 2001.

forma diferencial les malalties de les dones. La salut de les dones s'ha estudiat i valorat només des de la perspectiva de la salut reproductiva.

La morbiditat, entesa com el conjunt de malalties, factors de risc o motius de consulta, pot ser causada per diferències biològiques diferencials. Ens referim no solament a aquelles patologies provocades per les malalties derivades dels embarassos i dels parts, pels tumors ginecològics o la mateixa menstruació, sinó també a aquelles malalties que, sense ser específiques del sexe femení, es presenten amb major freqüència (prevalença) en les dones i són causa de mort prematura, malaltia crònica i discapacitat més alta que en els homes. Entre aquestes malalties, Carme Valls assenyala: *les anèmies, el dolor crònic, les malalties autoimmunes, les malalties endocrinològiques, l'ansietat i la depressió. També assenyala l'existència de factors de risc diferencials que s'haurien de tractar de forma diferent entre dones i homes, com són les causes de la patologia cardiovascular, la Diabetis Mellitus o l'obesitat.*⁵

La medicina, basant-se en la protecció paternalista, pel fet de l'embaràs, ha apartat les dones de les investigacions durant molt temps. La recerca sobre la influència de les desigualtats en la salut entre homes i dones comença als anys setanta del segle passat, impulsada per grups de metgesses i investigadores feministes. Aquest fet posa de manifest com l'androcentrisme genera atencions diferencials entre el personal sanitari, i provoca biaixos i barreres de gènere associades amb el mal estat de salut de les dones.

L'homogeneïtzació ha comportat l'absència de recerca sobre com es manifesten les malalties amb les dones; en primer lloc, per la consideració de l'universal masculí, i en segon, probablement per la creença mítica que el cos femení ha estat creat de part d'un cos masculí: el mite de la costella.

b. El sexisme

El sexisme es defineix com ***el conjunt de tots i cada un dels mètodes emprats en el si del patriarcat per poder mantenir en situació d'inferioritat, subordinació, i explotació el sexe dominat: el femení. Abasta tots els àmbits de la vida i de les relacions humanes.***⁶

⁵ VALLS LLOBET, Carme. (2006): *Mujeres invisibles*. Barcelona. E. Debolsillo

⁶ SAU, Victòria. (opus. cit.) tom I, pàg. 257.

c. El masclisme

El masclisme *és l'actitud de prepotència dels homes respecte a les dones. S'entén com a prepotent aquell o aquella que abusa del seu poder o presumeix d'ell.*

El terme masclisme s'associa amb el poder amb una posició dominant de l'home sobre la dona i amb uns valors molt diferenciats dels femenins que el masclisme considera manifestació, signe de debilitat (tendresa, mostrar emocions, mostrar-se vulnerable...).

Podem definir el masclisme com *el conjunt d'actituds i comportaments sexistes que tenen per objecte establir o mantenir el predomini de l'home sobre la dona, tant en l'àmbit públic com en el privat.*

També s'anomena masclisme *el conjunt de mecanismes subtils que utilitzen alguns homes (i també algunes dones) per mantenir una posició privilegiada respecte a les dones per garantir-ne el control i perpetuar la distribució injusta del poder.* En els comportaments masclistes la dona és discriminada tant de forma individual com col·lectiva en ser relegada de l'estructura social.

Són exemples de conductes masclistes:

1. Els comentaris sexuals al carrer o el lloc de treball.
2. Valorar el treball de la dona com a secundari en l'economia familiar.
3. La infrarepresentació de la dona en la política, en els llocs de responsabilitat empresarial, etc.
4. La violència sexual i la violència masclista.
5. La invisibilització del paper de la dona en la història i en els mitjans de comunicació.
6. La separació de xiquets i xiquetes a les escoles i l'educació diferenciada ja des dels primers mesos de vida.
7. La utilització d'estereotips que promouen obsessivament actituds envers la bellesa, les modes... Actituds que promouen característiques idealistes, exagerades i grotesques que són reforçades a través de la publicitat, la televisió, el cinema, que influeixen de manera conscient i inconscient en les dones i també en els homes fins a portar-los a comportaments patològics com l'anorèxia, la bulímia, la vigorèxia, l'ús de dietes i d'intervencions quirúrgiques excessives per assolir aquests estereotips de

bellesa idealitzada. També comporten l'ús de trets atribuïts a les dones, com l'enveja i la insolidaritat entre iguals.

El masclisme pot donar-se **tant en homes com en dones**, ja que té un **fort component cultural i d'educació molt arrelat socialment** i fins i tot ben vist en diferents cultures i èpoques. Tanmateix, la seva pràctica és majoritàriament masculina.

d. Micromasclismes. Tipus

Els micromasclismes són masclismes subtils d'allò quotidià que, en general, no es veuen però causen dany a les dones i que els homes els exerceixen des de la consciència de superioritat que els dona la cultura heteropatriarcal.

Els micromasclismes poden ser:

—**Utilitaris.** *Els que **aprofiten el rol assignat a les dones com a cuidadores***. Exercicis de poder petits i quotidians relacionats amb aspectes de cura o tasques domèstiques. Afecta les petites, quotidianes i habituals formes de masclisme en una llar.

—**Encoberts.** Més subtils. *Busquen que les coses es mantinguin d'acord amb els desitjos dels homes **sota l'excusa de manca de temps o de no saber fer una cosa***. Implicació en les tasques domèstiques.

—**De crisi.** *Es donen quan la relació gira cap una situació de major igualtat i l'home intenta mantenir el seu estatus de superioritat a través de **maniobres com postergar decisions que exigeixen un canvi en la relació fins que la dona es cansi***. Minimitza el reconeixement de la dona com a persona.

—**Coercitius.** *Utilitzen la **força moral o psicològica masculina amb la suposada superioritat de la lògica masculina** que es creu que posseeix de la realitat. Els coercitius, en els quals l'home intimida la dona sense violència física, però **usant un to de veu elevat, una mirada amenaçant o una postura intimidatòria***.

*Els micromasclismes **generen violències de gènere molt més subtils i diàries** que les físiques, però són molt presents. Provoquen: **un esgotament emocional i energètic, una***

davallada de l'autoestima, més inseguretat, aïllament... una espiral descendent, un descens del poder personal i una paràlisi en el desenvolupament personal.

e. La misogínia

*La misogínia és **aversió i/o odi a les dones**. S'entén per aversió el rebuig o repugnància davant d'algú o alguna cosa i l'odi, l'antipatia i repulsió cap a alguna cosa o cap a algú a qui li desitges mal.*

*Una persona misògina odia les dones i, per extensió, tot el que tingui a veure amb allò que tradicionalment s'associa al femení, com la maternitat o la família. No intenta exercir un domini o control de la dona, sinó que directament **vol eliminar** qualsevol dependència amb el sexe femení, que menysprea.*

Igual que el racisme o l'homofòbia, la misogínia s'estudia com un **trastorn del comportament** i és més pròpia de l'esfera individual que de la col·lectiva. **La misogínia s'ha construït a través dels segles com una ideologia i una posició d'extremisme intel·lectual.** Es fonamenta en la cultura grega i en mites i creences que s'associen a la dona amb la maldat o amb un ésser humà incomplet. De fet, part de l'origen de la misogínia prové dels mites grecs com l'esfinx (cara de dona, cos de lleó i ales d'ocell) que representava el dimoni, la destrucció i la mala sort. El mite d'Adam i Eva, amb la dona com a incitadora del pecat, també ha contribuït al menyspreu o odi cap a allò femení.

*L'escriptura androcèntrica de la Història **ha menystingut tradicionalment les dones i el registre de les seves experiències i sabers**, considerant aquests sabers **no sabers culturals**.*

Aquestes desigualtats s'han materialitzat en tots els espais socials, però un dels més rellevants pel seu caràcter primigeni és a través del **llenguatge**.

f. El llenguatge sexista

Segons Eulàlia Lledó, ***el llenguatge és un símbol cultural i identitari** que reflecteix el nostre imaginari col·lectiu i la nostra consciència personal com a dones i homes. No ens explica la realitat social, econòmica, cultural i de poder, sinó al contrari. Són aquestes estructures, **socials, econòmiques, culturals i de poder, les que configuren i determinen el llenguatge**. El llenguatge no explica la realitat; la realitat explica el llenguatge.*⁷

Així, **el llenguatge** és el mirall que reflecteix la societat que l'utilitza, **un eina que vehicula el nostre pensament organitzant-lo, estructurant-lo, incorporant les creences, els valors, els prejudicis i els estereotips**. La persistència de pràctiques discriminatòries en l'ús del llenguatge no és cap altra cosa que un senyal de presència generalitzada de sexisme, androcentrisme i masclisme en la nostra cultura.

Segons Fina Birulés, *allò que no s'anomena, no existeix o se li dona un caràcter excepcional*. Atribuir a la llengua, a la seva estructura, al seu funcionament, característiques que no li són inherents, sinó que corresponen a qüestions ideològiques és una pràctica habitual.

El repartiment desigual del poder entre les dones i els homes **genera actituds discriminatòries, normes pautades de comportament, hàbits socials i culturals que estan fortament arrelats i impedeixen que el principi bàsic d'igualtat** es dugui a la pràctica i provoquin clares repercussions polítiques, socials i econòmiques.

La sensibilitat social en relació amb la igualtat de dones i homes ha augmentat de manera exponencial en els últims anys gràcies als esforços de persones i institucions que han dut a terme estudis sobre la realitat i han identificat, de manera incontestable, l'existència de diferències per raó de sexe.

g. La violència contra les dones

⁷ LLEDÓ, Eulàlia. (2005): *De llengua, diferència i context*. Generalitat de Catalunya. Institut Català de la Dona.

La violència en totes les seves formes, física, psicològica, econòmica i laboral, és la màxima expressió d'aquesta hegemonia masculina, que **utilitza totes les formes de violència com a instrument de control i domini sobre les dones.**

Moltes dones, i també moltes xiquetes i xiquets, es troben en situacions de violència al llarg de la seva vida. Estar en situació de violència té efectes en la salut física, psicosocial i en les condicions materials de qui la viu. La violència requereix posar en marxa recursos i polítiques públiques a diferents nivells: prevenció, detecció, atenció i recuperació.

En l'àmbit internacional la violència exercida contra les dones ha rebut diferents denominacions que moltes vegades s'han entès com a sinònimes: violència contra les dones, sexista, de gènere o masclista.

L'Assemblea General de les Nacions Unides, mitjançant la Resolució 48/104, de 20 de desembre de 1993, va proclamar la Declaració sobre l'eliminació de la violència contra la dona, i va definir la violència contra les dones com:

Tot acte de violència basat en la pertinença al sexe femení, que tingui o pugui tenir com a resultat un mal o sofriment físic o psicològic per a les dones, incloent-hi les amenaces dels actes esmentats, la coacció o la privació arbitrària de la llibertat, tant si es produeix en la vida pública com en la privada.

Fins fa molt poc temps s'entenia que els problemes en les relacions afectives es circumscrivien a l'esfera privada, i en conseqüència, havien de ser resolts dins d'aquest àmbit privat, és a dir, a l'espai domèstic. Això ha provocat que moltes vegades s'hagi fet servir el terme *violència domèstica*, de manera que deixava fora altres tipologies de violència contra les dones com són les agressions sexuals, l'assetjament a la feina o la prostitució forçada, totes elles exemples del mateix tipus de violència contra les dones, la masclista.

Segons el Pla de Seguretat i Atenció a les Víctimes de Violència Masclista i Domèstica, 2015-2018 de la Generalitat de Catalunya es defineix el **tipus de violència** com:

g.1. Violència masclista

*S'entén com a **violència masclista** aquella que s'exerceix contra les dones com a manifestació de discriminació i de la situació de desigualtat en el marc d'un sistema de relacions de poder dels homes sobre les dones i que, produïda per mitjans físics, econòmics o psicològics, incloses les amenaces, les intimidacions i les coaccions, tingui com a resultat un dany o un patiment físic, sexual i psicològic, tant si es produeix en l'àmbit públic com en el privat.*

g. 2. Violència de gènere

És aquell tipus de violència que s'exerceix sobre les dones com a manifestació de la discriminació i de la desigualtat existent i que es dona en un marc d'un sistema de relacions de poder dels homes sobre les dones i **és exercida per aquells que són o n'han estat cònjuges o de qui està o ha estat lligat amb elles per relacions similars d'afectivitat, amb convivència o sense**. La víctima és sempre una dona i l'autor del delicte, un home.

g. 3. Violència domèstica

*És aquella que fa referència als actes de maltractament físic, psíquic, sexual o altres tractes vexatoris que una determinada persona **exerceix sobre un o més membres del seu nucli familiar**. L'autoria dels fets o les víctimes poden ser tant homes com dones, ja que el concepte violència domèstica està determinat per l'àmbit de relació en què es produeixen els fets delictius, que és, en trets generals, el nucli familiar o de convivència.*

Per poder diferenciar la violència domèstica de la violència masclista cal especificar qui pot ser víctima de violència domèstica. Mentre que en la **violència masclista la víctima únicament pot ser una dona i l'agressor un home**, en el cas de la violència domèstica els homes i les dones poden ser tant les víctimes com els agressors o agressores, indistintament, ja que depèn del fet que aquestes siguin **persones que integren el nucli familiar**, o bé de **persones vulnerables** (malaltes, persones grans, discapacitades...) que per aquesta raó es troben sota la guarda o custòdia d'altres persones físiques o jurídiques.

g.4. Àmbits de les tipologies concretes de violència contra les dones

Tal com especifica la Llei 5/2008, de 24 d'abril, del dret de les dones a erradicar la **violència masclista**⁸, aquest tipus de violència es pot manifestar en diversos àmbits:

a. Violència masclista en l'àmbit de la parella: *és la violència perpetrada contra una dona per un home que n'és o n'ha estat el cònjuge o hi ha tingut relacions similars d'afectivitat.*

b. Violència masclista en l'àmbit familiar: *és la violència exercida contra una dona perpetrada per membres de la mateixa família. (marit, fills, germans...)*

No s'hi inclou la violència exercida en l'àmbit de la parella.

c. Violència masclista en l'àmbit laboral: *és la violència que es pot produir en el centre de treball i durant la jornada laboral o fora d'aquest entorn si té relació amb la feina i que pot adoptar dues tipologies:*

- **Assetjament per raó de sexe:** *el constitueix un comportament no desitjat relacionat amb el sexe d'una persona en ocasió de l'accés al treball remunerat, la promoció en el lloc de treball, l'ocupació o la formació, que tingui com a propòsit o produeixi l'efecte d'atemptar contra la dignitat de les dones i de crear-los un entorn intimidador, hostil, degradant, humiliant o ofensiu.*
- **Assetjament sexual:** *el constitueix qualsevol comportament verbal, no verbal o físic no desitjat d'índole sexual que tingui com a objectiu o produeixi l'efecte d'atemptar contra la dignitat d'una dona o de crear-li un entorn intimidador, hostil, degradant, humiliant, ofensiu o molest.*

d. Violència masclista en l'àmbit sociocomunitari. S'hi inclouen les manifestacions següents:

⁸ Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya. Núm. 5123-2.5.2008

- a) **Agressions sexuals:** *consisteixen en l'ús de la violència física i sexual exercida contra les dones i les persones menors d'edat, que està determinada per l'ús premeditat del sexe com a arma per demostrar poder i abusar-ne.*
- b) **Assetjament sexual:** *es dona quan alguna persona demana favors de naturalesa sexual per a ella mateixa o per a tercers, i aquests fets es produeixen dins de l'àmbit laboral, docent o de prestació de serveis, ja sigui de forma esporàdica o continuada, sempre que aquest comportament derivi en una situació objectiva intimidadora, hostil o humiliant per a la víctima.*
- c) **Tràfic d'éssers humans**

És un tipus de delictes que recull una diversitat de conductes il·lícites diferents. En el cas de la violència masclista, la Llei 5/2008, de 24 d'abril, preveu el tràfic i l'explotació sexual de dones i nenes. Respecte d'això, hi ha una sèrie de conceptes clau:

Tràfic d'éssers humans: *s'entén com la captació, el transport, el trasllat, l'acollida, la recepció o l'allotjament de persones de forma violenta, intimidadora, a través de l'engany, abusant d'una situació de superioritat, necessitat o de vulnerabilitat de la víctima, ja sigui nacional o estrangera, i que succeeixi en territori espanyol, en trànsit o amb destí a Espanya i amb la finalitat d'imposar treballs o serveis forçats, esclavatge o pràctiques semblants, servitud o mendicitat; o bé buscant l'explotació sexual incloent-hi la pornografia, o bé per extreure òrgans de la víctima.*

Explotació sexual: *és la captació, el transport, l'acolliment o la recepció de persones, utilitzant l'amenaça, l'engany, la força, l'abús de poder, la coacció, el rapte, el frau, l'engany o aprofitant la vulnerabilitat de la víctima, acceptant o concedint pagaments o remuneració a una altra persona que tingui el control previ sobre la víctima, amb la finalitat de poder-la explotar sexualment.*

Tràfic de persones menors d'edat: *són les conductes adreçades a la captació, el transport, el trasllat, l'acolliment, la recepció de persones menors d'edat de 18 anys, utilitzant amenaces, ús de la força o qualsevol coacció, rapte, frau, engany, abús de poder, aprofitant-se de la situació de vulnerabilitat de la víctima, concedint o acceptant pagaments o beneficis per obtenir el consentiment d'una persona amb autoritat sobre*

la víctima, amb la finalitat d'explotar-la, incloent l'explotació sexual, els treballs o serveis forçats, l'esclavitud o qualsevol altra pràctica semblant, la servitud o l'extracció d'òrgans.

d. Mutilació genital femenina: és el nom genèric donat a aquells procediments que impliquen l'eliminació total o parcial dels genitals femenins o que hi produeixen lesions. Sol practicar-se en nenes petites tot i que està concebut en les seves arrels com un ritual de pas, cosa que faria que hi hagués un consentiment exprés o tàcit de la dona, o en el seu cas del pare i la mare de la xiqueta.

e. Matrimonis forçats. En aquest àmbit cal especificar les pràctiques següents:

Matrimoni forçat: *és aquell que es produeix sense el consentiment vàlid de, com a mínim, una de les persones contraents, per la intervenció de terceres persones de l'entorn familiar (sovint els progenitors), que s'atorguen la facultat de decisió i pressionen perquè aquesta pràctica es produeixi.*

Matrimoni concertat: *és aquell que, malgrat que tingui lloc amb el consentiment de les dues parts i de manera legal, es produeix per treure'n algun interès personal individual.* No hi ha cap vincle afectiu.

També s'hi inclouen la violència derivada de conflictes armats i la violència contra els drets sexuals i reproductius de les dones.

f. Violència vers les dones grans

Cal tenir en compte també que la literatura i els estudis relacionats mostren que el col·lectiu de persones grans és un col·lectiu de risc. Els maltractaments dirigits a aquesta població solen ser **accions o omissions** dutes a terme freqüentment en l'àmbit familiar, que comporten un dany o una amenaça de dany per a la salut i el benestar d'una persona de més de 65 anys.

Les persones grans són un col·lectiu d'especial vulnerabilitat, perquè sovint presenten elements de dependència física, econòmica o emocional de la resta dels membres de la família més propera o dels recursos de l'Administració.

*El perill de victimització s'incrementa a mesura que l'edat (i el grau de dependència) va avançant, l'aïllament de les víctimes i la possibilitat de no tenir xarxa de persones conegudes de confiança (i manca d'espais relacionals) poden agreujar les situacions. Pel que fa al sexe de les víctimes, s'ha de destacar la prevalença de les dones.*⁹

Els maltractaments exercits contra persones grans **poden ser físics, psíquics, d'abús econòmic, abandonament o negligència, abús sexual i restricció de drets bàsics**. Hem de tenir present el grau de dependència de les persones, perquè afectarà directament la tipologia de maltractaments infligits a la víctima.

g. Feminicidis

Marcela Lagarde y de los Ríos, de la Universitat Autònoma de Mèxic, defineix com a **feminicidi el crim d'odi contra les dones**. També com *el conjunt de formes de violència que, de vegades, conclouen en assassinats i fins i tot en suïcidis. S'anomena també terrorisme de gènere o genocidi*.¹⁰

Aquest concepte sorgeix de la denúncia dels crims contra les xiquetes i dones de Ciudad Juárez. Les autoritats locals van invisibilitzar durant molt temps les desaparicions i crims contra les dones fins que van néixer organitzacions de suport a familiars de les víctimes i de lluita per part de grups feministes, de drets humans que han impulsat nombroses campanyes per abatre la impunitat.

El feminicidi ha transcendit les fronteres mexicanes, i les organitzacions directament vinculades al procés de la justícia i els drets humans s'han pronunciat al respecte.

El feminicidi representa el **conjunt de violacions dels drets humans de les dones** a través de l'avortament forçat, l'infanticidi, els maltractaments físics, psíquics, socials... les mutilacions, la tortura, els crims, les desaparicions, les violacions... practicades per assassins individuals o grupals, ocasionals o professionals i també perpetrades per persones conegudes de les víctimes ja siguin parelles, exparelles, parents, nuvis, marits,

⁹ Pla de seguretat i atenció a les víctimes de violència masclista i domèstica, 2015-2018

¹⁰ LAGARDE, Marcela. *Retos teóricos y nuevas prácticas* En Bulle, Margaret, Diez Mingueti (coordinadoras)

<http://www.campoalgodonero.org.mx/sites/default/files/documentos/Violencia%20feminicida.pdf>

Capturat el 30 de gener de 2017 a les 10:55.

acompanyants, familiars, col·legues, companys de treball...que comporten lesions i ferides de diferents nivells i, fins i tot, la mort cruel d'algunes dones.

El feminicidi succeeix quan les condicions històriques generen pràctiques socials que permeten atemptats violents contra la integritat, la salut, les llibertats i la vida de xiquetes i dones. És una pràctica habitual en societats on la tradició marca dotar econòmicament una nena per casar-la. En aquestes societats i altres semblants se sol fer una gran festa quan neix un xiquet i un gran dol quan neix una xiqueta.

En el feminicidi sol haver-hi: **el silenci, l'omissió, la negligència** parcial o total de les autoritats encarregades de prevenir i erradicar aquests crims a causa de la ceguesa de gènere, prejudicis sexistes i misògins sobre les dones.

El feminicidi ***es fonamenta en la desigualtat estructural*** entre els homes i les dones, que té en la violència de gènere un mecanisme de reproducció de l'opressió de les dones. D'aquestes condicions estructurals sorgeixen ***altres condicions culturals, com són l'ambient ideològic i social del masclisme i misogínia i de normalització de la violència*** contra les dones, i s'hi sumen les ***absències legals dels òrgans de justícia***, la qual cosa genera ***impunitat i més injustícia, convivència insegura***, que posen en risc la vida i afavoreixen el conjunt d'actes violents contra les xiquetes i les dones.

El silenci social, la desatenció, la idea que hi ha problemes més urgents a resoldre, la vergonya, la minusvaloració del fet, tipus *no hi ha tantes mortes, hi ha denúncies falses...* agreugen la situació.

La violència contra les dones és possiblement la més vergonyosa violació dels drets humans. No coneix límits geogràfics, culturals o de riqueses. Mentre continuï, no podrem afirmar que hem avançat cap a la igualtat, el desenvolupament i la pau.

Per aquestes raons és indispensable que els poders públics estableixin un conjunt de mesures que, de manera estratègica, sistemàtica i transversal, tinguin com a objectiu final irrenunciable la garantia dels drets de totes aquestes persones en una situació de vulnerabilitat superior a la resta.

4.2. El matriarcat

S'entén per matriarcat ***les societats on un grup de dones té a les mans el poder polític, econòmic o religiós***. L'existència de comunitats d'aquest tipus al llarg de la història de la humanitat ha estat i, continua sent, un assumpte molt controvertit. El consens encara està lluny d'assolir, i els debats sobre aquest tema ampli i complex es mantenen acalorats.

La major part dels especialistes al·lega que no hi ha cap evidència arqueològica ni etnogràfica que permeti afirmar que les dones dominessin i explotessin els homes en alguna societat del passat. El fet que s'hagin descrit religions on apareixen deesses, insisteixen la major part dels especialistes, no evidencia automàticament una dominància femenina.

De fet, les múltiples investigacions empreses fins ara no han pogut demostrar que en la història de la humanitat hagin existit societats matriarcals com si fossin una imatge de contrapunt de les patriarcals. Recordem que **per patriarcat s'entén una forma d'organització social en què els homes exerceixen l'autoritat en tots els àmbits; dominen les dones i s'asseguren la transmissió del poder i l'herència per línia masculina**. Es coneixen nombroses societats patriarcals, tant actuals com del passat, encara que el grau de desigualtats entre els sexes és molt variable.

Segons els estudis duts a terme per arqueòlogues, l'organització social que podem atribuir a les primeres comunitats humanes paleolítiques és la de tribu o clan. Es tractaria de societats teixides amb un sistema igualitari en què és molt probable que les relacions sexuals es mantinguessin comunalment. Els llaços de parentiu serien llavors exclusivament matrilineals, ja que només la dona podia reconèixer la seva pròpia progènie. Aquest fet porta a creure com a més plausible l'existència d'un **matrilineat** en comptes d'un matriarcat durant el paleolític. Per la seva banda, l'arqueòloga Encarna Sanahuja suggeria que *les societats no patriarcals, de les quals sí que hi ha evidències, no s'haurien de denominar matriarcat, sinó societats matristes o societats amb autoritat femenina*.

Així doncs, seguint investigacions recents, no resulta desgavellat afirmar que *en temps llunyans molt bé van poder existir cultures igualitàries en les quals dones i homes*

*ocupaven les seves activitats conjuntament, compartint l'esforç per a la supervivència del grup. Dia a dia creixen les evidències que mostren que han existit comunitats on les dones van tenir un paper considerable, molt més rellevant del que tradicionalment se'ls ha adjudicat. Els treballs de diverses investigadores i investigadors estan proporcionant un sòlid marc que refuta aquesta trama de creences teixida durant segles i fonamentada en la universalitat de les estructures socials dominades pels homes.*¹¹

4.3. Feminismes versus masclismes

Es tendeix a confondre feminisme i masclisme, i **no sols no és el mateix, sinó que no tenen res a veure**. *El feminisme és una teoria de la igualtat i el masclisme una teoria de la inferioritat.*

El feminisme s'edifica a partir del principi d'igualtat de tota la ciutadania: dones i homes són lliures i iguals davant la llei. El feminisme és una teoria i una pràctica política que es fonamenta en la justícia i propugna, com a idea base, que les dones som iguals en drets i llibertats.

El masclisme, com a teoria de la inferioritat, es fonamenta en la creença que els homes són superiors a les dones. Els homes històricament han tingut una sèrie de drets i privilegis que no estan disposats a compartir i empren tots els mitjans al seu abast, inclosa la violència, per perpetuar els privilegis.

El feminisme mai ha practicat la guerra de sexes. Mentre les relacions de poder i autoritat entre homes i dones es consideri una guerra, no hi haurà res a analitzar ni qüestionar, simplement defensar's o atacar. Si com diu el patriarcat, el feminisme propiciés una guerra de sexes, hi hauria morts en tots dos bàndols.

¹¹ MARTÍNEZ PULIDO, Carolina: *El matriarcado: una apasionante controversia*. En *Mujeres con ciencia*. 14 d'octubre de 2015 <http://mujeresconciencia.com/2015/10/14/el-matriarcado-una-apasionante-controversia/>

La revolució que propicia el feminisme, la més important durant el segle XX, no té cap mort al seu haver. En cap part del món, ni en cap episodi de la història s'ha assassinat en nom del feminisme. El masclisme, però, no pot dir el mateix.¹²

2.4. Sexe-gènere. Identitat genèrica

S'entén com a **sexe** el conjunt de peculiaritats, característiques d'estructura i de funció, ja siguin bioquímiques, fisiològiques i orgàniques, que poden dividir els éssers d'algunes espècies en femelles i mascles.

El sexe d'una persona és determinat per la naturalesa, però cap destí biològic i físic defineix la masculinitat i la feminitat, és la societat la que elabora aquest producte. Una de les màximes conegudes de Simone de Beauvoir és: *no es neix dona, arriba una a ser-ho. Les diferències biològiques són deterministes, però tenint en compte que som éssers culturals, aquesta biologia ja no determina els nostres comportaments.*¹³

En totes les societats humanes s'atribueixen a les diferències físiques de sexe significats associats amb categories socials d'home i dona. Des del naixement és obligatori assignar a les persones una de les dos categories mútuament excloents. Totes les persones desenvolupem una identitat social de gènere que ens situa en relació amb el sistema de gènere en la cultura.

El fet de néixer nen o nena implica un procés de socialització diferent, ja que en funció del sexe ens assignen una sèrie de trets i característiques diferents. *Tal com assenyalen algunes antropòlogues destacades referent a la cura de les xiquetes i els xiquets per part de les mares d'alguns indrets de l'Àfrica, quan una nena plora mentre la du a l'esquena treballant al camp o a casa, cal deixar-la plorar perquè es vagi acostumant al sofriment, que és el que haurà de patir durant tota la seva vida com a dona. Si és un nen, se l'ha d'atendre ràpidament i donar-li de mamar sense esperar.*¹⁴

¹² VARELA, Nuria. (2016): *Feminismos para principiantes*. Barcelona Edit. B S.A. Pàg. 342

¹³ SAU, Victoria. (2000): *Reflexiones feministas para principios de siglo*. Madrid Edit. Horas y Horas.

¹⁴ Exemple citat per Marina Subirats a *El País*. Entrevista sobre si cal una assignatura d'Educació en Igualtat. <https://aprendemosjuntos.elpais.com/ca/video/es-necesaria-una-asignatura-de-educacion-en-igualdad-marina-subirats/> Capturat el 28 de juny de 2018 a les 19h.

Com hem dit anteriorment, les dones, des de ben menudes, s'han vist excloses de tots els **drets** que caracteritzen les persones lliures, ja siguin drets polítics, civils i socials. La igualtat jurídica i el dret a l'educació i al treball s'han vist al llarg del temps menyscabats.

L'opressió de les dones s'expressa i es fonamenta en la desigualtat econòmica, política, social i cultural.

La construcció de la dona o de l'home en una societat patriarcal emprà l'educació dels xiquets i de les xiquetes establint diferències de gènere (de l'anglès *gender* i del francès *genre*) i desenvolupant les identitats genèriques.

S'entén com a gènere aquells caràcters que s'associen al sexe i que no són conseqüència genètica ni biològica, sinó construïdes socialment. Una construcció que fan les persones que participen d'una cultura o societat particular, amb les seves diferències culturals i històriques existents, i acorden seguir certes regles convencionals que determinen les funcions, actituds, valors i relacions que concerneixen els homes i les dones.

De l'acatament d'aquestes regles convencionals o constructes socials, s'espera que les persones adoptin unes creences, imatges mentals, regles culturals que no són res més que estereotips o motlles sense base científica i que són fruit de l'herència cultural, de les opinions i prejudicis que determinen unes característiques i uns comportaments en funció de si som homes o dones.

Aquestes característiques o **estereotips de gènere marcaran les conductes de manera unificada de les persones, dividides en homes i dones**, alhora que establiran **una posició o estatus** de la persona respecte a la societat o comunitat, i d'aquesta posició s'esdevindran els **rols o papers** que després es desenvoluparan en la societat.

Aquest estereotips, que depenen de cada cultura, de cada societat, de cada lloc i de cada època, no han propiciat la igualtat; ans al contrari, **han definit que un dels dos gèneres, el masculí**, és el dominant i amb més pes social; l'altre, el femení, dèbil i subordinat al dominant. I mentre els homes són considerats homes lliures, les dones queden sota la seva tutela, dependència i obediència.

*Els estereotips marquen els rols. Al rol masculí se li associen termes instrumentals/agents com: l'assertivitat, independència, autonomia, autoexpansió. Al rol femení s'associen els termes d'expressivitat/comunicació com la sensibilitat, emotivitat, afectivitat, capacitat de relació social.*¹⁵

Els gèneres estan jerarquitzats. *El masculí és el dominant i el femení el subordinat. El masculí és el que s'ha de diferenciar del femení per mantenir la relació de poder. Per aquesta raó, històricament, als nois se'ls ha demanat proves de virilitat. Els pitjors insults que poden rebre els homes són aquells que suggereixen feminitat: nena, gallina, calçasses...*¹⁶

El no reconeixement per part dels homes actuals que el tractament donat històricament a les dones és propi d'una relació d'abús de poder que va crear el dominant i la subordinada i no simplement una qüestió d'iguals mal avinguts, comporta poca claredat per distingir allò que és biològic d'allò que és cultural. El rebuig al feminisme i la negació de la realitat de les dones no deixa de ser **un mòrbid i perillós mecanisme de defensa** que es torna en contra de la persona que l'empra.

El desenvolupament de la **identitat genèrica** depèn, en el transcurs de la infantesa, de la suma d'allò que els pares, les mares, els companys i les companyes i la cultura, en general, consideren propi de cada gènere en el que fa referència al temperament, al caràcter, als interessos, a la posició, als mèrits, als gests i a les expressions. **La identitat de gènere és, doncs, un constructe social que pot variar segons l'edat i les circumstàncies individuals, tot i que la tendència és assignar amb rigidesa les característiques diferencials, existint una gran polaritat entre el masculí i femení.**

*En cada moment evolutiu, la nena o el nen incorpora una sèrie de pautes de com ha de pensar o comportar-se per satisfer les exigències inherents al gènere. És a l'adolescència quan s'agreugen els requeriments de conformisme, i es desencadena una crisi que sol atemperar-se a l'edat adulta.*¹⁷

¹⁵ VEGA NAVARRO, Ana. (2007): *Mujer y educación. Una perspectiva de género*. Málaga. Ed. Aljibe. Pàg. 80

¹⁶ VARELA, Nuria. (2016): *Feminismo para principiantes*. Barcelona. Edicions B, S.A.

¹⁷ MILLETT, Kate.(1995): *Política sexual*. Madrid. Ed. Cátedra. Col. Feminismos.

Una persona neix mascle o femella, però no neix identificat amb un gènere, sinó que va adquirint aquesta identitat de moltes maneres, sobretot al ser designat o designada, nomenat, nomenada, entrenats, entrenades per ser un bon nen o una bona nena, és a dir, aprendre els papers o rols assignats al seu sexe.

4.5. L'educació de les dones

Tant el procés de socialització fet en el si de la família com el fet a l'escola, els pares i mares i el personal docent veu de manera diferent els xiquets i les xiquetes en funció del sexe. Tots i totes emeten judicis estereotipats.

Les diferències de l'educació en la família, les assenyalen nombrosos estudis i recerques que confirmen la hipòtesi que *els pares emeten judicis més estereotipats que les mares. Tanmateix, les mares estimulen físicament més els xiquets que les xiquetes. Els pares dediquen menys temps que les mares, però usen més temps per jugar triant jocs físics i amb més contacte corporal enfront de la preferència de les mares de jugar a jocs més didàctics i intel·lectuals.*¹⁸

L'escola no crea la desigualtat entre les persones de diferent sexe, però **l'educació ajuda a legitimar-la.**

Hi ha un currículum manifest, entès com el conjunt d'estudis i pràctiques perquè l'alumnat desenvolupi plenament les seves potencialitats. També és un eina visible, coneguda per l'alumnat i el personal docent, les autoritats acadèmiques, el públic interessat... i **un currículum ocult**, que conté i defineix condicions culturals per al desenvolupament personal determinant els rols sexuals, les tasques, les expectatives personals i socials implicades en cada rol així com les diferents mesures d'èxit o fracàs que cada tasca social comporta que afecten a tots els àmbits de la vida escolar i **que fa que sembli natural i acceptable la diferència de gènere.**

¹⁸ VEGA NAVARRO, Ana. (2007): *Mujer y educación. Una perspectiva de género*. Málaga. Ed. Aljibe. Pàg. 83

Per altra banda, la majoria del professorat que treballa a l'escola és femení, el que fa més evident la reproducció dels rols de gènere. Tot i que en els darrers anys s'han experimentat canvis, es continua responent al model d'ensenyança tradicional, en el qual el mestre tendeix a adoptar un estil més autoritari i instrumental i les mestres empren un estil més expressiu i substantiu.

L'educació segons Bourdieu i Passeron (1979) *és un mecanisme de reproducció social en el qual els comportaments apresos a través de l'educació rebuda des de la infància i a través d'estereotips i rols agafen com a norma de correcció tot allò vinculat a la masculinitat.*¹⁹

Subirats i Brullet (1988) van mostrar com *el professorat de primària reproduceix estereotips de gènere amb les criatures més petites en el tractament, l'ús del llenguatge i els rols.*²⁰

La història de l'educació de les dones és important per entendre ***l'educació com a clau, tant de l'emancipació com de la submissió de les dones.***²¹

La Llei Moyano (1857) va establir l'obligació de crear escoles per a xiquets i xiquetes. Obligà a la creació d'Escoles Normals de mestres homes, però no de mestres dones. *Per a les dones no s'exigia l'obtenció del títol, ni preparació, i el sou era un terç del dels mestres.*²² No va ser fins a la promulgació de la Ley 14/1970, de 4 de agost, General d'Educació que es va establir l'ensenyança obligatòria fins als 14 anys per a tots dos sexes. És a partir d'aquesta llei i d'aquesta data, **1970, quan les xiquetes van començar a anar a l'escola de manera generalitzada.**

En aquell temps, l'escolarització de les xiquetes en els ensenyaments secundaris era molt baixa i quasi nul·la la presència femenina a la universitat. Val a dir que les taxes

¹⁹ BOURDIEU, Pierre, PASSERON, Jean-Claude, (1979): *La reproducción. Elementos para una teoría del sistema de enseñanza*. México. Ed. Fontamara.

²⁰ *Guía para la incorporación de la perspectiva de género*. Instituto de la mujer, MTAS. Secretaría General de Políticas de Igualdad. 2003.

SUBIRATS, Marina., BRULLET, Cristina. (1988) *Rosa y Azul. La transmisión de los géneros en la escuela mixta*. Instituto de la Mujer, Madrid

²¹ BALLARÍN DOMINGO, Pilar. (2001): *La educación de las mujeres en la España contemporánea (siglos XIX y XX)*. Madrid, Síntesis

²² Opus cit.

d'analfabetisme de les dones rurals han estat sempre molt altes respecte a les dones de les ciutats fins a les acaballes del segle XX i segueixen sent-ho en països poc desenvolupats. Actualment **encara es troba en grups de dones d'origen divers grups de dones analfabetes.**

Fins a meitat de segle XX les xiquetes no tenien una assistència continuada a l'escola per obligacions familiars, com la cura dels germans petits o de malalts o les necessitats de treball remunerat per augmentar els ingressos de la família. L'educació de les xiquetes era considerada supèrflua i poc important, i l'educació que rebien era de tipus utilitarista, amb coneixements pràctics per al seu paper futur com a esposa i mare. L'educació femenina es fonamentava en la religiositat, la laboriositat i la modèstia.

La formació de les noies consistia en coneixements bàsics que servien per a desenvolupar els treballs considerats propis de les dones: modistes, comptables, dependents, mestres...

El treball de les dones és considerat marginal i fins i tot, en alguns casos, nociu per a la societat, i només es considerava adient en casos d'extrema necessitat o en dones solteres o vídues que havien de treballar fora de casa per obtenir recursos econòmics per al seu manteniment personal o familiar.

Sobre l'educació de les dones des de l'àmbit escolar es perseguia (i encara es persegueix), a través del **currículum ocult**, **inculcar** els estereotips que expressen formes de pensar, assenten formes culturals patriarcales. L'acceptació inconscient d'aquests estereotips **fa que s'acceptin les relacions de domini i subordinació com a formes naturalitzades de relació.**

4.5.1. Igualtat i diferència

La diferència ha estat la base, a partir de la qual s'ha construït una jerarquia entre allò masculí i allò femení, i ha provocat la invisibilitat de les dones a conseqüència de la divisió del treball en productiu i reproductiu. Aquesta diferència ha fet que les dones s'hagin vist excloses de tots els **drets** que caracteritzen els homes lliures, ja siguin drets polítics, civils i socials.

Les dones han ocupat l'espai privat, domèstic i han desenvolupat tasques de cura i de reproducció de la força de treball sense cap mena de remuneració i cotització social que els permetés gaudir d'una pensió de jubilació.

Els homes han desenvolupat el rol dominant en una societat patriarcal, on el seu treball ha estat fora de l'espai domèstic en l'anomenat àmbit productiu, retribuït i ocupant un lloc directiu en l'anomenada esfera pública.

Tot i els avenços que s'han fet en els darrers anys respecte a la igualtat entre homes i dones a nivell laboral, social, educatiu i legal, la realitat ens posa de manifest que segueixen existint indicadors que **aquesta igualtat no existeix**, no està resolta: la divisió sexual del treball, el sostre de vidre, les desigualtats salarials, la feminització de la pobresa, la desigualtat en el temps que inverteixen homes i dones en les tasques domèstiques i de la cura de la família... i la manifestació més brutal d'aquesta desigualtat de gènere es mostra amb els nombrosos casos de violència masclista.

Una de les **causes atribuïdes** a la xacra de la violència masclista **és pel trencament per part de les dones de la subordinació al poder**, per la superació de la seva dependència vital, per l'autonomia i el govern de les pròpies vides, per trencar amb el deure femení del seu grup d'adscripció concretat en els estereotips abans esmentats.

L'increment de la participació de les dones en un món masculinitzat no ha comportat el canvi a causa dels esquemes i estructures construïdes des de la masculinitat hegemònica heteropatriarcal. Tanmateix, en el cas dels homes com a col·lectiu, la incorporació a les tasques de cura o no s'ha produït o no anat al mateix ritme.

La distribució desigual de les tasques domèstiques, segons un informe de l'Institut Català de les Dones, acaba tenint un cost per a les dones de 8.852 milions d'euros anuals, és a dir, 2.759 euros anuals per dona. La realització de les tasques domèstiques i familiars segueix recaient majoritàriament sobre la població femenina, amb independència de la seva edat, situació laboral, tipus de llar o nivell d'estudis. *El temps mitjà diari dedicat per les dones al treball domèstic no remunerat minva a mesura que augmenta el nivell educatiu dels membres de la llar. En les llars amb infants menors de 10 anys, es perpetua el model tradicional de repartiment de tasques, l'home treballa més hores fora de casa i*

*la dona treballa més hores dins de casa, de manera que com a resultat total del treball (a casa i fora de casa) hi ha una càrrega superior en el cas de les dones. Aquesta etapa coincideix amb una edat de la dona compresa entre els 30 i els 44 anys. La càrrega de treball remunerat i no remunerat d'una dona supera la de l'home, que té una jornada menor.*²³

Un veritable canvi mai no arribarà sense que es provoquin transformacions més profundes: cal alterar les relacions de poder i generar una cultura col·lectiva que posi en el centre -i no faci invisibles- les necessitats, diversitats, sabers i experiències de les dones; cal impulsar, dissenyar i coordinar polítiques que situïn les dones com a subjecte, i no com a objecte «l'altra» o com a «allò» no universal.

A partir dels anys 70, tant des d'epistemologies feministes com des de pràctiques polítiques, es constata que *no existeix una única **categoria social «dona»** (o «home») universal i homogènia, ja que les experiències estan determinades per múltiples interseccions: el sexe, el gènere, l'origen ètnic, la classe social, l'opció sexual, etc.* El temps, el lloc i la comunitat de la qual es forma part, determinen l'impacte de les desigualtats viscudes.

Per aquesta raó és necessari que en les nostres intervencions tinguem present la visió que ens aporta la **interseccionalitat**, és a dir, la trobada de dues o més categories i no desigualtats múltiples, ja que aquest terme pressuposa que tots els eixos d'interacció tenen lloc alhora. ***Aquest paradigma implica sensibilitat cap a la diversitat, i connecta amb la voluntat de generar marcs conceptuals on la diversitat es pugui expressar lliurement més enllà de la ideologia hegemònica proveint l'oportunitat que les dones es puguin reconèixer a elles mateixes com a primer pas cap a l'empoderament.*** Per exemple: una dona lesbiana discapacitada, en un col·lectiu de persones discapacitades, pot viure exclusions per la seva orientació sexual a més de la seva condició de dona, mentre que en un espai LGBTI pot sentir la discriminació lligada a la seva discapacitat. És imprescindible esmentar la importància de la presa de consciència de les dones a tots els indrets del món. L'increment de **l'autonomia** i de la **llibertat** de les dones, la

²³ Enquesta d'usos dels temps. Treball domèstic no remunerat.

<https://web.gencat.cat/ca/actualitat/detall/Desigualtats-salarials-i-de-cura-de-la-llar>. Capturat el 11 de maig 2018 a les 11.15h.

revolució femenina que està canviant la societat esta sent **brutalment contestada**. És necessari tenir present que la presa de consciència de les dones de la seva realitat ha d'afeblir el poder que l'oprimeix, però tenint sempre present que, emulant Simone de Beauvoir, *l'opressor no seria tan fort si no tingués còmplices entre els mateixos oprimits*. El poder resultant d'un abús de poder mai és per sempre.

Cal alterar les relacions de poder i generar una cultura col·lectiva que posi en el centre - i no faci invisibles- les necessitats, diversitats, sabers i experiències de les dones; cal impulsar, dissenyar i coordinar polítiques que situïn les dones com a subjecte.

4.5.3. Coeducació

Coeducar és educar sense discriminació, en llibertat. La finalitat de la coeducació és acabar amb l'androcentrisme, que com hem dit anteriorment, situa l'home en el centre de l'univers. Coeducar és percebre que aquesta situació no és normal, i que és necessari tenir en compte el valor de les diferències que existeixen entre els sexes tant des d'una perspectiva biològica com de gènere.

Educar en la igualtat no és suficient. Les dones, des que hem conquerit el dret a l'educació, hem estudiat i avui les dones graduades i doctorades igualen els homes i fins i tot, els superen en les notes. Ara bé, el que no sabem és com actuen aquells missatges elaborats per l'androcentrisme que generen una sèrie d'expectatives, comportament, ordres que seran diferents en funció de si és una xiqueta o un xiquet. Aquests missatges, que com hem dit anteriorment, comencen amb la família, segueixen a l'escola i s'acaben d'assolir a través dels mitjans de comunicació, que avui són els més perniciosos, continuen arrelant fortament.

Les xiquetes saben que si estudien obtindran bones notes, però els missatges que hem dit continuen dient-los que són el segon sexe, que no són les importants: els importants són els xiquets.

El xiquet és estimulat a la família i a l'escola. Se l'impulsa, se l'ajuda, se'l posa al centre de l'acte educatiu. A la xiqueta, el professorat, sense adonar-se'n, la utilitza com a ajuda per estimular els xiquets perpetuant el rol assignat de cuidadora.

La xiqueta interioritza que no és la protagonista, sinó la que té cura. I per això és estimada. Aquest fet li provoca inseguretat, que més tard és pot materialitzar en un rebuig cap a l'acceptació de llocs de responsabilitat, ja sigui en l'àmbit empresarial, polític o social. Una inseguretat provocada pels missatges que s'han donat.

Un altre aspecte que cal ressaltar **és la utilització dels mestres i les mestres d'un llenguatge sexista**. Es parla de "nens" emprant el genèric masculí com universal. Com hem dit anteriorment, *el que no s'anomena no existeix*.

Quan es demana que s'utilitzi un llenguatge més igualitari, algunes persones (algunes d'elles especialistes en filologia) al·ludeixen a l'ús de l'economia de paraules. Està clar que dos pesen més que un! però també es podrien simplificar altres mots i acostumar-nos a parlar de xiquetes, xiquets, dones, homes o si es vol, emprar el genèric femení dirigit no cap a la dona sinó cap a la persona. El llenguatge és quelcom viu, basat en normes canviables en funció de la comunitat de les persones que el parlen i en els vaivens de les transformacions a què estan subjectes les societats.

L'educació de les dones i els objectius de la coeducació han tingut etapes diferencials en funció de l'evolució social i del feminisme.

Els primers objectius a assolir eren que les dones poguessin accedir a l'educació, a l'adquisició de cultura. Als anys 70 la cultura de les dones era inferior a la dels homes: a banda de no tenir una educació obligatòria, la formació que s'impartia anava dirigida a perpetuar els rols, així els currículums dels nens i de les nenes eren diferents tenint més hores lectives de continguts formatius els xiquets i obligant les xiquetes a emprar la meitat de la jornada educativa a desenvolupar continguts que les prepararien per dur a terme les tasques de la llar. En l'actualitat el nivell formatiu de les dones és superior als dels homes i, aquest fet s'hauria de veure reflectit en l'àmbit de les empreses.

Segons Marina Subirats, en aquest moment estem vivint una etapa que ella anomena de *desaparició dels gèneres*. Una etapa en què, segons l'autora esmentada, *cal promoure una cultura andrògina que uneixi els diferents atributs de les xiquetes i dels xiquets*. Però, prèviament és necessari que les mestres i els mestres entenguin, des d'una perspectiva de gènere, les diferències existents entre tots dos.

Moltes vegades, pels estereotips i missatges, les dones tendeixen a imitar el model masculí (per escalar en l'àmbit del treball, la política, etc.). Aquest fet, fins a cert punt, és normal: calia aprendre a sortir de casa, tenir un treball, assistir a reunions, conduir... Els homes, però, tal com hem esmentat en l'apartat anterior d'aquest treball, mai han fet l'esforç d'aprendre aquelles coses assignades a les dones. El fet d'aprendre a desenvolupar-se en l'àmbit de la llar, en l'àmbit de les cures, és una manera de promocionar l'autonomia i fer front a les adversitats. Sovint quan un home perd la feina o es jubila perd el sentit de la vida.

El model masculí, androcèntric i heteropatriarcal, és un model negatiu i que té conseqüències molt dures per a les dones, però també per als homes. Cal anar cap a un model cultural on es valori el model femení, però aquest model comporta una sèrie de dificultats; en primer lloc, pel menyspreu que li atorga el model androcèntric i en segon lloc, per la manca de valoració de les mateixes dones.

Val a dir que després de tants anys de minusvaloració i d'agressió, costa creure en el propi projecte de vida, tot i que sabem que des dels àmbits de l'economia domèstica, la cura de la família, la reproducció, la transmissió de la cultura... el treball de les dones ha estat un treball pel sosteniment de la vida. Cal demostrar i demostrar-nos que el treball de les dones ha estat extraordinari i extreure'n la riquesa dels nostres sabers i de les nostres experiències.

El reconeixement de les diferències és imprescindible per a una educació on no es prioritzi un model (masculí, blanc, occidental) que totes les persones han d'imitar, sinó que **les diferències i la pluralitat es considerin una aportació enriquidora.**

Els contes, les faules, els refranys, solen portar un rerefons misògin que cal tenir en compte per reconduir els missatges sexistes i ajudar les xiquetes a creure en si mateixes, per ajudar-les a fer front als reptes que com a persones humanes tenen.

La coeducació no és una tasca només de l'escola, és també una missió de la família. Avui gràcies a les noves tecnologies sabem el sexe dels fills abans de nàixer. És el moment per començar a trencar amb els estereotips. En funció del sexe les mares i els pares decoren l'habitació, li compren la seva primera roba, les primeres joguines. Cal no

mostrar diferències entre el color de l'habitació, amb les joguines, amb el vestuari... S'han de regalar joguines iguals als nens i a les nenes, cal oferir les mateixes oportunitats, tots dos han d'aprendre a tenir cura, a estimar, a fer exercici i a estimular habilitats.

En les aules cal revisar el llenguatge que s'emptra a les classes: hi ha nens i nenes!. S'han de revisar els cartells. De vegades, tot i ser majoritàriament un col·lectiu femení, s'empren títols com: sales de "professors". S'haurien de revisar les imatges i cartells de l'aula. S'hauria de fer possible que els patis (convertits en pistes d'esport) fossin de totes i de tots. Sovint els xiquets empren el pati com a camp de futbol (és a dir, tot el pati) i les xiquetes els marges. Tot plegat constitueix una manera d'anar introduint l'androcentrisme. Cal recuperar els jocs de les nenes i compartir-los.

Amb els xiquets cal promoure activitats que facilitin el contacte. Normalment el contacte entre els xiquets és a base de cops. Promoure l'aproximació i l'empatia entre els xiquets és reforçar la seva capacitat de resiliència.

4.5.2. Pors versus autonomia

Podríem afirmar que l'assumpció dels estereotips genera en les dones una sèrie de comportaments com per exemple : **tenir por a la llibertat, por de prendre decisions, por a la soledat.**

La por a la solitud és un gran impediment per a la construcció de l'autonomia de les dones. Des de molt petites i tota la vida a les dones se'ns ha format en el sentiment d'orfandat. Se'ns ha fet profundament dependents dels altres (una dona sola no és res) i se'ns ha fet sentir que la solitud és negativa. Al voltant de la solitud s'han generat tota mena de mites i l'heteropatriarcalisme l'ha utilitzat com a eina d'assetjament.

La construcció de la relació entre els gèneres té moltes implicacions i una d'elles és que **les dones no estem fetes per estar soles** sense els homes. L'assossec de les dones depèn de la presència dels homes, encara que sigui com a record.

Aquesta capacitat construïda de crear-nos fetitxes, guardant records materials dels homes que han passat per la nostra vida per no sentir-nos soles, és un fet que les dones hem de desmuntar. Una clau important per fer aquest treball és saber diferenciar entre **solitud i desolació**.

Estar desolades és el resultat de sentir una pèrdua irreparable. I, en el cas de moltes dones, la desolació sobrevé cada vegada que per alguna raó ens quedem soles, ja sigui perquè no va arribar o va arribar més tard de l'esperat. Podem sentir la desolació a cada instant.

Un altre component de la desolació, i que és part de la cultura de gènere de les dones, és **l'educació fantàstica sobre l'esperança**. A la desolació l'acompanya l'esperança: de trobar algú que ens tregui el sentiment de desolació. El Sant Jordi que ens alliberi de les urpes de la desolació.

La solitud pot definir-se com el temps, l'espai, l'estat de qui està sola o gairebé sola, un espai on no hi ha altres persones que interactuen amb nosaltres. La solitud **és un espai necessari per a exercir els drets autònoms** de la persona i per tenir experiències en les quals no participen de manera directa altres persones.

Per enfrontar la por a la solitud hem de restaurar la desolació de les dones, i l'única reparació possible és posar el **nostre jo al centre i convertir la solitud en un estat de benestar**.

Per construir l'autonomia necessitem solitud i eliminar a la pràctica concreta els múltiples mecanismes que tenim les dones per no estar soles. Gestionar la solitud demana molta disciplina, ja que quan estem soles, tenim la tendència a fugir, ja sigui a veure una amiga o a fer alguna altra activitat amb gent o en llocs on hi ha gent.

La **necessitat de contacte personal** en estat de dependència vital **és una necessitat d'afecció, un estat d'ànim**. En el cas de les dones, afecció per establir una connexió de fusió amb els altres, **necessitem entrar en contacte real, material, simbòlic, visual, auditiu o de qualsevol altre tipus amb altres persones**. La causa d'aquesta afecció molt probablement estigui relacionada amb **la interiorització dels missatges de dependència** que hem sentit des del bressol.

L'autonomia passa per tallar aquests estats que actuen com a cordons umbilicals. Potser per aconseguir-ho es requereix, tal com explica Marcela Lagarde, *desenvolupar la disciplina de no mirar el telèfon quan es té angonya, por o una gran alegria si no se sap què fer amb aquests sentiments, perquè ens han ensenyat que viure l'alegria és explicar-la a algú però abans cal gaudir-ne. Per a les dones, el plaer existeix només quan és compartit, perquè el jo no legitima l'experiència: el jo no existeix.*

És per tot això que necessitem fer un **conjunt de canvis pràctics en la vida quotidiana**. Construïm autonomia quan deixem de mantenir vincles de fusió amb els altres. Quan la soledat és aquest espai on poden passar-nos coses tan interessants que ens animen i ens posen a pensar.

Pensar en soledat és una activitat intel·lectual diferent de pensar davant d'altres.

Un dels processos més interessants del pensament és fer connexions; connectar allò fragmentari, i això no és possible fer-ho sense estar en soledat.

Una altra cosa que es fa en solitud i que funda la modernitat és dubtar. Quan pensem davant dels altres, el pensament està compromès en la defensa de les nostres idees; quan ho fem en soledat, podem dubtar.

Si no dubtem, no podem ser autònomes, perquè el que tenim és pensament dogmàtic.

Per ser autònomes necessitem desenvolupar pensament crític, obert, flexible, en moviment, que no aspira a construir veritats, i això significa fer una revolució intel·lectual en les dones.

No hi ha autonomia sense revolucionar la manera de pensar i el contingut dels pensaments. Si ens quedem soles únicament per pensar en els altres, farem el que sabem fer molt bé: evocar, recordar, entrar en estats de nostàlgia.

Les dones som expertes en nostàlgia, i com a part de la cultura romàntica es converteix en un atribut del gènere de les dones.

Recordar és una experiència de la vida, el problema és quan en soledat fem servir aquest espai per portar els altres al nostre present, al nostre centre, nostàlgicament. Es tracta llavors de **fer de la soledat un espai de desenvolupament del pensament propi**, de l'afectivitat, de l'erotisme i sexualitat pròpies.

La subjectivitat, l'omnipotència, la impotència i la por actuen com a discs ratllats que impedeixen a les dones desenvolupar l'autonomia.

L'autonomia requereix convertir la solitud en un estat agradable, plaent. Un estat per gaudir, per crear, per pensar, per dubtar, per meditar, per reflexionar, per ser. Es tracta de fer de la solitud un espai on és possible trencar els diàlegs interiors que donen protagonisme als altres. Aquells amb qui vam elaborar fantasies d'autonomia, de protagonisme, però a costa d'una gran dependència. Uns diàlegs interiors on es diu tot el que no es fa en la realitat. ***Necessitem trencar aquest diàlegs interiors perquè es converteixen en un substitutiu de l'acció.*** Perquè és una fugida, una fantasia, una distorsió de la realitat, un acontentament però sense els recursos reals necessaris per sortir de la vida subjectiva intrapsíquica al món de les relacions socials, que és on rau l'autonomia.

Hem de desfer el monòleg interior. Hem de deixar de funcionar amb fantasies del tipus: *li dic, em diu, li faig. Es tracta més aviat de pensar: aquí estic, què penso, què vull, cap a on, com, quan i per què, que són preguntes vitals de l'existència.*²⁴

En definitiva, per trencar els estereotips i per al foment del desenvolupament de la personalitat i la capacitat de cada una de les dones és necessari impulsar des de la família i l'escola la coeducació.

²⁴ LAGARDE, Marcela. (2012): *La soledad y la desolación*. En Colectivo Hipatia.
<http://www.mujerpalabra.net/frases/?author=47> Capturat el 2 de juliol de 2012.

4.6. La salut de les dones

A partir de l'estudi de la medicina i de les ciències de la salut des d'un perspectiva de gènere s'ha començat a entreveure, cada cop amb més força, que les dones i els homes tenen patrons d'emmalaltir diferents i també són diferents les principals causes de mort.

L'estudi de l'esperança de vida al néixer ha trencat amb la creença masclista de considerar les dones com a sexe dèbil. L'esperança de vida a Catalunya per a l'any 2018 per als **homes és de 80,4 anys** i per a les **dones de 85,9 anys**.

Però a banda de considerar l'esperança de vida, com a indicador positiu de salut, hem de tenir en compte també un altre indicador: **l'esperança de vida amb bona salut**. L'esperança de vida amb bona salut, és a dir, el temps que podríem esperar viure amb bona qualitat de vida, és diferent entre els homes i les dones.

En el cas dels homes, la major proporció del temps que viuen ho fan amb bona salut. Presenten malalties coronàries en edats joves, malalties infeccioses, malalties derivades de conductes de risc com els accidents de trànsit, consum de drogues i d'alcohol...

En el cas de les dones, la qualitat de vida d'aquests anys extres està excepcionalment sobrecarregada per patir més morbiditat que els homes en forma de trastorns crònics debilitants, com les malalties cardiovasculars, migranyes, al·lèrgies, reumatisme o artritis, trastorns de naturalesa ansiosa i depressiva, aïllament social, condicions de pobresa i pèrdua d'estatus social.

Les diferències de mortalitat i morbiditat (indicadors negatius de salut) per sexe es deriven de condicions no solament biològiques (influències genètiques, hormonals i metabòliques) sinó també del medi social, on actuen, entre d'altres factors, la valoració i consideració que la societat atorga al fet de ser home i de ser dona. Valoració que apareix lligada amb les relacions genèriques de subordinació.

Segons Carme Valls, *existeix una **morbiditat femenina diferencial** que engloba malalties, motius de consulta, factors de risc que requereixen una atenció específica perquè són més freqüents en les dones o es donen només en el sexe femení*. Aquestes causes poden ser *biològiques (trastorns de la menstruació, malalties derivades de l'embaràs i part o els tumors ginecològics) i d'altres d'alta prevalença, que són causa de mort prematura o*

*discapacitat, com són les anèmies, el dolor crònic, les malalties autoimmunes, les malalties endocrinològiques, l'ansietat i la depressió.*²⁵

En matèria de salut, com hem dit en apartats anteriors, hi ha troballes que suggereixen hipòtesis similars de causalitats socials que fan referència a la discriminació i desvalorització del fet de ser dona. Aquest seria el cas de la incidència diferencial per sexe de la desnutrició en la infància amb clar desavantatge per a les nenes. Són molts els exemples al llarg de la història que il·lustren aquest fet i estan degudament ressenyades per antropòlogues com Françoise Héritier, que, com hem dit anteriorment, *assenyalen que no s'alimenta igual un nen que una nena. Davant d'un o una bebè que plora s'atén primer el nen perquè els homes tenen el "cor roig", fet que provoca que siguin impacients i que cal complaure'ls sense demora. En el cas de les nenes, es retarda donar-li el pit perquè les dones han d'aprendre que les seves necessitats no sempre seran cobertes i cal acostumar-les a patir i a tenir paciència.*²⁶

Els processos històrics, socials i culturals apareixen com a eines útils per explicar com han anat formant-se les diferències i desigualtats de gènere.

Des de la perspectiva de desenvolupament a escala humana la construcció social del gènere determina el contingut i la selecció d'un conjunt d'elements de satisfacció i béns econòmics que es relacionen amb el fet de ser, de tenir, de fer i d'estar de les dones i els homes al món. Aquestes elements i béns tendeixen a satisfer, com hem vist anteriorment, de manera diferent les necessitats axiològiques de subsistència, protecció, afecte, participació, oci, creació, identitat i llibertat.

Els serveis de salut no són aliens als comportaments i visions d'un món androcèntric, i per tant existeixen biaixos de gènere en la pràctica quotidiana. Fins a finals de la dècada dels noranta multitud de simptomatologies de moltes malalties, com per exemple les cardiovasculars, van ser menyspreades o simplement oblidades sense haver intentat dur a terme un diagnòstic clar a partir de la demanda de les pacients. El dolor toràcic pot presentar-se de formes diferents, però només s'ha tingut en consideració aquelles

²⁵ Valls Llobet, Carme (2006): *Mujeres invisibles*. Barcelona. Ed. Debolsillo

²⁶ Françoise Héritier antropòloga. Va fundar la càtedra d'Estudis Comparats de les Societats Africanes. École pratique des hauts études Lycée Fénelon, París. Successora de Lévi-Strauss, pare de l'estructuralisme antropològic francès.

expressades pels homes. Per tant, altres formes de presentació han estat erròniament diagnosticades i tractades com una simptomatologia psicossomàtica o derivada d'estats d'ansietat, amb el consegüent increment de mortalitat evitable per aquesta causa.

L'OMS defineix ***les desigualtats en salut a causa de les diferències de gènere com a innecessàries, evitables i injustes.***

4.6.1. Algunes definicions de salut

En la constitució de l'Organització Mundial de la Salut (OMS), el 1948, es va definir la salut com:

Un estat de complet benestar físic, mental i social, i no només la absència de malaltia o incapacitat.

L'OMS considera que ***la salut és un dret humà fonamental, i en conseqüència, totes les persones han de tenir accés als recursos sanitaris bàsics.***

Un dret humà en el qual existeixen uns prerequisits que inclouen: la pau, adequats recursos econòmics i alimentaris, habitatge, un ecosistema estable i un ús sostenible dels recursos. El reconeixement d'aquests prerequisits posa de manifest l'estreta relació que existeix entre les condicions socials i econòmiques, l'entorn físic, els estils de vida i la salut.

La salut es considera no com un estat abstracte, sinó com un mitjà per arribar a un fi, com un recurs que permet a les persones portar una vida individualment, socialment i econòmicament productiva: ***la salut és un recurs per a la vida diària, no l'objectiu de la vida.***

En el Xè. Congrés de Metges i Biòlegs de la Llengua Catalana, celebrat el 1976 a Perpinyà, es va definir la salut com:

Aquella manera de viure que és autònoma, joiosa i solidària

Autònoma: Que té el dret o la facultat de governar-se a si mateix/a. Capaç de dur a terme una vida amb el mínim de dependències. Augment de la responsabilitat sobre la pròpia salut individualment i col·lectivament.

Joiosa. Amb alegria, goig de viure, visió optimista de la vida, fruir amb les relacions humanes i la capacitat de gaudir de les possibilitats al seu abast. Entomar el costat més desagradable de les coses i recuperar l'entusiasme per les coses simples, senzilles, recuperar a la xiqueta interior, alliberant-la redescobrint els plaers simples de la vida.

Solidària. Concorde amb els altres persones en la manera de pensar, de sentir o de fer, disposat/da a compartir les responsabilitats. Relació de fraternitat, de companyonia, de recíproc sosteniment que lliga els diversos membres d'una comunitat, col·lectivitat, en el sentiment de pertinença a un mateix grup i en la consciència d'uns interessos comuns.

Preocupació pel proïsme i per l'entorn.

Aquesta definició de salut al Xè. Congrés de Metges i Biòlegs de la Llengua Catalana respon a les necessitats de les dones per diverses raons: la primera, perquè a través de la presa de consciència del poder individual que genera el fet d'assolir el màxim nivell d'autonomia possible, les dones recuperem la pròpia dignitat com a persones. La segona, perquè el fet de saber què es vol, ser conscient de les pròpies capacitats i límits, fa que es prengui consciència del propi poder i gaudeixi del fet de viure amb sentit, fruint amb les possibilitats al seu abast. Per últim, el fet de compartir responsabilitats, treballar col·lectivament i cooperativament per aconseguir fites socials, econòmiques i polítiques i la possibilitat de fer pactes entre dones i associacions i establir mecanismes d'ajuda mútua, el que s'anomena sororitat, manes o germanes, augmenta el seu poder, entès com la capacitat de poder incrementar la seva confiança i influència, la seva capacitat per accedir a tot tipus de recursos, ja siguin materials, intel·lectuals, d'autonomia personal, financers, etc. I l'accés al control de les diferents formes ideològiques, com són les creences, els valors, les actituds culturals d'una societat, per tal d'avançar en la direcció del canvi i transformació personal i social.

4.7. Estudis de gènere. Perspectiva de gènere

En els darrers anys s'ha produït un important avanç en les ciències socials a l'incorporar-se els **denominats estudis de la dona** com un nou paradigma.

El gènere, com a categoria social, és una de les contribucions teòriques més significatives del feminisme contemporani. Aquesta categoria analítica va sorgir per explicar les desigualtats entre homes i dones, posant l'èmfasi en la noció de multiplicitat d'identitats. El femení i el masculí es formen a partir d'una relació mútua, cultural i històrica.

El **gènere és una categoria transdisciplinària**, que desenvolupa un enfocament globalitzador i **remet als trets i funcions psicològics i socioculturals** que se li atribueix a cada un dels sexes en cada moment històric i en cada societat.

Les elaboracions històriques dels gèneres són sistemes de poder, amb un discurs hegemònic i poden donar compte de l'existència dels conflictes socials. Com hem dit anteriorment, el femení o el masculí no es refereix al sexe dels individus, sinó a les conductes considerades femenines o masculines. En aquest context, **la categoria de gènere es pot entendre com una explicació sobre les formes que adquireixen la relació entre gèneres.**

Tot i que ja el 1949 apareix com a explicació a *El segon sexe* de Simone de Beauvoir, el terme gènere només comença a circular en els àmbits de les ciències socials i en el discurs feminista amb un significat propi i com una accepció específica (diferent de la caracterització tradicional del vocable, que feia referència a tipus o espècie) a partir dels anys setanta. No obstant això, a finals dels anys vuitanta i començaments dels noranta el concepte adquireix consistència i comença a tenir impacte, i les intel·lectuals feministes l'inclouen a l'acadèmia i les polítiques públiques l'anomenada **perspectiva de gènere.**

El 1955, John Money va proposar el terme *paper de gènere* per descriure **el conjunt de conductes atribuïdes als homes i les dones.** Ha estat Robert Stoller, però, qui va establir més clarament la diferència conceptual entre sexe i gènere.

*Els sistemes de gènere, segons De Barbieri (1990) s'entenen com els conjunts de pràctiques, símbols, representacions, normes i valors socials que les societats elaboren a partir de la diferència sexual anatòmica i fisiològica i que donen sentit a les relacions entre persones sexuades.*²⁷

Per Gomariz es pot denominar com a **estudis de gènere el segment de la producció de coneixements** que s'ha ocupat d'aquest àmbit de l'experiència humana.²⁸

Els estudis de gènere fan referència a la investigació de les diferents situacions socials, històriques, polítiques o artístiques des del punt de vista de la diferència sexual i l'anàlisi de la repercussió de la distinció entre dones i homes en la interpretació i avaluació de fets objectius.

La **perspectiva de gènere** indica que es té en compte el sexe femení, les seves necessitats, sabers, interessos...en el que s'estigui tractant.

La **perspectiva de gènere**, en referència als **marcs teòrics** adoptats per a una investigació, capacitació o desenvolupament de polítiques o programes, implica:

- **Reconèixer les relacions de poder que es donen entre els gèneres**, en general favorables als homes com a grup social i discriminatòries per a les dones o per als homes que s'allunyen del model heteropatriarcal dominant.
- Que aquestes relacions **han estat constituïdes social i històricament** i són constitutives de les persones.
- Que les mateixes relacions **travessen tot l'entramat social i s'articulen amb altres relacions socials**, com les de classe, ètnia, edat, preferència sexual i religió.
- Que és **una construcció social i històrica**, per la qual cosa pot variar d'una societat a una altra i d'una època a una altra.

²⁷ De BARBIERI, Teresita. (1992): "Sobre la categoría de género. Una introducción teórico-metodológica" en *ISIS Internacional*, núm. 17. Santiago de Chile. Citat per GAMBÀ, SUSANA en: "¿Qué es la perspectiva de género y los estudios de género?. *Mujeres en Red. El Periódico Feminista*. Capturat el 30 de gener de 2017 a les 19.00 h

<http://mujeresenred.net/spip.php?article1395>

GOMARIZ, Enrique. (1992): "Los estudios de género y sus fuentes epistemológicas. Periodización y perspectivas" en *ISIS Internacional* núm. 17

- Que és una **relació social** perquè descobreix les normes que determinen les relacions entre homes i dones.
- Que és una **relació de poder** perquè ens remet al caràcter qualitatiu d'aquestes relacions.
- Que és una **relació asimètrica**; si bé les relacions entre dones i homes admeten diferents possibilitats: dominació masculina, dominació femenina o relacions igualitàries, en general aquestes es configuren com a relacions de dominació masculina i subordinació femenina.
- Que és **abastadora** perquè no es refereix només a les relacions entre els sexes, sinó que al·ludeix també a altres processos que es donen en una societat: institucions, símbols, identitats, sistemes econòmics i polítics, etc.
- Que és **transversal** perquè no estan aïllades, sinó que travessen tot l'entramat social, articulant-se amb altres factors com l'edat, estat civil, educació, ètnia, classe social, etc.
- Que és una **proposta d'inclusió** perquè els problemes que es deriven de les relacions de gènere només podran trobar resolució quan incloguin canvis en les dones i també en els homes.
- Que és una **recerca d'una equitat** que només serà possible si les dones conquisten l'exercici del poder en el seu sentit més ampli, com poder crear, poder saber, poder dirigir, poder gaudir, poder triar, ser elegida, etc.

Tot i que no constitueix una categoria tancada, sinó en ple desenvolupament, la perspectiva de gènere afavoreix l'exercici d'una lectura crítica i qüestionadora de la realitat per analitzar i transformar la situació de les persones. Es tracta de crear noves construccions de sentit perquè homes i dones visualitzin la seva masculinitat i la seva feminitat a través de vincles no jerarquitzats, no discriminatoris.

Sexisme, androcentrisme (poder dels homes), gènere i patriarcat són quatre conceptes clau que ens serveixen d'eina d'anàlisi per examinar les societats actuals, detectar els mecanismes d'exclusió, conèixer les seves causes i després d'haver realitzat un diagnòstic, proposar solucions i modificar la realitat.

5. Marc Legislatiu

El principi d'igualtat entre dones i homes ha anat evolucionant al llarg de les darreres dècades. Aquesta evolució queda reflectida en diferents disposicions adoptades en els àmbits tant internacional i europeu com estatal i català.

5.1. Unió Europea

Carta de les Nacions Unides de l'any 1945, en la qual es prohibeix la discriminació per raó de sexe i s'eleva, així, el principi d'igualtat entre dones i homes a l'esfera dels drets humans.

1967, l'Assemblea General de les Nacions Unides proclama la **Declaració sobre l'eliminació de la discriminació contra la dona**. La declaració estableix, en l'article 1, que la discriminació contra la dona és injusta i constitueix una ofensa a la dignitat humana.

IV Conferència Mundial de la Dona celebrada a Beijing (1995) on el *gender mainstreaming* (transversalització de gènere) es posicionarà en l'agenda internacional. A través de la Declaració i Plataforma d'Acció de Beijing, s'introdueix la igualtat i la no-discriminació per raó de sexe com a factor clau per construir les societats del segle XXI.

La Comunitat Europea incorpora el principi d'igualtat d'oportunitats entre dones i homes en el **Tractat de Roma l'any 1957** en la mesura que reconeix el dret a la igualtat de retribució per un mateix treball (article 114, antic article 119). El **Tractat d'Amsterdam (1999)** avança en l'assumpció del principi d'igualtat entre dones i homes a la UE, sobretot pel que fa a la igualtat de tracte entre els treballadors i les treballadores, que es constitueix com un dret fonamental.

Tractat de funcionament de la Unió Europea (2010). El Tractat de Funcionament de la Unió Europea (TFUE) introdueix el principi d'igualtat en diverses parts del seu articulat:

en l'article 8 (antic article 3 del Tractat Comunitat Europea), estableix que la UE té l'objectiu d'eliminar totes les desigualtats entre dones i homes en totes les seves accions.

El principi d'igualtat entre dones i homes està també present en la **Carta dels drets fonamentals de la UE** (eix de la Carta social europea de 1989), adoptada al desembre de 2000, però amb efectes jurídics des de l'any 2010. Conté un capítol titulat "Igualtat" que inclou els principis de no-discriminació, igualtat entre dones i homes i diversitat cultural, religiosa i lingüística. En l'article 21 prohibeix la discriminació per raó de sexe.

En el **IV Programa d'acció comunitària** (1996-2000), que s'inspira en les estratègies assenyalades en la IV Conferència Mundial de la Dona de Beijing, s'introdueixen els conceptes d'empoderament de les dones i transversalitat, i es parla d'incorporar la perspectiva de gènere en totes les actuacions públiques. En l'etapa 2001-2005 es defineix l'**Estratègia marc comunitària per la igualtat de gènere** que consolida els conceptes esmentats anteriorment i proposa posar en marxa accions específiques a favor de les dones per eliminar les desigualtats existents. Aquesta estratègia, anomenada **estratègia dual, suposa canvis importants** en la concepció del **principi d'igualtat en la mesura que incorpora la idea de transversalitat i les polítiques específiques d'acció positiva**. La idea establerta en l'Estratègia marc comunitària continua amb el Pla de treball per la igualtat entre les dones i els homes (2006-2010). Es defineixen en aquest pla sis àrees prioritàries d'actuació: la mateixa independència econòmica per a les dones i els homes; la conciliació de la vida privada i laboral; la mateixa representació en la presa de decisions; l'erradicació de totes les formes de violència de gènere; l'eliminació dels estereotips sexistes i la promoció de la igualtat de gènere en la política exterior i el desenvolupament.

L'Estratègia de la Comissió Europea per la igualtat entre dones i homes 2010-2015 se centra en la millora de la situació de les dones en el mercat de treball i en els llocs de decisió. L'estratègia marca cinc prioritats: Independència econòmica de les dones. Salari igual per treball d'igual valor. Igualtat en la presa de decisions. Dignitat, integritat i fi de la violència sexista. Igualtat en acció exterior a fi i efecte d'exercir una influència significativa per fomentar la igualtat i l'empoderament de les dones a tot el món. A

banda d'aquestes cinc prioritats, l'estratègia també aborda qüestions horitzontals, com la necessitat de potenciar el suport i la participació dels homes en la construcció de relacions més igualitàries i instant a supervisar, executar, avaluar periòdicament i actualitzar el corpus legislatiu contra la discriminació per raó de sexe. A banda d'assolir un marc legislatiu efectiu, s'esmenta la necessitat de dur a terme estudis que supervisin i donin informació sobre aspectes com els organismes d'igualtat, les discriminacions múltiples (edat i sexe) i les discriminacions en relació amb la identitat de gènere.

El Pacte europeu per la igualtat de gènere (2011-2020) té com a finalitat abastar els desafiaments en l'àmbit de la política d'igualtat entre dones i homes i garantir que s'integri la dimensió de gènere en tots els àmbits d'actuació. La Comissió Europea reafirma el seu compromís en la Comunicació de 5 de març de 2010 anomenada Carta de la dona, fent èmfasi en cinc àmbits d'actuació: Independència econòmica a través de la lluita contra la discriminació, els estereotips en l'educació, la segregació en el mercat de treball, l'ocupació precària, el treball a temps parcial involuntari i la distribució de les càrregues familiars entre homes i dones; la igualtat salarial d'homes i dones; la representació de les dones en la presa de decisions i en llocs de responsabilitat; el respecte a la dignitat i integritat de les dones i l'erradicació de la violència de gènere i, finalment, el treball d'acció exterior de la UE en matèria d'igualtat que ha de donar suport en major mesura al desenvolupament de societats més sostenibles i democràtiques.

Finalment, **l'Europa 2020, una Estratègia per a un creixement sostenible, intel·ligent i integrador** inclou com un dels objectius principals incrementar fins al 75% la taxa d'ocupació de dones i homes entre 20 i 64 anys. Aquest objectiu demana augmentar la presència de les dones en el mercat laboral eliminant les barreres que dificulten la participació. Les directrius han de promoure la igualtat de gènere i la conciliació de la vida familiar i laboral.

5.2. Estat espanyol

El reconeixement de la igualtat de dones i homes en l'ordenament jurídic espanyol es troba en la **Constitució espanyola de 1978**, la qual, ja en l'article 1.1, situa la igualtat com a valor constitucional que impregna tot l'ordenament jurídic juntament amb altres valors com la llibertat, la justícia i el pluralisme polític. En l'article 14, a més, proclama el dret a la igualtat davant la llei (igualtat formal) i a la no-discriminació per raó de sexe, i, en l'article 53.2, configura aquest dret com un dret especialment protegit.

A banda de l'articulat de la Constitució, el poder legislatiu ha aprovat diverses lleis amb l'objectiu d'assolir la igualtat efectiva de dones i homes. En aquest sentit, és essencial destacar la **Llei orgànica 3/2007, de 22 de març, per a la igualtat efectiva de dones i homes**.

5.3. Catalunya

El reconeixement de la igualtat de dones i homes està present en diversos nivells de l'ordenament jurídic català. La norma institucional bàsica que reconeix aquesta igualtat és l'**Estatut d'autonomia de Catalunya de l'any 2006**, el qual incorpora la igualtat i els drets de les dones en diversos punts del seu articulat. Ja en el títol preliminar s'estableix que els poders públics han de promoure les condicions perquè la llibertat i la igualtat dels individus i dels grups siguin reals i efectives.

Llei 5/2008, de 24 d'abril, del dret de les dones a erradicar la violència masclista. La importància d'aquesta normativa rau en el fet que es tracta d'una llei global i transversal que eleva al màxim rang normatiu competencial l'exigència d'erradicació de la violència masclista i de les estructures socials i els estereotips culturals que la perpetuen.

D'altra banda, i en relació amb la materialització concreta de la incorporació transversal de la perspectiva de gènere en tots els àmbits d'actuació de les polítiques públiques catalanes, trobem com a eina clau els informes d'impacte de gènere (IIG), la regulació dels quals s'efectua mitjançant dues lleis, la **Llei 13/2008, del 5 de novembre, de la**

presidència de la Generalitat i del Govern (que estableix en l'article 36.3.b que els avantprojectes de llei han d'anar acompanyats d'un informe d'impacte de gènere), i, d'altra banda, i amb referència als projectes de disposicions reglamentàries, l'article 64.3.d de la **Llei 26/2010 del 3 d'agost, de règim jurídic i de procediment de les administracions públiques de Catalunya**, que estableix la necessitat d'acompanyar aquests projectes normatius, entre d'altres, d'una memòria d'avaluació de l'impacte de les mesures proposades, la qual ha de contenir un informe d'impacte de gènere.

La Llei 11/2014, del 10 d'octubre, per a garantir els drets de lesbianes, gais, bisexuals, transgènere i intersexuals i per a erradicar l'homofòbia, la bifòbia i la transfòbia. Aquesta llei significa un pas molt important en la protecció dels drets dels col·lectius LGBTI (lesbianes, gais, bisexuals, transsexuals i intersexuals) en tots els àmbits i esdevé una mesura pionera al món, ja que estableix sancions per discriminació i homofòbia amb l'objectiu d'evitar-ne casos per raó d'orientació sexual.

Per últim, cal esmentar la **Llei 17/2015, de 21 de juliol, d'igualtat efectiva de dones i homes**. Aquesta llei pretén ser el marc de referència per promoure la igualtat i acabar amb les desigualtats en tots els àmbits de la vida quotidiana acabant amb el patriarcat i el sexisme.

D'aquesta llei cal destacar els següents articles:

Article 4. Reconeixement de les associacions de defensa dels drets de les dones

1. Per a la defensa del dret a la igualtat efectiva de dones i homes a què fa referència aquesta llei i dels drets que s'hi reconeixen, **les associacions que tenen com a finalitat la defensa dels drets de les dones són considerades persones interessades com a titulars d'interessos legítims col·lectius** als efectes del que estableix l'article 31.1.c i 2 de la Llei de l'Estat 30/1992, del 26 de novembre, de règim jurídic de les administracions públiques i del procediment administratiu comú, en l'àmbit de les administracions públiques catalanes.
2. El reconeixement de les associacions de defensa dels drets de les dones com a part interessada resta subjecte al consentiment de la persona interessada, sens perjudici del que estableix l'article 12.3 de la Llei orgànica 3/2007, del 22 de

març, per a la igualtat efectiva de dones i homes, o de la norma que la substitueixi, amb relació als litigis sobre assetjament sexual i assetjament per raó de sexe que es puguin produir.

3. **Les associacions de defensa dels drets de les dones tenen la capacitat i la legitimació per a intervenir en els processos civils, socials i contenciosos administratius que afectin el dret d'igualtat efectiva de les dones, de conformitat amb les lleis reguladores d'aquests processos**

Article 6 . Funcions dels ens locals de Catalunya

- a) **Estudiar i detectar les mancances i les necessitats de les dones**, per a complir les finalitats d'aquesta llei dins de llur àmbit territorial, comptant amb la col·laboració de les associacions de dones.
- b) **Sensibilitzar la població sobre les causes de la violència masclista** i, en el marc de la normativa vigent, impulsar actuacions i campanyes de prevenció i posar a disposició de la població els serveis d'atenció necessaris per a les persones que pateixen les diverses manifestacions de la violència masclista.
- c) **Atendre, informar i orientar les dones sobre programes i recursos per a facilitar l'exercici efectiu de llurs drets, i sensibilitzar homes i dones en termes d'igualtat de drets i deures.**
- d) **Crear i adequar els mecanismes necessaris per a integrar la transversalitat de la perspectiva de gènere en llurs actuacions polítiques.**
- e) **Establir les condicions de formació i capacitat del personal a llur servei.**
- f) **Elaborar, aprovar, executar i avaluar els plans d'igualtat de dones i homes** destinats al personal a llur servei a què fa referència l'article 15.
- g) **Dissenyar, aprovar, executar i avaluar els plans d'igualtat** a què fa referència aquesta llei que afecten els ens locals.
- h) **Fomentar l'autonomia personal i econòmica de les dones i impulsar l'ocupació femenina.**
- i) **Fomentar la presència de dones en els òrgans de participació** i en els espais de presa de decisions.

- j) **Donar suport als grups feministes i a les entitats de defensa dels drets de les dones, i impulsar-ne la participació en el disseny, l'elaboració, el desenvolupament i l'avaluació de les polítiques d'igualtat i de transversalització de gènere.**
- k) **Adequar i mantenir estadístiques actualitzades** que permetin un coneixement de la situació diferencial de dones i homes en els diferents àmbits d'intervenció local.
- l) **Dissenyar i aplicar polítiques destinades a erradicar les desigualtats i les explotacions de les dones en tots els àmbits locals d'intervenció.**
- m) Complir-ne qualsevol altra que li atribueixi la legislació vigent.

Per aconseguir els seus objectius, **Llei 17/2015, de 21 de juliol, d'igualtat efectiva de dones i homes** fixa polítiques públiques i el paper dels ens locals dirigit a promoure la igualtat efectiva i l'empoderament de les dones i també reconeix el paper de les associacions de defensa dels drets de les dones.

5.4. Polítiques de dones a Catalunya

Des de la creació de l'Institut Català de les Dones, regulat per la Llei 11/1989, de 10 de juliol, les polítiques de dones han tingut com a principal instrument d'execució els plans d'igualtat. Aquests són els instruments bàsics per a l'articulació de les polítiques d'igualtat de dones i homes. El seu desenvolupament s'inicia a finals dels anys vuitanta i actualment continua en totes les administracions, tot i que en diferents nivells de maduresa i d'implantació.

5.4.1. Plans de l'Institut Català de les Dones (ICD)

Els plans que l'Institut Català de les dones ha desplegat han estat:

- Pla d'actuació del Govern de la Generalitat de Catalunya per a la igualtat d'oportunitats per a les dones 1989-1992
- Pla d'actuació del Govern de la Generalitat de Catalunya per a la igualtat

d'oportunitats per a les dones 1994-1996

- III Pla d'actuació del Govern de la Generalitat de Catalunya per a la igualtat d'oportunitats per a les dones 1998-2000
- IV Pla d'actuació del Govern de la Generalitat de Catalunya per a la igualtat d'oportunitats per a les dones 2001-2003
- V Pla d'acció i desenvolupament de les polítiques de dones a Catalunya 2005-
- Pla de polítiques de dones del Govern de la Generalitat de Catalunya 2008-2011
- Pla estratègic de polítiques de dones del Govern de la Generalitat de Catalunya 2011-2015

Tots els plans impulsats des de l'ICD tenen en comú a part del caràcter interdepartamental:

- **L'intent d'adequació a les necessitats de la població, que ha anat canviant en els diferents períodes.**
- **Incorporació de noves prioritats en funció del progrés de la situació de les dones en la societat i a les demandes que sorgeixen dels seus nous rols.**
- **Continuïtat i coherència amb les accions dutes a terme anteriorment, de manera que hi ha hagut un procés evolutiu, no sols en les accions que els diferents plans han inclòs, sinó també en l'enfocament que se'ls ha donat, fruit de l'avaluació en la conceptualització de les polítiques de dones.**
- **Adequació als marcs de referència, tant en l'àmbit autonòmic com estatal, de la Unió Europea i internacional.**

En els últims temps s'han produït avenços molt rellevants de la mà d'altres instruments de caràcter regulatiu, esmentats anteriorment, com ara:

- La Llei 5/2008, de 24 d'abril, del dret de les dones a erradicar la violència masclista.
- L'Estatut d'Autonomia de Catalunya 2006
- La Llei orgànica 3/2007, de 22 de març, per a la igualtat efectiva de dones i homes.
- La Llei orgànica 17/2015, de 21 de juliol, d'igualtat efectiva de dones i homes

Tot i que cal esmentar que aquesta darrera ha estat parcialment impugnada pel Tribunal Constitucional, i per tant, alguns dels seus articles (bàsicament els dirigits al món de l'empresa) romanen sense efecte.

L'Institut Català de les Dones, com a òrgan encarregat d'elaborar els plans d'igualtat i de fer-ne el seguiment, també ha pres consciència de les fortaleeses i riscos potencials inherents als plans d'igualtat.

Segons Maria Bustelo (2004)²⁹, cal tenir en compte una sèrie de fortaleeses i riscos potencials en l'elaboració dels plans.

5.4.2. Fortaleeses i riscos potencials

Fortaleeses potencials:

- **Ampliació de la consciència dels poders públics** en matèria d'igualtat entre dones i homes i sobre la necessitat d'actuar per resoldre els problemes i necessitats detectades.
- **Increment del compromís formal amb la igualtat**, en la mesura que s'aprova un document escrit al qual es dona publicitat.

²⁹ Bustelo, M. (2004): *La evaluación de las políticas de género en España*. Madrid. Ed. Catarata

- **Visibilització del desenvolupament de les dones** des d'una perspectiva integral i realista que s'allunyi d'una visió tradicional i limitada en la promoció de les dones i el vincle amb benestar social.
- **Incorporació d'una visió estratègica** que plantegi fites, recursos, institucionals, humans i econòmics i que situï els poders públics en una lògica estratègica basada en tres moments: on volem arribar, quan i de quina manera.
- **Horitzontalitat, ja que és necessària la participació de les diferents àrees i departaments i perquè constitueix un primer pas cap a la transversalització de la perspectiva de gènere en totes les polítiques públiques.**
- **Coordinació interdepartamental, que estimula el coneixement del treball fet des dels diferents departaments i impulsa la cooperació.**
- **Participació, ja que en el procés d'elaboració es creen espais de participació on la veu de les dones pren protagonisme.**
- **Avaluació, donada la necessitat de fer un seguiment i avaluació d'aquests plans es contribueix a la implantació d'una cultura avaluadora progressiva dins de la institució.**

Riscos potencials

- **No comptar amb prou professionals formats en perspectiva de gènere dificulta tant la implementació dels plans de polítiques de dones i plans d'igualtat com l'aplicació de la transversalitat de gènere en els diferents departaments i serveis, ja que aquests professionals són necessaris com a motivadors i incentivadors per a la resta.**
- **Que els plans es quedin en allò simbòlic, que cobreixen formalitats però sense incorporar veritablement cap capacitat transformadora d'estructures i models patriarcals.**
- **Caure en un mimetisme de disseny i de la implementació dels plans que provoquin la formulació de plans estereotipats i massa rígids, sense capacitat innovadora.**

5.4.3. II Pla Municipal de Polítiques de Dones de Deltebre

El II Pla Municipal de Polítiques de Dones de Deltebre és una eina encaminada a transformar les causes estructurals que provoquen les desigualtats i la discriminació envers les dones en tots els àmbits (econòmic, laboral, polític, social, educatiu, cultural) per mitjà d'estratègies per erradicar-les, garantint l'exercici dels drets en la quàdruple dimensió de reconèixer, respectar, protegir i garantir- i per exigir-ne l'exercici efectiu dels mateixos tant a les persones com les col·lectivitats. Per aquesta raó es dissenyaran i desplegaran les mesures i programes que incloguin, per una banda, accions encaminades a introduir la perspectiva de gènere en totes i cadascuna de les àrees descrites en el cartipàs municipal i està cridat a irradiar el seu potencial fora dels límits de l'organització que l'ha aprovat per modificar hàbits i situacions del seu entorn i, en definitiva, per aportar progrés a la societat.

DELTEBRE EN XIFRES

6. CARACTERÍSTIQUES LOCALS. EL TERRITORI I LES CONDICIONS DE L'ENTORN

6.1. Situació del municipi de Deltebre

Deltebre és un municipi situat al bell mig del delta de l'Ebre limitant amb els termes de l'Ampolla i l'Aldea. Pertany a la comarca del Baix Ebre. Està format per dues poblacions, La Cava i Jesús i Maria, que havien estat pedanies de Tortosa fins que el 20 de maig de l'any 1977 se'n van segregar i van constituir un municipi únic denominat Deltebre.

Situat a l'hemidelta esquerre, Deltebre té una extensió de 107,44 km², sent el municipi més extens del delta de l'Ebre i el més proper a la desembocadura del riu. Les illes de Gràcia i de Sant Antoni formen part del terme municipal, així com el nucli de Riumar. Té una altitud (m) de 6, una longitud de 0,732247 i una latitud de 40,720931. El municipi de Deltebre limita amb les poblacions de l'Aldea, Camarles i l'Ampolla, a l'hemidelta esquerre, i Sant Jaume d'Enveja i Amposta a l'hemidelta dret. Està situat a 26 km de la capital de la comarca del Baix Ebre, Tortosa, i a 85 km de la capital de província, Tarragona. L'extensió del municipi de Deltebre és més gran que el municipi de Barcelona, que té 101,9 km².

Antigament es caracteritzava el municipi per la formació de nuclis de veïnats anomenats Partida de Dalt, els Hortets, la Parellada, la Sort Llarga, Sant Lluís, Sant Joan, les Platges, Salats, Barracot i la Barceloneta.

La densitat poblacional de Deltebre, segons dades de 2018, és de 107,1 habitants per km². És una població dispersa si comparem amb Barcelona, la capital de Catalunya, que té una superfície menor que la de Deltebre, però amb una densitat de 15.881,01 habitants per km².

La densitat poblacional és una proporció entre la població d'una localitat i la seva superfície total. Representa el nombre de persones per cada unitat de terreny de la localitat.

Amb la creixent necessitat de conservar els espais naturals, que són el patrimoni de tota la humanitat, cada cop més les persones posen interès en els valors naturals que les envolten. Protegir el delta de l'Ebre significa mantenir un medi natural que, tot i la seva forta transformació humana, encara presenta valors excepcionals en el conjunt del patrimoni natural, tant de Catalunya com d'Europa.

La importància internacional del Delta es va demostrar ja el 1962, quan la UNESCO el va incloure en la llista de les zones humides euroafricanes d'interès internacional, dins la categoria A, és a dir, de prioritat urgent. El conveni Ramsar, el 1971, i l'estat espanyol, posteriorment al 1982, el van declarar zona humida d'importància internacional. L'any 1979 la Unió Europea el va declarar zona d'especial protecció per a les aus (ZEPA); i el Consell Europeu, zona d'importància europea, a causa de la seva vegetació halòfila, amb un total de 8 espècies de plantes i 69 de fauna vertebrada protegides.

Aquests reconeixements internacionals i la urgència de garantir la conservació del Delta com a valuós patrimoni natural van conduir el 1983 a la creació, per part de la Generalitat de Catalunya, del Parc Natural del Delta de l'Ebre, gestionat pel Departament d'Agricultura, Ramaderia i Pesca. Aquesta declaració només incloïa l'hemidelta esquerre, però l'any 1986 es va ampliar a l'hemidelta dret. En aquest moment es van declarar les reserves naturals parcials de la punta de la Banya i de l'illa de Sapinya, la reserva de caça de l'Encanyissada, les reserves de fauna de la Tancada, de la punta del Fangar i de l'illa de Buda; i el refugi de pesca dels ullals de Baltasar.

Actualment, de les 32.000 hectàrees que té el Delta, 7.802, és a dir, quasi el 25%, estan protegides. Possiblement sense aquesta protecció legal els diferents ambients naturals haurien estat amenaçats, però gràcies a la tasca de conservació realitzada els últims anys pel Parc Natural s'han pogut mantenir considerables extensions de platges, llacunes, aiguamolls i salobrars que alberguen una fauna i flora excepcionals. En total, es tracta de 21 àrees protegides, dins els termes municipals de l'Ampolla i Deltebre, a la comarca del Baix Ebre (hemidelta nord); i de Sant Jaume d'Enveja, Amposta i Sant Carles de la Ràpita, a la comarca del Montsià (hemidelta sud), que componen el Parc Natural del Delta de l'Ebre.

6.2. La planificació urbana i territorial. Les xarxes de comunicació

L'entorn físic es pot concebre com un territori ocupat per un conjunt d'edificis construïts (espai ple), per vies de circulació, carrers, places, jardins, parcs, aparcaments, espais buits, entre d'altres.

L'espai ple, a banda dels habitatges, conté edificis comercials, industrials, institucionals, d'equipaments, de serveis, entre d'altres. La disposició de l'espai ple en el territori condiona fortament l'organització de la vida quotidiana de totes les persones i provoca efectes positius o negatius a la salut física i mental de la ciutadania.

Les necessitats bàsiques per satisfer una correcta vida quotidiana comporten una disposició dels equipaments i serveis que impliquin proximitat o reducció del temps d'accés, accessibilitat física i seguretat.

Els espais públics en ús a Deltebre són de 24.905,06m² i a Riumar de 59.703m². En planejament, la xifra són 25.943,07m² a Deltebre i 1.543m² a Riumar. En total, els espais públics són 50.848,13m² a Deltebre i 61.246m² a Riumar.

Corresponen 2.996,4 hectàrees a les zones protegides pel Parc Natural (punta i port del Fangar, Marquesa, illa de Cort...).

6.3. Carrers, places, espais públics i privats

Segons l'Inventari de Béns de 2011, el nombre total de vies públiques urbanes del municipi està representat per:

–17 **passatges**, és a dir, carrers estrets i curts o pas públic entre dos carrers, de vegades cobert (Angelino, Antellat, Carranza, Esportiva, Genaro, Goles de l'Ebre 1,2,3, Maset del Molí, Sant Jaume, Mulet, Petenera, de la Masa, Sant Josep, Segura, de Tures).

–4 **travessies**, és a dir, carrers estrets i curts que van d'un carrer principal a un altre (travessia del Barracot, de l'Estació, de la Generalitat, Sant Miquel).

–1 **travessera**, és a dir, carrer o carretera que travessa un poble o una ciutat. (travessera dels Torreros).

–12 **avingudes**, és a dir, via ampla d'accés a un lloc i que porta a un edifici, una plaça o un indret important (Catalunya, Colom, Doctor Ferran, Esportiva, Jaume I el Conqueridor, Generalitat, Germans Carsi, Reis Catòlics, Robert Graupera, Sant Jaume, Nostra Senyora de l'Assumpció, de la Pau, Goles de l'Ebre).

–4 **places**, és a dir, llocs espaiosos on, generalment, van a parar diversos carrers. (Major, Mossèn Gabriel, Mercat, Segre).

–1 **camí**, és a dir, franja de terreny més o menys ampla per on es passa per anar d'un lloc a l'altre especialment la que és de terra i sense asfaltar (camí del Futbol).

–1 **passeig**, lloc públic on, a banda de circular, es pot passejar amb comoditat (passeig Marítim).

–71 **carrers**, és a dir, via pública d'una població, generalment limitada per dues fileres d'edificis o solars.

S'ha observat que no estan incorporats a l'Inventari de Béns:

–**Places**: del Coliseu, del Barracot, Eliseo Vives, de les Dones.

–**Passeig**: del Riu.

–**Espais comunitaris**: zones verdes públiques i privades:

- Parc del Riu
- Parc dels Castañeros
- Plaça cantonera al carrer Federico García Lorca i carrer Godall
- Plaça cantonera carrer Vicente Blasco Ibáñez i avinguda de la Pau
- Parc del Centre Obert Delta-Xic
- Parc del carrer Estació
- Parc avinguda Esportiva
- Plaça Centre Obert de Sarabastall
- Plaça de la mestra Elena Herrera
- Plaça restaurant Dolce Vita
- Pàrquing hotel Rull
- Espai molí dels Mirones

6.4. Nomenclàtor dels carrers de Deltebre

a) Poblacions i llocs: Sénia, Tarragona, Terol, Tortosa, Montblanc, Mont-Roig del Camp, Perelló, Poble Nou, Ràpita, Reinos, Galera, Girona, Godall, Ametlla de Mar, Madrid, Mallorca, Camarles, Còrdova, Alcanar, l'Aldea, l'Ampolla, Amposta, Balada, Barcelona, Barceloneta, Roquetes, Ulldecona, València, Vinallop, Xerta, Saragossa, Catalunya, l'Aragó, Gran Canària, País Valencià, l'Havana (36).

b) Accidents geogràfics, indrets: del Segre, riu Ter, riu Besòs, riu Llobregat, goles de l'Ebre, de la Mar, Delta, far de Buda (6).

c) Homes. *Poetes, polítics, reis, militars, conqueridors, capellans, metges, prohoms del poble, oficis masculins, gestes:* Mestre Leopoldo Segarra, Miguel de Unamuno, Miquel Martí i Pol, Mossèn Domènec, Mossèn Gabriel, Mossèn Jacint Verdaguer, Mossèn Joan Tosca, Mulet, Padilla, Pau Casals, Picasso, Pintor Fortuny, Pintor Sorolla, Pizarro,

Pompeu Fabra, Professor Marín, Quevedo, Rafael Alberti, Ramon Llull, Ramón i Cajal, Robert Graupera, Salvat Papasseit, Sapinya, Sebastià Juan Arbó, Segura, Torrerros, Turre, Federico García Lorca, Felipe II, Mestre Félix Gràcia, Ferran el Catòlic, Genaro, General Prim, Germans Carsi, Goya, Guifré el Pilós, Gustavo Adolfo Bécquer, Hernán Cortés, Ignasi, Jaume I el Conqueridor, Joan d'Àustria, Joan Maragall, Joan Miró, Joan XXIII, Josep Pla, Julio Romero de Torres, Lluís Companys, Magallanes, Maldonado, Doctor Martí Buera, Maset del Molí, Mestre Falla, Poeta Campoamor, Capità Cortés, Carles Itarte, Carranza, Cervantes, Colom, Comunero Juan Bravo, Cristòfol Despuig, Delfín Noche Santiago, Doctor Ferran, Doctor Joan Bonet, Doctor Lozano, Emperador Carles V, Adrià VI, Alvarado, Àngel, Angelino, Antellat, Antoni Gaudí, Antonio Machado, Balmes, Benavente, Vicente Blasco Ibáñez, Vicente Aleixandre, Príncep, Pescadors, Trafalgar, Bruc (83).

d) Sants: Sant Antoni, Sant Blai, Sant Carles, Sant Cristòfol, Sant Francesc, Sant Hipòlit, Sant Isidre, Sant Jaume, Sant Joan Bosco, Sant Josep, Sant Lluís, Sant Martí, Sant Miquel, Sant Pau, Sant Pere, Sant Ramon, Sant Roc, Sant Sebastià, Apòstol Santiago (19).

e) Santes: Nostra Senyora de l'Assumpció, Verge del Pilar, de la Puríssima, Santa Bàrbara, Santa Cecília, Santa Marta, Santa Teresa, Nostra Senyora de la Immaculada, Mare de Déu de l'Esperança, Mare de Déu de Montserrat, Mare de Déu del Carme, Mare de Déu dels Dolors (12).

f) Llocs del poble: Recinte Festiu, Futbol, Mercat, Cambra, Comerç, Estació, Barracot, Marítim (6).

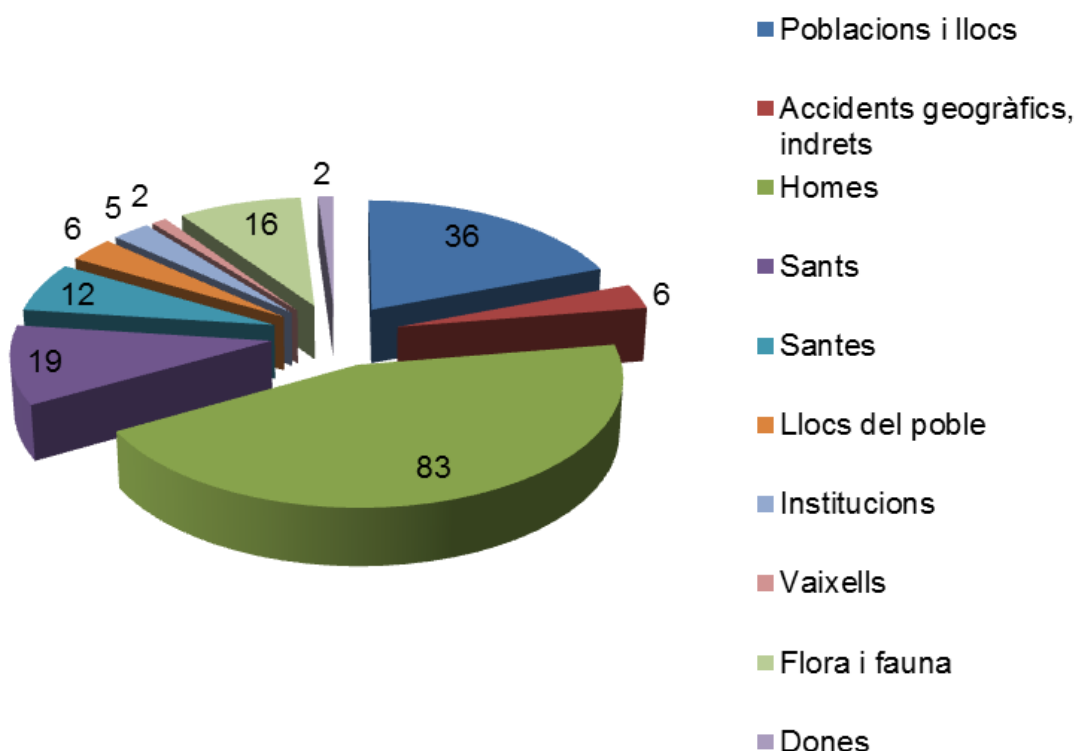
g) Institucions: Generalitat, Independència, Unió, Constitució, Diputació (5).

h) Vaixells: Trinquet, Marinera (2).

i) Flora i fauna: aube, flamenc, morell, bequíssima, fotja, adena, coll-verd, fumadell, guatlla, sarset, capadella, gavina, àliga pescatera, berrat, corb marí, cullerot (16).

j) Dones: Agustina d'Aragó, Joana d'Arc (2). L'última podria estar inclosa en l'apartat de santes donada la seva canonització el 1920.

NOMENCLÀTOR DELS CARRERS DE DELTEBRE

Gràfic 1. Noms dels carrers de Deltebre. Elaboració pròpia a partir de les dades facilitades per l'Ajuntament de Deltebre.

6.5. Classificació de carrers amb noms d'homes

Escriptors	Miguel de Unamuno, Miquel Martí i Pol, Mossèn Jacint Verdaguer, Pompeu Fabra, Quevedo, Rafael Alberti, Ramon Llull, Salvat Papasseit, Sebastià Juan Arbó, Federico García Lorca, Gustavo Adolfo Bécquer, Joan Maragall, Josep Pla, Vicente Aleixandre, Benavente, V. Blasco Ibáñez.
Músics i arquitectes	Pau Casals, Mestre Falla, Antoni Gaudí, Mestre Leopoldo Segarra.
Pintors	Picasso, Pintor Fortuny, Pintor Sorolla, Goya, Joan Miró, Julio Romero de Torres.
Reis, conqueridors	Felipe II, Ferran el Catòlic, Guifrè el Pilós, Jaume I el Conqueridor, Joan d'Àustria, Hernán Cortés, Príncep, Colom, Juan de Austria, Magallanes, Adrià VI.

Militars, polítics, batalles	General Prim, Capità Cortés, Trafalgar, Bruc, Lluís Companys, Pizarro, Robert Graupera, Comunero Juan Bravo, Carranza, Cristòfol Despuig, Maldonado.
Mestres, filòsofs, metges	Carles Itarte, Professor Marín, Balmes, Ramón i Cajal, Doctor Ferran, Doctor Joan Bonet.
Capellans, oficis masculins, Prohoms del poble	Mossèn Gabriel, Mossèn Joan Tosca, Mossèn Domènec, Àngel, Alvarado, Angelino, Antellat, Sapinya, Segura, Torreros, Turres, Ignasi, Maset del Molí, Pescadors.

Taula 1. Classificació dels carrers amb noms d'homes.

El nombre total de carrers a Deltebre és de 187, dels quals el 44,38% porten noms d'homes enfront de l'1,06% que porten noms de dones. El nom de carrers dedicats a poblacions o llocs representa un 19,25%; els que tenen nom de sants masculins representa un 10,16% enfront del 6,41% que tenen nom de santes. Un 8,55% correspon a noms de flora i fauna relacionats amb el territori.

6.6. Les xarxes de comunicació

Tota xarxa té la funció bàsica de vertebrar el territori per proveir-lo d'accessibilitat. Les xarxes viàries es classifiquen en tres categories, corresponents a les funcions que compleix cadascuna de les vies incloses. Aquestes categories són:

a. Xarxa bàsica (primària i secundària)

b. Xarxa comarcal

c. Xarxa local o rural

a. La xarxa bàsica serveix de suport a la circulació de pas i a la interna de llarga distància, i al mateix temps, a la circulació intercomarcal i a la intercomarcal de gran volum. El conjunt de la xarxa bàsica ha de formar una malla contínua, incloent-hi tots els trams de carretera necessaris per mantenir la continuïtat. La xarxa bàsica inclou les autopistes (siguin quins siguin els règims d'explotació), els itineraris interiors o perifèrics que enllacin els principals punts bàsics del territori, i aquelles carreteres que, excepcionalment, per la seva intensitat de circulació, sigui convenient incloure-les en aquesta xarxa.

Quan un itinerari estigui constituït per una autopista de peatge, també haurà d'haver-hi una carretera lliure de peatge que suposi un itinerari alternatiu.

b. La xarxa comarcal serveix bàsicament de suport a la circulació generada entre els centres comarcals i els nuclis de segona importància. A més, possibilita la comunicació de la manera més directa possible de la resta de nuclis amb el centre o centres comarcals.

c. La xarxa local o rural serveix, bàsicament, de suport a la circulació intramunicipal i a la connexió entre els nuclis no situats sobre alguna de les xarxes abans definides. Un objectiu que ha de complir aquesta xarxa és garantir l'accés rodat en condicions òptimes a tots els nuclis de població.

6.6.1. La xarxa viària: carreteres

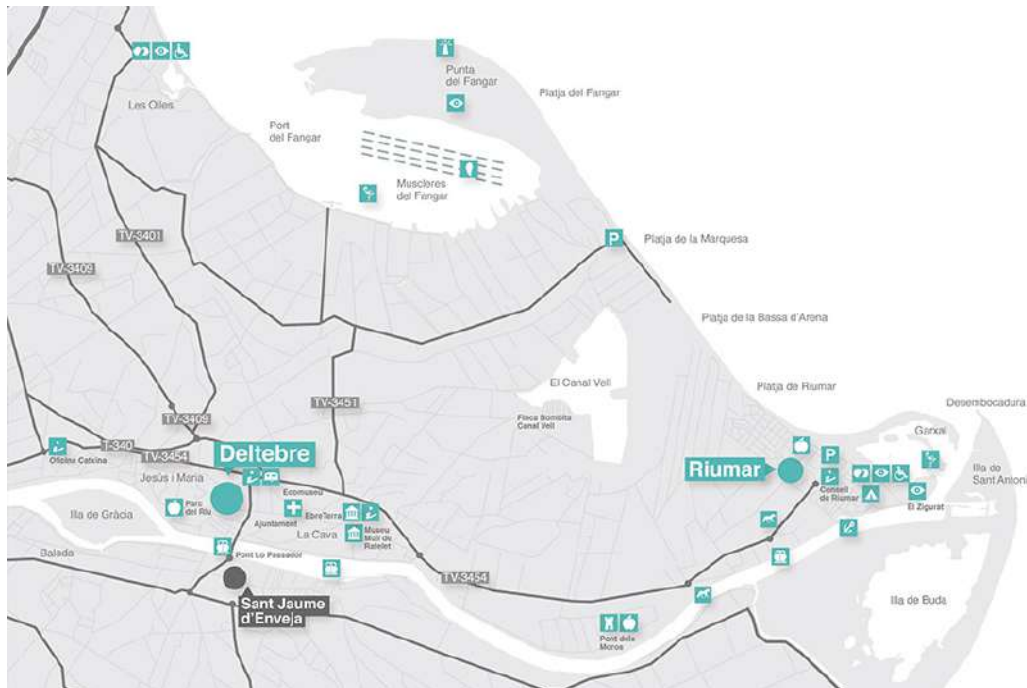
La forma més àgil i còmoda d'arribar a Deltebre és per carretera. Es pot agafar la carretera, les xarxes bàsiques N-340 o l'AP-7 i després agafar les següents sortides:

-39A (l'Ampolla) i continuar per la xarxa comarcal TV-3401.

-40 (l'Aldea-Tortosa) i continuar per xarxa bàsica l'N-340 i agafar la xarxa comarcal TV-3400.

-41 (Amposta/Sant Carles de la Ràpita) i continuar per la xarxa comarcal TV-3454.

a. Mapa de carreteres

Imatge 1. Mapa de carreteres. Font: *Deltebre atracció natural*.

6.6.2. Camins rurals

Els camins rurals són aquelles infraestructures bàsiques que són vitals per garantir l'accessibilitat a tot el territori municipal i a la connexió entre els nuclis no situats sobre alguna de les xarxes abans definides. Un objectiu que ha de complir aquesta xarxa és garantir l'accés rodat en condicions òptimes de transivitat, seguretat i comoditat. Els avantatges de disposar d'una bona xarxa de camins són:

Aspectes econòmics

- Facilitar l'accés a les finques.
- Fixar l'activitat econòmica i millorar-ne la rendibilitat.
- Potenciar el manteniment i la modernització de les explotacions agràries.
- Afavorir l'agricultura de proximitat.
- Facilitar l'establiment i desenvolupament de noves activitats rurals complementàries.

Aspectes mediambientals

- Preservar el paisatge i l'entorn rural.
- Afavorir l'accés al medi natural.
- Facilitar les tasques de prevenció, control i extinció d'incendis forestals.

Aspectes culturals

- Afavorir l'accés a elements del patrimoni cultural i arquitectònic.
- Conservar la cultura vinculada al món rural. Tradicions culturals.

Aspectes socials

- Corregir el dèficit estructural històric al món rural.
- Reconèixer el paper de les infraestructures rurals.
- Frenar el despoblament i fomentar el retorn al món rural.
- Permetre la reassignació de funcions del territori rural.
- Facilitar l'accés de la població del món rural als serveis bàsics.
- Reduir del temps necessari per a recórrer la distància entre els nuclis de població més aïllats i les seves poblacions de referència.

a. Els camins de Deltebre

Amb paviment d'asfalt sector 1

Nom del camí	Longitud	Amplada	m ²
Bassa de l'arena	3.160,00	5,00	15.800,00
Penal	1.980,00	5,00	9.900,00
Paral·lel al riu	620,00	5,00	3.100,00
Pons del rei	1.320,00	5,50	7.260,00
Toll	4.970,00	6,00	29.820,00
Batistet	200,00	4,00	800,00
Cava-Toll	900,00	5,50	4.950,00
Llebret	2.900,00	5,00	14.500,00
Peixero	2.900,00	5,00	14.500,00
Montaner	890,00	4,00	4.450,00
Montaner	250,00	5,00	1.000,00
Mians	310,00	4,00	1.500,00

Pescadors	3.530,00	5,00	14.120,00
Camat	340,00	5,00	1.700,00
Bomba Pal	1.050,00	5,00	5.250,00
Miró	3.470,00	4,75	16.482,50
Illa de Mar	8.664,00	6,00	51.984,00
Bomba illa de Mar	2.300,00	5,00	11.500,00
Nuri	140,00	5,00	700,00
Càmping	850,00	12,00	10.200,00
Claudio	860,00	10,00	8.600,00
Accés T-340/Tramuntano	1.300,00	7,00	9.100,00
TOTAL	42.904,00		237.266,50

Taula 2. Camins asfaltats sector 1. Elaboració pròpia a partir de dades facilitades per l'àrea d'Urbanisme Ajuntament de Deltebre.

Amb paviment d'asfalt sector 2

Nom del camí	Longitud	Amplada	m ²
Correr (del)	1.690	5,00	8.450,00
Illa de Mar	1.886,00	6,00	11.316,00
Ballesté	2.280,00	5,00	11.400,00
Prego	2.215,00	4,00	8.860,00
Carretera	420,00	5,00	2.100,00
Bellet	930,00	4,00	3.720,00
Sanitària	5.800,00	4,50	26.100,00
Sanitària	1.250,00	9,00	11.250,00
Vergez	1.240,00	4,00	4.960,00
Carrer de l'ermita de l'Aldea	1.660,00	7,50	12.450,00
Carrer Fangar	1.650,00	5,00	8.250,00
Carretera Canal	10.500,00	6,00	63.000,00
TOTAL	32.521		171.856,00

Taula 3. Camins asfaltats sector 2. Elaboració pròpia a partir de dades facilitades per l'àrea d'Urbanisme. Ajuntament de Deltebre.

Camins amb paviment de saorra A

Nom del camí	Longitud	Amplada	m ²
Tramontano	1.670,00	5,00	8.350,00
Romero	1.510,00	4,50	6.795,00
Bomba (de la)	1.040,00	5,00	5.200,00
Vila	780,00	4,75	1.995,00
Alus (d')	420,00	4,74	1.995,00
Bombita	2.710,00	5,00	14.905,00
Paral·lel al riu	1.650,00	5,00	14.905,00
Palomet	620,00	4,00	2.480,00
Pantostic	810,00	4,50	3.645,00
Transversal	520,00	5,00	8.250,00
Sisquet	200,00	5,00	1.000,00
Parrillo, Paco	650,00	4,50	2.925,00
Parrillo, Adrian	1.050,00	4,00	4.200,00
Bau	1.020,00	4,00	4.080,00
Tafarra	980,00	4,00	3.920,00
Pinyana	860,00	4,50	3.870,00
Mingo	430,00	4,50	1.935,00
Toreta	360,00	3,50	1.260,00
Berio	340,00	3,50	1.260,00
Batistet	720,00	4,00	2.880,00
Cava-Toll	1.850,00	5,50	10.175,00
Tora del Mig	1.350,00	5,00	6.750,00
Valencians	730,00	5,50	4.015,00
Curruta	130,00	4,00	520,00
Illeta	930,00	4,00	3.720,00
Camilo	600,00	4,00	2.400,00
Barceloneta	240,00	5,00	1.200,00
Mestrillo	740,00	4,00	2.960,00
Benets	1.330,00	4,50	5.985,00
*	270,00	4,00	1.080,00
Morenos	480,00	4,00	1.920,00
Canyadora	2.570,00	4,00	10.280,00
Sarasa	730,00	4,00	2.920,00
Mians	1.060,00	5,00	5.300,00

Maso Cego	700,00	4,50	3.150,00
Miró	3.470,00	4,75	16.482,00
Viñes	1.940,00	4,75	16.482,00
Confronta	2.040,00	4,25	8.670,00
Florensa	2.040,00	5,25	10.710,00
L'Havana	2.310,00	4,50	10.395,00
Maset del Molí	480,00	4,50	10.395,00
Bassot	690,00	4,50	3.105,00
Bassa-Prima	1.490,00	4,50	18.675,00
Catxa	4.100,00	4,50	3.400,00
*	850,00	4,00	3.400,00
Carrer Fangar	1.650,00	5,00	8.250,00
TOTAL	53.160,00		24.097,50

Taula 4. Camins de saorra A. Dades facilitades per l'àrea d'Urbanisme. Ajuntament de Deltebre.

Camins amb paviment de saorra B

Nom del camí	Longitud	Amplada	m ²
Sarassó	1.130,00	4,00	4.520,00
Prego bis	1.050,00	4,00	4.200,00
Prego	2.215,00	4,00	8.860,00
Sacanella	1.620,00	3,40	5.508,00
Bielet	540,00	4,30	2.322,00
Cementeri	900,00	4,00	3.600,00
Betsines	590,00	4,00	2.360,00
Viola	1.105,00	4,00	4.420,00
*	340,00	4,00	420,00
Reverté	440,00	3,50	1.540,00
*	120,00	3,50	420,00
Rafielo	960,00	4,00	3.840,00
Ravanals	400,00	3,50	1.400,00
Manta	900,00	5,00	4.500,00
*	520,00	4,50	2.340,00
*	460,00	4,50	2.070,00
Vaques	230,00	4,00	920,00

Muntanyana Dreta	5.640,00	5,50	31.020,00
Goleró	3.220,00	4,00	12.880,00
Bruguera	1.020,00	4,00	4.080,00
Valero	970,00	4,00	3.880,00
Ramal	1.426,00	6,00	8.556,00
Estisora	2.330,00	4,00	8.556,00
Muntanyana Esquerra	6.250,00	5,50	34.375,00
Casetes (de les)	3.150,00	5,00	15.750,00
*	650,00	4,50	15.750,00
Evaristo	2.150,00	4,00	8.600,00
Xoperai	1.985,00	4,50	8.932,00
Cremada	870,00	4,00	3.480,00
Canal de Barques	645,00	3,50	2.257,00
Mig	1.660,00	4,00	6.640,00
Cent jornals	770,00	4,00	3.080,00
Roda-soques	380,00	4,00	1.520,00
Vilagrasa	870,00	4,00	3.480,00
Bassa-Blanca	1.380,00	4,00	5.520,00
Bonastre	1.570,00	6,50	10.205,00
*	850,00	4,00	3.400,00
Altres camins	2.3000,00	3,50	80.500,00
TOTAL	74.306,00		314.581,00

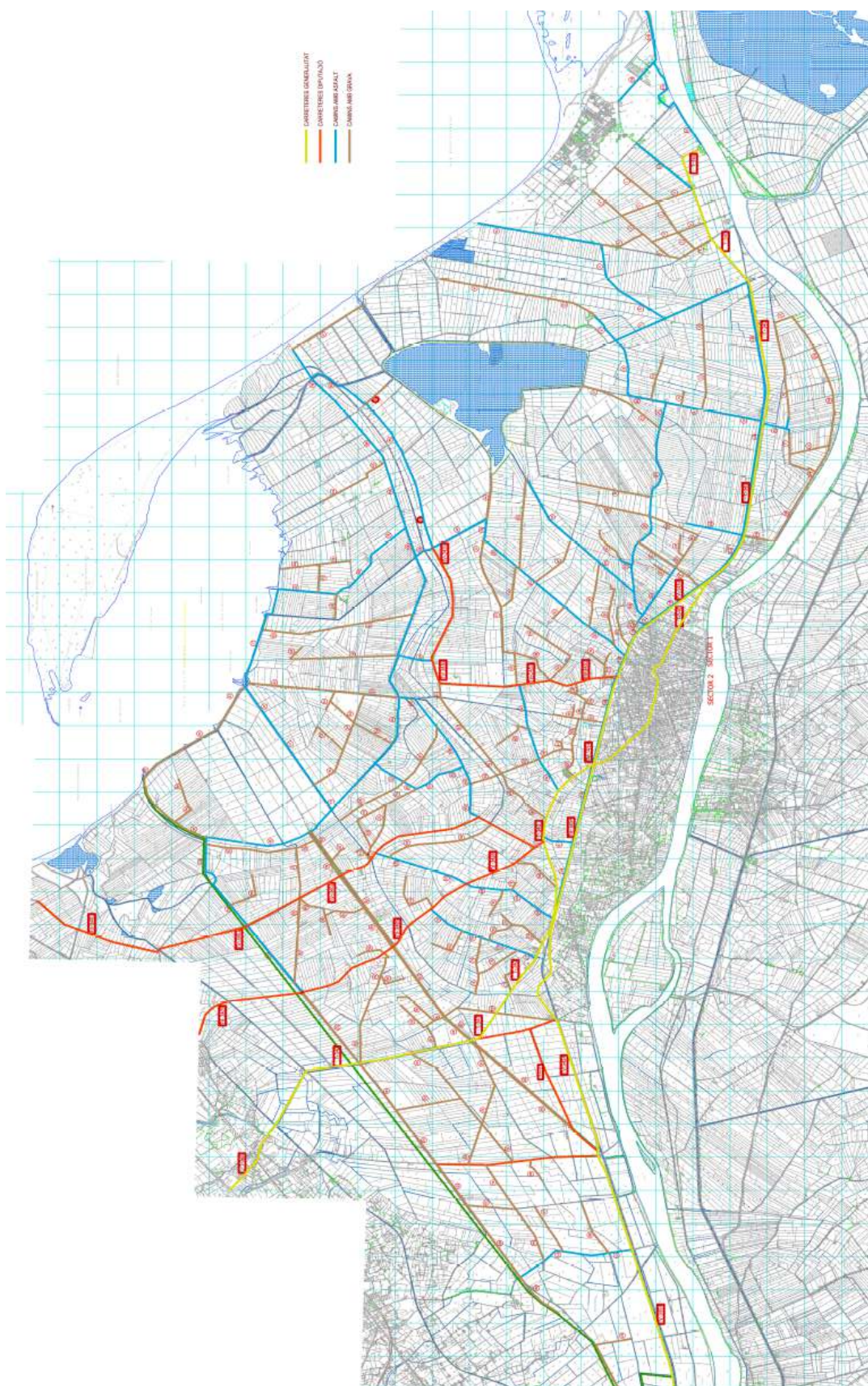
Taula 5. Camins de saorra B. Dades facilitades per l'àrea d'Urbanisme. Ajuntament de Deltebre.

El nombre total de camins de saorra és de 85 camins. Els camins asfaltats són 25. En total a Deltebre existeixen 110 camins rurals.

Així, el camí asfaltat més llarg de Deltebre és el de l'illa de Mar; li segueix el camí del Toll i el de la bassa de l'Arena. El camí més ample és el del Càmping (12 m) i el de Claudio (10 m), la Sanitària (9 m) i el del de l'ermita de l'Aldea (7,5 m). Alguns camins podrien transformar-se en carrers urbans.

Els camins de saorra són majoritàriament de 4m d'ample; els noms responen als mateixos criteris dels asfaltats. El més llarg és el de Muntanyana dreta (31.020,00 m); Miró i Viñes (16.482,00 m); Bombita (14.905,00 m); Goleró (12.880,00 m); Florensa, l'Havana, Cava-Toll (des de 10.710,00 m fins a 10.175,00 m).

Mapa de camins rurals

Imatge 2. Mapa de camins rurals.

6.6.3. Sistema de regadiu

A part del canal de l'Esquerra de l'Ebre o principal, també hi ha el canalet de Muntanyana, que va des del mas d'Avall (terme de l'Aldea) fins al riu Fondo (tocant a l'Ampolla). Els desguassos són els següents: de la Unió, de les Olles, de la Cava, el préstamo³⁰ de Nassos, de la Bufona, de Florença, del Rompent, del riu Fondo, del Trastellador, del Pas, dels Prats, d'Estisora, del Bufon, del Pont del rei i del Penal. Les séquies són: del Riuet de la Saïda, del Marquès, de l'illa de Mar i la Sanitària. Com a tub destaca el de Llovet. Les basses són: la bassa de l'Arena, la bassa de l'Estella i la bassa de l'Illot. Aquestes dues basses, amb la desapareguda (assecada) bassa de l'Estelleta, formaven les basses del canal Vell.

6.6.4. Tren i autobusos

El ferrocarril és un mitjà de transport públic bàsic per al transport de mercaderies i persones i és gestionat per *Administrador de Infraestructuras Ferroviarias* (ADIF).

Per poder arribar a Deltebre amb tren és necessari utilitzar un altre mitjà de transport, ja que les estacions no es troben al mateix municipi. Les estacions més properes són:

- L'Aldea-Amposta-Tortosa: paren trens de mitja distància i alguns de llarg recorregut.
- L'Ampolla-Perelló-Deltebre: paren trens de mitja distància.
- Camarles-Deltebre: paren els trens de mitja distància.

Des de l'estació de ferrocarril la forma més còmoda d'arribar és en taxi. Des de l'Aldea es pot agafar la línia d'autobusos de transport públic de la companyia Hife.

6.6.5. El transport aeri

El transport aeri està format per una sèrie d'aeroports, aeròdroms i heliports escampats al llarg del territori que dona servei tant al transport de viatgers com de mercaderies.

Els aeroports propers a Deltebre són:

- Aeroport de Reus a 77 km en direcció nord. Algunes capitals europees.
- Aeroport de Barcelona: a 160 km direcció nord. Línies internacionals.

³⁰ S'anomena *préstamo* el desguàs que circula paral·lel a l'arrossar de vora del canal.

- Aeroport de Castelló: 123,6 km direcció sud. Algunes capitals europees.
- Aeroport de València: a 193 km direcció sud. Línies internacionals.

6.6.6. Vehicles particulars

Segons dades del parc de vehicles de l'Idescat de l'any 2017, el nombre de turismes a Deltebre és de 5.841; de motocicletes n'hi ha un total de 760; de vehicles industrials se'n comptabilitzen 2.489 i d'altres tipus, en trobem un total de 287, sent així un total de 9.377 vehicles d'ús particular.

Tenint en compte que l'any 2016 el total de vehicles d'ús particular era de 9.186, l'any 2017 hi ha hagut una crescuda total de 191 vehicles.

6.6.7. Port

El port de Deltebre correspon a la zona portuària sud de la Generalitat amb un calat de bocana de 3 m i 6 molls que ocupen 456 m i un total de 150 amarradors. La majoria dels vaixells són governats per patrons i només 3 són governats per dones.

Els ports propers a Deltebre són:

- Port de l'Ampolla, turístic i de pesca.
- Port de Sant Carles de la Ràpita. Port amb activitat creuerística i que té la flota pesquera més gran de Catalunya.
- Port d'Alcanar, amb dàrsena esportiva i de les Cases d'Alcanar, amb dàrsena esportiva i pesquera.

Altres ports propers:

- Tarragona: 50 milles.
- Barcelona: 94 milles.
- València: 81 milles.

Aquests ports són internacionals de mercaderies i de persones viatgeres.

6.6.8. Distàncies

La distància de Barcelona a Deltebre és de 186 km; de Lleida de 168 km; de Girona de 278 km; i de València de 194 km.

7. DINÀMICA I ESTRUCTURA DE LA POBLACIÓ DE DELTEBRE

Segons Livi Bacci, s'entén per població un conjunt d'individus, constituït de forma estable, lligat per vincles de reproducció i identificat per característiques territorials, polítiques, jurídiques, ètniques o religioses.

Una població tendeix a perpetuar-se i a romandre en el temps, però això no implica que sigui immutable. Les poblacions es formen i s'extingeixen; es formen essencialment per migracions associades amb adequades capacitats reproductives o bé imposades forçosament³¹.

Una població s'extingeix perquè la natalitat és insuficient per compensar la mortalitat o bé perquè les poblacions inicials es fusionen entre si.

Des de la perspectiva genètica, segons Cavalli-Sforza (1971), una població és definida com un conjunt d'individus que comparteixen un patrimoni genètic comú. Aquestes poblacions estarien aïllades per barreres de diversos tipus: ètniques, socials, religioses, econòmiques, lingüístiques, geogràfiques i agrupades en nuclis poblacionals³².

Les dades poblacionals fan referència a un conjunt de persones agrupades per edat i sexe i que es poden trobar en una situació similar pel que fa a la seva relació amb la residència, activitat econòmica, ocupació, d'estudi, nacionalitat, etc.

La població de Deltebre és el conjunt de persones que l'habiten. La ciència que estudia la població s'anomena demografia. El mot prové de *demos* (població) i *graphos* (tractat). La demografia descriu, quantifica, analitza i distribueix les dades a fi i efecte d'elaborar models explicatius de la realitat i poder plantejar previsions futures.

³¹ Livi-Bacci, M. (2002): Historia mínima de la población mundial. Barcelona. Edit. Ariel.

³² Esparza Pagès, Mireia. Biodemografia del delta de l'Ebre. Tesi doctoral. Capítol 9. Mobilitat i distàncies matrimonials.

Els estudis demogràfics es fonamenten en les fonts de recollida de dades com els registres de naixements, defuncions, matrimonis, padrons, censos, enquestes, entre d'altres. Els censos són recomptes d'habitants, naixements, defuncions i altres dades que se solen fer cada 10 anys. Aquests es realitzen per organismes estatals com l'Institut Nacional d'Estadística (INE); l'Institut d'Estudis Demogràfics de Catalunya (Idescat). També destaquen altres organismes internacionals com l'ONU o l'Eurostat.

7.1. Dades poblacionals de Deltebre

7.1.1. Població segons edat i sexe

La població de Deltebre des darrers anys ha estat la següent:

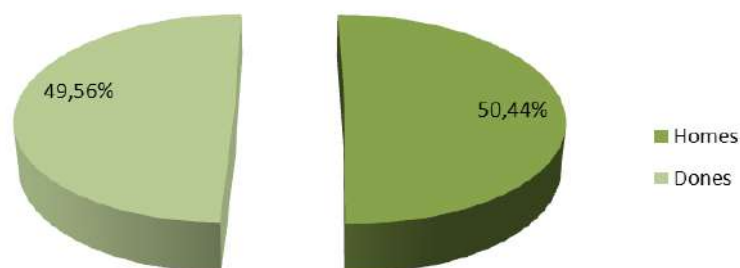
Any	TOTAL	Homes	Dones	Pèrdua homes	Pèrdua dones	Pèrdua total
2012	12.316	6.247	6.069	-	-	-
2013	12.158	6.140	6.018	-107	51	-158
2014	11.831	5.957	5.874	-183	144	-327
2015	11.676	5.901	5.775	-56	99	-155
2016	11.544	5.841	5.703	-60	72	-132
2017	11.499	5.793	5.706	-48	+3	-95
2018	11.505	5.792	5.713	-1	+7	+6

Taula 6. Població dels darrers sis anys de Deltebre per sexes. Elaboració pròpia a partir de dades del INE i les dades facilitades per l'Ajuntament de Deltebre.

Deltebre des de l'any 2012 fins al 2017 ha experimentat una pèrdua anual progressiva de població, d'un total de 817 persones. No obstant això, l'any 2018, hi ha hagut una lleugera creixuda de 6 persones respecte de l'any anterior, sent l'únic any des del 2012 que no hi ha hagut pèrdues de població.

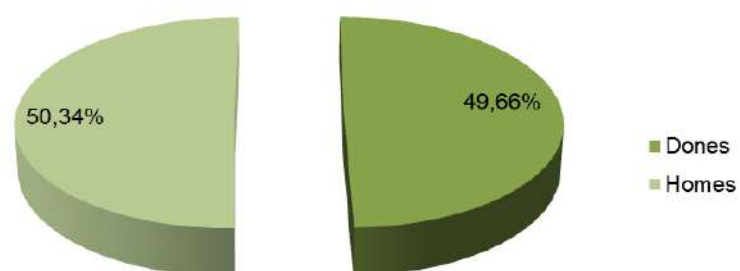
Crida l'atenció la pèrdua de població de 2014 respecte als anys anteriors. Des de l'any 2012 fins al 2016 s'han perdut un total de 772 habitants. Aquest fenomen ha coincidit amb l'eclosió de la crisi econòmica i la pèrdua del teixit productiu.

La població de Deltebre (dades 2017) era d'11.499 habitants, dels quals 5.793 eren homes i 5.706 dones, la qual cosa representa un total de 50,44% homes enfront d'un 49,56% de dones. La pèrdua poblacional respecte a l'any anterior va ser de 95 persones, de les quals 48 eren homes. Respecte a les dones, aquestes van augmentar en 3 persones.

Gràfic 2. Distribució de la població de Deltebre any 2017. Elaboració pròpia a partir de les dades de l'Idescat.

La població actual de Deltebre (dades 2018) és d'11.505 habitants, dels quals 5.792 són homes i 5.713 són dones. Els homes representen un total d'un 50,34% de la població, enfront de les dones, que representen un 49,66%. Respecte a l'any anterior, hi ha hagut un guany de 6 persones, tenint en compte que hi ha hagut una pèrdua d'un home i s'ha augmentat en 7 dones.

Gràfic 3. Distribució de la població de Deltebre l'any 2018. Elaboració pròpia a partir de les dades de l'Idescat.

Per distribució d'edat la població de Deltebre l'any 2017, segons el Servei d'Atenció a la Ciutadania de l'Ajuntament de Deltebre, era la següent:

Edat	Homes	% Homes	Dones	% Dones	TOTAL
0-5	326	54'3%	274	45'7%	600
6-10	284	48'6%	300	51'4%	584
11-15	293	53'9%	251	46'1%	544
16-20	322	55%	263	45%	585
21-25	270	53'35%	236	46'65%	506
26-30	299	50%	299	50%	598
31-35	411	51'8%	382	48'2%	793
36-40	499	51'2%	475	48'8%	974
41-45	484	52'9%	431	47'1%	915

46-50	452	53'3%	396	46'7%	484
51-55	424	50'7%	412	49'3%	836
56-60	367	51'25%	349	48'75%	716
61-65	303	47'3%	337	52'7%	640
66-70	288	45%	352	55%	640
71-75	264	48'6%	279	51'4%	543
76-80	203	48'44%	216	51'56%	419
81-85	180	43'9%	230	56'1%	410
86 o més	124	35'6%	224	64'4%	348
TOTAL	5.793	50'38%	5.706	49'62%	11.499

Taula 7. Elaboració pròpia de la distribució de la població per edat i sexe 2017. Font: Servei d'Atenció a la Ciutadania de l'Ajuntament de Deltebre.

Per distribució d'edat, la població de Deltebre l'any 2018, segons el Servei d'Atenció a la Ciutadania de l'Ajuntament de Deltebre, era la següent:

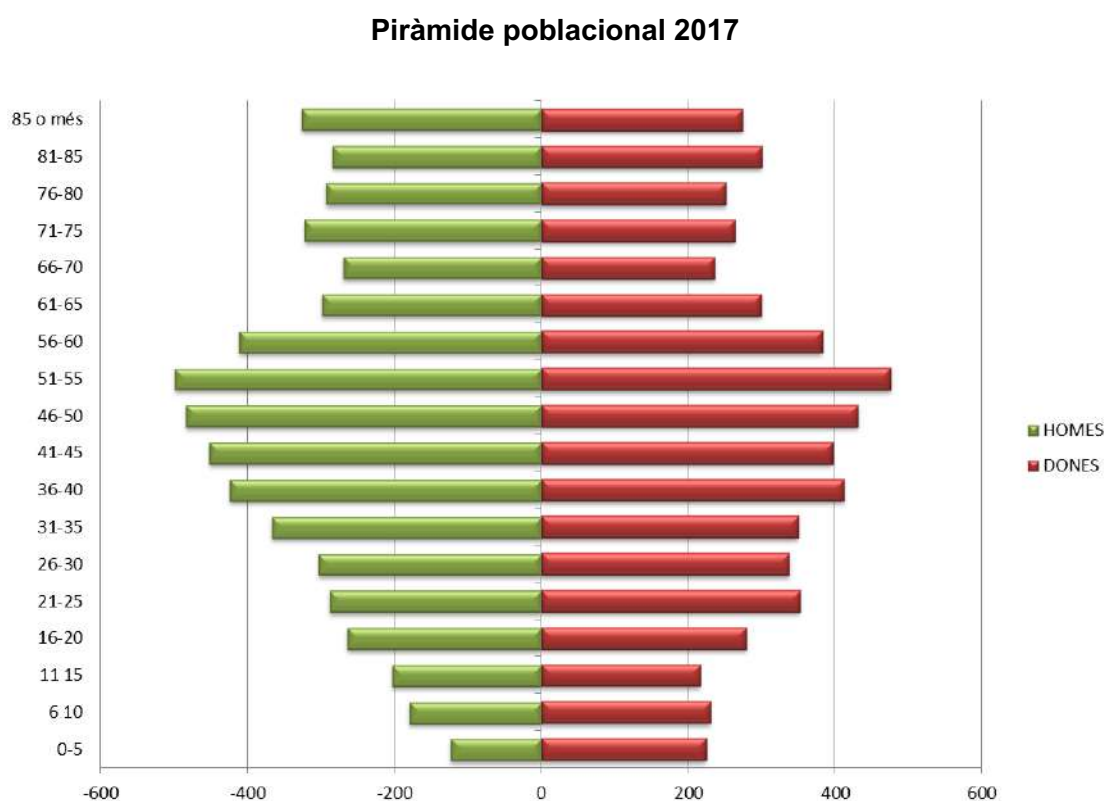
Edat	Homes	% Homes	Dones	% Dones	TOTAL
0-5	257	52,60%	232	47,40%	489
6-10	302	51,90%	280	48,10%	582
11-15	279	49,65%	283	50,35%	562
16-20	350	57,20%	262	42,80%	612
21-25	265	52,70%	238	47,30%	503
26-30	283	51,45%	267	48,55%	550
31-35	356	50,40%	350	49,60%	706
36-40	471	51,20%	449	48,80%	920
41-45	495	53,00%	438	47,00%	933
46-50	469	53,50%	407	46,50%	876
51-55	413	51,10%	395	48,90%	808
56-60	420	51,70%	393	48,30%	813
61-65	301	47,20%	337	52,80%	638
66-70	289	45,10%	352	54,90%	641
71-75	300	49,75%	303	50,25%	603
76-80	203	48,60%	215	51,40%	418
81-85	173	43,25%	227	56,75%	400
86 o més	166	36,80%	285	63,20%	451
TOTAL	5.792	50,30%	5.713	49,70%	11.505

Taula 8. Elaboració pròpia de la distribució de la població per edat i sexe l'any 2018. Font: Servei d'Atenció a la Ciutadania de l'Ajuntament de Deltebre.

7.1.2. Piràmide de població

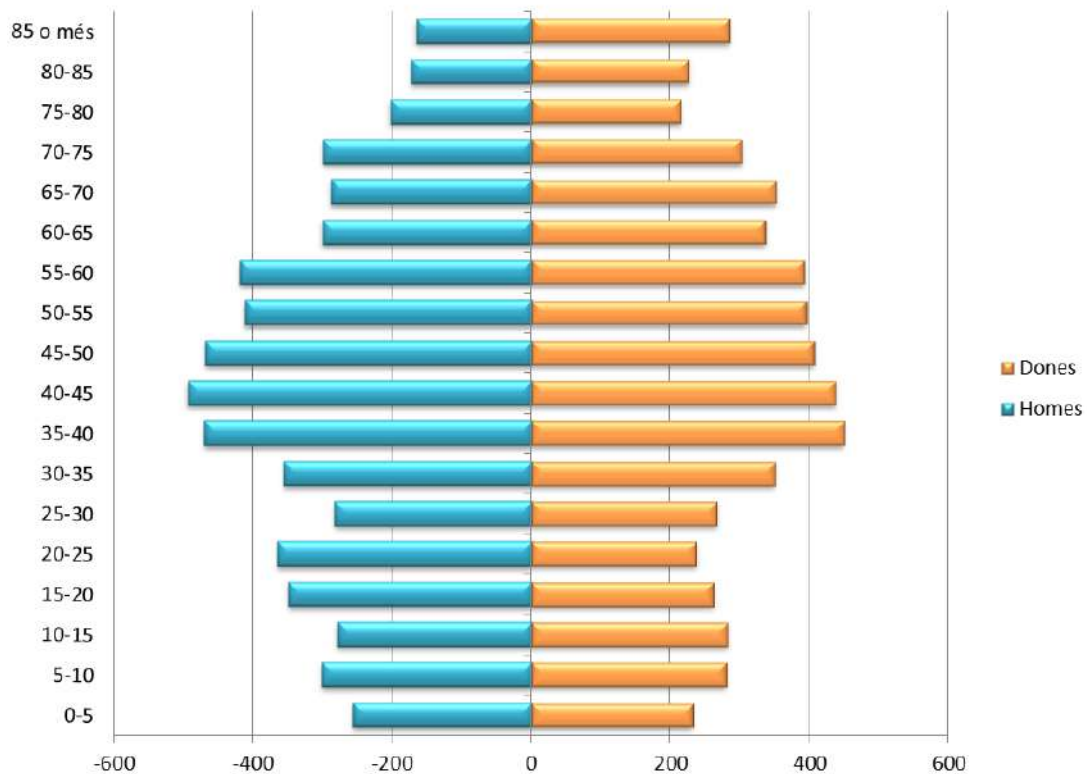
Una piràmide de població és la representació gràfica de la distribució de les persones per sexe i edat d'una localitat o país en un moment determinat en el temps. Està constituïda per dos histogrames, un corresponent a cada sexe. En l'eix horitzontal es representa la població total i en el vertical es representa l'edat simple o grup d'edats. Els histogrames s'ubiquen en posició contrària un de l'altre. Per convenció el sexe masculí es mostra a l'esquerra i a la dreta el femení.

Aquest tipus de representacions permeten fer una anàlisi visual, de comportament dels components de la dinàmica demogràfica i la presència de certs esdeveniments que puguin afectar la població (guerres, epidèmies, migracions selectives per edat, sexe, augment de la fecunditat, etc.). Són, a més, una eina excel·lent per establir comparances en l'evolució d'una població.

Gràfic 4. Piràmide poblacional 2017.

Piràmide poblacional 2018

Gràfic 5. Piràmide poblacional 2018.

La piràmide de població de Deltebre de l'any 2018, com la del 2017, evidencia una minva de la població dels grups més joves. La piràmide ens mostra la minva de la fecunditat. Els grups de més població són els que ocupen les franges d'edat de 35 a 45 anys. Podem dir que la piràmide de població de Deltebre és una piràmide de transició i la seva població es troba en procés de canvi. El procés d'envelliment demogràfic es troba en plena expansió i es preveu la seva intensificació del ritme d'envelliment poblacional per a les primeres dècades del segle XXI. Les causes demogràfiques que afavoreixen aquesta tendència són les taxes de mortalitat influenciades per la progressiva esperança de vida i la minva de la fecunditat.

7.1.3. Creixement de la població: la natalitat

La mida d'una població pot créixer, mantenir-se constant, minvar en funció d'uns determinants del canvi: la composició per edats, naixements, mortalitat, migracions, nupcialitat, anticoncepció, regulació legal de l'avortament, salut, estructures familiars i

convivència, polítiques públiques sobre l'habitatge o el tractament fiscal a les famílies... Tots aquests determinants són alguns exemples que la demografia considera importants perquè influeixen sobre la reproducció.

El moviment natural o creixement vegetatiu de la població considera l'evolució de la població utilitzant bàsicament la natalitat i la mortalitat. Si hi ha més natalitat que mortalitat, hi ha creixement (superior al 2% és alt; entre 1 i 2 és moderat; menys d'1% és baix). Si hi ha menys natalitat que mortalitat, es produeix una disminució de la població. Si es dona una situació d'equilibri, parlem de creixement 0.

La natalitat representa el nombre de naixements esdevinguts a la població.

El nombre de persones nascudes vives el 2018 a Deltebre ha estat de 43 nens i 34 nenes, sent un total de 108.

ANYS	NENS	NENES	TOTAL
2012	56	44	100
2013	51	45	96
2014	56	35	91
2015	48	31	79
2016	38	49	87
2017	56	52	108
2018	43	34	77

Taula 9. Naixements per anys. Font Idescat. Nascuts vius segons sexe.

Podem contemplar que l'any 2017 ha estat el que ha tingut més naixements respecte als darrers cinc anys, amb un total de 108 naixements. El nombre de nens coincideix respecte a l'any 2012 i 2014; no obstant això, el nombre de nenes ha estat el més elevat respecte als cinc anys anteriors.

Al 2017 els nens representen el 51,85% de naixements, enfront de les nenes, que representen un 48,15%.

7.1.4. Taxa bruta de natalitat

És una taxa que s'utilitza per indicar el nombre de persones nascudes vives durant un any per cada mil habitants d'una població concreta. És considerada un bon indicador del grau de desenvolupament d'un país. Una taxa de natalitat inferior o pròxima al 10%

és característica d'un país ric, mentre que en els països en vies de desenvolupament la taxa de natalitat acostuma a ser molt alta podent-se acostar, fins i tot, al 50%.

Taxa de natalitat de Deltebre:

- Taxa de natalitat de Deltebre 2012 $(100/12.316) \times 1000 = 8,11\text{‰}$
- Taxa de natalitat de Deltebre 2013 $(96/12.158) \times 1.000 = 7,89\text{‰}$
- Taxa de natalitat de Deltebre 2014 $(91/11.831) \times 1.000 = 7,69\text{‰}$
- Taxa de natalitat de Deltebre 2015 $(79/11.676) \times 1.000 = 6,76\text{‰}$
- Taxa de natalitat de Deltebre 2016 $(87/11.544) \times 1.000 = 7,53\text{‰}$
- Taxa de natalitat de Deltebre 2017 $(108/11.499) \times 1.000 = 9,39\text{‰}$
- **Taxa de natalitat de Deltebre 2018 $(77/11.505) \times 1.000 = 6,69\text{‰}$**

La taxa bruta de natalitat de Catalunya del 2018, segons l'INE, representava un 8,24‰; per tant, a Deltebre ens vam trobar per sota de la mitjana catalana i també de l'espanyola, que sumava un 7,86‰. Per contra, l'any 2017, Deltebre es trobava lleugerament per damunt de la mitjana catalana, que era 8,97‰, i de l'espanyola, que era de 8,4‰.

L'edat mitjana de la maternitat a Catalunya és de 32 anys.

Taxa de creixement total de la població catalana (2018)= 7,45‰.

7.1.5. Edat fèrtil

S'entén per edat fèrtil en una dona el període de temps on es troba propensa a quedar embarassada. Aquest període s'inicia amb la menarquia als 15 anys i finalitza amb la menopausa als 49.

El nombre de fills per dona a Catalunya és d'1,39, una dada coneguda com la taxa de fertilitat, que indica el terme mitjà de fills o filles que una dona tindria si visqués fins a la fi de la seva edat reproductiva entre 15 i 49 anys aproximadament i tingués fills o filles d'acord amb la taxa de fertilitat per a cada grup d'edat.

Òbviament aquest patró no és rígid per a totes les dones; no obstant això, la gran majoria (entre un 97 i un 99%) dels naixements es produeix durant aquest interval de 35 anys. Hem de considerar que la menarquia pot esdevenir-se a partir dels 10 anys i la dada de possible menopausa pot esdevenir a partir dels 35 anys.

Malgrat això, cal tenir en compte que l'edat de tenir el primer fill o filla s'està retardant i existeix la possibilitat de l'embaràs assistit. Les demandes d'embaràs assistit s'han incrementat en dones de 40 i 50 anys. Tenint en compte aquesta dada, podem dir que el nombre de dones de Deltebre fins als 40 anys podria assolir la xifra de 1.658 dones en edat fèrtil.

Al 2017 el nombre de dones en edat fèrtil a Deltebre, és a dir, entre els 15 i els 49 anys, és de 2.414.

ANY	EDAT	SUBTOTAL	TOTAL	EDAT FÈRIL
2017	10	61		
	11	52	113	
	12	52	165	
	13	44	209	
	14	49	258	
	15	54	312	54
	16	51	363	105
	17	52	415	157
	18	57	472	175
	19	53	525	228
	20	50	575	278
	21	41	616	319
	22	42	658	361
	23	53	711	414
	24	44	755	458
	25	56	811	514
	26	54	865	568
	27	54	919	622
	28	60	979	682
	29	68	1.047	750
	30	63	1.110	813
	31	79	1.189	892
	32	74	1.263	966
	33	72	1.335	1.038
	34	73	1.408	1.111

35	84	1.492	1.195
36	94	1.586	1.289
37	106	1.692	1.395
38	85	1.777	1.480
39	92	1.869	1.572
40	98	1.967	1.670
41	92	2.059	1.762
42	79	2.138	1.841
43	80	2.218	1.921
44	94	2.312	2.015
45	86	2.398	2.101
46	90	2.488	2.191
47	72	2.560	2.263
48	71	2.631	2.334
49	80	2.711	2.414

Taula 10. Dones en edat fèrtil a Deltebre (2017). Font: Idescat.

La taxa de fecunditat (per cada 1.000 dones) a Deltebre, l'any 2017, és del 44,73%. El càlcul ha estat el següent:

-Taxa de fecunditat general: (Nombre total de naixements 2017/població femenina entre 15 i 49 anys al 2018) x 1000= x%

-TFG: (108/2.414) x 1000= **44,73%**

Al 2018 el nombre de dones en edat fèrtil a Deltebre, és a dir, entre els 15 i els 49 anys, és de 2.411.

ANY	EDAT	SUBTOTAL	TOTAL	EDAT FÈRIL
2018	10	70		
	11	60	130	
	12	57	187	
	13	53	240	
	14	43	283	
	15	50	333	50
	16	52	385	102
	17	49	434	151

18	51	485	202
19	60	545	262
20	50	595	312
21	49	644	361
22	44	688	405
23	42	730	447
24	53	783	500
25	43	826	543
26	54	880	597
27	58	938	655
28	55	993	710
29	57	1.050	767
30	68	1.118	835
31	61	1.182	896
32	75	1.257	971
33	74	1.331	1.045
34	72	1.403	1.117
35	76	1.479	1.193
36	85	1.564	1.278
37	92	1.656	1.370
38	110	1.766	1.480
39	86	1.852	1.566
40	92	1.944	1.658
41	98	2.042	1.756
42	91	2.133	1.847
43	79	2.212	1.926
44	78	2.290	2.004
45	96	2.386	2.100
46	81	2.467	2.181
47	89	2.556	2.270
48	71	2.627	2.341
49	70	2.697	2.411

Taula 11. Dones en edat fèrtil a Deltebre (2018). Font: Idescat.

La taxa de fecunditat (per cada 1.000 dones) a Deltebre, l'any 2018, és del 31,93%. El càlcul ha estat el següent:

-Taxa de fecunditat general: (Nombre total de naixements 2018/població femenina entre 15 i 49 anys al 2018) x 1000= x‰

-TFG: $(77/2.411) \times 1000 = 31,93\%$

La fecunditat sempre fa referència a una generació de dones d'una edat determinada. Si no s'hi especifica res, tal com hem dit, correspon a les dones en edat fèrtil (15-49).

Desconeixem dades de fecunditat per edats, i per tant no podem calcular la mitjana de fecunditat per edats i conseqüentment no podem calcular l'índex sintètic de fecunditat (ISF) de Deltebre.

L'ISF és un índex molt significatiu perquè ens permet observar si es donarà o no la substitució generacional.

La taxa de fecunditat corregeix considerablement la taxa bruta de natalitat, ja que considera únicament la població femenina en edat de procrear.

Una taxa de fecunditat de dos fills per dona es considera teòricament com a taxa de reemplaçament poblacional, ja que permet l'estabilitat en la població total d'una regió o país. Una taxa de fecunditat superior a 2,0 indica que la població està creixent, i que la mitjana d'edat (mesura demogràfica que divideix la població en dos grups de la mateixa grandària: joves i vells) està disminuint.

Una taxa superior a 2,0 també pot indicar que hi hauria dificultats si el país no produeix els recursos necessaris per a l'alimentació i l'educació, així com oportunitats de treball. Per altra banda, una taxa inferior a 2,0 indica que la població està disminuint i envellint (la mitjana d'edat està augmentant). Això pot indicar problemes, ja que la força laboral és cada vegada més petita, produint menys recursos per a un percentatge elevat de població jubilada. Tanmateix, aquesta taxa depèn de l'índex de masculinitat (ràtio d'homes i dones) i de la taxa de mortalitat, en especial, de la mortalitat infantil.

7.1.6. Índex de masculinitat

L'índex de masculinitat es calcula dividint el nombre d'homes i dones i multiplicant el seu resultat per 100. A Deltebre l'índex de masculinitat l'any 2018 és el següent:

IM: (Núm. homes/Núm. dones) x 100

IM: (5792/5713) x 100= **101,38%**

Aquest valor ens indica que l'any 2018 existia una relació aproximada de 101 homes per cada 100 dones. Això significa que per cada 100 naixements de nenes, naixen 101 nens.

La taxa de reemplaçament de la majoria dels països desenvolupats és de 2,1 naixements per dona, però s'eleva a 2,5 o 3,3 en alguns països en vies de desenvolupament a causa de les altes taxes de mortalitat. Mundialment, la taxa de reemplaçament actual és de 2,33 fills per dona; amb aquesta taxa, el creixement poblacional seria nul. Les taxes de fertilitat més elevades són de països d'Àfrica (superiors a 2,0) i les més baixes són de països d'Europa Occidental (inferiors a 2,0). De fet, si la tendència no canvia, la població europea disminuirà dramàticament els pròxims 50 anys.

Les principals fonts d'informació per a l'estudi de la fecunditat són les estadístiques sobre nascuts vius, però els elements que determinen la fecunditat d'una població són d'ordre divers: demogràfics, fisiològics, socials, econòmics, culturals, polítics i geogràfics. Els factors demogràfics, com l'edat i l'estat civil, són fonamentals per explicar el procés reproductiu d'una població. No obstant això, altres factors com ara el coneixement i accés a mètodes anticonceptius, el nivell educatiu o d'instrucció, les tradicions culturals i religioses, entre d'altres, també són molt importants.

Les relacions d'ordre econòmic, social, cultural i demogràfic afecten el procés reproductiu d'una població, així com la proporció de dones no solteres, solteres i l'edat mitjana de vida en parella.

És a través d'enquestes com podem recollir informació dels diferents determinants que influeixen en el comportament reproductiu.

7.1.7. La mortalitat

La principal font d'informació per a l'estudi de la mortalitat la constitueixen les estadístiques de les defuncions provinents del registre civil. Per poder realitzar un estudi detallat sobre la mortalitat es requereixen dades per sexe, estat civil, any de naixement, lloc de residència, causa de la mort, nacionalitat i lloc de defunció.

A Deltebre l'any 2013 van morir **117** persones, de les quals 60 van ser homes i 57 dones.

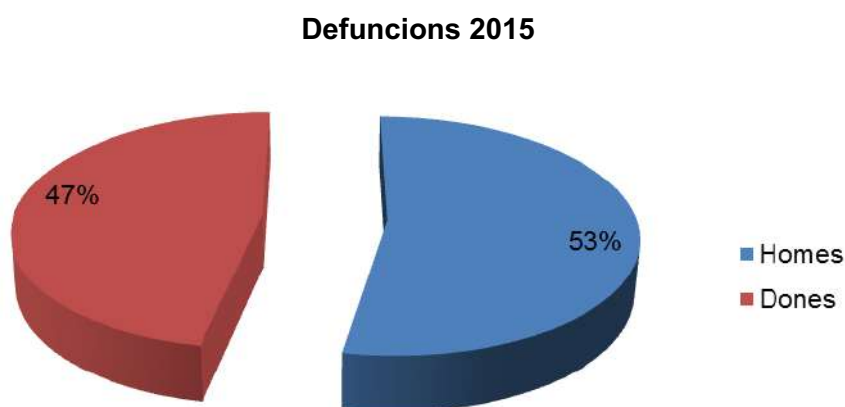
Els mesos amb més incidència de traspassos van ser per als homes el mes de juliol (9) i juny (8), i per a les dones el mes de maig (10) i abril (8). Els mesos amb menys defuncions van ser per als homes el mes de gener (1) i octubre (2) i per a les dones el novembre i el desembre (2 respectivament).

El 2014 van morir **150** persones, de les quals 69 eren homes i 81 dones.

Els mesos amb més incidència de traspassos per als homes van ser el de febrer (10) i el mes de març (11). Per a les dones el mes de setembre (12), el mes de juny (11) i el mes d'octubre (10). Els mesos amb menys defuncions van ser per als homes el mes de setembre (2) i el de gener (3). Per a les dones el mes de març (1) i maig (1).

L'any 2015 van morir **148** persones, amb un total de 79 homes i 69 dones.

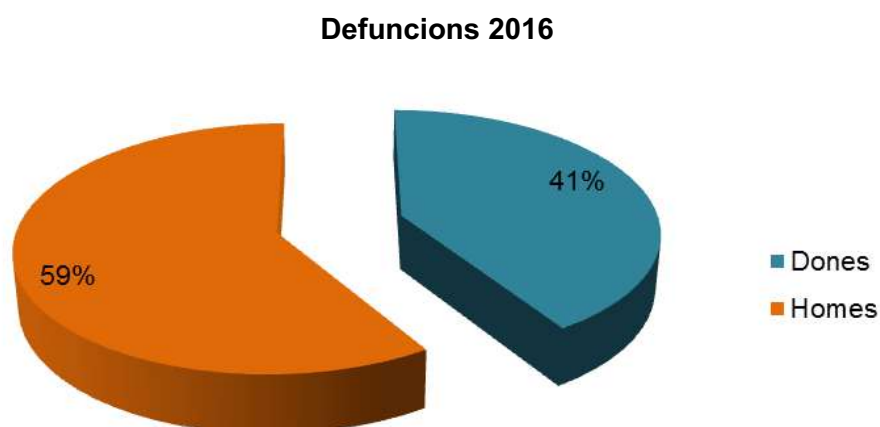
Els mesos amb més incidència de traspassos per als homes el 2015 van ser el mes de gener (10) i el mes d'agost (10). Per a les dones el mes de febrer (9) i el mes de juny. Els de menys traspassos van ser per als homes el febrer i desembre (3 respectivament). Per a les dones el mes de desembre (2) i el mes d'octubre.

Gràfic 6. Defuncions segons sexe 2015.

L'any 2016 van morir **135** persones, de les quals 80 eren homes i 55 dones.

Els mesos amb més incidència de traspassos van ser per a l'any 2016 el mes de juliol i setembre per als homes i el mes de maig per a les dones. Els de menys per als homes va ser el mes de març i per a les dones el mes de juny.

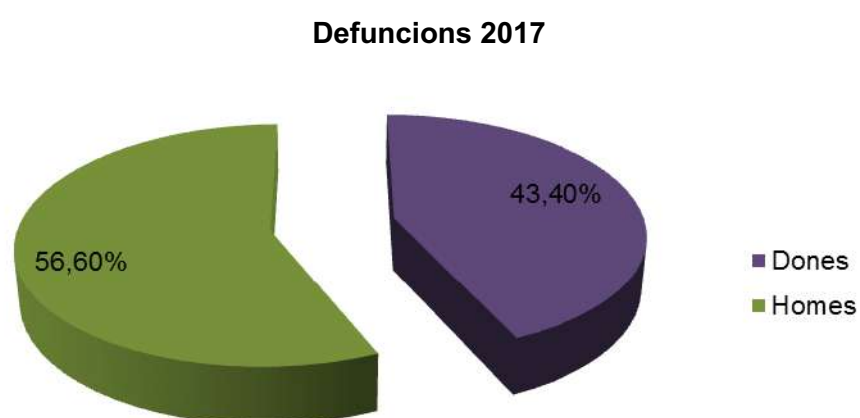
Gràfic 7. Defuncions segons sexe 2016.

Les defuncions de l'any 2017 van ser de 73 homes i 56 dones, amb un total de **129**.

Els mesos amb major incidència de traspassos van ser **l'octubre, novembre i desembre per a les dones** i **el febrer, març i abril per als homes**. Els de menys per a les dones van ser el març i l'agost i per als homes el maig i el juliol.

	Gen	Feb	Mar	Abr	Mai	Jun	Jul	Ago	Set	Oct	Nov	Des
Dones	5	4	2	6	3	3	5	1	3	7	7	11
Homes	7	9	10	9	2	4	3	6	4	5	7	7

Taula 12. Defuncions segons mes (2017).

Gràfic 8. Defuncions segons sexe 2017.

La taxa bruta de mortalitat a Deltebre es calcula tenint en compte el nombre total de defuncions d'un any determinat dividit pel nombre total d'habitants i multiplicat per mil.

- Taxa de mortalitat 2013: $(150/12.158) \times 1.000 = 12,33\%$
- Taxa de mortalitat 2014: $(150/11.831) \times 1.000 = 12,60\%$
- Taxa de mortalitat 2015: $(148/11.676) \times 1.000 = 12,67\%$
- Taxa de mortalitat 2016: $(135/11.544) \times 1000 = 11,69\%$
- Taxa de mortalitat 2017: $(129/11.499) \times 1000 = 11,21\%$

La taxa de mortalitat és baixa si tenim en compte que segons els estàndards interpretatius es considera que:

- Taxa de mortalitat alta: si supera el 30‰
- Taxa de mortalitat mitjana: quan es troba entre el 15 i 30‰
- Taxa de mortalitat baixa: si és per sota del 15‰

Si observem les dades, podem afirmar que la taxa de mortalitat de Deltebre, des de l'any 2013, és baixa.

La mortalitat i la fecunditat són els principals determinants del canvi demogràfic en una població. Els naixements i les defuncions són els principals agents de la dinàmica d'una població i delimiten el seu camp d'acció.

Gràcies a les millores de les prestacions sanitàries i a les condicions de vida i salubritat, la minva en la mortalitat ha estat espectacular. La mortalitat es diferencia amb el sexe i edats. Durant la majoria d'edats el patró de mortalitat dels homes supera el de les dones. Els primers anys de vida el risc de mortalitat infantil és alt, però minva entre els 6 i 15 anys; posteriorment comença un progressiu augment que s'intensifica a partir dels 60 anys.

Hi ha dos tipus bàsics de mortalitat: mortalitat endògena i mortalitat exògena. La primera respon a causes intrínseques de l'individu, i dins d'ella es presenten també dos tipus, les degudes a malformacions congènites o alteracions genètiques que afecten principalment les primeres edats de vida. També hi ha les vinculades a problemes propis de l'envelliment, que comencen aproximadament a partir dels deu anys i s'incrementen amb l'edat. La mortalitat endògena té la característica que no es pot prevenir.

La mortalitat exògena és el resultat de l'acció del medi ambient i factors socials; es presenta en totes les edats i es caracteritza perquè es pot prevenir i combatre amb els avenços en medicina, així com mitjançant l'accés a serveis bàsics: salut, educació i alimentació.

7.1.8. Nupcialitat. Taxa bruta de nupcialitat

Segons l'article 231-2 de la Llei 25/2010, del 29 de juliol, del llibre segon del Codi civil de Catalunya, relatiu a la persona i la família:

1. El matrimoni estableix un vincle jurídic entre dues persones que origina una comunitat de vida en la qual els cònjuges han de respectar-se, actuar en interès de la família, guardar-se lleialtat, ajudar-se i prestar-se socors mutu.
2. Els cònjuges tenen en el matrimoni els mateixos drets i deures, especialment la cura i l'atenció dels altres membres de la família que estiguin a llur càrrec i convisquin amb ells, i han de compartir les responsabilitats domèstiques.

Segons dades Idescat, a partir del moviment natural de la població de l'INE 2016 el nombre de matrimonis del darrer quinquenni a Deltebre ha estat el següent:

- El 2013 es van celebrar 6 casaments pel ritual catòlic (16,12%) i 26 pel civil (83,87%), amb un total de 31.
- El 2014 se'n van celebrar 10 pel ritual catòlic (21,73%) i 36 pel civil (78,26%), amb un total de 46.
- El 2015 se'n va celebrar 11 de religiosos (22%) i 39 de civils (78%), sumant un total de 50.
- El 2016 se'n van celebrar 11 de religiosos (29,72%) i 26 de civils (70,27%), sent així 37 casaments.
- El 2017 se'n van celebrar 4 de catòlics (8,9%), un d'una altra religió (2,2%) i 40 de civils (88,9%); per tant, es van celebrar 45 casaments.

Segons dades del Registre Civil de Deltebre, el 2017 s'han celebrat 49 matrimonis, dels quals 45 han estat civils (91,83%) i 4 religiosos (8,16%). Tots ells amb parelles heterosexuales.

ANY	RITUAL CATÒLIC	ALTRES RELIGIONS	CIVIL	TOTAL
2013	6	0	25	31
2014	10	0	36	46
2015	11	0	39	50
2016	11	0	26	37
2017	4	1	40	45

Taula 13. Nupcialitat per ritual. Font Idescat, a partir del moviment natural de la població de l'INE i Registre Civil de Deltebre.

Taxa bruta de nupcialitat de Deltebre

Nombre de matrimonis dividit pel nombre d'habitants multiplicat per 1.000

- Taxa bruta de nupcialitat 2013: $(31/12.316) \times 1000 = 2,51\%$
- Taxa bruta de nupcialitat 2014: $(46/11.831) \times 1000 = 3,88\%$
- Taxa bruta de nupcialitat 2015: $(50/11.676) \times 1000 = 4,28\%$
- Taxa bruta de nupcialitat 2016: $(37/12.049) \times 1000 = 3,07\%$
- Taxa bruta de nupcialitat 2017: $(45/11.499) \times 1000 = 3,91\%$

La taxa bruta de nupcialitat més alta va ser la de l'any 2015 en un 4,28%, seguida de la de l'any 2017 que ha estat del 3,91%.

Els casaments s'han celebrat en els mesos següents:

Any	Gen	Feb	Mar	Abr	Mai	Jun	Jul	Ago	Set	Oct	Nov	Des	Total
2013	2	0	2	5	1	4	3	7	4	0	2	1	31
2014	1	1	4	2	4	8	5	8	6	3	2	2	46
2015	5	1	4	2	4	7	2	7	7	4	3	4	50
2016	2	0	1	2	0	6	5	5	4	5	5	2	37
2017	3	2	2	5	8	6	3	3	4	3	5	1	45

Taula 14. Nupcialitat per mesos d'incidència. Font: Idescat, a partir del moviment natural de la població de l'INE.

Els mesos on hi ha més incidència de nous matrimonis són el mes de juny i el mes d'agost. S'observa un canvi cultural important amb les dates de casament respecte als anys on el conreu de l'arròs es feia manual. Els mesos de primavera eren els de més activitat als camps d'arròs. A l'agost la feina minvava considerablement, però el costum més arrelat era celebrar els casaments un cop finalitzada la collita, preferentment al mes d'octubre.

7.1.9. Parelles de fet

La parella estable és la formada per dues persones, majors d'edat, que conviuen en una comunitat de vida anàloga a la matrimonial si la convivència dura més de dos anys ininterromputs, tenen un fill comú o formalitzen la relació en escriptura pública (davant un notari).

Al registre de parelles estables de Catalunya s'inscriu la parella, i també, si és el cas, la seva extinció.

La inscripció en el registre és voluntària, no té caràcter constitutiu i requereix el consentiment dels dos convivents en parella estable. La inscripció de l'extinció de la parella estable es pot fer a sol·licitud d'un dels convivents.

La inscripció de la parella al registre és un dels mitjans de prova que permet al membre supervivent de la parella estable accedir a la pensió de viduïtat i a altres prestacions socials de conformitat amb el que estableix el Reial decret legislatiu 8/2015, de 30 d'octubre, pel qual s'aprova el text refós de la Llei general de la Seguretat Social³³. Les parelles de fet inscrites (totes heterosexuales) a l'Ajuntament de Deltebre corresponents als anys 2013-2017 són les següents:

ANY	PARELLES
2013	8
2014	2
2015	9
2016	3
2017	3

Taula 15. Parelles de fet. Font Ajuntament de Deltebre.

7.1.10. Població d'origen divers a Deltebre

a. Població flotant

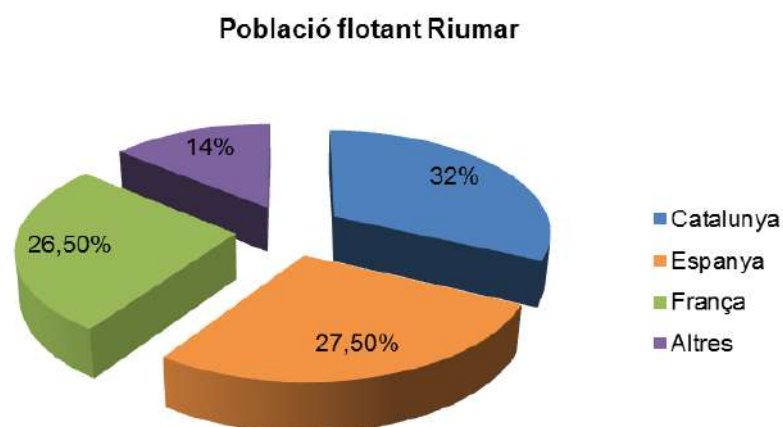
El concepte de població flotant, que no és res més que el contingent demogràfic compost per aquelles persones que no estan inscrites al padró municipal, resideixen temporalment o permanentment en un àmbit geogràfic comunitari. Aquesta població suposa una càrrega per al municipi.

El nucli de Riumar aglutina nombrosa població flotant de cap de setmana i en períodes de vacances i una població permanent procedent de països europeus com França, Itàlia, Alemanya.

³³ Llei 25/2010, del 29 de juliol, del llibre segon del Codi Civil de Catalunya, relatiu a la persona i la família.

La majoria de les persones que visiten Riumar procedeixen de Catalunya, representant un 32%. El segueixen de ben prop, amb un 27,5%, els turistes francesos i un 26,5% són turistes espanyols.

Altres procedències destacades, tot i que en menor mesura, són de països com Alemanya, el Regne Unit i Suïssa. Segons l'OCDE Deltebre és un municipi rural donat que la seva densitat de població és inferior als 150 habitants/km².

Gràfic 9. Elaboració pròpia a partir de les dades publicades a través de l'informe de l'Alcaldia 2017.

Població estacional (equivalent a temps complet anual). 2016.

Població resident	11.544
Població estacional	220
TOTAL	11.764

Taula 16. Població estacional a Deltebre. Idescat 2016.

Població estacional (equivalent a temps complet anual). 2017.

Població resident	11.499
Població estacional	283
TOTAL	11.782

Taula 17. Població estacional a Deltebre. Idescat 2017.

Les persones en Equivalència a Temps Complet Anual (ETCA) residents a Deltebre durant els anys 2017, 2016 i 2015 van ser:

	No resident present	Resident absent	TOTAL	Població resident	Població ETCA	Població ETCA %
2017	1.212	-929	283	11.499	11.782	102,5
2016	1.105	-885	220	11.544	11.764	101,9
2015	1.032	-872	160	11.676	11.836	101,4

Taula 18. Població resident a Deltebre a temps complet. Font: Idescat. Estimacions de població estacional (base 2016).

La Població en Equivalència a Temps Complet Anual a Deltebre l'any 2017 va ser:

ETCA= 11.764/Població resident 11.544 x 100= 98,1% de la població.

Per trimestres:

	Trim. I	Trim. II	Trim. III	Trim. IV	TOTAL	Població resident	Població ETCA
2017	-148	220	1.224	-177	283	11.499	11.782
2016	-147	76	1.099	-156	220	11.544	11.764
2015	-230	96	991	-225	160	11.676	11.836

Taula 19. Població resident a Deltebre a temps complet. Font: Idescat. Estimacions de població estacional (base 2016).

Es veu clar que durant els mesos de gener, febrer, març i octubre, novembre, desembre, els mesos d'hivern, la població flotant minva.

b. Població migrada a Deltebre

Els moviments migratoris són desplaçaments poblacionals que configuren la situació demogràfica i social del món. Aquests desplaçaments de la població des del seu lloc de residència fins a un altre de manera permanent s'anomenen emigració, i quan arriba al lloc aquesta població, és una població immigrant. Les causes són molt diverses, tot i que destaquen les naturals, econòmiques, les polítiques i les socioculturals (religioses).

L'actual divisió poblacional global és, en part, resultat de moviments migratoris internacionals. Els trets d'aquests moviments són:

- Que procedeixen del tercer món i van a l'anomenat primer. Els principals països receptors són la Unió Europea, els EUA i Austràlia.

- Que es tracta de població entre 20 i 50 anys, sobretot homes, i amb un grau de qualificació escàs i tenen dues grans causes per marxar: econòmiques i polítiques.

La **migració** és el desplaçament d'un lloc d'origen cap a una altra destinació. En el cas dels humans comporta un canvi de la residència habitual, sovint a llargues distàncies, i sol implicar una gran quantitat de persones.

L'**emigració** humana és marxar del lloc d'origen a un altre (pot ser a escala nacional o internacional). Es distingeix del turisme perquè l'emigració suposa fixar la residència en un altre indret encara que sigui amb previsió temporal. Les raons que empenyen les persones a emigrar dels seus països acostumen a ser complexes i diverses. Els factors que impulsen l'emigració són: atur, desastres naturals, guerra, manca de drets bàsics, fam i pobresa, fonamentalisme religiós, desacord amb el règim polític dominant, reunió amb part de la família migrada. Actualment, els països que registren més emigració acostumen a ser, com hem dit, els pertanyents al tercer món. Hi ha diversos tipus de migració:

- Segons el **temps**. Migracions temporals: per estudis, feina... Migracions definitives, si les persones migrades no tornen al seu lloc d'origen.
- Segons la **naturalesa**. Migracions forçades, és a dir, no desitjades i migracions voluntàries.
- Segons la **destinació**. Interiors o nacionals quan el moviment migratori es dona entre diferents territoris dins del mateix estat. Migracions exteriors o internacionals.

A les persones que surten del seu país per anar a un altre, se les anomena emigrants. Una persona immigrant és aquella que arriba a un país per establir-s'hi.

Immigracions a Deltebre 2017:

Edats	Homes	% Homes	Dones	% Dones	TOTAL
0-9	75	54,74%	62	45,26%	137
10-19	85	56,67%	65	43,33%	150
20-29	91	45,27%	110	54,73%	201
30-39	233	56,83%	177	43,17%	410
40-49	171	54,98%	140	45,05%	311

50-59	94	55,95%	74	44,05%	168
60-69	57	60,64%	37	39,36%	94
70-79	15	39,47%	23	60,53%	38
80-89	6	54,55%	5	45,45%	11
90-99	1	33,33%	2	66,67%	3
100 o més	0	-	0	-	0
TOTAL	828	54,37%	695	45,63%	1.523

Taula 20. Població d'origen divers per edat i sexe 2017. Font Padró. Ajuntament de Deltebre

Immigracions a Deltebre 2018:

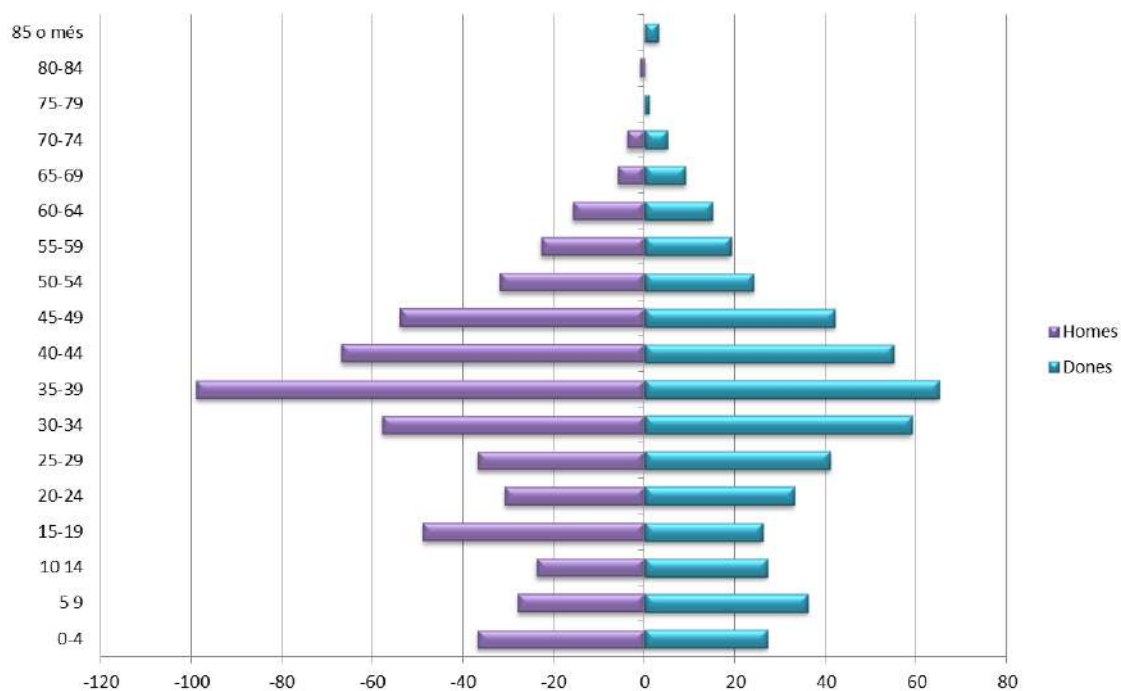
Edats	Homes	% Homes	Dones	% Dones	TOTAL
0-4	37	57,8%	27	42,2%	64
5-9	28	43,75%	36	56,25%	64
10-14	24	47%	27	53%	51
15-19	49	65,3%	26	34,7%	75
20-24	31	48,4%	33	51,6%	64
25-29	37	47,4%	41	52,6%	78
30-34	58	49,6%	59	50,4%	117
35-39	99	60,4%	65	39,6%	164
40-44	67	55%	55	45%	122
45-49	54	56,25%	42	43,75%	96
50-54	32	57,15%	24	42,85%	56
55-59	23	54,8%	19	45,2%	42
60-64	16	51,6%	15	48,4%	31
65-69	6	40%	9	60%	15
70-74	4	44,45%	5	55,55%	9
75-79	-	-	1	100%	1
80-84	1	100%	-	-	1
85 o més	-	-	3	100%	3
TOTAL	566	53,75%	487	46,25%	1.053

Taula 21. Població d'origen divers per edat i sexe 2018. Font: Idescat.

La població d'origen divers conforma una diversitat cultural, una nova realitat social que deixa una petjada important en les poblacions autòctones, però sovint és poc atesa. De

vegades, malgrat l'evident pluralitat existent, sembla que existeixin grans abismes que separen la població autòctona i l'al·lòctona en els seus marcs relacionals. Aquest fet pot mostrar una coexistència positiva, d'entendre aquesta diversitat cultural com un fet positiu, o també pot presentar escenaris de coexistència hostil, sobretot en aquells aspectes que fan referència a presència de diversos idiomes, representacions negatives de la pràctica religiosa islàmica, l'existència de formes de vestir diferents.

7.1.11. Piràmide de població d'origen divers a Deltebre

Gràfic 10. Piràmide de població d'origen divers 2018. Font: Idescat.

7.1.12. Procedència de la població d'origen divers

Any 2017

Nacionalitat	TOTAL	%
Alemanya	86	5,75%
Algèria	51	3,4%
L'Argentina	15	0,99%
Àustria	2	0,13%
Belarús-Bielorrússia	10	0,66%
Bèlgica	10	0,66%
Bolívia	5	0,33%
El Brasil	12	0,79%
Colòmbia	18	1,2%
Costa d'Ivori	1	0,06%
Costa Rica	2	0,13%
Croàcia	2	0,13%
Cuba	7	0,46%
L'Equador	13	0,86%
Filipines	1	0,06%
França	32	2,13%
Gàmbia	2	0,13%
Geòrgia	2	0,13%
Hondures	11	0,73%
Hongria	1	0,06%
L'Índia	5	0,33%
Itàlia	19	1,26%
Letònia	2	0,13%
Lituània	35	2,32%
Luxemburg	1	0,06%
Mali	10	0,66%
El Marroc	247	16,41%
Mèxic	1	0,06%
Moldàvia	7	0,46%
Els Països Baixos	12	0,79%
Pakistan	86	5,75%
El Paraguai	12	0,79%

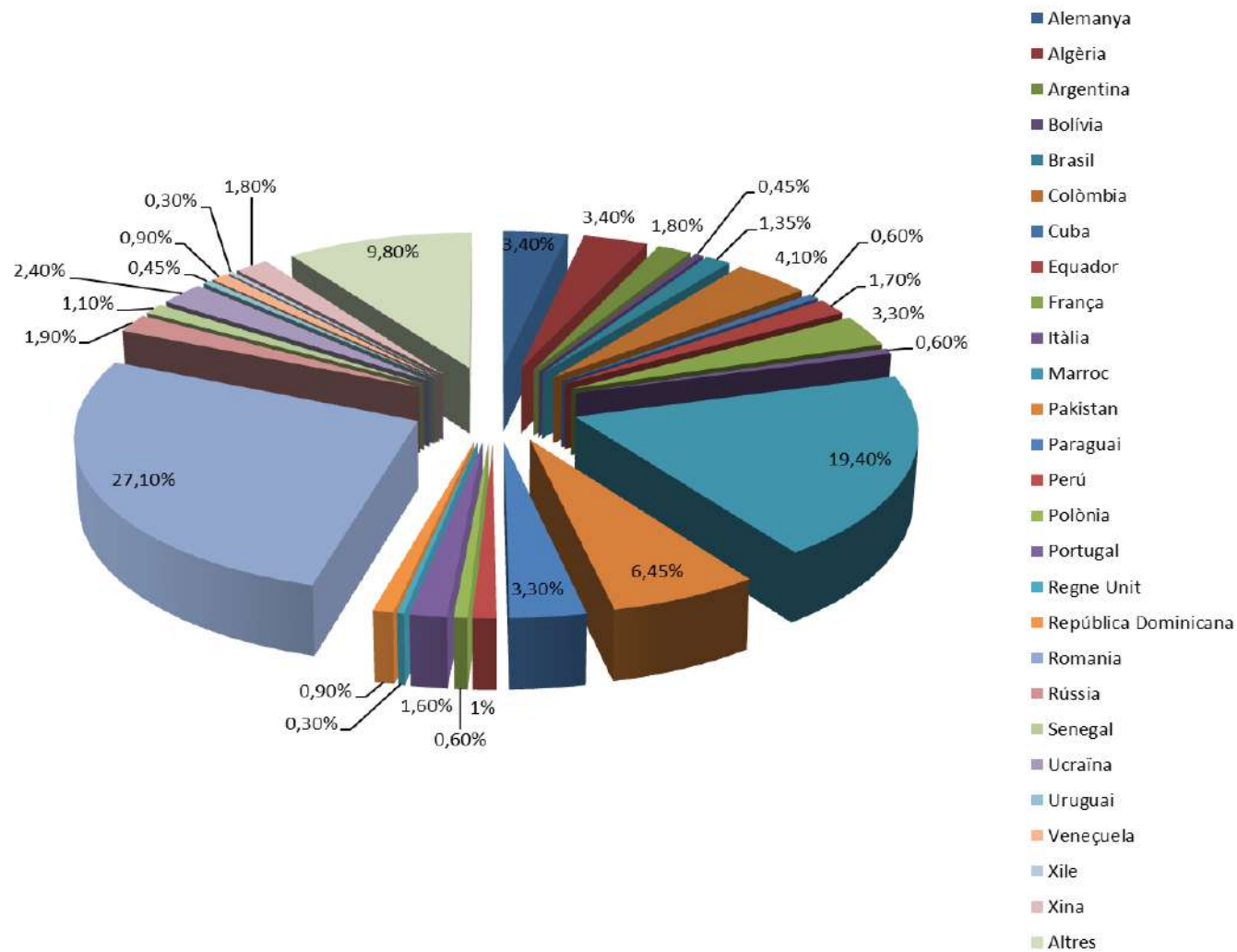
El Perú	7	0,46%
Polònia	13	0,86%
Portugal	42	2,79%
El Regne Unit	9	0,59%
La República Txeca	14	0,93%
La República Dominicana	9	0,59%
La República Eslovaca	10	0,66%
Romania	554	37%
Rússia	23	1,52%
El Senegal	15	0,99%
Síria	1	0,06%
Suïssa	15	0,99%
Tunísia	1	0,06%
Ucraïna	32	2,12%
L'Uruguai	3	0,2%
Veneçuela	7	0,46%
Xile	1	0,06%
La Xina	28	1,86%
TOTAL	1505	100%

Taula 22. Procedència de la població d'origen divers resident a Deltebre. Font Ajuntament de Deltebre.

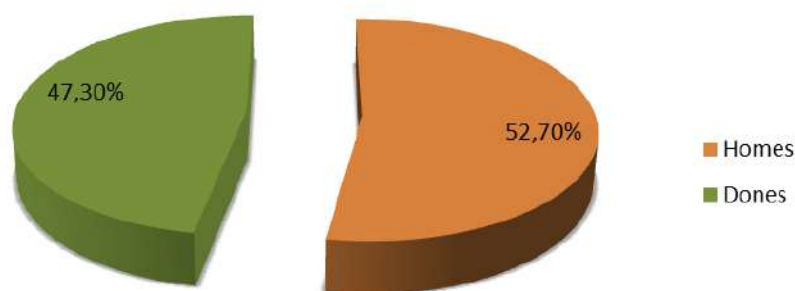
Any 2018

Nacionalitat	TOTAL	%
Alemanya	38	3,40%
Algèria	38	3,40%
L'Argentina	20	1,80%
Bolívia	5	0,45%
El Brasil	15	1,35%
Colòmbia	46	4,10%
Cuba	7	0,60%
L'Equador	19	1,70%
França	37	3,30%
Itàlia	7	0,60%
El Marroc	216	19,40%
Pakistan	72	6,45%
El Paraguai	37	3,30%
El Perú	11	1%
Polònia	7	0,60%
Portugal	18	1,60%
El Regne Unit	3	0,30%
La República Dominicana	10	0,90%
Romania	302	27,10%
Rússia	21	1,90%
El Senegal	12	1,10%
Ucraïna	26	2,40%
L'Uruguai	5	0,45%
Veneçuela	10	0,90%
Xile	3	0,30%
La Xina	20	1,80%
Altres	109	9,80%
TOTAL	1.114	

Taula 23. Població segons lloc de procedència 2018. Font: INE.

Gràfic 11. Població segons lloc de procedència 2018.

Gràfic 12. Població d'origen divers per sexe.

CONTINENT EUROPEU (2017)

La població que té més habitants és:

Romania (554); Alemanya (86), Portugal (42), Lituània (35) Ucraïna (32), Rússia (23), França (22), Belarús (19), Itàlia (19), Suïssa (15), R. Txeca (14) Polònia (13), els Països Baixos (12), Bèlgica i R. Eslovaca (10 cadascuna), el Regne Unit (9), Moldàvia (7), Àustria, Croàcia, Letònia, Geòrgia (2 cadascuna), Hongria, Luxemburg, Síria (1 persona cadascuna).

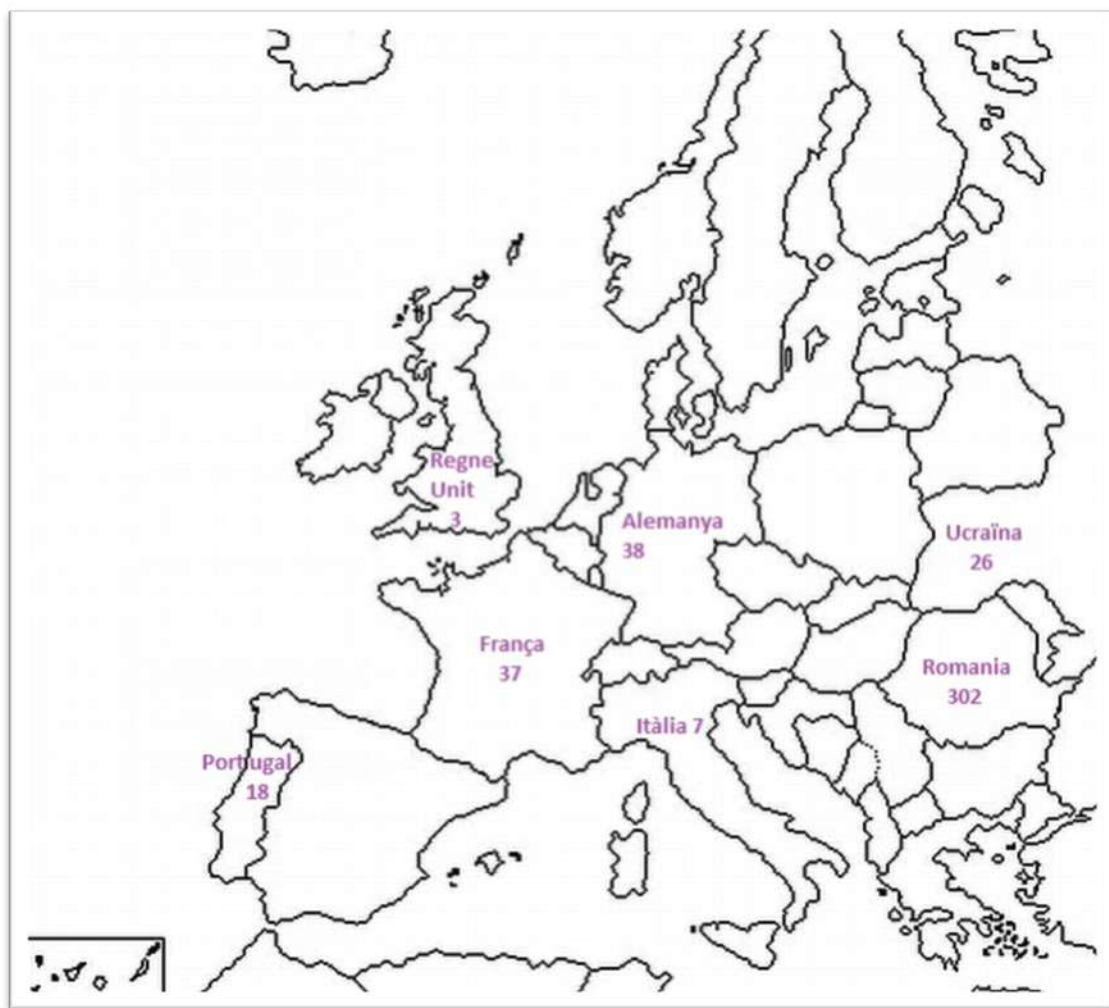

Imatge 3. Població d'origen divers procedent d'Europa (2017).

CONTINENT EUROPEU (2018)

A Deltebre, l'ordre d'habitants de diferents països d'Europa és el següent:

Romania (302), Alemanya (38), França (37), Ucraïna (26), Portugal (18), Polònia i Itàlia (7 cadascun) i el Regne Unit (3).

Imatge 4. Població d'origen divers Europa 2018. Elaboració pròpia a partir de les dades de l'INE.

CONTINENT ASIÀTIC (2017)

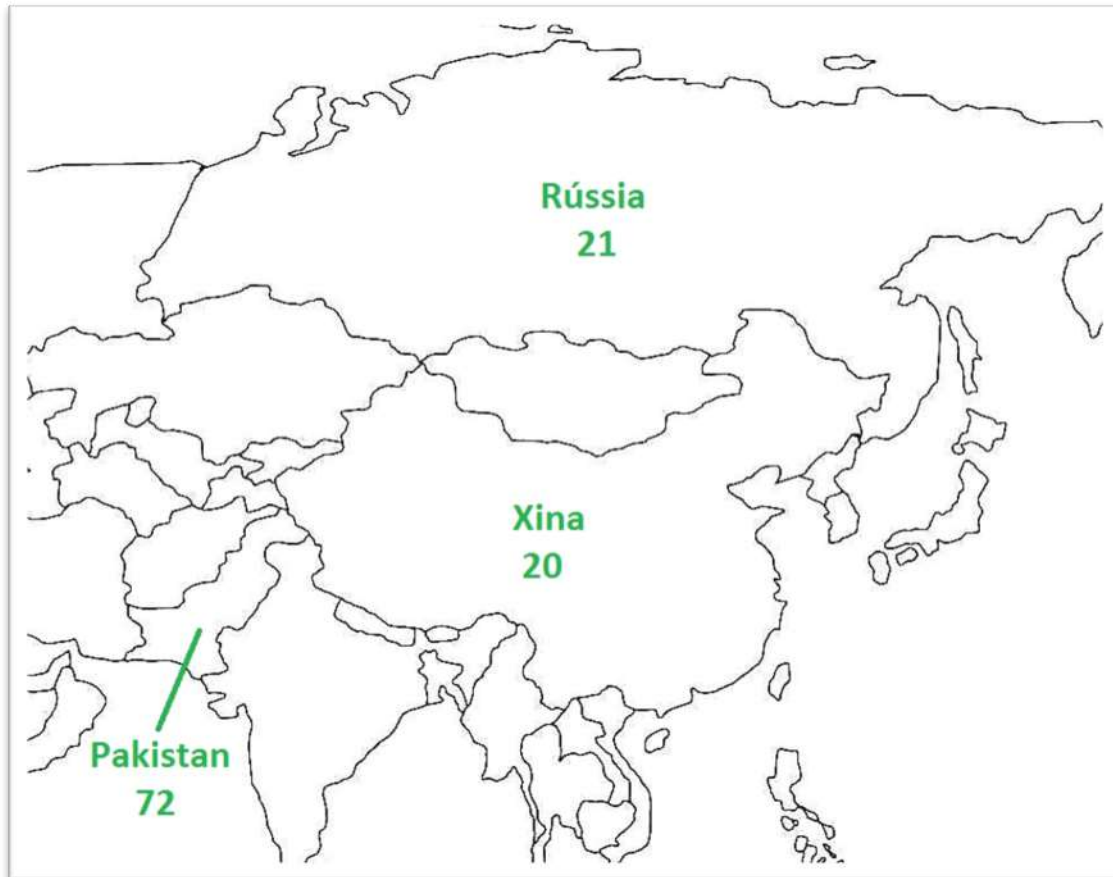
En el continent asiàtic les persones que viuen a Deltebre són de: Pakistan (86), la Xina (28), l'Índia (5), l'Uzbekistan: 1 persona.

Imatge 5. Població d'origen divers procedent d'Àsia (2017).

CONTINENT ASIÀTIC (2018)

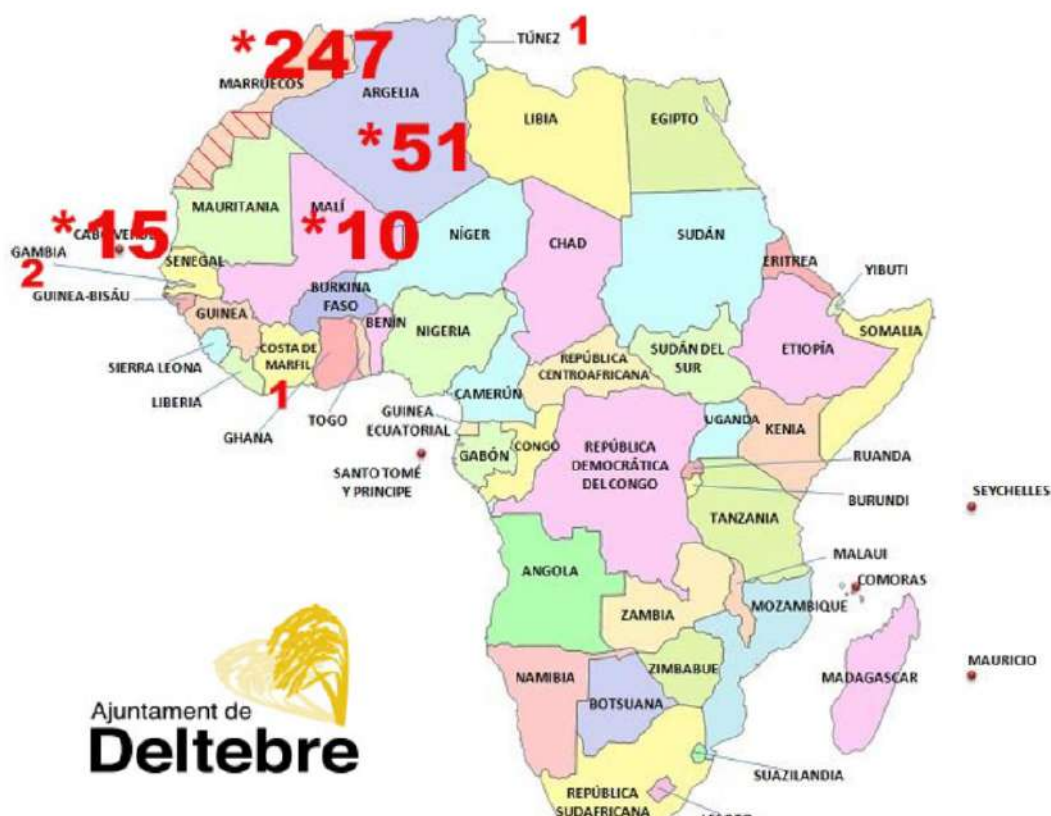
El nombre de persones procedents de països d'Àsia, a Deltebre, són de: Pakistan (72), Rússia (21) i la Xina (20).

Imatge 6. Població d'origen divers procedent d'Àsia 2018. Elaboració pròpia a partir de les dades de l'INE.

CONTINENT AFRICÀ (2017)

La població que prové del continent africà és de: el Marroc (247); Argèlia (51); Mali (10); el Senegal (15); Gàmbia (2); la Costa d'Ivori, Tunísia (1).

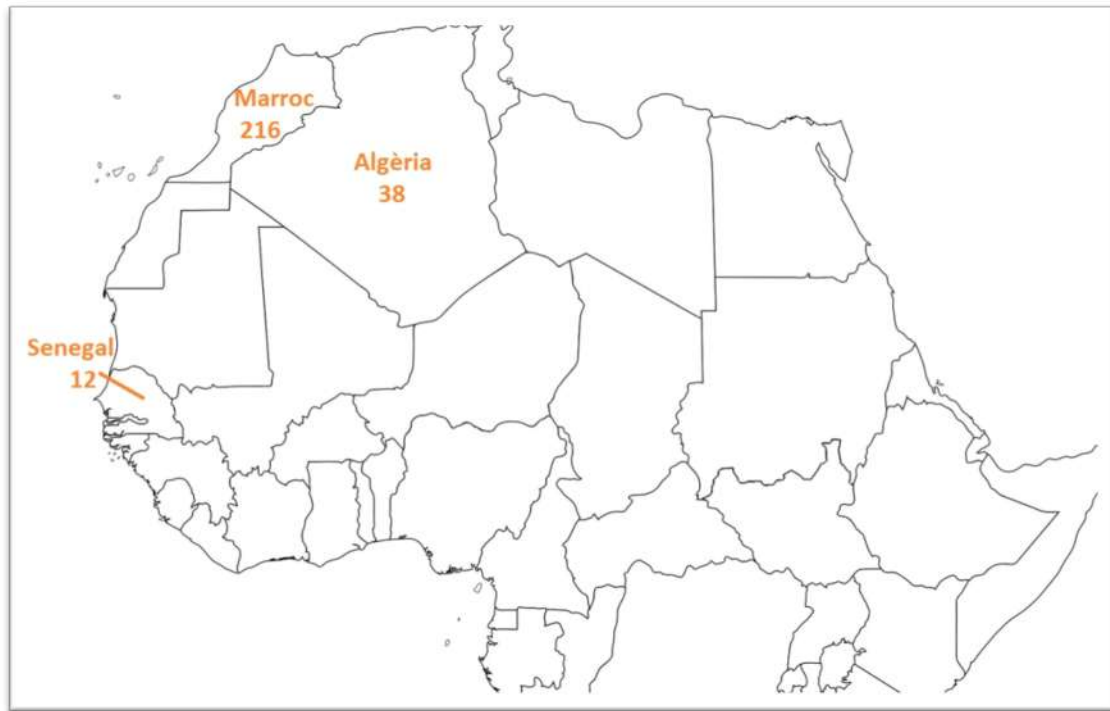
Imatge 7. Població d'origen divers procedent d'Àfrica (2017).

CONTINENT AFRICÀ (2018)

La població que arriba a Deltebre des del continent africà és de: el Marroc (216), Algèria (38) i el Senegal (12).

Els països com Gàmbia, la Costa d'Ivori, Mali, el Senegal estan dins a la llista on la pràctica de l'ablació del clítoris de les xiquetes és un costum. L'ONU i les autoritats sanitàries han establert protocols per tal d'evitar aquesta pràctica prohibida a casa nostra (i, en molts d'aquests països que ho practiquen, també) però malgrat les prohibicions se segueix fent, ja que consideren que d'aquesta manera, privant-les de plaer, les dones són més fidels als homes. És una mutilació que provoca moltes morts i efectes secundaris greus al ser practicada sense coneixements ni condicions sanitàries.

L'Organització Mundial de la Salut (OMS) lluita, des de fa molts anys, contra aquestes pràctiques heteropatriarcal arrelades en aquestes poblacions. La presència de dones d'aquest indrets a Deltebre és minsa, només hi ha 3 dones de Mali. La resta de persones procedents d'aquests països són homes. Cal, però, estar alerta per si aquestes dones tenen descendència i són nenes, per així activar des del CAP i l'escola el protocol per evitar la mutilació genital femenina³⁴.

Imatge 8. Població d'origen divers d'Àfrica 2018. Elaboració pròpia a partir de les dades de l'INE.

³⁴ <https://www.lanacion.com.ar/sociedad/en-que-paises-se-practica-la-ablacion-y-que-se-esta-haciendo-para-frenarla-nid2001049>

CONTINENT AMERICÀ (2017)

La població provinent del continent americà central que viu a Deltebre és de Costa Rica (2 persones); Cuba, 7 persones; Honduras, 11 persones i de la República Dominicana, 9 persones.

Imatge 9. Població d'origen divers procedent d'Amèrica Central.

La població provinent d'Amèrica del Sud que viu a Deltebre procedeix de Veneçuela, 7 persones; Colòmbia, 18 persones; l'Equador, 13 persones; el Perú, 7 persones; Bolívia, 5 persones; el Paraguai i Brasil, 12 persones; l'Uruguai, 3 persones; l'Argentina, 15 persones; Xile, 1 persona.

Imatge 10. Població d'origen divers procedent d'Amèrica del Sud.

CONTINENT AMERICÀ (2018)

La població provinent del continent americà central que viu a Deltebre és de Colòmbia (46), el Paraguai (37), l'Argentina (20), l'Ecuador (19), el Brasil (15), el Perú (11), Veneçuela i la República Dominicana (10 cadascun), Cuba (7), Bolívia i l'Uruguai (5 cadascun) i Xile (3).

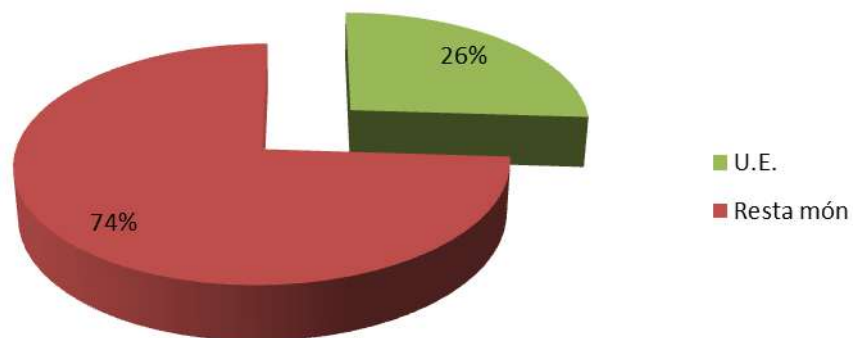

Imatge 11. Població d'origen divers procedent d'Amèrica del Sud, 2018. Elaboració pròpia a partir de les dades de l'INE.

7.1.13. Immigracions externes. Per lloc de procedència

Resta UE	16
Resta del món	45
TOTAL	61

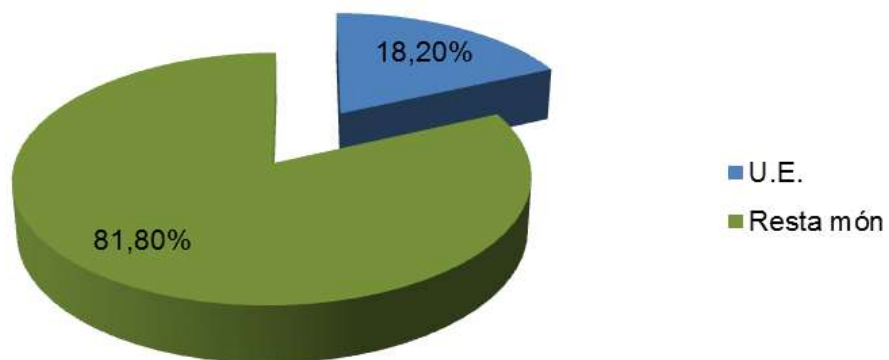
Taula 24. Immigracions externes per lloc de procedència 2016. Font: Idescat.

Gràfic 13. Immigracions externes per lloc de procedència 2016. Font Idescat.

Resta UE	16
Resta del món	72
TOTAL	88

Taula 25. Immigracions externes per lloc de procedència 2017. Font: Idescat.

Gràfic 14. Immigracions externes per lloc de procedència 2017. Font Idescat.

Podem comprovar que aquest últim any han augmentat les immigracions respecte a l'any anterior, tot i que segueixen predominant, com a lloc de procedència, els països que no formen part de la Unió Europea.

7.1.14. Població per lloc de naixement 2018

	Catalunya			Resta d'Espanya			Estranger			Total		
Edat	Home	Dona	Total	Home	Dona	Total	Home	Dona	Total	Home	Dona	Total
0-4	252	222	474	4	5	9	1	5	6	257	232	489
5-9	291	266	557	6	6	12	5	8	13	302	280	582
10-14	254	252	506	9	7	16	16	24	40	279	283	562
15-19	280	226	506	6	5	11	64	31	95	350	262	612
20-24	221	186	407	4	8	12	40	44	84	265	238	503
25-29	232	213	445	7	9	16	44	45	89	283	267	550
30-34	282	274	556	10	10	20	64	66	130	356	350	706
35-39	352	363	715	15	15	30	104	71	175	471	449	920
40-44	400	355	755	13	11	24	82	72	154	495	438	933
45-49	384	339	723	20	9	29	65	59	124	469	407	876
50-54	347	341	688	24	20	44	42	34	76	413	395	808
55-59	353	342	695	38	24	62	29	27	56	420	393	813
60-64	270	293	563	15	27	42	16	17	33	301	337	638
65-69	253	316	569	28	27	55	8	9	17	289	352	641
70-74	258	273	531	38	22	60	4	8	12	300	303	603
75-79	185	193	378	17	20	37	1	2	3	203	215	418
80-84	156	208	364	15	18	33	2	1	3	173	227	400
85 o més	151	266	417	15	15	30	0	4	4	166	285	451
Total	4.921	4.928	9.849	284	258	542	587	527	1.114	5.792	5.713	11.505

Taula 26. Població per lloc de naixement 2018. Font: Idescat.

7.1.15. Població per nacionalitat i sexe

	Homes	Dones	TOTAL
Espanyola	5.226	5.238	10.464
Resta UE	234	225	459
Resta Europa	30	44	74
Àfrica	199	107	306
Amèrica del Nord i Central	4	19	23
Amèrica del Sud	24	51	75
Àsia i Oceania	75	29	104
TOTAL	5.792	5.713	11.505

Taula 27. Població per nacionalitat i sexe (2018). Font: Idescat.

7.1.16. Població emigrant de Deltebre resident a l'estranger

2016	
Homes	52
Dones	45
TOTAL	97

Taula 28. Població immigrant de Deltebre resident a l'estranger. Font: Idescat 2016.

2017	
Homes	54
Dones	46
TOTAL	100

Taula 29. Població immigrant de Deltebre resident a l'estranger. Font: Idescat 2017.

2018	
Homes	60
Dones	52
TOTAL	112

Taula 30. Població immigrant de Deltebre resident a l'estranger. Font: Idescat 2018.

2019	
Homes	65
Dones	57
TOTAL	122

Taula 31. Població immigrant de Deltebre resident a l'estranger. Font: Idescat 2019.

7.1.17. Creixement real de la població de Deltebre

Per saber el creixement real de la població cal considerar els naixements, les defuncions i les migracions. El creixement vegetatiu o moviment natural considera l'evolució de la població utilitzant bàsicament dos indicadors: un positiu, la natalitat i un negatiu, la mortalitat. Aquests indicadors s'expressen en %.

Així el creixement natural o vegetatiu de Deltebre amb dades del 2016 és:

$$87 \text{ naixements} - 148 \text{ defuncions} = -61\%$$

En canvi, el creixement natural o vegetatiu l'any 2017 és de:

$$112 \text{ naixements} - 129 \text{ defuncions} = -17\%$$

Podem afirmar que en cosa d'un any hi ha hagut un augment significatiu del creixement natural de la població de Deltebre, augmentant els naixements i disminuint les defuncions.

El saldo migratori és la relació entre emigració i immigració. A Deltebre amb dades de 2016 això representa:

$$\text{Emigració } 28 - \text{Immigració } 61 = 33\%$$

El creixement real de la població de Deltebre és la relació entre el moviment natural i el saldo migratori; per tant, podem afirmar que si la població creix no és degut al moviment natural, sinó gràcies a la immigració.

	Deltebre	Baix Ebre	Catalunya
Taxa bruta de natalitat	9,13	8,72	-3,1
Taxa general de fecunditat	37,8	41,66	38,92
Taxa de mortalitat	11,21	11,58	8,87

Taxa de nupcialitat	3,91	3,70	7,87
Creixement vegetatiu	14,5	-15,70	-0,66

Taula 32. Creixement real de la població de Deltebre. Elaboració pròpia a partir de les dades de l'Idescat 2017.

8. CARACTERÍSTIQUES SOCIOCULTURALS

Definim com a característiques socioculturals aquelles peculiaritats que distingeixen les persones i institucions d'una població determinada i que fan referència a la llengua, les llars i les persones que les habiten, al nombre d'equipaments, al nivell instructiu, als béns culturals específics, entre d'altres.

8.1. Idiomes que es parlen a Deltebre

L'idioma principal és el català. Les característiques dialectals del tortosí (parlar de les comarques del Baix Ebre, Montsià, la Terra Alta, el Matarranya, la Ribera d'Ebre, el Maestrat i els Ports de Morella) divergeixen del català oriental central. És un subdialecte del català nord-occidental i és un parlar de transició entre el nord-occidental i el valencià, i participa de les característiques lingüístiques d'ambdós dialectes³⁵.

La població de La Cava anomena *cavero* el nom de la parla local.

El nivell del coneixement del català, segons dades de l'Idescat (2011), per part de la població de Deltebre és:

L'entén	11.774
El sap parlar	10.473
El sap llegir	9.706
El sap escriure	6.778
No l'entén	-
Total població	11.863

Taula 33. Coneixement del català. Idescat 2011.

³⁵ Massip i Bonet, M. Àngels (1989): *Aproximació descriptiva al parlar tortosí*. Tarragona. Publicacions de la Diputació de Tarragona.

Hem de tenir en compte que aquestes dades des de l'any 2011 no s'han actualitzat; per tant, considerant el moviment migratori que hi ha hagut els darrers anys, possiblement aquestes dades, a dia d'avui, han canviat considerablement.

Edat	Població de 2 anys i més	L'entén	El sap parlar	El sap llegir	El sap escriure	No l'entén
De 2 a 15 anys	862	862	797	745	733	-
De 16 a 29 anys	936	936	885	901	868	-
De 30 a 44 anys	1.366	1.364	1.248	1.305	999	-
De 45 a 64 anys	1.470	1.456	1.297	1.352	678	-
65 anys o més	1.271	1.236	931	555	97	-
TOTAL	5.906	5.854	5.159	4.858	3.374	-

Taula 34. Coneixement del català per grups d'edat. Font Idescat, a partir del cens de població i habitatges de l'INE.

Podem observar com la franja dels adults de 45 a 64 anys amb més població és la que més entén, parla i llegeix el català. Els de 45 a 64 anys el saben escriure, però menys que la franja d'edat de 30 a 44 anys, que l'escriuen més. Probablement coincideix amb l'època de la normalització lingüística del català com a llengua vehicular.

Segons el lloc de naixement

Òbviament, la majoria de persones de Deltebre són nascudes a Catalunya i, per tant entenen, saben parlar i escriure el català. Els nascuts o provinents de la resta d'Espanya el parlen, l'entenen, el llegeixen i l'escriuen menys que la població estrangera.

	L'entén	El sap parlar	El sap llegir	El sap escriure	No l'entén	Població de + 2 anys
Catalunya	9.961	9.157	8.286	5.934	-	10.019
Resta d'Espanya	433	349	293	151	-	433
Estranger	1.381	967	1.127	693	-	1.412
TOTAL	11.774	10.473	9.706	6.778	-	11.863

Taula 35. Coneixement del català segons lloc de procedència. Font Idescat, a partir del cens de població i habitatges de l'INE.

Caldria aprofundir en les dades de la població estrangera resident en el fet d'entendre el català, a més d'actualitzar-ho.

Per sexes

	L'entén	El sap parlar	El sap llegir	El sap escriure	No l'entén	Població de + 2 anys
Dones	5.854	5.159	4.858	3.374	-	5.906
Homes	5.920	5.314	4.848	3.404	-	5.975
TOTAL	11.774	10.473	9.706	6.778	-	11.863

Taula 36. Coneixement del català per sexes. Font Idescat, a partir del cens de població i habitatges de l'INE.

La població autòctona de Deltebre és bilingüe i entén, parla, sap llegir i sap escriure el castellà.

Altres llengües que es parlen a Deltebre

Donada la important colònia de persones del Marroc, d'Algèria, Síria, Tunísia, un dels idiomes que es parlen a Deltebre és l'àrab modern normalitzat i l'amazic o llengua amaziga o berber. També es parla:

Àrab i amazic	Alemanys	Anglès	Bielorús	Català	Castellà
Croat	Eslovac	Eslovè	Francès	Georgià o kartavelià	Hongarès
Hindi	Italià	Letó	Lituà	Luxemburguès	Moldau
Neerlandès	Portuguès	Polonès	Romanès	Rus	Txec
Ucraïnès	Urbeko	Urdú	Uzbek	Xinès	

Taula 37. Altres llengües que es parlen a Deltebre.

En total es parlen 29 llengües diferents al municipi de Deltebre.

La importància de l'idioma esdevé una peça clau per elaborar dinàmiques favorables a la convivència. Totes les escoles de Deltebre tenen alumnat d'origen divers, i per tant amb un idioma diferent del curricular. És a partir de l'escola on el reconeixement de la llengua i la cultura de la població autòctona i al·lòctona o immigrada pot trobar camins de dinàmiques favorables a la convivència que es poden reconèixer com a bones pràctiques i propiciar la participació en activitats i associacions locals.

La realització d'entrevistes a un grup focal de dones marroquines posa de relleu un preocupant nivell d'analfabetisme entre la població femenina d'origen divers i fins i tot dificultats en l'idioma, fins i tot en la seva pròpia llengua (àrab, amazic).

8.2. Els cognoms a Deltebre

Segons el llibre segon del Codi Civil de Catalunya, relatiu a la persona i la família en el seu article 235-2 referent a la filiació, es diu que:

1. Tota filiació produeix els mateixos efectes civils, sens perjudici dels efectes específics de la filiació adoptiva.
2. La filiació determina la potestat parental, els cognoms, els aliments i els drets successoris i comporta l'assumpció de responsabilitats parentals envers els fills menors i els altres efectes establerts per les lleis.
3. El pare i la mare poden establir de comú acord l'ordre dels cognoms en el naixement o de l'adopció del primer fill. Els fills, en arribar a la majoria d'edat o en emancipar-se, poden alterar l'ordre dels cognoms.

El dret de determinar l'ordre dels cognoms de les filles i dels fills, fet comprensible en l'actualitat, mai ha estat, però, reconegut legalment al nostre país. La cultura patriarcal ha assignat la potestat de portar el primer cognom a l'home establint un model patri linial en la filiació de les filles i fills, de tal manera que el cognom de la mare -procedent del cognom del seu pare o avi- és subjecte de desaparició. El reconeixement de la línia materna ha estat una més de les reivindicacions que el feminisme ha dut i segueix duent a terme.

Gilbert Tomás el 1817 al bisbat de Tortosa va dur a terme el primer padró dels habitants de Jesús i Maria i La Cava.

Lista de los habitantes en la parroquia de Jesús i María, Obispado de Tortosa, tomada por el párroco Francisco Subirats en el año del Señor 1817.

1. Salvador Panicello. María, esposa con dos hijos y tres hijas. Francisco, su hijo, con esposa, Teresa, y un hijo y una hija.
2. Francisco Panicello, viudo. Antonio, su hijo, con esposa, un hijo y dos hijas. Dos criados y una criada.
3. Salvador Sorribes, Joaquina, esposa con un hijo y una hija.
4. Juan Zaragoza. Tomasa, esposa con un hijo y una hija. Un criado.
5. Agustín Zaragoza. Francisca, esposa con dos hijos y dos hijas. Dos criados.
6. Juan Sorribes. Antonia, esposa con dos hijos y cuatro hijas.
7. Bautista Benito. Josefa, esposa. Madre y tres hijos.
8. Gerónimo Valleco. Josefa, esposa con un hijo y dos hijas.
9. José Moreso. María, esposa con dos hijos.
10. Agustín Valleco, viudo con un hijo.
11. Antonio Pons. Josefa, esposa con un hijo.
12. Juan Royo. Teresa, esposa con dos hijos y tres hijas.
13. Manuel Mates. Teresa, esposa con un hijo y una hija.
14. Joaquín Panicello. Josefa, esposa con tres hijos y cuatro hijas. Un criado.
15. Francisco Panicello. Francisca, esposa con cuatro hijos y dos hijas.
16. Joaquín Panicello. Antonia, esposa con tres hijos y dos hijas.
17. Antonio Balada. Antonia, esposa con una hija.
18. Vicente Fatsini. Josefa, esposa con tres hijas. Un criado.
19. José Zaragoza. Lucía, esposa con un hijo y dos hijas. Un criado.
20. Domingo Rios. Antonia, esposa. Domingo, hijo, Josefa esposa con tres hijos y tres hijas.
21. Francisco Arques. Teresa, esposa con una hija. Rafael Gibert. Josefa, esposa.
22. Pedro Berengue. María, esposa con dos hijos.
23. Miguel Mates. Teresa, esposa con un hijo y una hija.

Sigue la partida de la Cava a la misma parroquia que Jesús y María:

1. Pedro Gilabert. Clara, esposa con dos hijos y una hija.
2. Pedro Ballesté. Francisca, esposa con un hijo y una hija.
3. Carlos Franc, menor. Antonia, esposa con tres hijos y tres hijas. Criada.
4. Esteban Tomàs. Luisa madre. Esposa con un hijo y una hija.

5. José Zaragoza, viudo. Juan, hijo. Cinta, esposa con un hijo.
6. José Gilabert. Josefa, esposa con tres hijos y una hija.
7. Manuel Mauri. Sabina, esposa con un hijo.
8. Gaspar Gilabert, menor. Josefa, esposa con dos hijos y dos hijas.
9. Antonia Casanova, viuda con un hijo. Felipe Fabra. Anna, esposa con dos hijos.
10. Joaquín Navarro, menor. Maria, esposa con una hija.
11. Luis (Franc?). Teresa, esposa con un hijo y una hija.
12. Mateo Casanova. Joaquina, esposa con dos hijas.
13. Bartolomé Curto. Josefa, esposa con dos hijos y una hija. Dos hijastros.
14. Carlos Franch, mayor. Josefa, esposa con dos hijos. Mateo. María, esposa con tres hijos.
15. Teresa Fabra, viuda con tres hijos y dos hijas.
16. Felipe Arques. Agustina, esposa con cuatro hijos y una hija.
17. Juan Bertomeu. Josefa, esposa con una hija.
18. Luis Bertomeu. Rosa, esposa con dos hijos y tres hijas.
19. Teresa Bertomeu, viuda con dos hijas.
20. Mariano Bertomeu. María, esposa con una hija.
21. José Bertomeu, menor. Antonia, esposa.
22. José Bonet. Mariana, esposa con tres hijos y una hija.
23. Damián Bertomeu. Antonia, esposa con cuatro hijos.
24. Juan Tomás, de Juan. María, esposa.
25. Juan Ramírez. Teresa, esposa.
26. Antonio Casanova. Clara, esposa. Pedro hijo. Esposa. Criado.
27. Bautista Vila. Jacinta, esposa.
28. José Antonio Pons. María, esposa con un hijo y cuatro hijas. Criado.
29. Damián Casanova. Gabriela, esposa con tres hijos y cuatro hijas. Un sobrino.
30. Joaquín Franc. Gabriela, esposa con dos hijos y una hija.
31. Blas Arques. María, esposa con dos hijos y dos hijas.
32. Ventura Masdeu. Clara, esposa con dos hijos y una hija.
33. José Antonio Casanova. Teresa, esposa con dos dos hijos y tres hijas.
34. Domingo Bertomeu. Vicenta, esposa con una hija. José, abuelo.
35. José Monllaó. Francisca, esposa con un hijo.
36. Francisco Sierra, viudo. Criado.
37. Domingo Callau. María, esposa con dos hijos y dos hijas.
38. Domingo Serra. María, esposa con un hijo y cuatro hijas.
39. Pedro Ferré. Agustina, esposa con dos hijos y dos hijas.
40. Gaspar Gilabert. Luisa, esposa con dos hijos y dos hijas.

41. Juan Tomàs. Agustina, esposa con tres hijos y cinco hijas.
42. María Arques, viuda con tres hijos y dos hijas.
43. Juan Ribes. Rosa, esposa con dos hijos.
44. Rafael Castells. Tomasa, esposa con dos hijos y tres hijas.
45. José Tomàs. Mariana, esposa con cinco hijos y tres hijas.
46. José Casanova. Antonia, esposa con un hijo.
47. Jacinto Navarro. Rosa, esposa con un hijo.
48. Pedro Casanova. Magdalena, esposa con un hijo y una hija.
49. Raimunda Gilabert, viuda con un hijo y una hija.
50. Francisco Casanova. Josefa, esposa con una hija.
51. Juan Casanova. Teresa, esposa con una hija.
52. José Casanova. Antonia, esposa con nieto.
53. José Aliau, viudo.
54. Felipe Fabra. Anna, esposa con dos hijos.
55. Rafaela Pons, viuda con seis hijos y una hija.
56. Gaspar Masdeu. Josefa, esposa con un hijo y dos hijas³⁶.

En la primera partida hi vivien 138 persones i a la segona 279. En total hi havia 417 habitatges registrats³⁷. Els cognoms dels caps de família (a les dones només se'ls enregistra el nom de pila) més freqüents van ser els següents:

a. Cognoms de Jesús i Maria

Panicello, Sorribes, Zaragoza, Benito, Valleco, Moreso, Pons, Royo, Mates, Balada, Fatsini, Ríos, Arques i Berengue.

Segons Gilabert, que cita Ramon Buera com a font de la investigació sobre els cognoms de Jesús i Maria, els primers colonitzadors procedien en la seva majoria de les classes populars de Tortosa i de pobles del voltant i del Baix Aragó³⁸.

³⁶ <https://portfangos.com/2018/02/01/caveros-i-partidalencs-de-fa-dos-cents-anys/>

³⁷ Gilabert Tomás, J. (1817) Caveros i partidalencs de fa dos-cents anys.
<https://portfangos.com/2018/02/01/caveros-i-partidalencs-de-fa-dos-cents-anys/> Capturat el 6 de març de 2018 a les 20h.

³⁸ Gilabert Tomàs, J. Partidalenques i partidalencs de fa més de cent anys.
<https://portfangos.com/2018/05/28/partidalenques-i-partidalencs-de-fa-mes-de-cent-anys/>

b. Cognoms de la Cava

Aliau, Arques, Balleste, Bertomeu, Bonet, Callau, Casanova, Castells, Curto, Fabra, Ferré, Franc, Gilabert, Masdeu, Mauri, Monllaó, Navarro, Pons, Ribes, Sierra, Tomàs Vila, Zaragoza.

Molts dels cognoms de la Cava i Jesús i Maria encara es mantenen a l'actualitat. Segons dades procedents del padró continu de 01/01/2016, els cognoms registrats el 1817 són vigents i la seva representació a nivell provincial. Per tal de mantenir el secret estadístic l'Institut Nacional d'Estadística només mostra aquells cognoms la freqüència dels quals és major de 5 en algun dels dos cognoms per al total nacional.

c. Cognoms més freqüents a nivell provincial

Els cognoms més freqüents a nivell provincial són Navarro, Ferré, Tomás, Casanova, Bertomeu, Pons i Vila. Els segueixen Bonet, Franch, Royo, Masdeu, Gilabert, Panisello i Zaragoza. Del cognom Valleco no s'han trobat entrades i molt poques per al cognom Franc.

A Deltebre els cognoms més freqüents són:

COGNOM	PRIMER	SEGON	TOTS DOS
Aliau	184	185	
Arques	384	388	10
Balada	199	255	
Ballesté	174	203	
Benito	375	367	7
Berengué	122	131	
Bertomeu	1.154	1.131	47
Bonet	966	955	12
Callau	426	420	
Casanova	1.410	1.372	74
Curto	1.282	1.145	19
Fabra	483	464	5
Ferré	3.039	3.011	59
Franch	822	933	44

Gilabert	567	630	
Masdeu	587	609	5
Mauri	428	457	5
Mates	16	21	
Monllaó	115	99	
Moreso	257	279	279
Navarro	3.306	3.257	23
Panisello	545	585	5
Pons	1.057	1.049	
Ribes	269	311	
Ríos	427	441	
Royo	649	741	
Sierra	419	438	6
Sorribes	186	215	
Tomàs	1.764	1.664	27
Zaragoza	546	445	
Vila	1.039	1.093	8

Taula 38. Cognoms més freqüents a Deltebre. Dades procedents de l'estadística del padró continu.

d. Cognoms d'abans i d'avui. Incidència dels cognoms de Deltebre partint del llistat de 1817 fins a l'actualitat

Entre els cognoms de què tenim referència de 1817, el que té més representació a Deltebre és el de Casanova. Un 12,6% dels habitants el tenen de primer o de segon, sent 61 les persones que el tenen de primer i segon. El segueix Tomàs, en un 10% i 12 persones que el tenen de primer i segon. El cognom Bertomeu representa el 8% i hi ha 32 persones que el tenen de primer i segon. Franch suma 7,51% i 20 persones el tenen de primer i segon. Navarro aplega un 7,4% i només 1 persona el té de primer i segon. Bonet reuneix un 6,6% i 5 persones el tenen de primer i segon. Fabra té un 7% i 4 persones el tenen als dos cognoms. Arques recopila un 5,5% i 17 persones el tenen de primer i segon. Gilabert també un 5,5% i 2 persones el tenen als dos cognoms. En menor representació hi ha Vila i Aliau, amb 3,5% cadascun, Callau amb 3,2%, Sorribes amb 3,05% i 3 persones que el tenen de primer i segon cognom, Ribes amb 3% i Panisello

amb un 2% i una persona el té de primer i segon. Panicello ha desaparegut, probablement derivat en Panisello.

COGNOM	PRIMER	SEGON	TOTS DOS	TOTAL	%
Aliau	95	96	0	191	3,5%
Arques	177	187	17	381	5,5%
Balada	3	4	0	7	0,15%
Berengué	0	2	0	2	0,05%
Bertomeu	406	63	32	469	8%
Benito	10	4	0	14	0,25%
Bonet	92	293	5	385	6,6%
Callau	107	82	0	189	3,2%
Casanova	685	52	61	737	12,6%
Curto	108	8	5	116	2%
Fabra	210	201	4	411	7%
Fatsini	22	20	0	42	0,71%
Ferré	32	26	0	58	1%
Franch	406	36	20	442	7,51%
Gilabert	104	220	2	324	5,5%
Mates	5	10	0	15	0,3%
Masdeu	17	43	0	60	1,02%
Monllaó	0	1	0	1	0,01%
Moreso	22	46	0	68	1,2%
Navarro	224	211	1	434	7,4%
Panisello	56	59	1	114	2%
Pons	31	36	0	67	1,15%
Ribes	75	77	0	152	3%
Ríos	3	3	0	6	0,1%
Royo	40	70	0	110	2%
Sierra	5	12	0	17	0,2%
Sorribes	90	89	3	179	3,05%
Tomàs	293	290	12	583	10%
Zaragoza	57	31	1	88	1,5%
Vila	122	91	0	203	3,5%
TOTAL	3.497	2.363	164	5.882	100%

Taula 39. Incidència dels cognoms de Deltebre sobre la població total. Elaboració pròpia a partir de dades del padró municipal.

D'entre els cognoms catalans posteriors a 1817 destaquen Pagà, amb un 16,77% de representació sobre la població total i 7 persones que el tenen de primer i segon; Ventura amb un 8% i una persona el té de primer i segon; Bo amb un 6,82% i dos persones el tenen de primer i segon; Vidal amb un 5,86% i una persona el té de primer i segon i, per últim, Rius i Turón amb un 5,75%.

COGNOM	PRIMER	SEGON	TOTS DOS	TOTAL	%
Agramunt	41	85	0	86	3,2%
Arasa	75	13	0	88	3,26%
Ardit	56	15	0	71	2,63%
Ballester	8	12	0	20	0,75%
Bayo	25	30	0	55	2%
Bel	21	10	0	31	1,15%
Bo	82	102	2	184	6,82%
Cardona	45	23	0	68	2,52%
Castells	46	37	0	83	3%
Costes	36	24	0	60	2,22%
Miró	44	52	0	96	3,56%
Mulet	42	22	0	24	0,9%
Pagà	228	224	7	452	16,77%
Prats	65	60	0	125	4,63%
Queral	48	36	0	84	3,11%
Rius	78	77	0	155	5,75%
Rovira	46	45	0	91	3,37%
Serra	36	26	0	62	2,5%
Serral	32	50	0	82	3%
Sola	47	34	0	81	3%
Subirats	45	48	0	93	3,45%
Torres	38	37	0	75	2,8%
Turón	71	84	0	155	5,75%
Ventura	89	127	1	216	8%
Vidal	66	72	1	158	5,86%
TOTAL	1.410	1.345	11	2.695	100%

Taula 40. Els cognoms catalans posteriors a 1818. Elaboració pròpia a partir de dades del padró municipal.

e. Cognoms d'origen castellà més freqüents a Deltebre

Destaquem García amb un 1,61% sobre la població total; Martínez amb un 1,19%; Fernández amb un 1,16%; Rodríguez amb un 1,13% i Valdepérez amb un 1,04%.

COGNOM	PRIMER	SEGON	TOTS DOS	TOTAL	%
Álvarez	13	12	0	25	1,4%
Fernández	79	55	2	134	8%
Gallardo	10	15	0	25	1,4%
García	109	77	2	186	10,7%
Giménez	43	34	0	77	4,4%
Gómez	18	16	0	34	1,95%
González	69	49	0	118	6,8%
Gonzalvo	7	88	0	95	5,5%
Guillén	24	17	3	41	2,4%
Gutiérrez	7	3	0	10	0,5%
Hernández	34	27	0	61	3,5%
Hierro	15	12	0	27	1,5%
Izquierdo	16	9	0	25	1,4%
Jiménez	10	5	0	15	0,9%
Juan	11	24	0	35	2%
López	47	41	1	88	5%
Martínez	74	63	1	137	7,9%
Muñoz	12	7	0	19	1,1%
Ortiz	9	13	0	22	1,3%
Pérez	47	30	1	77	4,4%
Ramírez	42	38	0	80	4,5%
Rodríguez	70	60	3	130	7,45%
Sánchez	45	52	2	97	5,5%
Santiago	22	39	0	61	3,5%
Valdepérez	61	59	2	120	7%
TOTAL	894	845	17	1.739	100%

Taula 41. Cognoms d'origen castellà més freqüents a Deltebre. Font: elaboració pròpia a partir de dades del padró municipal.

S'han descartat altres cognoms tant d'origen català com castellà quan la seva representació al llistat de cognoms abastava poques famílies.

f. Els nous cognoms de Deltebre

Per la seva peculiaritat i desconeixement s'han inclòs tots aquells cognoms d'origen divers que viuen a Deltebre tot i que abasten poques famílies.

A

Abarkane, Abayou, Abbassi, Abdi, Achim, Afrenie, Ahmad, Ahmed, Ahsan, Ailincà, Ait Baha, Ait Ouli, Aitonean, Ajmal, Akassam, Akhtar, Akihary, Akram, Alamaru, Alaoui, Ali, Amalik, Amghar, Amir, Amjad, Amouchi, Amouri, Amraoui, Anis, Anjum Ansar, Antonie, Apinys, Apinyté, Aqqejtaoui, Aqrial, Ashraf, Asif, Atanasiu, Ataya, Atlansa, Attar, Avram, Avrigeanu, Aya, Ayadi, Ayouch, Azaoum i Azirar.

B

Bankassimi, Bakos, Babil, Bernotaite, Bernotas, Bernotiene, Berrag, Blechinger, Blandzinski, Bonca, Bolotaeva, Bouanani, Boudarja, Bouirik, Boujandar, Boukechar, Bounji, Bourada, Bourdillon, Bousardt, Bouzagri, Boyan, Bozse, Brada, Branquinho Amendoeira, Braojos, Breaban, Broszeit, Brtnikova, Brunheta, Buhaescu, Buharu, Buhrke, Buivydaite, Buivydas, Buleandra, Burlacu, Buruian, Butt, Buttner i Bzikadze.

C

Canali, Carvalho, Caviglia, Cazaux, Chekhi, Chelemindra, Chelentano, Chelhi, Chemerys, Cheng, Cherciu, Chicon, Chnafy, Christl, Chukhlantseva, Cianqueta Cardoso, Cimoca, Cimpoeu, Ciobanu, Ciocan, Cionca, Ciornaia, Ciciumar, Ciripan, Cirot, Cirpaci, Ciurariu, Ciure, Cobzaru, Cocitov, Colompar, Constantin, Cotirlet, Cotor, Coutinho, Craven, Cruceru, Crumfinger, Cruz Del Orbe, Csibi, Cunha, Curelaru i Czegenyi.

D

Da Costa, Da Silva, Daaya, Dabachi, Dadda, Dahmani, Daraban, Darboe, Daroti, Daurbekov, Daurbekova, Dauriac, Dekker, Delsaut, Demuliez, Deng, Desaer, Diaconu, Diagne, Dieckmann, Din, Dinca, Dinsi, Diouf, Disabato, Dobre, Dobrea, Domba, Dorobantu, Dos Santos, Doumbia, Dragoescu, Dragomir, Dragu, Dridi, Driouech, Duan, Dühr, Dulceanu, Dumitrescu, Dumitrica, Dumitru Dupont, Durisova, Dusch, Dzhanayev i Dzhanayeva.

E

Efremova, El Abbady, El Abdi, El Bahhag, El Falha, El Hajji, El Harrak, El Harras, El Hassnaoui, El Jerrari, El Kasmi, El Khattabi, El Machmachi, El Metrouch, El Omari, El Ouahbi, Enache, Esperanzi i Ez.Zghari

F

Faccini, Faddoul, Fall, Fangouje, Faraz, Farcas, Faverie, Faye, Fenan, Feraru, Ferlini, Floarea, Flore, Flückiger, Foy, Franz, Friemann, Frincu, Frolov, Frommenwiler i Fuadimaba.

G

Gavrila, Gentile, Gerard, Gheorghita, Gherber, Ghita, Ghulam, Gonçalves, Goran, Gorayeb, Gourari, Goutal, Grecu, Greschner, Grieger, Grijac, Groza, Grozav, Gueniffey i Guerreiro Duarte.

H

Hadj Chaib, Halli, Hallouz, Hammaoui, Hanane, Hanif, Hänsel, Hardzei, Harrak, Hatate, Hauck, Heim, Helderweirt, Herbst, Hilbig, Hillemacher, Hirsch, Hiticasi, Homola, Holzer, Hoummani i Hussain.

I

Iakovyshyn, Ianos, Ifri, Ignat, Ilchik, Ilea, Ille, Ijaz, Imran, Imtiaz, Inayat, Ionascu, Iosif, Iqbal, Isachenka, Ispas, Ivan, Iysaouy i Izmar.

J

Jamil, Jannati, Jasinskaite, Jaumot, Jaun, Jaun Herren, Jawad, Jedrzejczak, Jerrari, Jirco, Jitaru i Junc.

K

Kabyn, Kama, Kane, Kamp, Karim, Karkour, Karkouri, Karl, Keita, Kennoudi, Kerrouche, Kerroum, Kesel, Khan, Khayoub, Khelil, Khittouch, Khodja, Khodakova, Khouyaoui, Khribach Kibbou, Kiraly, Kiralyova, Kisel, Kmitas, Konn, Kouch, Kourdiyoy, Kousar, Kowalewska, Kozel, Kraft, Kriegerova, Kripaitiene, Kripaitis, Kubat, Kuhnen, Kuratli i Kurganaite.

L

Lazurenko, Lacatus, Lahsinoui, Lakhdari, Lakhlifi, Lakhlyfy, Lariviere, Lazurenko, Lebrun, Lefter, Leite, Leite da Silva, Leonte, Letea, Leucea, Levco, Licsandroiu i Lyubomyrsky.

M

Mabrok, Macavei, Macdonald, Macedo Giménez, Maggio, Mahal, Mahfoud, Mahi, Mahieddine Benziane, Mahjoubi, Mahmood, Mahmoudy, Malik, Mamoun, Man, Manazam, Manciu, Mandrut, Mane, Manea, Manole, Manu, Mardale, Masiulis,

Masiulyte, Masmoudy, Masood, Matei, Mattheissen, Matthes, Mausberg, Mazza, M'bande, Mbodji, Medioni, Mehmood, Melentsova, Meli, Merca, Mercado, Meyer Dohmen, Micu, Mierlut, Miezs, Mihaila, Mihalcea, Miklo, Mircos, Misaras, Mitrea, Miu, Mixici, Mladin, Mnyerlut, Moghina, Mohamed, Mohammad, Moise, Moldovan, Mollenhauer, Moraru, Morf, Morf Schütz, Morosanu, Moskito, Mott, Moumni, Moussaoui, Mrizik, Muhammad, Munteanu, Musat, Mustafa i Mustata.

N

Nabih, Naciri, Nakhil, Narmantas, Naseem, Nastase, Naujoks, Navlea, Ndour, Neagoe, Nechifor, Nedelcu, Nedelut, Nieuweboer, Nikolaenko, Nistorescu, Nitu, Nogueira Lobo, Noreen, Novichikhina, Nuglisch i Nykyforenko.

O

Obayd, Obernberger, Obreja, Oglan, Oprea, Orangzab, Otmani, Ötvös i Ouli.

P

Pahome, Paixao, Palaghiciuc, Panasevych, Panduru, Pantea, Patlagean, Pavel, Petcu, Petriceanu, Petushok, Pinte, Pirciu, Ploscaru, Pop, Popescu, Preda, Preub, Pristavu i Pross.

Q

Qadery.

R

Radulescu, Rafaqat, Rahmani, Rahmoun, Rakib, Ramos López Gómez, Raza, Rharsallah, Richard, Rifi, Rimsaite, Ripanu, Rivaes da Silva, Riyahi, Rkiz, Rocco, Rosu, Rotaris, Rouimi, Roujai, Routilova i Roznerski.

S

Sabau, Sadia, Sadik, Salah Eddine, Samadi, Sandache, Sandu, Sansal, Sava, Savinova, Sbircea, Schaick, Schallebaum, Schell, Schendel, Scheusan, Schmid, Schmid Inhelder, Schomber, Schweizer, Secka, Seidl, Sekhniashvili, Selin, Semacaritt, Semenyuk, Sene, Serea, Shahbaz, Shahzab, Shahzad, Shahzadi, Sheehy, Silvian, Singh, Sirbu, Sirman, Sisu, Skander, Slavik, Slobodyan, Smaha, Sman, Smarandoiu, Smolenskas, Snijder, Soares, Sohail, Souahli, Soualam, Spanciu, Spudys, Spuma, Sramek, Stan, Stanescu, Statie, Stavek, Stefan, Steffen, Sterea, Stoica, Suci, Surdo, Suriev, Sýkora, Szabo i Szczygiel.

T

Tahar, Taichis, Taktak, Talbi, Talby, Talsi, Taoualit, Taouiss, Tasneem, Tatu, Teja, Tejklova, Thior, Tijonaityte, Tilburg, Tinca, Todor, Togan, Tomasciuc, Tomkova, Tosu, Tóthová, Traore, Tryfonova, Tudorache, Tudorancea, Tulikowski, Turner i Tyapin.

U

Udod, Ullah, Ullrich, Umlauf, Ungureanu i Ureche.
V
Vaduva, Valenti, Valentic, Valentova, Van Den Broek, Van Der Sman, Varga, Vasile, Vasilescu, Vasvari, Venancio De Moura Silva, Vermeulen, Vieru, Vlaic, Vlas, Voda, Vogel, Vogl i Vrubliauskas.
W
Wachtler, Wang, Waqas, Wazir, Weibgerber-Krämer, Wellauer, Wietzorek, Wiktorski, Winzinger, Xie i Xu.
Y
Yagoubi, Yakovyshyn, Yang, Yebka, Youssef i Yupa.
Z
Zacutti, Zaharia, Zakria, Zekkar, Zelaya, Zhang, Zhou, Zhu, Zigrino, Zmuda, Zoea, Zouagri, Zouaoui, Zouzou, Zybartaitė, Zybartas i Zybartienė.

Taula 42. Nous cognoms a Deltebre. Elaboració pròpia.

De l'anàlisi dels cognoms de les persones d'origen divers que viuen a Deltebre observem que existeix una tendència a l'aparellament entre les persones d'origen divers que viu a Deltebre en funció del lloc d'origen, és a dir, un tipus d'aparellament endogàmic. Les persones d'origen divers poques vegades es creuen amb la població autòctona. En els pocs casos existents d'aparellament entre persones amb cognoms molt comuns de Deltebre i d'altres amb persones procedents del Marroc, per posar un exemple, són sempre amb dones. Hi ha molt pocs aparellaments d'homes del Marroc amb dones del poble.

L'endogàmia és la pràctica del matrimoni dins d'un grup ètnic determinat, classe social o grup sociològic, refusant altres tipus de matrimonis considerant-los inapropiats. Aquests tipus de matrimonis endogàmics van ser habituals en un temps entre la població autòctona en què el casament amb un noi o noia al·lòctona o forastera eren rareses i a més estaven mal vistos.

Moltes persones grans entrevistades relaten que la rivalitat entre la Cava i Jesús i Maria s'expressava amb la negativa de realitzar matrimonis entre els dos nuclis. D'aquí la proliferació de cognoms endogàmics a casa nostra.

Avui, però, la pràctica comuna a Deltebre és el matrimoni exogàmic, és a dir, amb gent d'altres contrades, i això també s'observa nítidament amb la quantitat de cognoms

provinents de la resta de Catalunya i de l'Estat. Afavorir l'exogàmia, a banda de comportar més riquesa cultural, evita l'aparició de malalties genètiques.

8.3. Noms i malnoms gentilicis de Deltebre

El mot gentilici, segons el Diccionari de l'Institut d'Estudis Catalans (DIEC), pot ser un adjectiu o un substantiu. Com a adjectiu pot indicar la relació o pertinença a un poble, família o nissaga i pot, també, denotar la nació d'una persona o la pàtria (és a dir, la terra on hom ha nascut; el país al qual hom pertany com a ciutadà). Per extensió, també pot ser un substantiu, és a dir, un nom gentilici.

Els malnoms gentilicis, sobrenoms, de vegades pejoratius, presos d'algun defecte, vici, circumstància... s'apliquen per al reconeixement de la pertinença o nissaga de les persones autòctones del poble.

Segons Aragonés Salvat, els malnoms tenen diferents funcions i van sempre darrere el nom i són intercanviables per la perífrasi de tal poble (Juanito del Perelló...) o són emprats com a adjectius pejoratius (Cagacantant, culimig...). Habilitats com a substantiu, els gentilicis poden designar tant noms comuns (de coses: de pataques, de coquetes...) o col·lectius (de persones: baldaneros, muscleros, tovots, maumaus, del mestre, la punxadora...) com abstractes (de llengües i dialectes: dels dons, barcelonins) d'animals (sapets, burro, burreta...) de poblacions (ampostí, tortosina, rapitenca...)³⁹.

En el llenguatge col·loquial és on es troben tots els malnoms gentilicis, bé en conversa quotidiana, o bé en allò que s'anomena geografia folklòrica, en la qual el malnom s'aplica als naturals d'una localitat determinada i es considera el tòpic més elemental.

Els malnoms gentilicis de poblacions es troben a les cançons populars, molts d'ells amb molts castellanismes motivats per exigències de la rima. Un exemple és el següent:

*A la Cava són burlons,
i als Hortets són garroners,
i a la partida de Dalt
garruts, celluts i embustersos*

³⁹ Aragonés Salvat, Albert. Noms i malnoms gentilicis del Baix Ebre i Montsià. <http://usuaris.tinet.org/aragones/onomulldecona.htm> Capturada el 9 de gener de 2018 a les 11:30h. ARAGONÉS, Albert (1995) *La llengua del Baix Ebre i del Montsià. Un model de llengua estàndard oral*. Tortosa.

*A la Cava són caveros.
A l'atra banda panxuts,
i a la Partida de Dalt
tots són feos i morruts.*

L'origen i creació dels malnoms solen ser masculins. Les persones que pertanyen al municipi de Deltebre s'anomenen deltebrenc, deltebrenca, deltenbrencs, deltebrenques. Deltebrense, en castellà. També són anomenats deltebreros.

8. 4. Habitatges

L'habitatge és l'espai quotidià per a alimentar-se, treballar, descansar, gaudir i procrear, i també per a compartir, estimar, conèixer, col·laborar, comunicar.

Els habitatges de Deltebre, com en altres indrets, són el mitjà físic on es desenvolupa la família i és l'espai tradicionalment considerat femení. El seu millorament representa una expressió concreta i visible d'una elevació del nivell de vida dels seus habitants. En els primers temps, a les poblacions que avui conformen el municipi de Deltebre, les cases eren quasi bé inexistents, sent les barraques els espais més comuns per aixoplugar-se i protegir-se, trobar l'assossec necessari per treure l'aspror del dia a dia i assegurar el descans per fer front al dur treball quotidià. L'hàbitat tradicional, les barraques, eren construccions senzilles, resistents i funcionals que guardaven un equilibri ambiental, ja que estaven fetes amb materials que es trobaven al medi: brossa que segons la qualitat podia ser de jonc, de bova o de borró; la canya; el fang i la fusta. Altres materials que s'empraven eren el cordill d'espart, tatxes i calç.

Per fer una barraca es clavaven tres puntals a cada banda, al damunt es posaven uns troncs que aguantaven el sostre. El sostre es feia a dues aigües, dues vessants, en un angle molt oblic, que permetia que l'aigua es vessés amb facilitat. El sostre, fet de canyís i borró, s'aguantava sobre uns peus de fusta. Les bigues eren generalment de fusta de xop, d'olivera i d'eucaliptus. La biga superior travessa la barraca en sentit longitudinal on recolzen d'altres biguetes que formen els plans de la coberta i es reforcen amb uns tirants que uneixen les parets laterals. Per tancar la coberta s'empraven uns canyissos cosits a uns cabirons formant un pla en el qual es fixaven feixos de jonc o borró. Els

costats que sobreeixien eren fets amb senills. Les parets estaven fetes amb tova de palla barrejada amb fang i canyes.

Tot el fang era emblaquinat amb calç, que a part de millorar el seu aspecte estètic donava major resistència a la construcció i la impermeabilitzava. A l'interior la distribució de l'espai es feia estructurant un corredor alineat amb la porta, reservant un lloc per al llar o xemeneia i els quartos o dormitoris. Davant la porta d'entrada es feia un porxo on es plantava una parra per donar ombra a l'estiu.

Les barraques del Delta si les comparem amb les barraques valencianes eren més petites, menys altes i amb el pendent no tan pronunciat; la raó per no ser iguals era perquè s'havien d'adaptar als forts vents de mestral que bufen durant els mesos d'hivern. Al construir-les es fixaven molt en la seva orientació, ja que si la teulada s'encarava al vent de dalt o mestral, es descol·locava la brossa, apareixien goteres i segons la fúria del vent podia arrencar d'una peça tota la teulada. La posició ideal era posar el darrere de la barraca al nord-oest, entre tramuntana i vent de dalt. La porta es posava entre llevant i migdia, és a dir al sud-est, d'aquesta manera s'esquivava millor el vent i la teulada tenia més durada. Orientar la barraca tenint en compte la posició del sol era un fet fonamental, donat que si tenien més hores de sol, la barraca s'escalfava millor. La zona de magatzem es deixava a la part més ombrívola.

A banda de la barraca també hi havia altres tipus d'habitatge: per a l'aviram, per al tocinar, per als conills, barraca quadra de bous i cavalls, barraca comuna, barraca cebera, la construïen les famílies que conreaven cebes.

El barracot eren les barraques que es construïen a les grans finques per poder donar cabuda als jornalers que venien a treballar al Delta en l'època de la sega de l'arròs. Eren molt grans i al seu interior només hi havia llits.

La barraca taverna estava concebuda per al lleure. Com a tret distintiu es guarnien amb feixos d'herbes a l'entrada, que era diferent de les entrades dels habitatges per comptar amb un soplug que proporcionava ombra a l'estiu i permetia posar unes tauletes fora. A l'interior hi havia una llar de foc i un ampli menjador amb una barra i uns bancs subjectats a la paret.

Les barraques aixopluc es construïen a les terres per protegir-se de la pluja, del vent o les tempestes o per descansar. Aquestes barraques eren petites i no solien tenir porta.

La barraca de conreus era semblant a una tenda de campanya i a banda de guardar al seu interior les collites també servien per vigilar els munts d'arròs quan les collites estaven a l'era. Davant de la porta d'entrada es feia un porxo on es plantava una parra per fer ombra a l'estiu.

Les barraques van ser transformades en cases quan la gent va poder gaudir de més comoditats. Els sostres fets de canyís i borro tenien perill d'incendi, eren nius d'insectes i viure en una construcció més sòlida implicava la superació de l'estatus de pobre des d'un punt de vista psicològic. Quan la família s'ho podia permetre, es construïa la mitja caseta, consistent en simples maons (totxos) amb una teulada d'una sola caiguda d'aigües coberta de teula aràbiga. Cada collita es feia un tros de casa. Primer aigües fora i a poc a poc fent el més necessari fins a acabar emmanisant i emmosaicant.

A part de les barraques i les mitges casetes, també hi havia cases grans. Aquestes solien ser d'una planta i un pis, es caracteritzaven per estar isolades, ben orientades i amb un gran rafal amb pedrissos on es conreaven les plantes de flor. Aquestes cases tenien adossats als pedrissos una construcció en forma de llarer per cuinar a l'estiu, un forn per coure el pa, la cisterna i el pou per proveir-se d'aigua. A la planta baixa hi havia les habitacions, la cuina, el menjador. El primer pis es solia deixar a l'eixample per guardar l'arròs, l'oli o els productes de la matança del porc, sacs, els estris de pastar, etc.

Adossats a les cases solien estar els magatzems on es deixava el carro i els estris del camp i on també hi havia la comuna. Al seu costat hi havia els estables i els corrals de les vaques de llet. Els corrals per a l'aviram, conills, etc. romanien en altres construccions properes. Les cases de pagès es caracteritzaven per tenir grans eres amb xops o acàcies. Al davant de la façana principal o voltant la casa solia haver-hi l'hort amb un clot que s'omplia d'aigua quan es regava i servia per a regar els dies que no estava estipulat el rec.

Al centre de la població les cases eren de planta baixa, moltes també amb un pis configurant cases seguides, una al costat de l'altra, com en altres indrets del territori català. La primera construcció de xalets adossats es va fer al carrer l'Havana l'any 1940 i el van ocupar persones vingudes de fora que treballaven de mestres o professions lliberals, com el de fotògraf retratista.

En general, la construcció dels habitatges de Deltebre correspon a un urbanisme disseminat semblant a l'urbanisme de ciutat jardí, amb la casa i el jardí o hort al voltant, però amb una planificació urbanística precària sense formar illes de cases amb la qual cosa l'isolament de les cases ha dificultat, i encara dificulta i encareix, els serveis municipals bàsics com el clavegueram, la xarxa d'aigua i l'enllumenat públic.

8.4.1. Els habitatges familiars

Són els immobles destinats a ser habitats per una o diverses persones, no necessàriament unides per parentiu, que no constitueixen un col·lectiu. Dins d'aquest concepte es poden distingir els habitatges principals, els habitatges secundaris i els habitatges buits (en censos anteriors es denominaven vacants)

En l'habitatge familiar els seus ocupants l'utilitzen com a residència habitual. Els habitatges principals poden ser convencionals (edificis) o allotjaments. Els allotjaments són els habitatges familiars mòbils, semipermanents o improvisats, o bé que no han estat concebuts en principi amb finalitats residencials, però, no obstant això, constitueixen la residència d'una o diverses persones en el moment del cens.

L'habitatge ocasional és aquell destinat a ser ocupat durant les vacances o caps de setmana, o bé a utilitzar-se de manera continuada i no estacional, però sense ser residència habitual (per exemple per a lloguers successius de curta durada).

El nombre d'habitatges familiars principals, segons dades de l'Idescat (2011) a Deltebre, és de 4.270. Existeixen 440 habitatges secundaris i un total de 1.549 habitatges buits. D'aquests habitatges 3.404 són de propietat i 461 són de lloguer. En total el nombre d'habitatges és de 6.259. Els habitatges familiars principals per superfície útil:

Fins a 60 m²	-
De 61 a 90 m²	1.726
De 91 a 120 m²	1.383
De 121 a més m²	915
TOTAL	4.270

Taula 43. Habitatges segons superfície útil 2011.

8.4.2. La grandària de la llar

El terme llar engloba les persones que resideixen en un mateix habitatge, independentment que tinguin, o no, vincle familiar. Quan l'habitatge està habitat per una única persona, es parla de llars unipersonals.

Una persona	766
Dues persones	1.217
Tres persones	1.024
Quatre persones o més	1.263
TOTAL	4.270

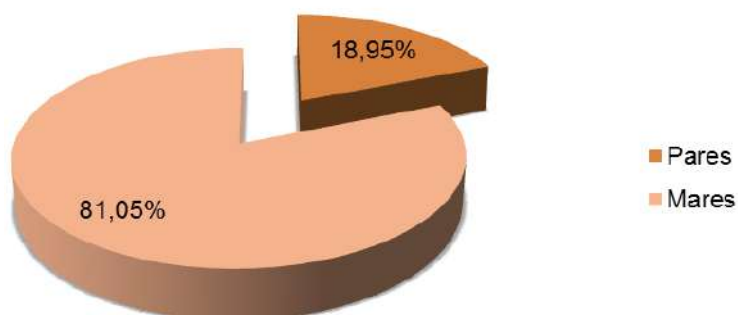
Taula 44. Tipus de nuclis 2011.

Les llars per tipus de nucli i nombre de fills a Deltebre segons l'Idescat ens mostren que majoritàriament les famílies estan formades per una parella/matrimoni, dels quals un 32,07% dels matrimonis de Deltebre no tenen fills/es. Un 33,14% tenen un fill/a. Un 28,49% tenen 2 fills/es. Un 5,57% tenen 3 fills/es. Un 0,70% en tenen 4.

	Cap fill/a	1 fill/a	2 fills/es	3 fills/es	4 fills/es	5 fills/es o més	TOTAL
Amb un nucli parella/ matrimoni	725	749	644	126	16	0	2.260
Amb un nucli de pare sol	0	29	14	0	0	0	43
Amb un nucli de mare sola	0	131	41	9	1	2	184
Total amb un nucli	725	909	699	135	17	2	2.487
Amb dos nuclis o més	33	113	132	29	7	1	315
TOTAL	1.483	1.931	1.530	299	41	5	5.289

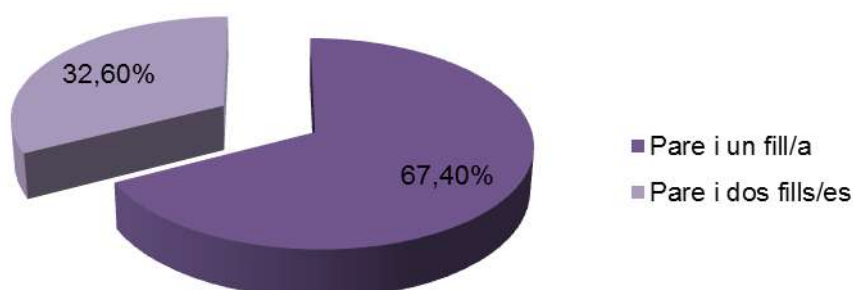
Taula 45. Llars per tipus nucli i nombre de fills. Idescat 2011.

El nombre de famílies monoparentals amb fills varia de manera considerable quan aquestes estan formades per pares o mares.

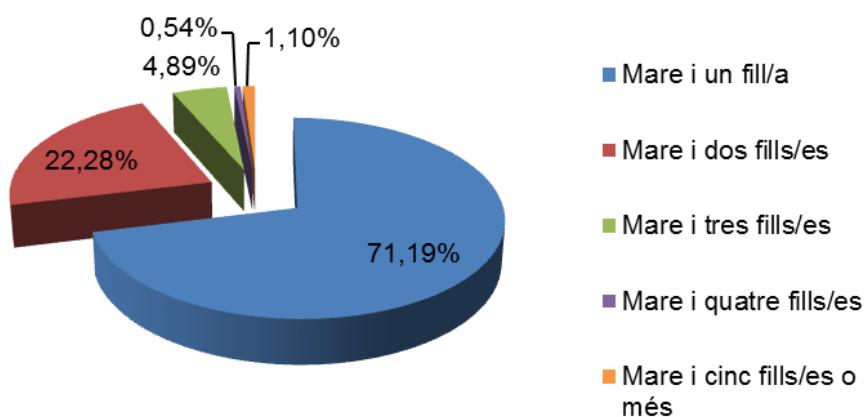
Gràfic 15. Famílies monoparentals 2011. Font: Idescat.

En el cas de les famílies monoparentals amb pare sol, un 67,4 % tenen un fill/a. Amb dos fills/es representa un 32,6%.

Gràfic 16. Pares i fills/es 2011. Font: Idescat.

En la família monoparental amb mare amb fills o filles veiem que en un 71,19% aquestes tenen un sol fill o filla. El 22,28% tenen dos fills o filles. El 4,89% en tenen tres. Un 0,54% en tenen quatre i un 1,1% en tenen cinc o més.

Gràfic 17. Mares i fills/es 2011. Font: Idescat.

.En general, les dones treballadores són més pobres que els homes perquè les condicions laborals són pitjors i els salaris més baixos. L'ocupació de les dones és més estacional i es destrueix amb més rapidesa. Segons dades de la Generalitat de Catalunya⁴⁰, la bretxa salarial a Catalunya l'any 2016 era del 23,4%.

El risc de pobresa de les dones augmenta de manera important quan aquestes viuen soles amb fills i filles al seu càrrec. A major nombre de filles i fills, major risc de pobresa.

Seria important conèixer la situació de les famílies monoparentals, sobretot aquelles formades per la mare i els fills o filles, per diagnosticar situacions i, si s'escau, determinar estratègies d'ajuda.

8. 4. 3. Per tipus de nucli

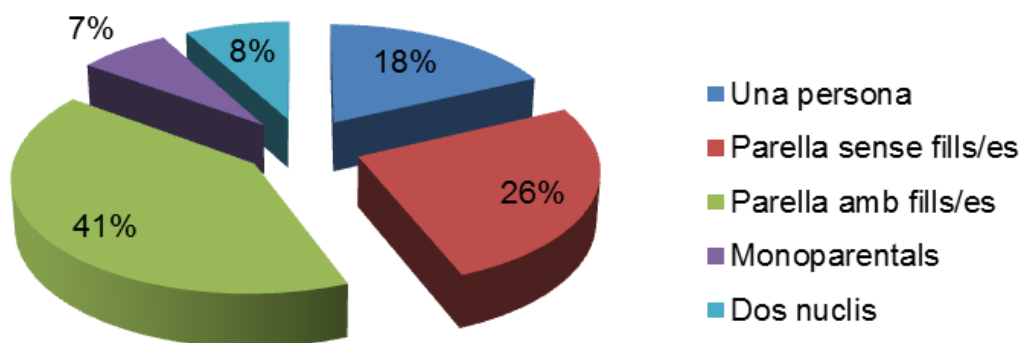
El nucli familiar és una variable intermèdia entre l'individu i la família que admet cinc possibilitats: parella sense fills i filles; parella amb fills i filles; pare amb fills/es, mare amb fills/es i sense nucli. Per formar part del nucli familiar dels pares i les mares, els fills i filles han d'estar solters o solteres, no estar en parella i sense fills i filles. Una persona es qualifica en l'apartat "sense nucli" quan la seva situació no encaixa en les situacions anteriors.

Una persona	766	18%
Dues persones o més sense nucli	-	%
Parella sense fills ni filles	1.074	26%
Parella amb fills i/o filles	1.696	41%
Pare o mare amb fills i filles	307	7%
Dos nuclis o més (família grupal)	329	8%
TOTAL	4.270	

Taula 46. Individus i nuclis 2011. Idescat.

⁴⁰ Informe: Evolución de la brecha salarial de género 2008-2016.

<https://govern.cat/govern/docs/2019/02/20/11/04/38afe97a-955b-41b5-9150-96b869c85d91.pdf>

Gràfic 18. Nucli familiar 2011. Elaboració pròpia a partir de dades de l'Idescat.

A Deltebre trobem que el 39,71% dels nuclis familiars estan formats per parelles amb fills i filles. El 25,15% estan formats per parelles sense filles ni fills. El 17,93% no té nucli. El 7,70% són famílies amb dos o més nuclis, és a dir, són més d'una família. El 7,18% està format per famílies monoparentals amb filles i fills.

Les llars poden estar habitades per persones d'una mateixa família, de diferents, o per persones sense vincles familiars. El cens considera que hi ha una família si hi ha, almenys, dues persones emparentades residint a la mateixa llar, independentment del grau de parentiu que tinguin, sigui per raons polítiques o de sang.

Ens caldria tenir les dades desagregades per edat, sexe i parentiu, d'aquesta manera podríem esbrinar l'estructura de les llars i les seves necessitats. Les dades desagregades ens permetrien conèixer les persones d'edat (generalment, dones) que viuen soles; el nombre de fills i filles majors de 25 anys que viuen amb la mare i el pare, d'aquesta manera podríem esbrinar si la causa de la seva no emancipació té a veure amb la conjuntura econòmica que els obliga a romandre o a tornar a viure al domicili de la mare i el pare. Conèixer l'estructura de les llars també ens ajudaria a saber el nombre de fills i filles menors.

8.5. Nivell d'instrucció

El nivell d'instrucció d'una persona és el grau més elevat d'estudis assolit per la persona, estudiï o no, en la data de referència de l'estadística demogràfica sense tenir en compte si s'han acabat o estan provisionalment o definitivament incomplets. Es distingeixen els següents nivells:

Segons l'estadística de població de 1996 es considera un nivell acabat quan s'han aprovat tots els cursos que inclou el nivell esmentat i, per tant, es pot obtenir el títol o diploma corresponent. El nivell d'estudis es classifica en:

- *Sense titulació*. No sap llegir ni escriure o hi té dificultats, i sense estudis (primària incompleta).
- *Primer grau*. Primària o EGB 1a etapa completa.
- *Segon grau*. Batxillerat elemental (general, laboral o tècnic), graduat escolar, EGB completa o ESO. Formació professional de primer grau o grau d'oficial. Formació professional de segon grau o grau de mestratge. Batxillerat Superior, BUP o COU.
- *Tercer grau*. Diplomatura, llicenciatura, doctorat.

La pregunta de nivell d'instrucció fa referència a la població de 10 anys i més.

Segons el cens de població de 2011 es considera que una persona ha assolit un determinat nivell d'instrucció quan ha finalitzat i ha aprovat tots els cursos d'aquest nivell i es troba en condicions d'obtenir el títol o diploma corresponent. La seva classificació és la següent:

- *Analfabets*. No sap llegir ni escriure en cap idioma.
- *Sense estudis*. Nota: encara que aquesta categoria és equivalent a la d'estudis primaris incomplets de la classificació nacional d'educació (CNED), s'ha optat per mantenir la denominació a fi de facilitar la comparació amb els censos anteriors.
- *Primer grau (primaris)*. Persones que van anar a l'escola cinc anys o més sense completar EGB, ESO o batxillerat elemental.
- *Segon grau (secundaris)*. ESO, EGB, batxillerat elemental, batxillerat superior, BUP, batxillerat LOGSE, COU, PREU, FP de grau mitjà, FP I, oficialia industrial o equivalent, FP de grau superior, FP II, mestratge industrial o equivalent.
- *Tercer grau*. Diplomatura, arquitectura o enginyeria tècniques, tres cursos d'una llicenciatura, enginyeria o arquitectura, una llicenciatura, una enginyeria o el doctorat.

Els estudis completats s'investiguen per a la població de 16 anys i més.

8.5.1. Taxa d'analfabetisme

És un indicador del nivell educatiu del poble que analitza la proporció d'analfabets sobre la població total considerada.

Sovint no s'analitza l'analfabetisme funcional, que és la incapacitat d'una persona de llegir, escriure i fer càlculs en situacions quotidianes. Un analfabet o analfabeta funcional ha après a llegir o escriure, però o bé l'aprenentatge ha estat incomplet o bé la persona ha acabat oblidant el que havia après, de manera que té dificultats per entendre o redactar textos senzills: sap descodificar les lletres i xifres, associar-les a un so i desxifrar l'escrit, però té problemes greus de comprensió. A diferència de l'analfabetisme pur, en el cas del funcional no hi ha un criteri unànim per determinar-lo i es parla de graus d'incidència o de nivells de comprensió lectora.

Malgrat que a Catalunya hi ha 3 milions de persones amb estudis postobligatoris (batxillerat, formació professional i títols universitaris), un milió més que fa deu anys, encara hi ha 106.217 persones majors de 16 anys, un 2% de la població, la majoria ancians, que no sap llegir o escriure.

Segons les últimes dades del cens difoses per l'Institut d'Estadística de Catalunya (Idescat, 2014), 517.107 persones més, un 8,3% de la població més gran de 16 anys, no tenen cap estudi.

Les mateixes dades revelen el contrast existent entre les dones: mentre que són majoritàries en els estudis universitaris, ja que un 53,8% de les titulacions són per a elles (680.000 dones amb títols universitaris), existeix una alta taxa d'analfabetisme o que no tenen estudis, i aquest fet representa que dos de cada tres dones no saben llegir o escriure o no tenen estudis. Aquest fet repercuteix de manera important en l'ocupabilitat, les dones amb poca formació és un col·lectiu important i té poques oportunitats d'ocupabilitat.

A Catalunya, un 48,2% de la població de 16 anys o més té estudis postobligatoris, una tercera part més que fa deu anys, una millora que l'Idescat atribueix “a la prolongació dels estudis, sobretot entre la població femenina” ⁴¹.

8.5.2. Nivell d'instrucció a Deltebre. Població de 16 anys i més

Sense titulació	1.364
Primer grau	2.121
Segon grau	5.988
Ensenyament universitari	-
TOTAL	10.111

Taula 47. Població de 16 anys i més. Per nivell d'instrucció. Font: Idescat.

Població de 16 anys i més per nivell d'instrucció

No sap llegir o escriure	322
Sense estudis	1.042
Educació primària	2.121
Educació secundària obligatòria	3.921
Batxillerat superior	941
FP grau mitjà	629
FP grau superior	497
Diplomatura	317
Grau universitari	-
Llicenciatura-doctorat	234
TOTAL	10.111

Taula 48. Població de 16 anys i més de Deltebre. Per nivell d'instrucció desglossat. 2011. Font: Idescat.

⁴¹ A Catalunya encara hi ha 106.000 persones majors de 16 anys analfabetes. Un 48,2% de la població de 16 anys o més té estudis postobligatoris. Diari Ara 22/05/2014. Societat. https://www.ara.cat/societat/Catalunya-encara-persones-majors-analfabetes_0_1142885872.html Data captura 08/01/2018 11h.

8.5.3. La taxa d'instrucció insuficient

És un indicador que ens permet determinar el pes que té la població que no sap llegir i escriure, o que no té estudis, sobre el total de població. Es calcula: població de 16 i més anys analfabeta + població de 16 anys i més sense estudis/població total de 16 anys i més x 100.

La taxa d'instrucció insuficient a Deltebre= $(322+1042/10.111) \times 100 = 13,49\%$

8.5.4. Els estudis a Deltebre

8.5.4.1. Estudis universitaris

Els estudis universitaris són estudis oficials superiors que t'habiliten per a l'exercici d'activitats professionals. Aquests estudis actualment estan adaptats a l'Espai Europeu d'Educació Superior (EEES) i es divideixen en tres nivells: grau, màster i doctorat.

L'aprovació de la reforma universitària a través de la Llei Orgànica 4/2007, de 12 d'abril obre el procés d'implementació d'aquesta Llei i les universitats adapten els seus currículums. No és fins al curs acadèmic 2012-13 que surten els primers titulats.

Les dades obtingudes a través de l'espai d'atenció ciutadana de l'Ajuntament de Deltebre corresponen a la classificació anterior a l'EEES i que classificava els estudis en funció arquitecte-enginyer tècnic, diplomats en Escoles Universitàries, llicenciatures, doctorat i estudis de postgrau o especialització per a llicenciats/des o màster universitari.

En aquest apartat estudiarem el nombre de persones amb estudis superiors tenint en consideració l'esmentat anteriorment i en cada apartat estudiarem la cohort o generació de la població de Deltebre amb els esmentats estudis universitaris.

Una cohort és el conjunt d'individus d'una població que ha compartit el mateix esdeveniment durant un període de temps específic, generalment un any. Normalment una cohort rep el nom de generació. Com a exemples poden assenyalar-se: el conjunt de nens que ha nascut durant l'any 2017, se l'anomena generació o cohort de naixements del 2017. També, el conjunt d'estudiants de primer ingrés a una universitat en l'any 2017, se'l denomina cohort o generació del 2017.

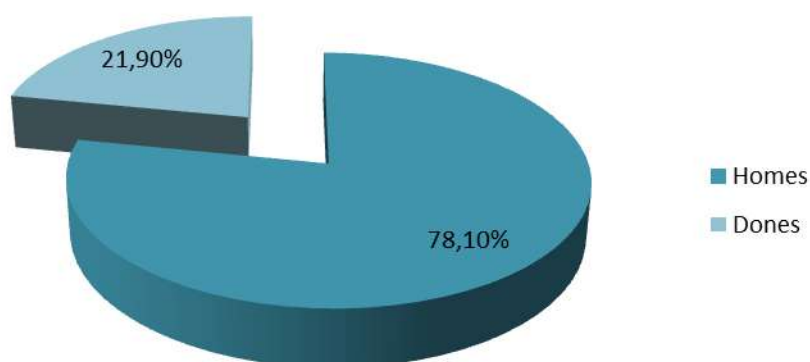
A les poblacions nascudes al mateix any a Deltebre se'ls anomena quinta, quintos o quintes. Aquesta accepció té un caràcter propi militar al fer referència al jove reclutat per

al servei militar obligatori abans de la seva incorporació. En l'àmbit estadístic es fa referència a cohort o generació.

Seguidament analitzarem la població de Deltebre amb estudis superiors. S'han agrupat estudis i les persones per cohorts o generacions, per tal d'observar en quin any s'han produït més titulacions i esbrinar, si s'escau, les circumstàncies i condicions econòmiques, culturals, etc. que es poguessin donar en aquell període concret. Un dels més rellevants pot ser el fet de gaudir d'un servei d'educació secundària al mateix poble.

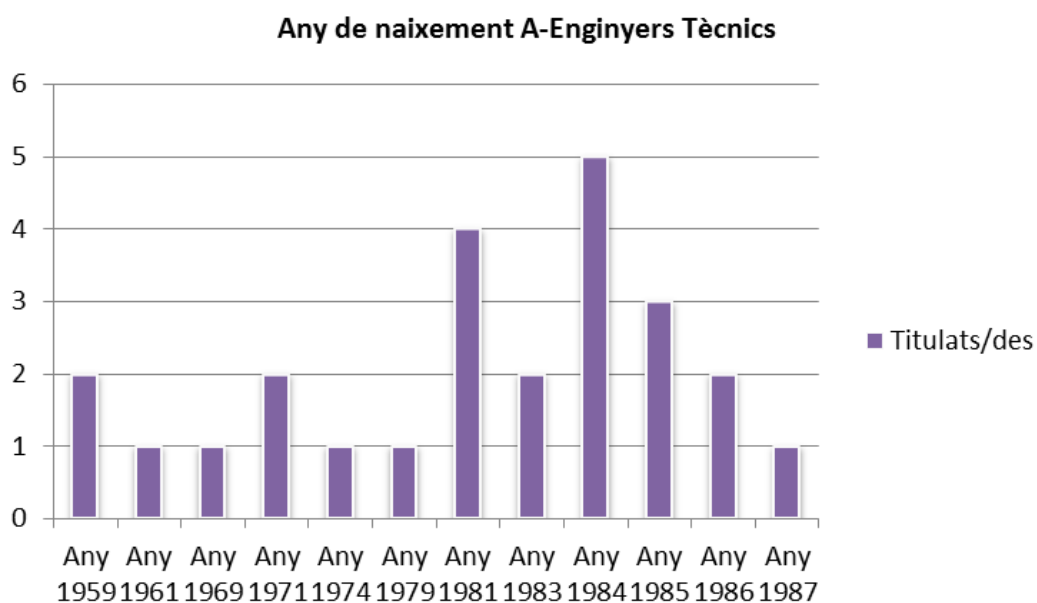
- **Població de Deltebre amb estudis d'arquitecte-enginyer tècnic**

És de 32 persones, de les quals 25 són homes i 7 són dones.

0. Població amb estudis d'Arquitectura-Enginyeria Tècnica.

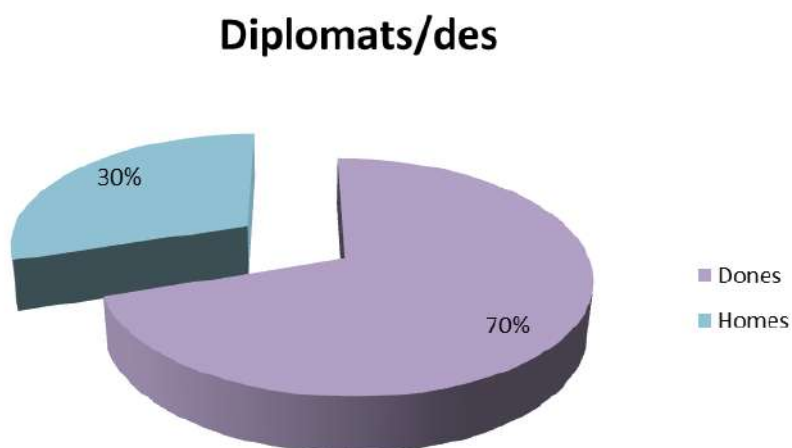
De les generacions de la població de Deltebre amb estudis d'arquitecte-d'enginyer tècnic segons l'any de naixement, el més destacat és la generació del 1984 amb 5 persones; el 1985 amb 3 i el 1981 amb 4 persones. El 1959, el 1971, el 1983 i el 1986 amb 2 persones. La resta d'anys només hi trobem una persona.

Gràfic 20. Any de naixement titulats en Arquitectura i Enginyeria Tècnica.

- **Població de Deltebre amb estudis de diplomats en Escoles Universitàries (Empresarials, Professorat d'EGB, Infermeria i similars)**

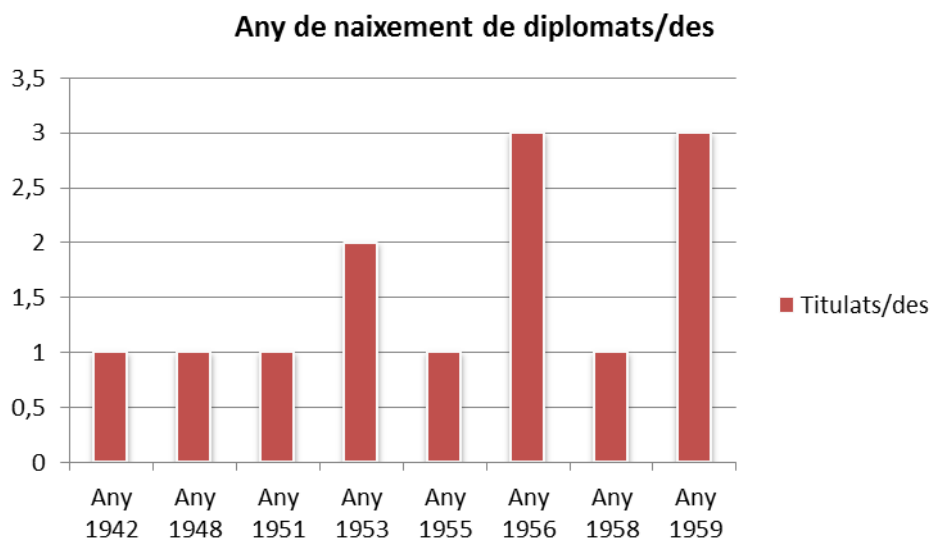
Hi ha 146 persones, de les quals 102 són dones i 44 són homes.

Gràfic 21. Població amb estudis de diplomatura.

Les generacions de la població de Deltebre amb estudis de diplomatura han estat les que s'han titulat des de finals del quaranta i anys cinquanta del passat segle són: 1942,

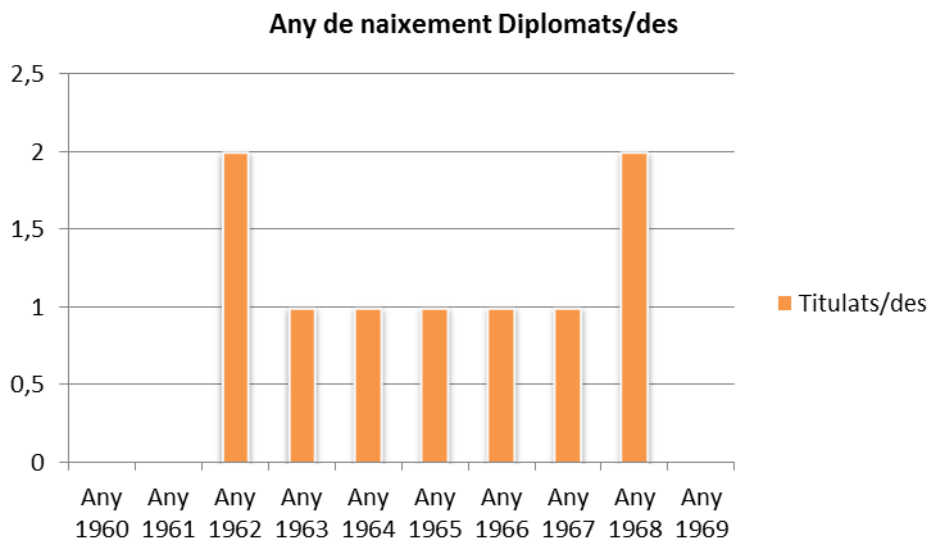
1948, 1951, 1955 i 1958, una sola persona per any; 1953: 2 persones; 1956 i 1959: 3 persones per any. Els anys de més titulacions van ser l'any 56 i 59.

Gràfic 22. Any de naixement diplomats.

- **Diplomatures de la dècada dels 60**

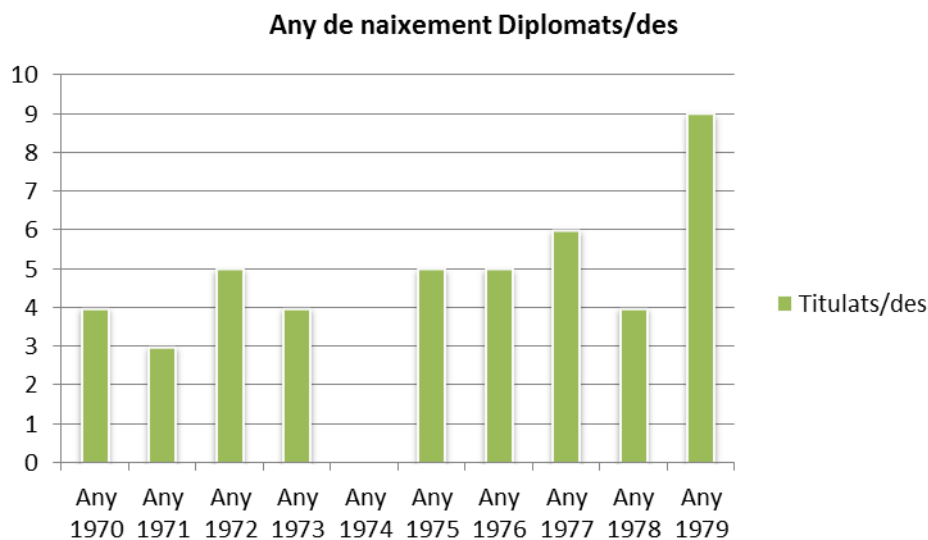
En aquesta època trobem que al 1962 i al 1968 hi ha 2 persones per any; els anys 1963, 1964, 1965, 1966 i 1967 una persona per any; i als anys 1960 i 1961 no es troba ningú.

Gràfic 23. Titulats per any de naixement. Dècada dels 60.

- **Diplomatures de la dècada dels 70**

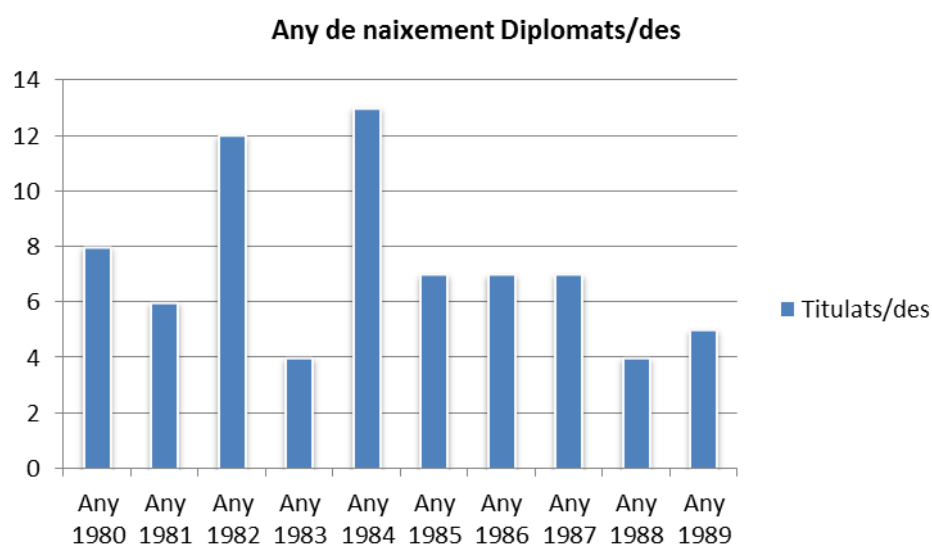
El nombre de persones titulades són 4 persones dels anys 1970, 1973, 1978; 3 del 1971; cinc dels anys 1972, 1975, 1976; 6 de l'any 1977; i 9 del 1979.

Gràfic 24. Titulats per any de naixement. Dècada dels 70.

- **Diplomatures de la dècada dels anys 80**

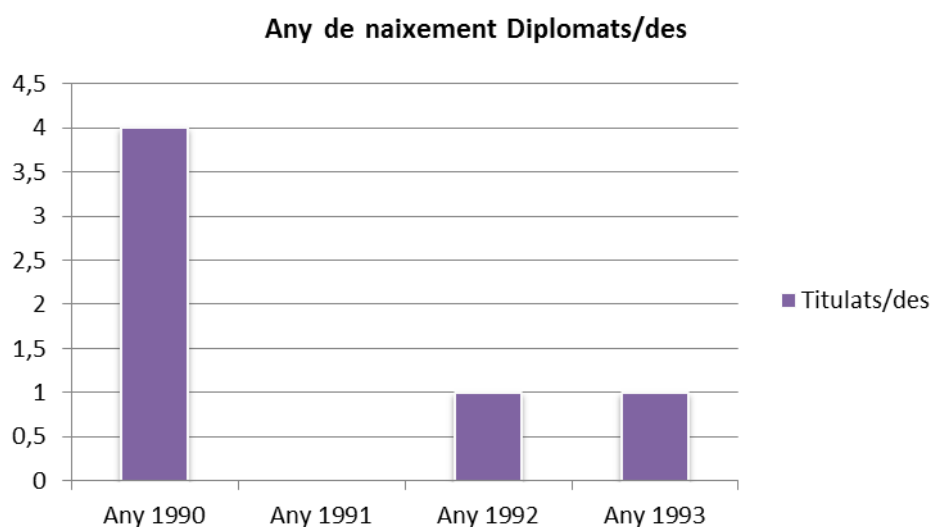
Troblem 8 persones l'any 1980, 6 el 1981, 12 el 1982, 4 els anys 1983 i 1988, 13 l'any 1984, 7 els anys 1985, 1986 i 1987; i, finalment 5 persones el 1989.

Gràfic 25. Titulats per any de naixement. Dècada dels 80.

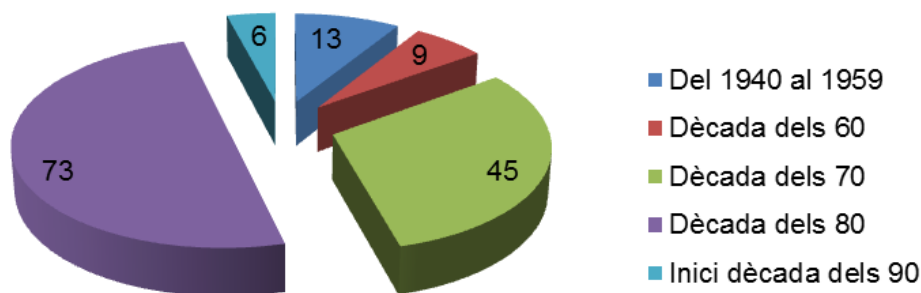
- **Diplomatures de la dècada dels 90**

A la primera meitat de la dècada dels noranta les persones diplomades segons any de naixement eren: l'any 1990 4 persones i els anys 1992 i 1993, 1 persona per any.

Gràfic 26. Persones diplomades nascudes a la dècada dels 90.

En resum, entre la generació de persones diplomades per dècada, destaca la del 80-90.

Gràfic 27. Nombre de persones amb estudis de diplomatura agrupades per dècades de naixement.

- **Procedència, lloc de naixement de les persones que han cursat diplomatures**

Amposta: 9	Deltebre: 2	El Perú: 1	Ucraïna: 3
Alemanya: 1	Donostia (S. Sebastià): 1	Prat de Llobregat: 1	Veneçuela: 1
Barcelona: 5	Vilanova i la Geltrú: 1	Reus: 2	Flix: 1

Barakaldo: 1	França: 1	Romania: 5	La Xina: 1
Bellpuig: 1	Guinea E.: 1	Rússia: 3	Benicarló: 1
Hongria: 1	Sabadell: 1	Castelló de la Plana: 1	Itàlia: 1
Ceuta 1	Sant Fruitós del Bages: 1	S. Carles de la Ràpita: 1	Madrid: 1
Colòmbia: 1	El Marroc: 1	Síria: 1	Còrdova: 1
El Pakistan: 1	Tarragona: 1	Las Palmas de GC: 1	Cretes: 1
Tortosa: 84			

Taula 49. Procedència, lloc de naixement de les persones que han cursat diplomatures.

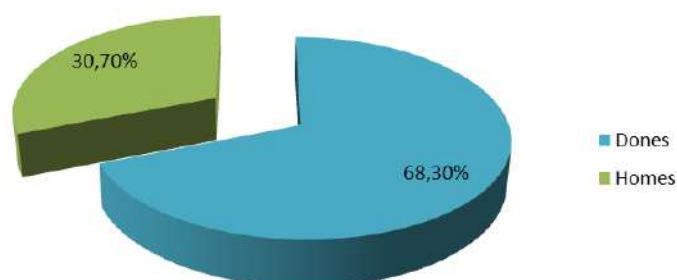
- **Sexe de les persones d'origen divers que han cursat estudis de diplomatura**

El nombre de dones amb estudis de diplomatura amb lloc de naixement a la Xina, Colòmbia, el Marroc, el Pakistan, el Perú, Ucraïna i Veneçuela és d'una per país. Pel que fa Romania, 2 dones tenen estudis de diplomatura, igual que les nascudes a Rússia.

El nombre d'homes amb estudis de diplomatura amb lloc de naixement a Ucraïna i a Rússia és de 2 a cadascun; al Pakistan i Itàlia és d'1 de cada país; i, finalment de Romania, 3.

- **Població de Deltebre amb estudis de llicenciatura**

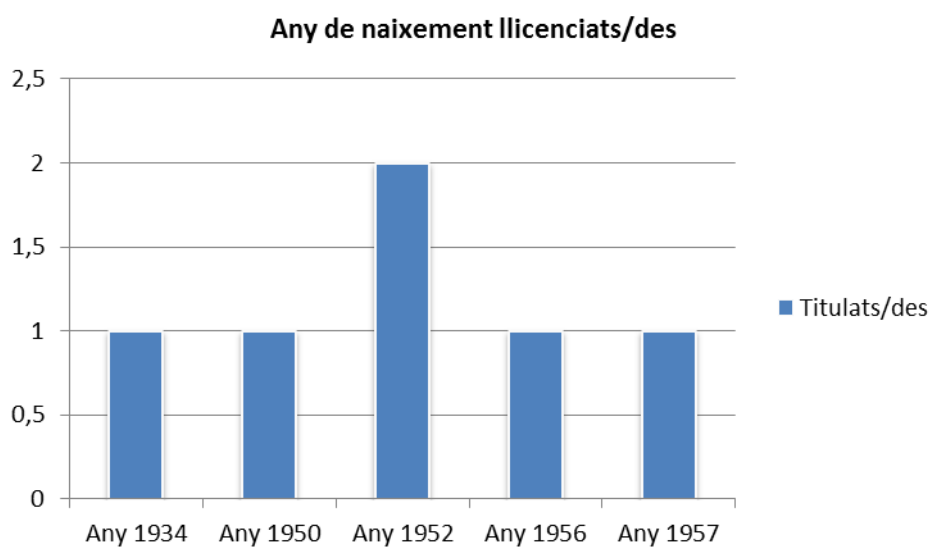
És d'un total de 230 persones, de les quals 157 són dones i 73 són homes.

Gràfic 28. Població amb estudis de llicenciatura.

- **Estudis de llicenciatura per generacions**

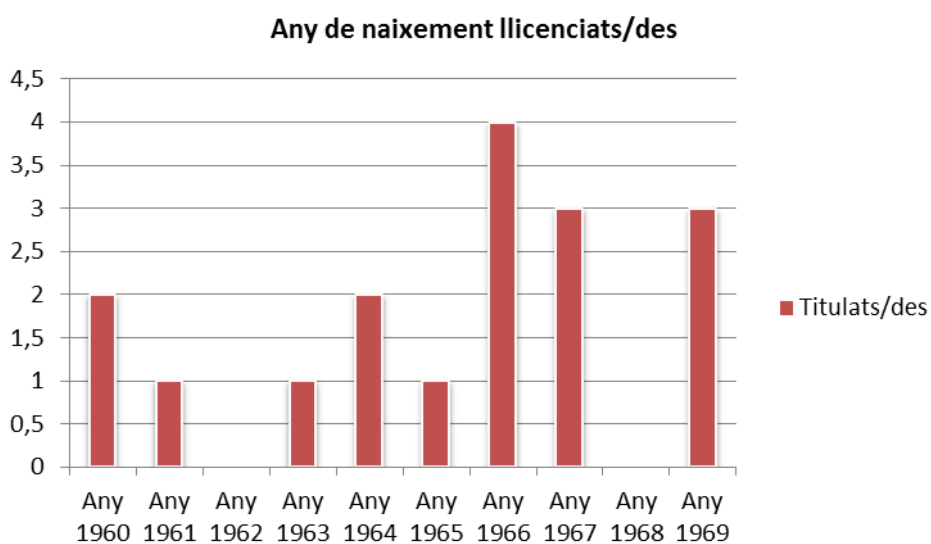
Els anys 1934, 1950, 1952, 1956 i 1957, només una persona per generació es va titular els anys assenyalats, excepte l'any 1952 que en van haver-hi dos.

Gràfic 29. Persones llicenciades nascudes a la dècada dels 30 a la dels 50.

- **Llicenciatures dècada dels 60**

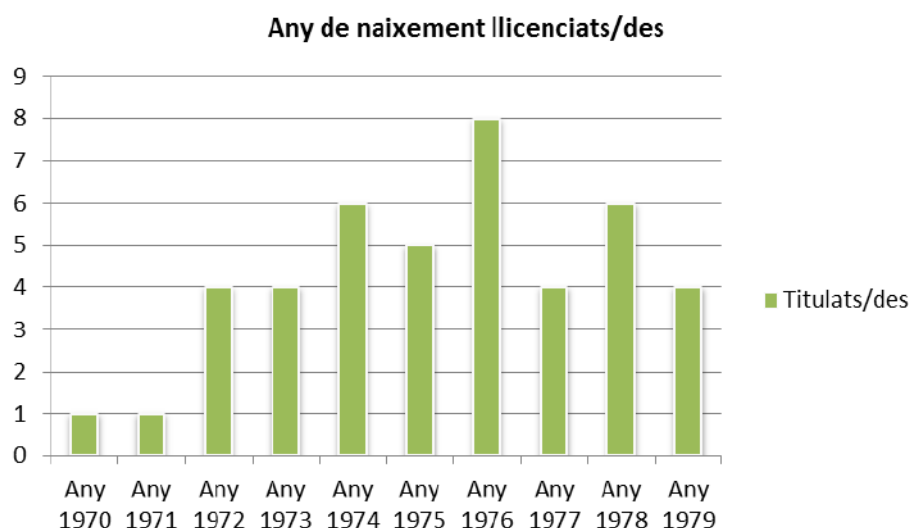
Els anys 1962 i 1968 ningú es va llicenciar. Els anys 1961, 1963 i 1965 es va llicenciar una persona per any. Els anys 1960 i 1964 van haver-hi dues llicenciatures per any. El 1967 i 1969 van haver-hi 3 llicenciatures per any, i el 1966, quatre.

Gràfic 30. Persones llicenciades nascudes a la dècada dels 60.

- **Llicenciatures dècada dels 70**

Les generacions dels anys 70 destaquen per un increment important respecte a les generacions dels anys 60. La generació del 1976 és la que més titulacions de llicenciatura té de tota la dècada. Li segueixen la generació del 1978 i 1975 amb 6 titulacions i les del 1972, 1973, 1977 i 1979 amb 4 titulacions. El 1970 i 1971 tenen una sola titulació per generació.

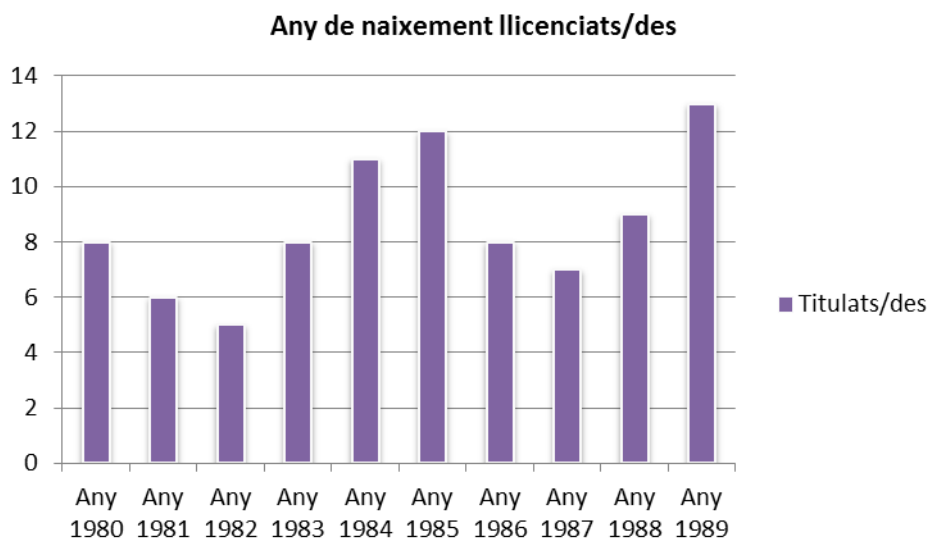
Gràfic 31. Persones llicenciades nascudes a la dècada dels 70.

- **Llicenciatures dècada dels 80**

Les generacions dels anys 80 destaquen per un increment important respecte a les generacions dels anys 70. Destaca la generació del 1989 amb 13 titulacions, la del 1985 amb 12 titulacions i la del 1984 amb 11 titulacions. Segueix la del 1988 amb 9 titulacions, les del 1983 i 1980 amb 8 titulacions, la del 1987 amb 7 titulacions, la del 1981 amb 6 titulacions i la del 1982 amb 5.

Generació	1980	1981	1982	1983	1984	1985	1986	1987	1988	1989
Titulades	8	6	5	8	11	12	8	7	9	13

Taula 50. Llicenciatures dècada dels 80.

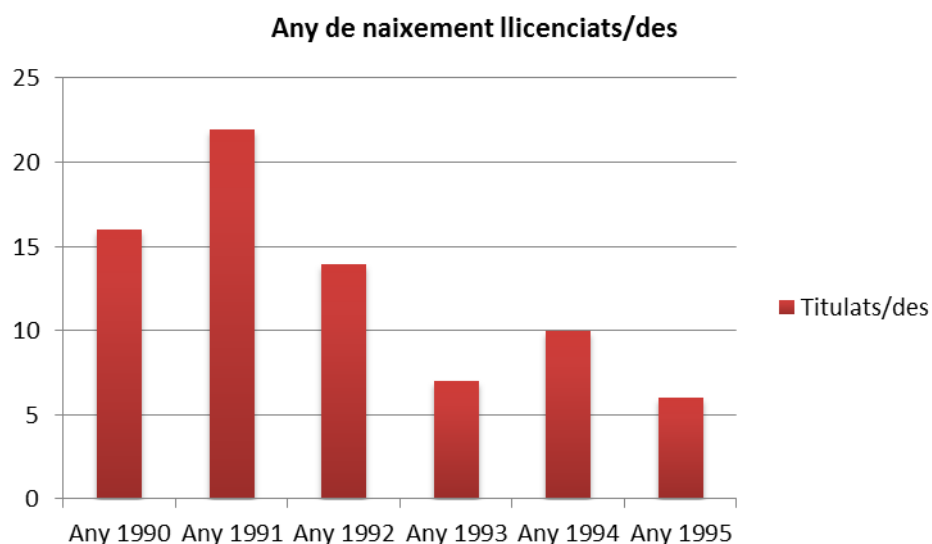
Gràfic 32. Persones llicenciades nascudes a la dècada dels 80.

- **Llicenciatures dècada dels 90**

De les generacions de la dècada dels 90 cal destacar que només hem tingut accés a les dades fins a l'any 1995. La generació del 91 experimenta una pujada de persones titulades mai vista anteriorment, amb 22 títols de llicenciatura. La segueixen la del 90 amb 16; la del 92 amb 14; la del 94 amb 10; la del 93 amb 7 i la del 95 amb 6.

Generació	Titulades
1990	16
1991	22
1992	14
1993	7
1994	10
1995	6

Taula 51. Llicenciatures dècada dels 90.

Gràfic 33. Persones llicenciades nascudes la dècada dels 90.

- **Procedència. Lloc de naixement de les persones amb estudis de llicenciatura**

Reus: 3	Jaén: 1	León: 1
Xerta: 1	Oliva: 1	Lleida: 3
Bèlgica: 1	El Marroc: 1	Sevilla: 1
Polònia: 1	Mataró: 1	Almeria: 1
Còrdova: 1	Rússia: 1	Granada: 1
Deltebre: 5	França: 1	Fuentsanta de Martos: 1
Albacete: 1	Còrdova: 1	Sant Adrià dels Besòs: 1
Tortosa: 160	Sabadell: 1	La República Dominicana: 1
Barcelona: 8	Preixens: 1	Huercal-overa (Almeria): 1
Tarragona: 2	Romania: 6	La Pobla de Massaluca: 1
Saragossa: 1	Amposta: 12	Santa Coloma de Gramenet: 1
Costa Rica: 1	Cartagena: 1	Santa Marta de Magasca (Càceres): 1
Mora d'Ebre: 1	Granollers: 1	

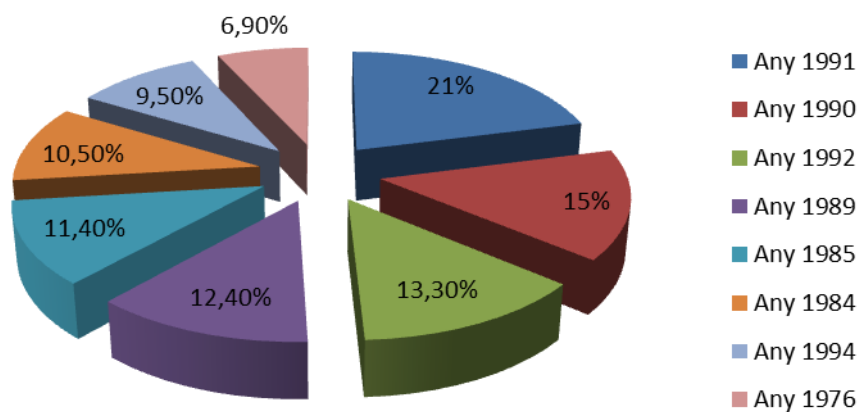
Taula 52. Procedència. Lloc de naixement de les persones amb estudis de llicenciatura.

- Dones d'origen divers que han cursat estudis de llicenciatura

ORIGEN	ESTUDIANTS
Bèlgica	1
Costa Rica	1
França	1
El Marroc	1
El Paraguai	1
El Perú	1
Polònia	1
República Dominicana	1
Romania	6
Rússia	1

Taula 53. Nombre d'estudiants segons lloc d'origen.

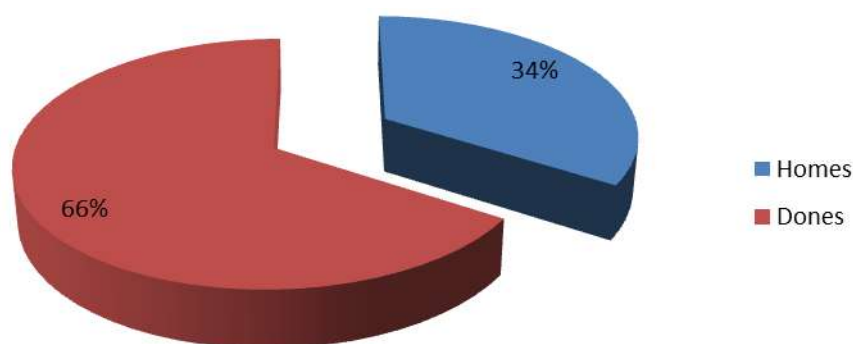
Les generacions on van haver-hi més persones amb estudis de llicenciatura van ser les següents:

Gràfic 34. Resum nombre de llicenciatures per generacions.

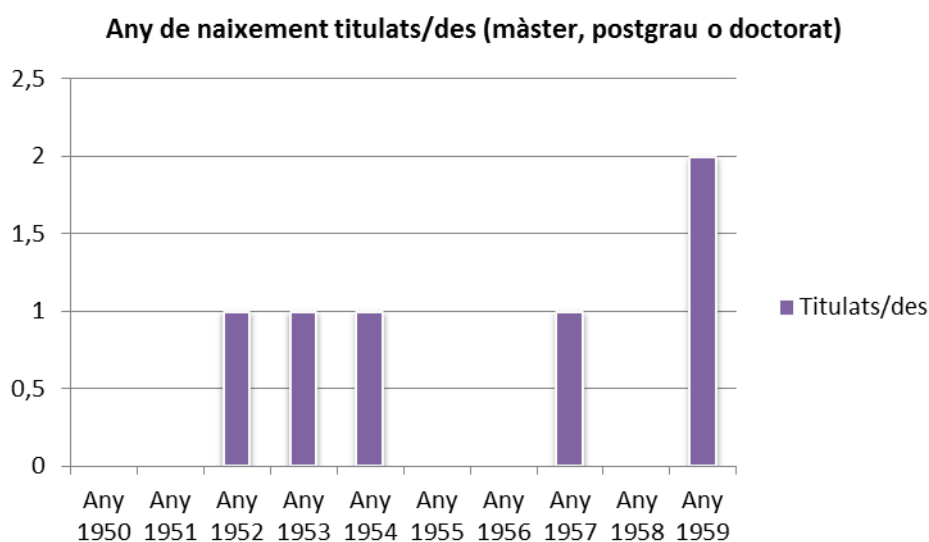
- Població de Deltebre amb estudis de doctorat, estudis de postgrau o especialització per a llicenciats/des o màster universitari

Representa un total de 56 persones, de les quals 19 són homes i 37 són dones.

Gràfic 35. Estudis de doctorat, postgrau, màster.

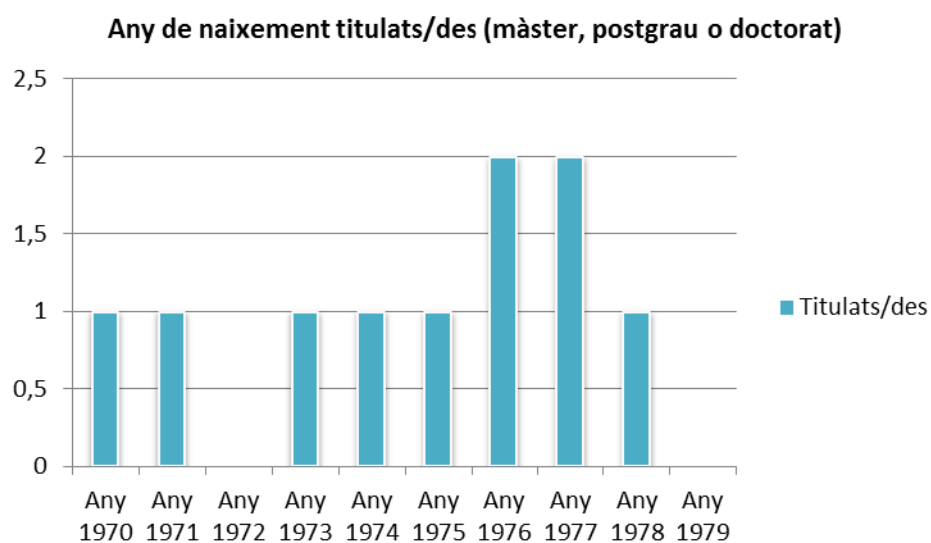
Referent als estudis de doctorat, cursos de postgrau, màster trobem que a la dècada dels anys 50, concretament una persona dels nascuts els anys 1952, 1953, 1954 i 1957, van cursar un d'aquests estudis, mentre que l'any 1959 van haver-hi dues persones. La resta d'any d'aquesta dècada, ningú va cursar aquests tipus d'estudis.

Gràfic 36. Doctorat, màster, postgrau en les diferents generacions dels anys 50.

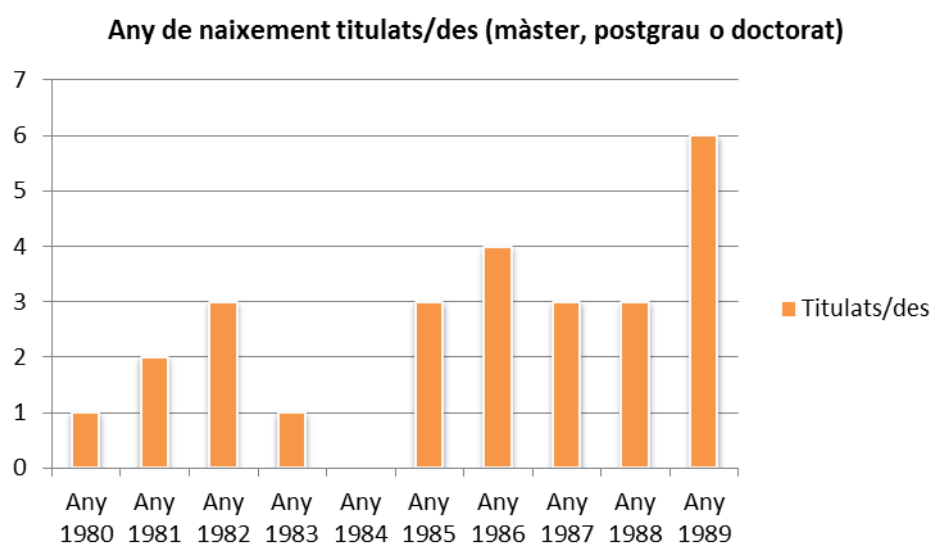
Als anys 60 només als anys 1963 i 1969 van cursar aquests tipus d'estudis, concretament una persona cadascun d'aquests dos anys.

A la dècada dels 70, els anys 1976 i 1977 van haver-hi dues persones que van cursar aquests estudis, la resta d'anys d'aquesta època n'hi van haver una per any, exceptuant els anys 1972 i 1979, que ningú va cursar aquests estudis.

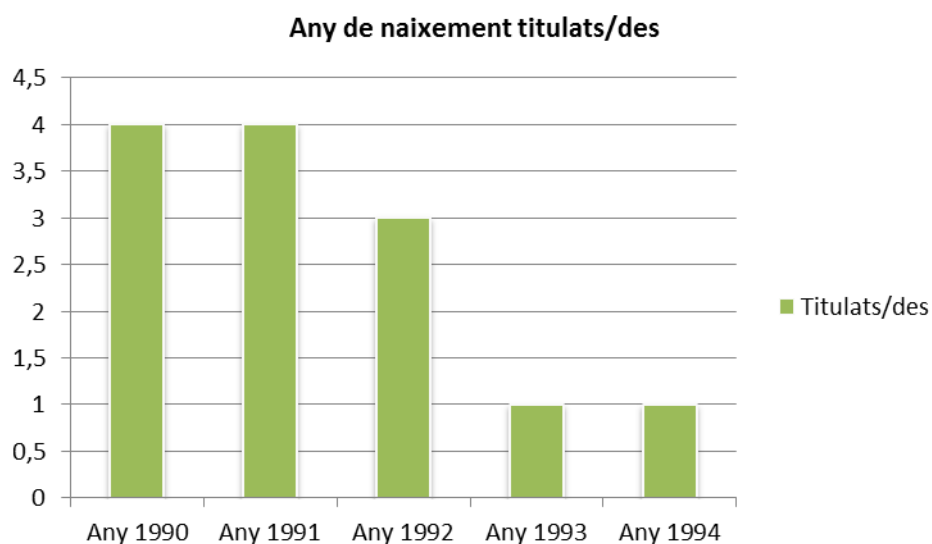
Gràfic 37. Doctorat, màster, postgrau persones nascudes a la dècada dels 70.

Als anys 80 destaquem que l'any 1989 hi ha 6 persones, del 1986 n'hi ha 4, dels anys 1982, 1985, 1987 i 1988 tenim 3 persones, l'any 1981 dues, el 1980 i 1983 una i el 1984 ningú.

Gràfic 38. Doctorat, màster, postgrau persones nascudes a la dècada dels 80.

Als anys 90 destaquem el 1990 i 1991 amb 4 persones, el 1992 amb tres persones i el 1993 i 1994 amb una.

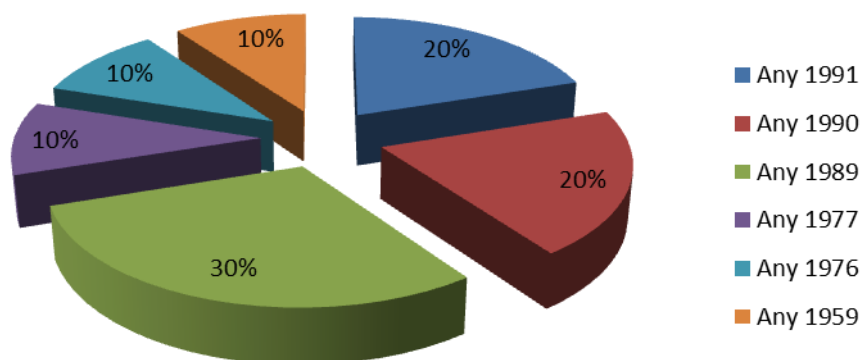
Gràfic 39. Doctorat, màster, postgrau persones nascudes a la dècada dels 90.

- **Lloc de naixement i sexe de les persones amb estudis de doctorat, màster, postgrau...**

LOCALITAT	HOMES	DONES
Amposta	1	1
Barcelona		2
Cambrils		1
El Marroc	1	
Roquetes	1	
Romania	1	
Sabadell	1	
Sant Jaume d'Enveja		1
Terrassa		1
Tortosa	14	31

Taula 54. Lloc de naixement persones amb doctorat, màster, postgrau).

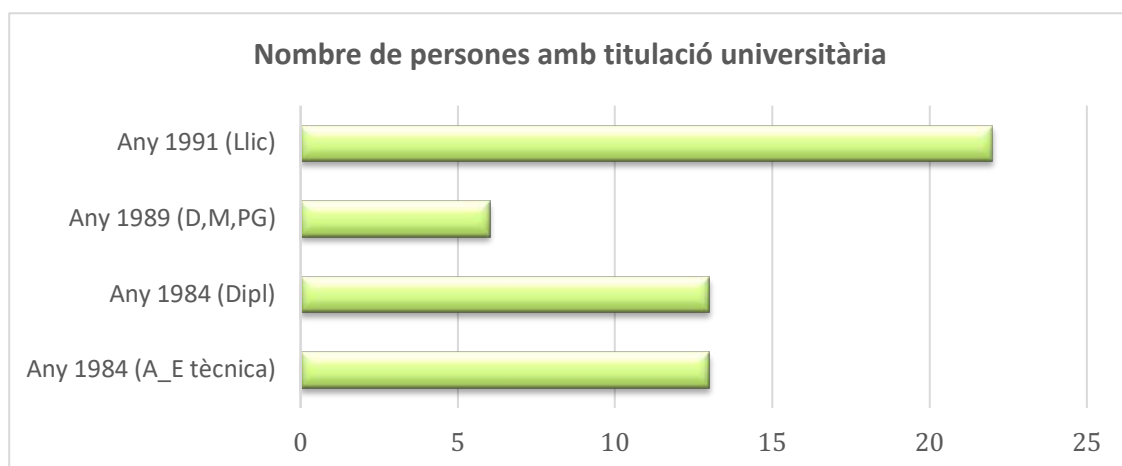
Les generacions amb més titulacions de doctorat, màster o postgrau són:

Gràfic 40. Les generacions amb més titulacions de doctorat, màster o postgrau.

8.5.4.2. Generacions més productives al nivell d'estudis universitaris

Les generacions que han cursat més persones estudis han estat l'any 1984, amb 13 arquitectes/enginyers tècnics; el 1991, amb 22 llicenciats/des; el 1984, amb 13 diplomats/des; i finalment, el 1989, amb 6 persones que tenen estudis de doctorat, postgrau o màster. Això afecta aquelles persones que a dia d'avui tenen 35 anys (A-E Tècnics i Diplomats), 28 anys per a les persones Llicenciades i 30 anys per a les persones amb estudis de Doctorat.

Gràfic 41. Generacions més productives al nivell d'estudis universitaris.

Els cursos de doctorat-màster-postgraus resulta un calaix de sastre, de manera que és difícil saber-ne el nivell de complexitat i formació. És de suposar que amb les noves titulacions de l'EES aquests problemes s'arreglaran.

8.6. Centres educatius de Deltebre

Els centres educatius es classifiquen en públics i privats, segons la seva titularitat. Quan la titularitat correspon a l'administració pública (Departament d'Educació, Diputació, Ajuntament...) parlem de centres públics. Quan la titularitat correspon a una persona física o una persona jurídica de caràcter privat, parlem de centres privats.

Els ensenyaments que els centres poden impartir són els següents:

- Educació infantil
- Educació primària
- Educació secundària obligatòria
- Batxillerat
- Formació professional
- Ensenyament d'idiomes
- Ensenyaments artístics (música, dansa, arts plàstiques i disseny, art dramàtic, conservació i restauració de béns culturals)
- Ensenyaments esportius
- Educació d'adults

A continuació es descriuran els centres educatius públics tenint en compte les infraestructures i equipaments i els trets educatius, d'identitat, la línia metodològica i la modalitat de gestió institucional que ens han facilitat els diferents equips de gestió.

8.6.1. L'escola l'Assumpció

S'imparteixen els ensenyaments d'educació infantil i educació primària; està ubicada en tres edificis a l'avinguda la Pau, número 17.

a. Edifici escolar i equipaments

-L'edifici de primària consta de dues plantes, on es distribueixen les sales com segueix:

Planta baixa: cinc aules (4 de CI i 1 d'educació física), biblioteca –usos múltiples, secretaria, sala de professors, vestidor de mestres (dutxa, lavabo i vàter), despatx de direcció i cap d'estudis, arxius, petita dependència per a material, sala de calefacció, dos petits magatzems sota les escales usats per desar material, sala de calefacció, dos

petits magatzems sota les escales usats per desar material de plàstica i d'altres, dos lavabos per a mestres i dos lavabos per a l'alumnat.

Primer pis: vuit aules (4 de cicle mitjà, 2 de cicle superior, 1 d'informàtica i 1 de música), dues tutories (una destinada a l'arxiu), petita aula per als recursos materials d'ús comú i també és usada per l'especialista d'ed. especial i atencions individualitzades, lavabo de mestres i dos lavabos per a l'alumnat.

-L'edifici d'infantil consta d'una sola planta amb les següents dependències:

Sis aules-classe amb lavabo interior, 2 tutories que a la vegada fan de sala de reunions dels mestres, magatzem/neteja, lavabos col·lectius, lavabo professors i persones amb minusvalidesa, espai polivalent (menjador escolar, amb funcionament autoritzat per part del Departament d'Ensenyament en data de 3 de novembre de 1988, aula de plàstics...), servei de càtering, 1 aula per a petits grups (usat com a aula de reforç i d'acollida) i 1 aula de psicomotricitat.

-L'edifici provisional en zona annexa consta de dues aules (6è), una tutoria i lavabos.

Hi ha dues zones d'esbarjo, una per a primària i l'altra per a infantil. La pràctica de l'esport es pot realitzar al pati de l'esbarjo i també als dos recintes esportius municipals que hi ha al costat del centre.

b. Relacions externes al centre

L'escola l'Assumpció està oberta a totes les aportacions d'entitats i organismes que puguin, d'alguna manera, millorar la tasca educativa i aconseguir una formació i instrucció al més integral possible, tant com en activitats complementàries, extraescolars o simplement d'assessorament. La coordinació se sol fer amb:

- L'Ajuntament de Deltebre: activitats pròpies del Consell Municipal, activitats relacionades amb el teatre, utilització de les instal·lacions esportives i biblioteca, manteniment general de l'edifici i aportacions econòmiques i activitats relacionades amb la biblioteca municipal.
- Pla d'entorn.
- Parc Natural/l'escola del Parc Natural del Delta de l'Ebre.
- Parc Natural dels Ports.

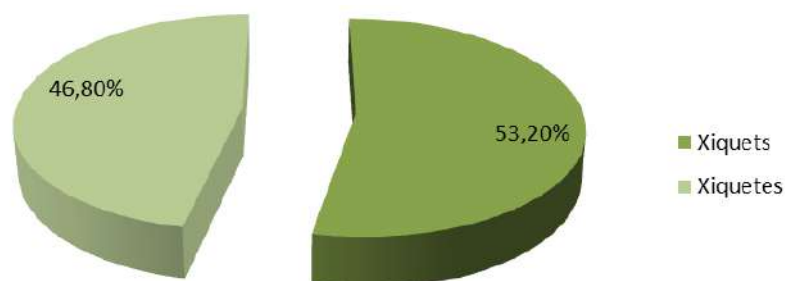
- AMPA: organització i col·laboració d'activitats complementàries i extraescolars, aportacions econòmiques, menjador escolar, distribució de material escolar i coordinació en aspectes que afecten tota la comunitat educativa.
- CAP: organització i participació en temes relacionats amb la salut, campanya de vacunacions, revisions bucodentals i intervencions puntuals a petició del CAP o de l'escola.

c. Alumnat per curs

2017/18

Curs	Xiquetes	Xiquets	TOTAL
P3	11	14	25
P4	15	20	35
P5	19	16	35
1R	20	31	51
2N	16	20	36
3R	18	19	37
4T	18	28	45
5È	21	18	39
6È	20	15	35
TOTAL	147	167	314

Taula 55. Alumnat de l'escola l'Assumpció per curs i sexe (2017-2018). Elaboració pròpia a partir de les dades facilitades per l'escola l'Assumpció.

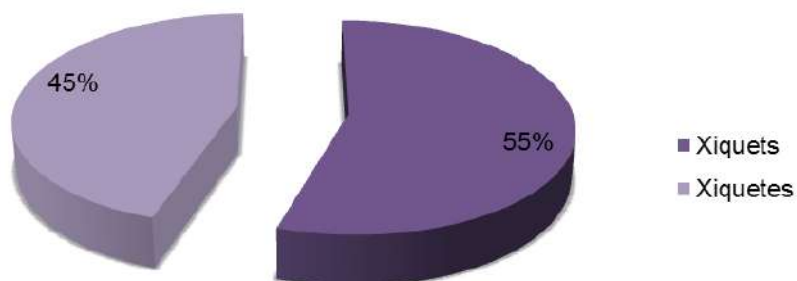

Gràfic 42. Xiquetes i xiquets de l'escola l'Assumpció (2017-2018). Elaboració pròpia a partir de les dades facilitades per l'escola.

2018/19

Curs	Xiquetes	Xiquets	TOTAL
P3	13	10	23
P4	15	9	24
P5	18	15	33
1R	15	18	33
2N	31	17	48
3R	19	16	35
4T	17	19	36
5È	25	14	39
6È	19	23	42
TOTAL	172	141	313

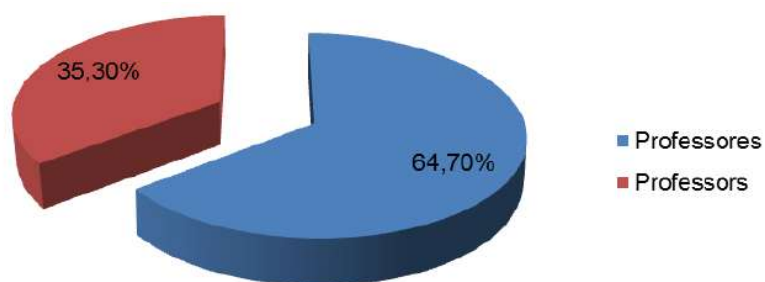
Taula 56. Alumnat de l'escola l'Assumpció per curs i sexe (2018-2019). Elaboració pròpia a partir de les dades facilitades per l'escola l'Assumpció.

Gràfic 43. Xiquetes i xiquets de l'escola l'Assumpció (2018-2019). Elaboració pròpia a partir de les dades facilitades per l'escola.

d. Professorat

El claustre de professorat de l'escola l'Assumpció és de 23 mestres, dels quals 10 són dones i 13 homes.

Gràfic 44. Professorat de l'escola l'Assumpció per sexes. Elaboració pròpia a partir de les dades facilitades per l'escola.

8.6.2. L'escola Sant Miquel

a. Edifici

L'escola Sant Miquel consta de dues parts separades, l'edifici principal (centre), on hi ha primària, i el pati Vell, on hi ha les aules d'educació infantil.

L'edifici centre té dues plantes i planta baixa i és del tipus d'altres edificis construïts a finals dels 70: obra vista, gran hall interior on donen les aules amb passadís voltant, dues escales d'accés, i espais especials per a laboratoris, plàstica, sala d'actes, cuina, entre d'altres. Té un jardí per l'accés oest i un gran pati amb pista poliesportiva i espais de grava a la part est.

A l'exterior hi ha zona d'aparcaments de vehicles dels i les mestres, pista poliesportiva de formigó i patis de grava per a CI i CM a més de l'aparcament tancat per a les bicicletes de l'alumnat.

Els edificis del pati Vell són un total de 4 construccions que formen una U oberta cap al sud, de planta baixa amb aules, serveis i petits despatxos. En cadascun d'ells s'ubica un nivell d'educació infantil (P-3, P-4 i P-5) i en l'últim l'aula de psicomotricitat.

b. Trets educatius

És un centre docent públic que acull els nivells educatius del 2n. cicle d'educació infantil (3/6 anys) i tots els nivells d'educació primària. El finançament és a càrrec del Departament d'Educació de la Generalitat de Catalunya amb algunes aportacions d'altres organismes com l'Ajuntament.

c. Trets d'identitat

• Aconfessional

El centre es mostra respectuós amb les conviccions religioses de mestres, alumnat i pares, així com d'altres membres que puguin tenir relació amb la comunitat escolar. El centre assumeix la postura de:

- No adoctrinament respecte a cap religió.
- No proselitisme, evitant que el mestre, a causa del seu rol faci adeptes a una religió o altra doctrina.
- No sectarisme, evitant discriminar mestres, alumnat i altres persones per les seves opcions religioses.

Els pares i mares són els que decideixen voluntàriament per l'opció de religió catòlica o per l'opció alternativa de l'aprenentatge de l'àrea del coneixement del medi social. Aquest fet ve regulat pels Decrets 94/1992 i 95/1992 de 28 d'abril. L'opció que fan els pares per la formació religiosa o els ensenyaments alternatius serà vàlida per a tota l'etapa d'educació primària, si bé es podrà rectificar l'opció per escrit abans de començar un nou cicle.

• Pluralisme ideològic i valors democràtics

Respecte pel pluralisme ideològic de tots els membres que componen la comunitat educativa (mestres, alumnat, pares i mares i altres):

- Voluntat de no adoctrinament.
- Rebuig de l'autoritarisme.
- Respecte pels drets humans.
- Respecte a la llibertat que tenen tots els membres de la comunitat d'expressar les seves opinions.
- Compromís amb el conjunt de valors democràtics:
 - Actitud de diàleg
 - Cooperació
 - Respecte a l'altre
 - Esperit crític
 - Responsabilitat

Tolerància
Comprensió

- **Coeducació**

S'educa per la igualtat de tot l'alumnat sense discriminació per raó de sexe. Es du a terme un ensenyament basat en la coeducació, entenent com a tal l'intent d'educar per la igualtat entre xiquets i xiquetes, rebutjant totes aquelles actuacions que puguin suposar algun tipus de discriminació.

Es regeix pel principi d'igualtat entre persones, sense cap mena de discriminació per raó de raça, sexe, religió, política o econòmica.

- **Solidaritat, cooperació i educació per la pau**

Es fomenta una educació moral basada en la solidaritat i el respecte pels altres. S'adhereix a aquells projectes que ajuden a educar l'alumnat en la cooperació i la solidaritat amb els altres. La reflexió sobre altres maneres de viure i les necessitats alienes consciencien l'alumne a valorar el que té i ajudar qui ho necessita. També es rebutja tota actitud que no afavoreix la pau i fomenta la resolució dels petits conflictes amb actituds pacífiques.

- **Llengua d'aprenentatge**

S'utilitza la llengua catalana com a llengua base d'aprenentatge i vehicular. El català és la llengua emprada en totes les comunicacions que es fan internament a l'escola i les adreçades a l'exterior. La majoria d'alumnat de la nostra escola són d'un context lingüístic majoritàriament català, tot i que comencem a rebre alumnat immigrant amb diverses llengües de procedència.

A educació infantil i cicle inicial és el català la llengua amb la qual es fa l'aprenentatge de la lectoescriptura. La llengua espanyola s'introdueix oralment i per escrit a primer nivell de cicle inicial i a cicle mitjà s'introdueix l'anglès com a llengua estrangera.

En el Projecte Lingüístic del centre es recull el tractament que es dona a les llengües a l'escola.

- **Línia metodològica**

S'intenta aconseguir una unificació de criteris metodològics, evitant un trencament quan l'alumnat canvia d'un nivell a un altre i dins del mateix cicle educatiu. Les reunions de cicle, les reunions a principi de curs amb els mestres que canvien de curs i el procés d'avaluació interna pretenen anar en aquesta línia.

L'escola no es pot deslligar de la realitat social, cultural i física que l'envolta, per això l'entorn ha de ser present en totes les situacions educatives que ho permeti.

Es procura que l'alumnat aprengui de forma activa, per aquest motiu, el/la mestra no ha de ser sols un transmissor dels aprenentatges sinó un inductor que faci arribar al mateix alumnat els aprenentatges per mitjà de la motivació i la curiositat, basant-se en l'observació directa, experimental i amb aprenentatges significatius partint dels coneixements previs de l'alumnat.

S'afavoreixen els aprenentatges de l'alumnat amb la flexibilitat del currículum com a resposta a les necessitats educatives de cadascú. Es desenvolupa una educació no competitiva entre l'alumnat. Es planteja la diversitat com un fet inherent a la nostra tasca, ja que cada alumne/a és diferent i aprèn de manera diferent, el/la mestra ha de posar al seu abast tots aquells recursos necessaris que facilitin l'aprenentatge. S'admet la diversitat d'interessos, motivacions i capacitats de l'alumnat i es procura adequar les actuacions a les característiques individuals i grupals.

S'intenta donar una resposta eficient a l'alumnat d'incorporació tardana, combinant la integració social en el centre escolar des del moment de l'arribada amb l'atenció individualitzada per dominar les eines instrumentals necessàries dels processos d'ensenyament i aprenentatge.

Potenciar el treball autònom de l'alumnat donant-li les estratègies que li permetin actuar de manera autònoma, crítica i creativa.

És important afavorir una educació participativa amb diferents tipus d'agrupaments (parelles, petit grup, gran grup) per potenciar el procés de socialització de l'alumnat.

Potenciar la familiarització, ús i integració de la informàtica i les tecnologies de la informació en els processos d'aprenentatge de tot l'alumnat, de forma gradual,

programada i acumulativa, incorporant l'ús de l'ordinador des d'infantil fins a cicle superior.

L'avaluació dels processos de desenvolupament i aprenentatge dels infants serà contínua i global tindrà per finalitat adaptar l'ajut pedagògic a les característiques individuals i evolutives de l'infant. Es tindrà en compte el progrés de l'alumnat a partir de la seva base inicial i el seu ritme d'aprenentatge, com també el desenvolupament de les seves capacitats cognoscitives o intel·lectuals, motrius, d'equilibri personal, de relació interpersonal i d'inserció i actuació social.

L'avaluació del procés d'aprenentatge de l'alumnat serà efectuada per tots els mestres que intervenen i les decisions s'adoptaran de forma col·legiada. Un d'entre aquests mestres actuarà de mestre-tutor i s'encarregarà de coordinar les diverses informacions, actuacions i decisions relatives al procés d'avaluació de l'alumne.

- **Modalitat de gestió institucional**

Es potencia un règim participatiu en la gestió de l'escola on tothom intervé d'acord amb allò que els permet la legislació actual, fent que aquesta participació sigui real i efectiva de tots els estaments implicats per mitjà dels representants lliurement elegits per cadascun d'ells i elles.

S'atorga una gran importància als procediments i vies de comunicació interna i externa que garanteixin un ús democràtic de la informació i una participació responsable.

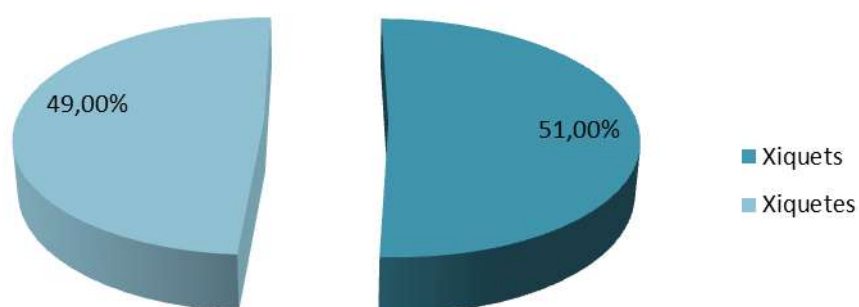
d. Alumnat per curs

2017-2018

Curs	Xiquetes	Xiquets	TOTAL
P-3	15	26	41
P-4	16	24	40
P-5	19	24	43
1R	27	25	52
2N	24	22	46

3R	23	23	46
4T	20	18	38
5È	30	29	59
6È	23	15	38
TOTAL	197	206	403

Taula 57. Alumnat de l'escola Sant Miquel per curs i sexe (2017-2018). Elaboració pròpia a partir de les dades facilitades per l'escola Sant Miquel.

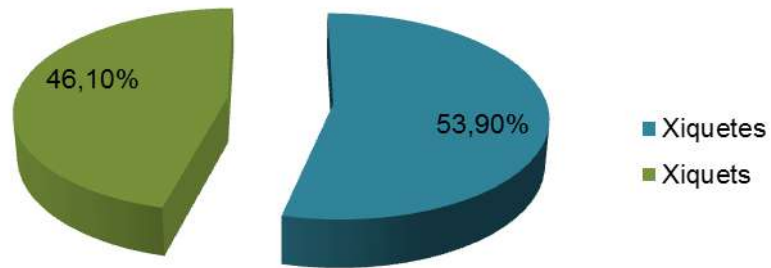

Gràfic 45. Xiquetes i xiquets de l'escola Sant Miquel (2017-2018). Elaboració pròpia a partir de les dades facilitades per l'escola.

2018-2019

Curs	Xiquetes	Xiquets	TOTAL
P-3	14	23	37
P-4	18	30	48
P-5	20	19	39
1R	19	27	46
2N	26	26	52
3R	25	25	50
4T	23	23	46
5È	18	19	37
6È	30	31	61
TOTAL	193	223	416

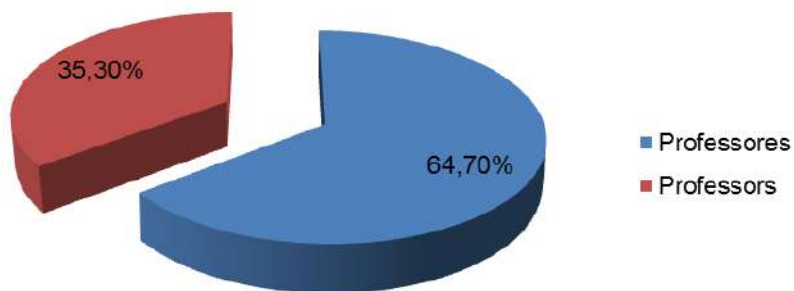
Taula 58. Alumnat de l'escola Sant Miquel per curs i sexe (2018-2019). Elaboració pròpia a partir de les dades facilitades per l'escola Sant Miquel.

Gràfic 46. Xiquetes i xiquets de l'escola Sant Miquel (2018-2019). Elaboració pròpia a partir de les dades facilitades per l'escola.

e. Professorat

El Claustre de Professorat de Sant Miquel, igual que el curs anterior, està format per un total de 32 mestres, dels quals 27 són dones i 5 homes.

Gràfic 47. Professorat de l'escola Sant Miquel per sexes (2018-2019). Elaboració pròpia a partir de les dades facilitades per l'escola.

8.6.3. L'escola Riumar

La zona on està l'escola és la Cava, la part est del nucli de població en una zona de cases unifamiliars. La zona que abasta el centre és la part est de la Cava i la urbanització Riumar.

a. Edifici escolar i equipaments

L'edifici va ser construït l'any 95 i els arquitectes encarregats, Manuel Ruisánchez i Xavier Vendrell, van rebre un premi FAD l'any 1997 d'arquitectura per l'originalitat del projecte i la seva integració en l'entorn. Està format per sis edificacions, distribuïdes sobre una superfície de 5.000 m². En tot el centre no hi ha escales ni desnivells i les edificacions de les aules estan unides per una pèrgola.

- L'edifici d'educació infantil, amb les aules de P-3, P-4, P-5, sala d'usos múltiples i departament.
- Hi ha un pati annex per a infantil amb gronxadors.
- L'edifici de cicle inicial, amb les aules de 1r i 2n i amb l'aula d'idiomes, aula d'educació especial, serveis i departament.
- L'edifici de cicle mitjà, amb les aules de 3r i 4t i amb l'aula de música, menjador, serveis i departament.
- L'edifici de cicle superior, amb les aules de 5è i 6è i amb l'aula d'informàtica, biblioteca, serveis i departament.
- El gimnàs, amb pista coberta, magatzem de material i vestidors amb dutxes.
- L'edifici de direcció i administració: direcció, secretaria, consergeria, sala mestres, AMPA, reprografia i serveis.
- L'espai d'esbarjo consta d'un pati prou gran dividit en dos espais: un davant l'aula d'educació infantil i l'altre davant els aularis de primària, a més d'una pista poliesportiva.
- Un hort escolar.
- Magatzem de material del centre i de l'AMPA.

b. Tipologia

És un centre públic, depenent del Departament d'Educació de la Generalitat de Catalunya, i comprèn tres unitats d'educació infantil i sis unitats d'educació primària.

Consta de 9 grups/classe on els alumnes són agrupats per edats, és a dir, per la seva data de naixement. El règim escolar és normal i d'estructura lineal.

En ser un centre públic la seva principal font de finançament és el Departament d'Educació, encara que pot admetre tota mena de subvencions públiques i privades (Ajuntament, Diputació, etc.), amb una autonomia de gestió pròpia.

Tot i ser l'escola més petita de la població, compta amb la ràtio més elevada del municipi (22-23 alumnes per aula).

c. Trets d'identitat de l'escola Riumar

• Confessionalitat

L'escola és i vol ser ideològicament pluralista. Això significa respectar totes les ideologies i creences i intentar donar als xiquets i xiquetes totes les informacions al més objectives possible, perquè progressivament es formin els seus propis criteris i, analitzant la realitat, puguin prendre decisions responsables.

Els pares i mares han d'ajudar els seus fills/es en aquest procés, sobretot a partir de la seva pròpia vida i el diàleg amb ells. Per tant, els mestres han de respectar les conviccions religioses, morals i ideològiques del seu alumnat, mantenint en l'acte educatiu el principi de la neutralitat ideològica.

D'acord amb allò que regulen els decrets 94/1992 i 95/1992 de 28 d'abril, el centre té l'obligació de garantir l'oferta religiosa perquè tots puguin rebre aquesta formació. L'alumnat que no rebi formació religiosa en l'etapa d'educació primària realitzarà uns ensenyaments alternatius que estan descrits en el currículum de l'àrea de coneixement del medi social i cultural. L'opció que fan els pares per la formació religiosa o els ensenyaments alternatius serà vàlida per a tota l'etapa d'educació primària, si bé es podrà rectificar l'opció per escrit abans de començar un nou curs.

- **Línia metodològica**

La línia metodològica del centre la conformen un seguit de metodologies i estratègies que tenen com a objectiu fomentar l'autonomia, la socialització, la iniciativa i la creativitat de l'infant. Es basa en els següents principis pedagògics:

a) Interacció social

Es considera que l'escola no es pot deslligar de la realitat social, cultural i física que l'envolta, per això es té en compte l'entorn en totes les situacions educatives que ho permeten. Es valoren les festes com un element de coneixement de la realitat cultural i com a expressió de les activitats lúdiques i creatives dels nens/es. Aquestes festes serveixen sovint per a desenvolupar aspectes continguts en els eixos transversals: l'educació per la pau, l'educació ambiental, l'educació per a la salut i l'educació viària.

b) Aprenentatge significatiu

Es procura que l'alumnat aprengui de forma activa. La mestra o el mestre no ha de ser tan sols un transmissor dels aprenentatges, sinó un inductor que faci arribar als mateixos alumnes els aprenentatges per mitjà de la motivació i la curiositat, basant-se en l'observació directa, experimental i amb aprenentatges significatius partint dels coneixements previs de l'alumnat.

S'unifiquen criteris metodològics, evitant un trencament quan l'alumnat canvia de nivell o de cicle i establint els mínims de llengua catalana i matemàtiques a final de l'etapa d'infantil, per coordinar-ho amb l'inici de l'etapa de primària.

Les reunions de coordinació de nivells, etapes i el procés d'avaluació interna pretenen anar en aquesta línia, donant importància als eixos transversals a través del desenvolupament de projectes interdisciplinaris.

Es potencia el coneixement científic: l'observació, la manipulació, l'experimentació i el contacte amb la natura. També la realització de sortides necessàries per complementar el treball de classe.

c) Autonomia d'aprenentatge

Es potencia el treball autònom de l'alumne/a donant-li les estratègies que li permetin actuar de manera autònoma, crítica i creativa.

d) Aprenentatge democràtic

S'afavoreix una educació participativa, no competitiva entre l'alumnat. Es potencia el procés de socialització des del treball en parelles, petit grup i gran grup.

e) Tecnologia de l'aprenentatge

Es potencia la familiarització, ús i integració de la informàtica i les tecnologies de la informació en els processos d'aprenentatge, de forma gradual, programada i acumulativa, incorporant l'ús de l'ordinador des d'infantil. Això comporta la realització d'una hora quinzenal d'informàtica dins l'horari lectiu dels alumnes, impartida per un mestre especialista.

f) Diversitat

La diversitat es planteja com un fet inherent a la tasca del centre. Cada alumne és diferent i aprèn de manera diferent, per això el mestre ha de posar al seu abast tots els recursos que facilitin l'aprenentatge. S'admet la diversitat d'interessos, motivacions i capacitats dels alumnes i es procura adequar les actuacions a les característiques individuals.

S'afavoreixen els aprenentatges de forma flexible, adaptant el currículum com a resposta a les necessitats educatives de cadascú. Per aquest motiu es realitzen activitats de reforç curricular-SEP en horari lectiu i no lectiu i desdoblements de les àrees de català i matemàtiques de 1r a 6è, i de llengua anglesa de 3r a 6è.

S'ofereix el màxim nombre de recursos organitzatius a l'alumnat nouvingut i/o amb Necessitats Educatives Especials (NEE), mitjançant l'atenció individualitzada, grups de reforç, etc. per facilitar el procés d'aprenentatge i d'inclusió de cada alumne/a que ho necessiti. Es disposa d'un mestre especialista d'educació especial per donar l'atenció específica a aquells alumnes amb necessitats educatives especials.

Es disposa d'una tècnica en educació infantil (TEI) per facilitar la integració i adaptació als més petits de l'escola. S'intenta donar una resposta eficient a l'alumnat d'incorporació tardana, combinant la integració social en el centre escolar des del moment de l'arribada

amb l'atenció individualitzada, per dominar les eines instrumentals necessàries dels processos d'ensenyament i aprenentatge. El centre té elaborat un pla d'atenció a la diversitat, on s'aprofundeix en aquests aspectes.

g) Avaluació

L'avaluació té com a funció ajustar l'ajut pedagògic a les característiques individuals de l'alumnat. Alhora ha de permetre determinar el grau en què s'han aconseguit les capacitats i competències proposades.

L'avaluació contínua ha de ser de l'alumne, del mestre i del centre. Es fa una avaluació dels processos de desenvolupament i aprenentatge de forma contínua i global, a fi d'adaptar l'ajut pedagògic a les característiques individuals i evolutives dels nens/es. Es té en compte el progrés a partir de l'avaluació inicial i el ritme d'aprenentatge, com també el desenvolupament de les capacitats cognoscitives o intel·lectuals, motrius, d'equilibri personal, de relació interpersonal i d'inserció i actuació social. Es valora també l'esforç personal i del treball en equip.

L'avaluació del procés d'aprenentatge dels alumnes, la realitzen tots els mestres que hi intervenen i les decisions s'adopten de forma col·legiada. Un d'entre aquests mestres, el tutor, s'encarrega de coordinar les diverses informacions, actuacions i decisions relatives al procés d'avaluació de l'alumne.

h) Aprenentatge constructivista

El mestre i la mestra han de partir de la utilitat i el sentit de les activitats, dels interessos dels nens/es per tal de potenciar el seu component afectiu. Si es tenen en compte les motivacions de l'alumnat, es promou que puguin crear relacions funcionals i no arbitràries entre els coneixements previs i els nous coneixements. Es fomenta l'ús d'estratègies que afavoreixen l'atenció a la diversitat: racons, desdoblaments, reforços, grups flexibles, treball cooperatiu, etc.

i) Aprenentatge de la lectura i escriptura

Es dona una importància màxima al procés de lectura i escriptura. Es vetlla pel compliment de la mitja hora de lectura diària a tots els nivells, realitzant una anàlisi exhaustiva de les proves de comprensió i velocitat lectora (ACL) que es passen a l'inici i final de cada curs escolar, i s'apliquen les mesures adequades per corregir les errades

de comprensió. Es potencia la introducció de l'anglès oral a P4 d'educació infantil i del castellà a nivell oral a 1r de cicle inicial.

Es disposa del Pla de Lectura de Centre (PLEC), un document que permet saber quins són els objectius que es marquen, a curt o a llarg termini, per assolir un bon nivell de lectura, i on es reflecteix la tasca de promoció lectora que es fa. La voluntat del PLEC és la de coordinar els esforços que es realitzen a l'entorn de la promoció de la lectura, implicant tota la comunitat educativa.

Lligat amb el pla de lectura de centre, al pla de biblioteca escolar, elaborat el curs 2013/14, queda reflectida la tasca de la biblioteca com a eina cabdal per al desenvolupament de la comprensió lectora i l'optimització de la informació. Una biblioteca que facilita l'accés tant a recurs impresos com digitals, un espai entès com a veritables biblioteques escolars 2.0, i que pot marcar la diferència en l'èxit lector de l'alumnat. Aquest pla de biblioteca contempla la realització d'una hora quinzenal de biblioteca dins l'horari lectiu dels alumnes des de P3 fins a 6è de primària, impartida per un mestre format en el programa Puntedu de biblioteques escolars. Tant el pla de lectura de centre com el pla de biblioteca són dos documents annexos al PEC.

Al PCC annex al PEC, quan es parla de la metodologia, s'especifiquen els criteris metodològics que s'empren en cada una de les àrees de cada un dels nivells.

j) Llengua d'aprenentatge

L'escola vol garantir que a l'acabament de l'escolaritat els/les alumnes tinguin un domini oral i escrit correcte de les dues llengües oficials de Catalunya. El català és la llengua pròpia del centre, la llengua vehicular i d'aprenentatge, i serà emprada de manera generalitzada en tots els nivells i modalitats d'educació infantil i educació primària.

En català estan redactats els llibres de text, es realitzen les explicacions i exposicions del professorat, les proves, el material didàctic, la documentació (interna i externa), les comunicacions, les qualificacions, els rètols, entre d'altres, llevat de l'àrea de castellà o d'altres idiomes.

Les reunions del claustre, consell escolar, coordinacions i qualsevol mena de reunió de treball es faran en català, encara que qualsevol membre del claustre es podrà expressar en la seva llengua habitual.

La llengua castellana s'introduirà en segon lloc, oralment en els tres primers trimestres del cicle inicial i, progressivament, es passarà a la introducció de l'expressió escrita a partir dels següents trimestres.

La llengua estrangera que adopta el centre és l'anglès, que s'introdueix des de P4, a nivell oral.

En el projecte lingüístic del centre es recull el tractament que es dona a les llengües en la nostra escola.

k) Pluralisme i valors democràtics

Tal com determina la Llei Orgànica del Dret a l'Educació, en el seu article 2, apartat b, la finalitat que persegueix el centre és la "formació en el respecte als drets i llibertats fonamentals i en l'exercici de la tolerància i de la llibertat dins dels principis democràtics de convivència".

Per aquest motiu, l'escola ha de respectar les conviccions religioses, morals i ideològiques de tots els membres que componen la comunitat educativa: mestres, pares, mares, alumnes i totes les persones que tinguin relació amb ella.

Això significa que l'escola Riumar manifesta els següents trets d'identitat:

- Respecte pel pluralisme ideològic
- Voluntat de no adoctrinament
- Rebuig de tota mena d'autoritarisme
- Respecte pels drets humans
- Respecte a la llibertat d'expressar les seves opinions que tenen tots els membres de la comunitat

Compromís amb el conjunt de valors democràtics:

- Actitud de diàleg
- Cooperació
- Respecte a l'altre
- Esperit crític
- Responsabilitat
- Tolerància

- Comprensió

I) Coeducació

A la Llei d'Educació de Catalunya, LEC 07/2009, es planteja la coeducació com un dels principis rectors per al foment de la igualtat real i efectiva entre dones/homes i per tant de l'alumnat dels nostres centres educatius.

L'escola Riumar té el compromís d'orientar totes les seves activitats cap a una educació per a la igualtat, sense discriminació per raó de sexe. Per tant, d'acord amb la igualtat de drets i la no discriminació de l'activitat educativa, l'ensenyament que s'imparteix és igual per a nens/es i es desenvolupa en el marc de la coeducació.

L'escola acull xiquets i xiquetes i assumeix un règim de coeducació en el qual no hi ha cap mena de discriminació per raó de sexe. Afavoreix la convivència entre els alumnes perquè desenvolupin amb normalitat i conjuntament totes les potencialitats i aptituds individuals amb llibertat, respecte i sense actituds discriminatòries. El centre propiciarà, organitzarà i acollirà activitats que permetin la participació per igual de xiquets i xiquetes.

La planificació del currículum tindrà en compte els següents principis de manera transversal en el desplegament de qualsevol activitat escolar:

- Desenvolupar un model educatiu no sexista que afavoreixi el desenvolupament personal i afectiu dels nens i nenes.
- Fomentar el tracte entre l'alumnat i els components de la comunitat educativa sense fer distincions de sexe.
- Treballar per l'eliminació de les discriminacions, la superació de mites, tabús i diferenciacions de rols entre home i dona.
- Emprar una actitud educativa que afavoreixi la plena integració social com a persones, tant dels nens com de les nenes.
- Promoure el respecte vers les diferents opcions sexuals que neixen de la llibertat individual.

El centre es proposa específicament visualitzar el paper rellevant de xiquets i xiquetes en totes les activitats diàries del centre (encarregats d'aula, salutació matinal, activitats concretes associades a les diverses àrees del currículum,...) i en les de caràcter més específic (delegats i delegades d'aula, teatre,...).

Els projectes d'escola (pla català de l'esport, teatre, hort,...) preveuen desenvolupar, entre d'altres, actituds de participació i col·laboració de tots els membres integrants de l'activitat per tal d'assolir l'objectiu comú de completar una activitat entre tots, on cada membre, en tant que persona, n'és una peça valuosa i fonamental.

Es vetlla perquè tota la documentació del centre reflecteixi, en l'aspecte formal i en el contingut, l'objectiu primordial d'acollir i respectar tots els membres de la comunitat educativa assegurant els drets i deures de cadascú, sense cap tipus de discriminació.

- **Solidaritat, cooperació i educació per la pau.**

Des del centre es fomentarà una educació moral basada en la solidaritat i el respecte pels altres. S'adhereix a aquells projectes que ens ajuden a educar els alumnes en la cooperació i la solidaritat amb els altres. La reflexió sobre altres maneres de viure i les necessitats alienes ajuden l'alumne a valorar el que té i promouen actituds de solidaritat amb qui ho necessita. De la mateixa manera es rebutja tota actitud contrària a la pau i fomentarem la resolució dels petits conflictes amb actituds pacífiques i el diàleg.

- **Modalitat de gestió institucional**

La idea d'una escola democràtica implica la necessitat d'una participació real i efectiva de tots els estaments que la componen en la seva gestió per mitjà dels representants elegits per cada un d'aquests estaments, d'acord amb allò que els permet la legislació actual. Es dona importància als procediments i vies de comunicació interna i externa que garanteixin un ús democràtic de la informació i una participació responsable.

- **Adquisició de les competències bàsiques**

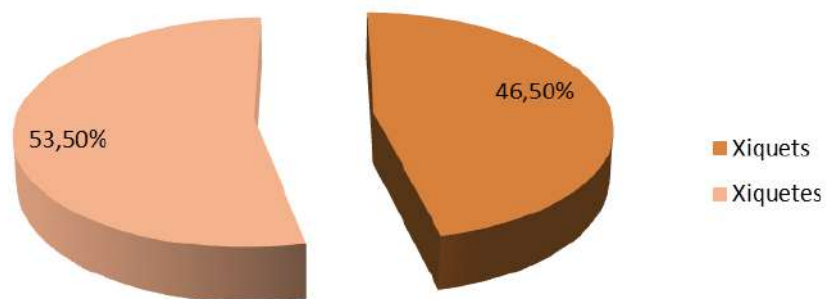
La coherència en el desenvolupament de les activitats d'ensenyament i aprenentatge possibilitarà una millor adquisició de les competències bàsiques, ja siguin associades a una matèria concreta o bé treballades de manera transversal.

d. Alumnat

2017-2018

Curs	Xiquetes	Xiquets	TOTAL
P3	12	9	21
P4	12	13	25
P5	7	17	25
1R	14	12	26
2N	12	13	25
3R	16	6	22
4T	13	7	20
5È	12	13	25
6È	15	8	23
TOTAL	113	98	211

Taula 59. Alumnat de l'escola Riumar per curs i sexe (2017-2018). Elaboració pròpia a partir de les dades facilitades per l'escola Riumar.

Gràfic 48. Xiquetes i xiquets de l'escola Riumar (2017-2018). Elaboració pròpia a partir de les dades facilitades per l'escola.

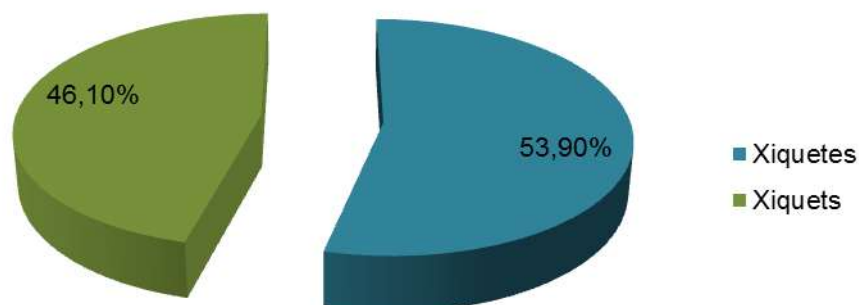
2018-2019

Curs	Xiquetes	Xiquets	TOTAL
P3	8	9	17
P4	11	8	19
P5	11	14	25
1R	9	14	23
2N	14	12	26

3R	12	12	24
4T	18	6	24
5È	14	7	21
6È	13	12	25
TOTAL	110	94	204

Taula 60. Alumnat de l'escola Riumar per curs i sexe (2018-2019). Elaboració pròpia a partir de les dades facilitades per l'escola Riumar.

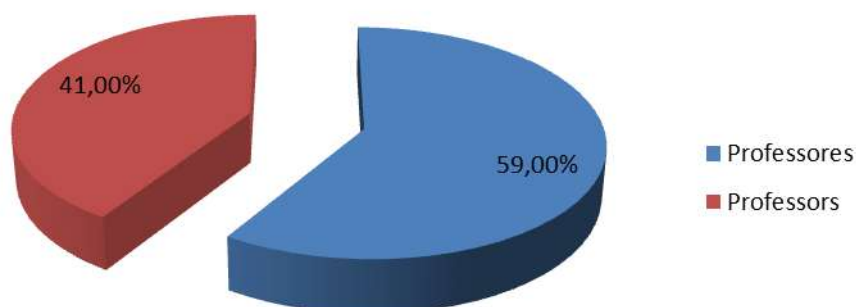
Percentatge total de xiquetes i xiquets de l'escola Riumar el curs 2018-2019.

Gràfic 49. Xiquetes i xiquets de l'escola Riumar (2018-2019). Elaboració pròpia a partir de les dades facilitades per l'escola.

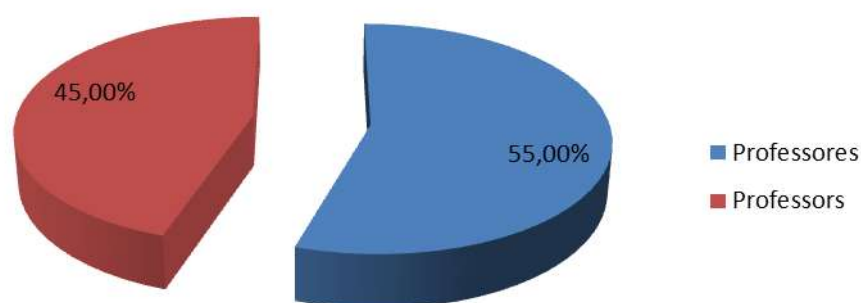
d) Professorat

El nombre total de professorat a l'escola Riumar (curs 2017-2018) suma un total de 17, sent 10 dones i 7 homes.

Gràfic 50. Professorat de l'escola Riumar per sexes (2017-2018). Elaboració pròpia a partir de les dades facilitades per l'escola.

El nombre total de professorat a l'escola Riumar (curs 2018-2019) suma un total de 20, sent 11 dones i 9 homes.

Gràfic 51. Professorat de l'escola Riumar per sexes (2018-2019). Elaboració pròpia a partir de les dades facilitades per l'escola.

e) Absentisme

L'escola Riumar no ha presentat problemes greus d'absentisme. La majoria de casos són per absentisme consentit per part de la família en els cursos d'educació infantil a causa de malalties i períodes d'adaptació a l'escola a inici de curs en els alumnes de P3.

8.6.4. Institut de Deltebre

8.6.4.1. Situació i dades de la creació de l'institut

L'institut de Deltebre s'inaugura el mes de maig de 1988, i comença a funcionar, amb l'ampliació del curs 1994/95. És un centre de titularitat pública que depèn del Departament d'Educació de la Generalitat de Catalunya. Els estudis que es realitzen al nostre institut actualment són: ESO, Batxillerat (científicotecnològic i humanísticosocial) i un cicle formatiu de grau mitjà de gestió administrativa.

Institut de Deltebre
Avinguda de Catalunya
n.19. 43580 Deltebre
Telèfon: 977 489 123

Imatge 12. Plànol d'ubicació de l'institut de Deltebre. Font: Google Maps.

8.6.4.2. Equipaments

TIPUS D'EQUIPAMENT	NOMBRE D'ESP AIS
Aules-grup-classe	28
Biblioteca	1
Aules d'informàtica	2
Aula dibuix	2
Aula cicle administratiu	1
Aula oberta	1
Gimnàs	1
Aula de tecnologia	2
Laboratori Ciències	1
Laboratori Física	1
Laboratori Química	1
Departaments	7
Sala de professors/es	1

Carros amb ordinadors	2
Magatzem	2
Despatxos	6
Pistes esportives	2
USEE	1
Aula de música	1
Sala d'actes/Bar	1
Sala atenció pares	2

Taula 61. Equipament i dependències de l'institut de Deltebre.

8.6.4.3. Tipologia, trets educatius

Oferir a la comunitat educativa un ambient basat en el respecte, la participació i la col·laboració de tots els seus membres (alumnat, professorat, PAS, famílies i institucions). Oferir formació integral on, a més dels objectius i les competències bàsiques establertes a l'ESO, es puguin desenvolupar les necessitats de formació que la societat requereixi.

Aconseguir un alt grau d'èxit escolar que permeti a l'alumnat progressar acadèmicament i professionalment.

Promoure la igualtat d'oportunitats afavorint la inclusió de tot l'alumnat, especialment d'aquells que tenen més necessitats educatives, garantint en tot cas l'atenció a la diversitat.

Assegurar el coneixement i compliment dels drets i deures que afecten els membres de la comunitat educativa.

8.6.4.4. Trets d'identitat

El plantejament institucional de l'institut és l'explicitació dels valors compartits que regeixen el seu funcionament, la definició de la raó de ser i la visió de l'institut que es vol arribar a ser.

Valors

Entenem per valors els principis ètics i de funcionament que guien la presa de decisions i el treball quotidià del centre. El conjunt de valors més significatius que defineixen el centre són:

- Promoure les llibertats individuals i els drets humans.
- Acollir amb respecte per la diversitat cultural i religiosa.
- Obrir-se a innovacions pedagògiques i tecnològiques.
- Ser democràtics i participatius.
- Mostrar corresponsabilitat amb les famílies.
- Transmetre valors com la tolerància, respecte, solidaritat, corresponsabilitat i justícia.
- Tenir cura del disseny dels processos d'ensenyament-aprenentatge.
- Atendre la formació continuada i la formació professional.
- Cercar el consens en les normes i ser estrictes en la seva aplicació.
- Incorporar la cultura de l'autoavaluació per la millora constant.
- Creure en l'autonomia, tant de l'alumnat com de la gestió del centre.
- Respectar les persones amb diversitat funcional i les superdotades.
- Facilitar la intercomunicació entre els diferents agents educatius.
- Respectar el medi ambient.
- Estimular la convivència i la participació cívica.
- Dialogar, basant-se en la mediació per a la gestió de conflictes.
- Buscar la formació integral de les persones, adequant-se a cada individu.
- Respectar, com a principi de convivència i plataforma de treball.
- Educar de manera integral com a mètode de formació de l'alumnat dins d'una comunitat democràtica i participativa.
- Atendre la diversitat.
- Valorar i reconèixer les persones i els seus projectes.
- Fomentar la cultura de l'esforç i el treball ben fet.
- Vetllar per la correcta comunicació dels diferents agents educatius.
- Conscienciar sobre la importància d'uns bons hàbits higiènics, posturals i alimentaris per a una millora de la qualitat de vida.

8.6.4.5. Missió-Visió

La raó de ser del centre és:

- Conformar una comunitat educativa de qualitat que sigui capaç d'articular dues exigències: educació i aprenentatge.
- Preparar persones per contribuir a la millora de la societat a partir de la capacitació en actituds, valors, coneixements i habilitats del nostre alumnat, en l'exercici de la llibertat, la creativitat, la responsabilitat, la democràcia i el respecte cap a un mateix, cap als altres i cap a l'entorn.

El centre es proposa aconseguir les següents voluntats:

- Afrontar els reptes que se'ns presentin donant les respostes més adequades a cada situació problemàtica, gràcies a l'estructura organitzativa i el compromís personal.
- Atendre les necessitats formatives, socials i educatives de tot el nostre alumnat en funció de la seva diversitat.
- Reduir el fracàs escolar, millorar els resultats formatius en tots els nivells, ESO, CFGM i Batxillerat; amb especial incidència en l'assoliment de les competències bàsiques, la superació de les proves d'accés a la universitat i d'accés a cicles de grau mitjà i superior.
- Normalitzar l'ús de les noves tecnologies de la informació i la comunicació (TIC) en la didàctica de les diferents àrees i en la recerca i el tractament de la informació.
- Assolir les competències bàsiques i els continguts, tot potenciant la millora en l'ús de les llengües estrangeres i les TIC a l'aula, i integrant continguts vinculats amb la coeducació, la ciutadania, la convivència, l'educació ambiental, la salut, la comunicació audiovisual, l'accés a la informació i el gust per la lectura, dins del marc d'un ensenyament coordinat.
- Fomentar la participació en projectes per millorar la qualitat de l'aprenentatge de llengües estrangeres (anglès), en l'àmbit humanísticosocial i científicotecnològic).
- Seguir estimulando la participació de l'AMPA en tots els àmbits, tot corresponsabilitzant-la de la gestió educativa.

8.6.4.6. Dades de l'alumnat per cursos i sexe

Curs 2016-2017

	NOIES	NOIS	TOTAL
1r ESO	72	68	140
2n ESO	72	72	144
3r ESO	36	64	100
4t ESO	41	71	112
1r BAT	27	18	45
2n BAT	21	14	35
1r ADMINISTRATIU	4	16	20
2n ADMINISTRATIU	6	10	16
Total	279	333	612

Taula 62. Alumnat per curs i sexe de l'institut de Deltebre, curs 2016/17.

Curs 2018-2019

	NOIES	NOIS	TOTAL
1r ESO	67	62	129
2n ESO	82	82	164
3r ESO	72	71	143
4t ESO	32	53	85
1r BAT	25	27	52
2n BAT	28	17	45
1r ADMINISTRATIU	4	9	13
2n ADMINISTRATIU	4	10	14
Total	314	331	645

Taula 63. Alumnat per curs i sexe de l'institut de Deltebre, curs 2018/19.

8.6.4.7. Oferta educativa ESO

Curs 2016-2017

Nivell	TOTAL
1r	133
2n	114
3r	130
4t	105
TOTAL	482

Taula 64. Oferta educativa d'ESO (2016/17). Font: institut Deltebre.

Curs 2018-2019

Nivell	TOTAL
1r	120
2n	150
3r	150
4t	90
TOTAL	510

Taula 65. Oferta educativa d'ESO (2018/19). Font: institut Deltebre.

8.6.4.8. Oferta educativa POSTOBLIGATORIS. Batxillerat

Curs 2016/17

Nivell	TOTAL
1r	40
2n	46
TOTAL	86

Taula 66. Oferta educativa Batxillerat (2016/17). Font: institut Deltebre.

Curs 2018/19

Nivell	TOTAL
1r	70
2n	70

TOTAL	140
--------------	------------

Taula 67. Oferta educativa Batxillerat (2018/19). Font: institut Deltebre.

8.6.4.9. Oferta educativa POSTOBLIGATORIS. Cicle formatiu grau mitjà (CFGM)

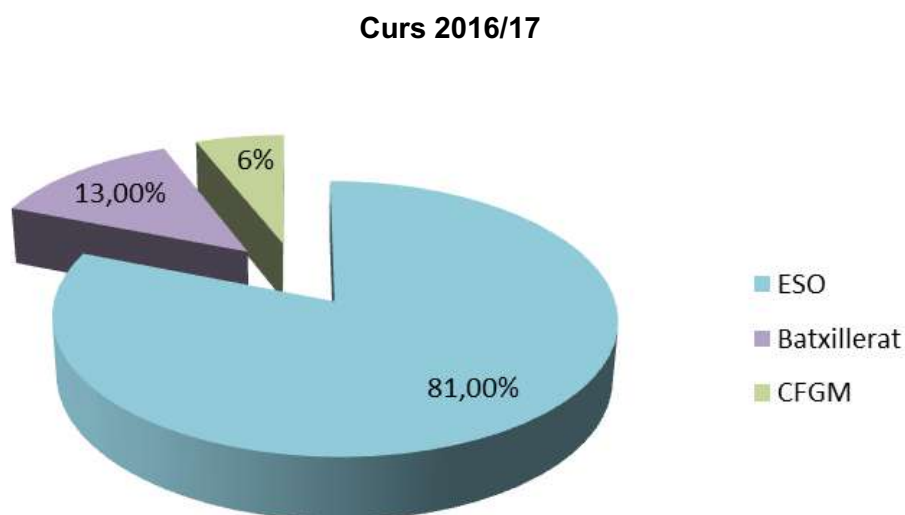
Curs 2016/17	
Nivell	TOTAL
1r	15
2n	18
TOTAL	33

Taula 68. Oferta educativa cicle formatiu grau mitjà (2016/17). Font: institut Deltebre.

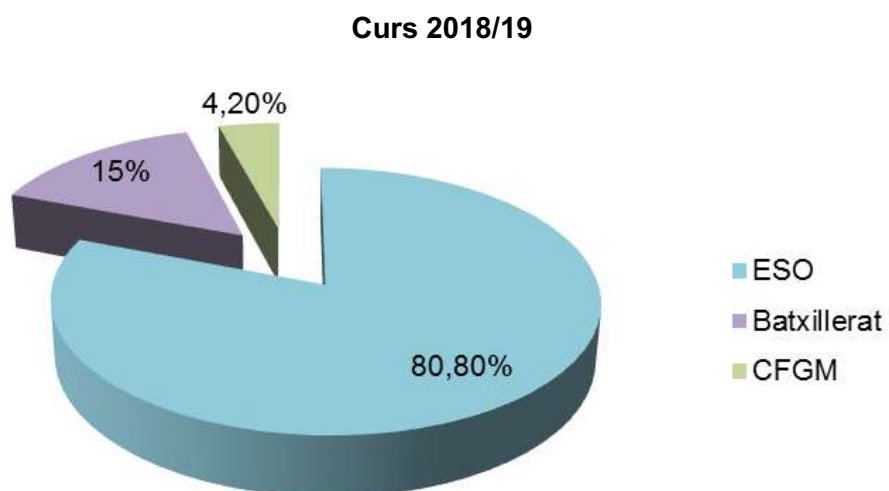
Curs 2018/19	
Nivell	TOTAL
1r	30
2n	30
TOTAL	60

Taula 69. Oferta educativa cicle formatiu grau mitjà. Font: institut Deltebre.

8.6.4.10. Total alumnat

Gràfic 52. Total alumnat institut de Deltebre (2016/17).

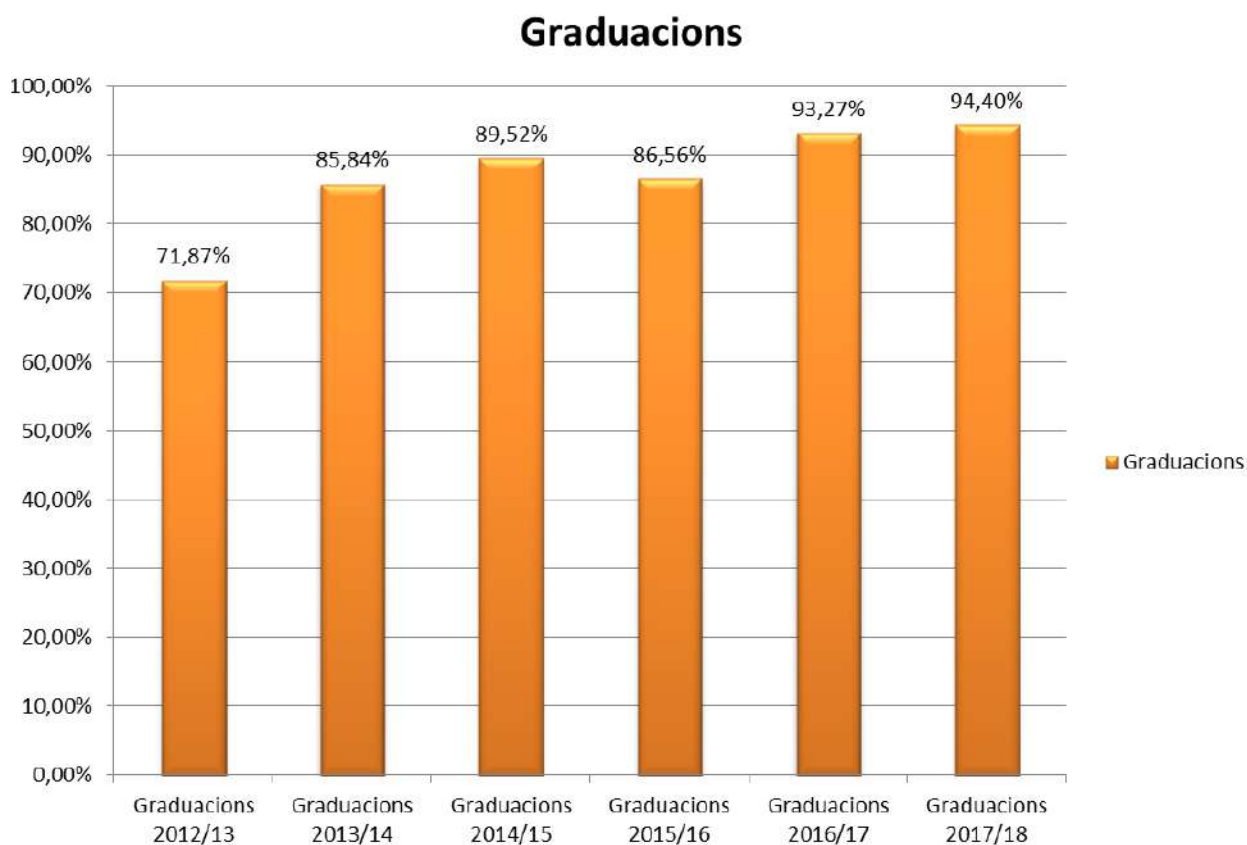

Gràfic 53. Total alumnat institut de Deltebre (2018/19).

8.6.4.11. Graduacions de l'alumnat de l'institut de Deltebre

L'índex de l'alumnat que es gradua a l'institut Deltebre és:

- **Curs 2017-18:** 94,40%
- **Curs 2016-17:** 93,27%
- **Curs 2015-16:** 86,56%
- **Curs 2014-15:** 89,52%
- **Curs 2013-14:** 85,84%
- **Curs 2012-13:** 71,87%

Gràfic 54. Índex graduacions 2012-2018.

8.6.4.12. Nacionalitats de l'alumnat de l'institut Deltebre

Curs 2016/17

NACIONALITAT	ALUMNAT
Alemanya	1
Algèria	1
Bielorússia	2
Colòmbia	1
Eslovàquia	1
Espanya	437
França	1
L'Índia	2
El Marroc	13
El Pakistan	2
El Perú	1

Polònia	2
Romania	17
L'Uruguai	1
La Xina	1

Taula 70. Nacionalitats de l'alumnat de l'institut Deltebre (2016/17).

Curs 2018/19

NACIONALITAT	ALUMNAT
Alemanya	1
Algèria	4
Argentina	2
Bielorússia	1
Colòmbia	1
Eslovàquia	2
Espanya	579
Geòrgia	1
Hondures	1
Hongria	1
L'Índia	2
Lituània	1
El Marroc	22
Moldàvia	1
El Pakistan	2
Romania	19
Suïssa	1
Veneçuela	1
La Xina	3

Taula 71. Nacionalitats de l'alumnat de l'institut Deltebre (2018/19).

Curs 2016/17

MUNICIPI	ALUMNAT
Camarles	2
Deltebre	376
Sant Jaume d'Enveja	105

Taula 72. Municipi de residència de l'alumnat de l'institut de Deltebre (2016/17).

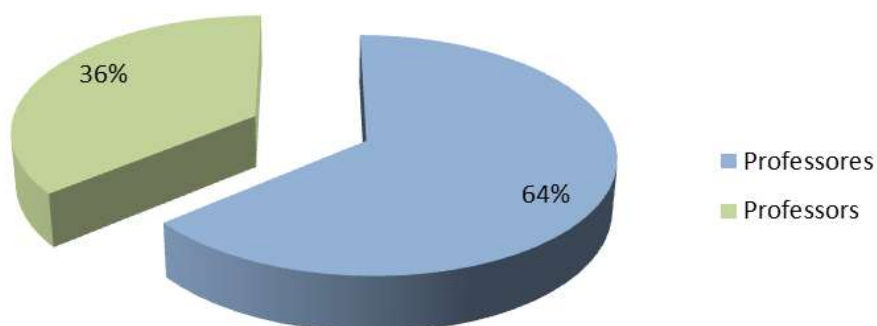
Curs 2018/19

MUNICIPI	ALUMNAT
Amposta	1
Camarles	6
Deltebre	506
Sant Carles de la Ràpita	2
Sant Jaume d'Enveja	129
Tortosa	1

Taula 73. Municipi de residència de l'alumnat de l'institut de Deltebre.

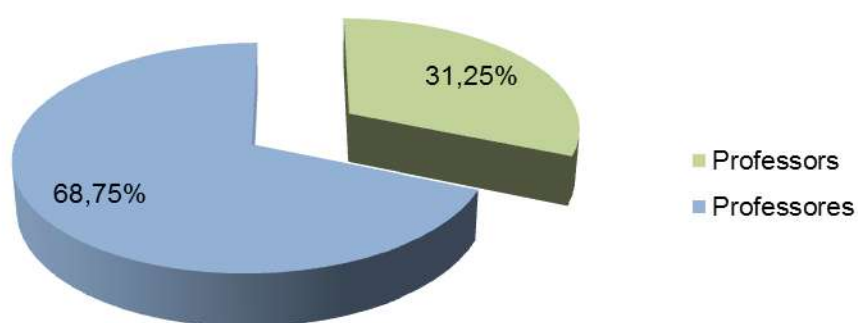
8.6.4.14. Professorat de l'institut de Deltebre

El nombre de professores i professors que componen el Claustre de l'institut Deltebre (curs 2016/17) és de 39 professores i 22 professors.

Gràfic 55. Professorat de l'institut Deltebre curs 2017/18.

El nombre de professores i professors que componen el Claustre de l'institut Deltebre (curs 2018/19) és de 44 professores i 20 professors.

Gràfic 56. Professorat de l'institut Deltebre curs 2018/19.

8.6.5. Formació d'adults

L'educació d'adults té per finalitat, segons la llei 12/2009, de 10 de juliol, d'educació que la regula, fer efectiu el dret a l'educació en qualsevol etapa de la vida, amb els objectius específics següents:

- a) Formar els alumnes en els ensenyaments obligatoris, amb les metodologies adequades a llur edat.
- b) Preparar els alumnes per a l'accés a les etapes del sistema educatiu de règim general i, si escau, de règim especial.
- c) Possibilitar a totes les persones el desenvolupament de llur projecte personal i professional i facilitar-los la participació social.
- d) Informar i orientar les persones sobre les accions formatives més adequades a llurs interessos i possibilitats.
- e) Validar les competències adquirides per altres vies formatives.

Els programes d'educació d'adults i les accions formatives corresponents han d'incloure, si més no, els àmbits següents:

- a) L'educació general i l'accés al sistema educatiu, que comprèn les competències bàsiques, els ensenyaments obligatoris i la preparació per a l'accés a les diverses etapes del sistema educatiu.
- b) L'educació per a adquirir competències transprofessionals, que comprèn la formació en tecnologies de la informació i la comunicació i l'ensenyament de llengües.
- c) L'educació per a la cohesió i la participació social, que comprèn l'acollida formativa a immigrants adults, la iniciació a les llengües oficials i a una llengua estrangera, la introducció a les tecnologies de la informació i la comunicació i la capacitat en l'ús d'estratègies per a l'adquisició de les competències bàsiques.

El Departament d'Educació, a petició de l'ens local, pot delegar-los la gestió de serveis i recursos en matèria d'educació d'adults.

Deltebre no té cap centre-aula d'adults. La referència a la comarca del Baix Ebre en formació d'adults és de 2 centres-aules en tota la comarca, amb un nombre total de de 13 persones que formen el Claustre de professorat.

A nivell comarcal i, segons dades de l'Idescat del curs 2016/17 l'alumnat es distribueix de la següent manera:

ALUMNAT			
Franja d'edat	Homes	Dones	TOTAL
16-24	79	49	128
24-64	92	243	335
65 i més	30	37	37
TOTAL	201	329	500

Taula 74. Alumnat per edat i sexe de les escoles d'adults del Baix Ebre. Font: Idescat. Curs 2016/17.

A nivell comarcal i, segons dades de l'Idescat del curs 2017/18 l'alumnat es distribueix de la següent manera:

ALUMNAT			
Franja d'edat	Homes	Dones	TOTAL
16-24	71	59	130
24-64	84	208	292
65 i més	27	27	54
TOTAL	182	294	476

Taula 75. Alumnat per edat i sexe de les escoles d'adults del Baix Ebre. Font: Idescat. Curs 2017/18.

El curs 2016/17, el nombre d'usuàries representava un 82,71% de l'alumnat de les escoles de Formació d'Adults de la comarca del Baix Ebre. No obstant això, al curs 2017/18 hi ha hagut una notable davallada, sent les dones el 61,76% i els homes el 38,24%.

Els centres de formació d'adults solen ser espais propiciats pels ajuntaments per donar respostes educatives, culturals, cíviques, socials i formatives a tota la població adulta sempre que sigui possible i/o orientar-la cap a altres espais o indrets on les persones puguin aconseguir els seus objectius o satisfer les seves necessitats. Les ofertes d'estudi van des de la formació instrumental en la lectura, escriptura i càlcul i està dirigida a aquelles persones amb un nivell d'estudis o cultural molt elemental: persones que no van tenir l'oportunitat d'anar a l'escola, nouvingudes amb poca experiència escolar. Les escoles d'adults poden oferir diversos nivells en funció de les necessitats de l'alumnat, com per exemple alfabetització per obtenir el carnet de conduir.

També poden dur a terme la preparació per a les proves d'accés a cicles de grau mitjà, superior i universitat.

Poden ensenyar els nivells de català bàsic, elemental, intermedi i de suficiència i mòduls específics per a persones nouvingudes: iniciació a la llengua catalana i castellana nivells inicial i bàsic.

L'ensenyament d'idiomes i informàtica pot ser un servei a la comunitat sobretot amb persones grans que presenten una bretxa digital important.

Deltebre té tres centres educatius de primària, un de secundària i una escola municipal de música, però no gaudeix d'un centre de formació d'adults públic. L'educació d'adults a Deltebre corre a càrrec d'una plataforma educativa lligada a la fundació privada Gentis, que s'estructura com a grup empresarial amb diverses àrees conceptualitzades com a empreses socials. L'abast d'aquesta plataforma educativa és Barcelona, Girona i Deltebre. El curs 2014-2015 es va establir un conveni de col·laboració amb l'Ajuntament de Deltebre. Les finalitats són la millora de l'ocupabilitat, assessorament, orientació, acompanyament, formació de persones, prioritàriament en atur.

Donat que Deltebre té un teixit econòmic dedicat al tercer sector, seria convenient que en la formació de persones adultes es contemplés la formació en cuina, pastisseria, hostaleria. Una escola d'hostaleria i restauració donaria resposta eficient al sector local a banda de servir de projecció de la zona. Actualment l'escola oficial d'Hostaleria de les Terres de l'Ebre s'ubica a l'institut Joaquim Bau de Tortosa. L'altra escola professional de cuina es troba a Xerta al restaurant Villa Retiro.

8.6.6. Escola Municipal de Música Espiga d'Or

Després de 10 anys de reclamar la municipalització de l'escola de Música finalment l'any 2017 es va aprovar la municipalització i es va inaugurar la nova escola gestionada a través de la societat musical Espiga d'Or. Aquesta entitat fa més de 39 anys que imparteix estudis de música a Deltebre a part de ser la impulsora de la banda Espiga d'Or de Deltebre.

La banda està formada per 27 dones i 22 homes. L'alumnat de l'escola municipal de Música el formen 49 xiquetes i 35 xiquets. El professorat el formen 4 dones i 6 homes.

8.6.7. Centres públics de gestió privada

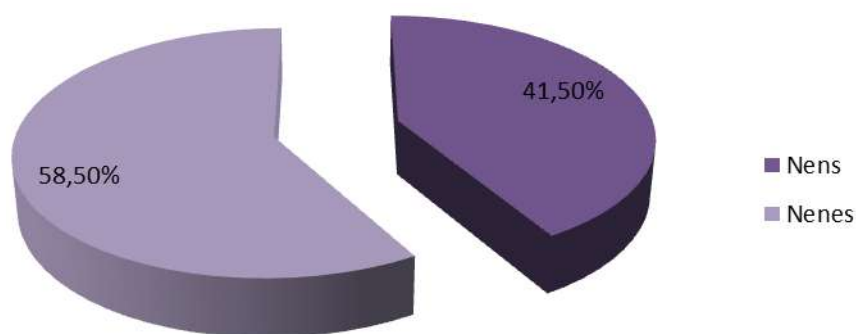
a. L'escola bressol l'Hortet

De caràcter privat és gestionat per Onada Serveis, una organització que va iniciar la seva trajectòria amb la prestació de tot tipus de serveis dirigits a la gent gran. Posteriorment va ampliar el seu àmbit a la formació preescolar amb la gestió d'escoles bressol sota la marca l'Onada Bressol.

El curs P0 està format per 6 nens i 6 nenes. El curs P1 té 7 nens i 6 nenes. Finalment, P2, té dos aules, una té 8 nens i 6 nenes, i l'altra, 1 nen i 13 nenes.

	Nens	Nenes	TOTAL
P0	6	6	12
P1	7	6	13
P2	9	19	28
TOTAL	22	31	53

Taula 76. Alumnat per curs i sexe. Curs 2018/19.

Gràfic 57. Alumnat per sexe. Curs 2018/19.

L'Onada Bressol es dedica a gestionar centres d'educació infantil de primer cicle, és a dir, donant atenció i participant en l'educació de nens i nenes des dels 0 als 3 anys d'edat.

Es basen en el seu propi projecte educatiu, innovador i en contínua evolució, amb un personal curosament seleccionat.

La missió-Visió de la llar d'infants bressol l'Hortet és la de satisfer les necessitats del col·lectiu de nens de 0 a 3 anys i de les seves famílies, potenciant en tot moment les capacitats personals.

Es treballa a través de diferents projectes educatius i mitjançant diferents ambients situats dintre les aules (racó simbòlic, racó de la natura, racó d'experimentació, racó de la tranquil·litat, racó sensorial, racó musical, racó de la construcció), basant-nos com a punt de referència en la metodologia Montessori, Reggio Emilia i Waldorf.

L'horari lectiu és de 9 a 13h i de 15 a 18h, amb l'horari de menjador de 13-15h. També hi ha l'opció de fer acollides de 8 a 9h i de 18 a 19h.

Altres espais i activitats del centre són:

- Espai de trobada familiar / Racó dels pares
- Escola de pares
- Servei de canguratge
- Visites periòdiques de l'EAP
- Sortides programades amb infants i famílies
- Aprenentatge de la llengua anglesa
- Atenció individualitzada casal d'estiu per a nenes i nens fins a 8 anys

b. Centres de suport familiar

Els centres de suport familiar ofereixen serveis de guarda infantil per a nens i nenes a partir de 4 mesos amb horaris i tarifes flexibles per tal d'adaptar-se al màxim a les necessitats particulars de cada família.

A Deltebre actualment existeixen:

- Temps de Lleure (titularitat de Laia Castells Carles).
- Lo Bosquet Màgic (titularitat de Carmen Callao Rando).
- Patrícia Figueres Royo.

c. Centre residencial la Duna

En el mateix equipament que la plataforma educativa imparteix la formació, hi ha la fundació Astres, que gestiona la Duna (centre de discapacitats psíquics). Desenvolupa

projectes, programes i serveis per a l'atenció integral de les persones amb discapacitat intel·lectual per a la millora de la seva autonomia. Participa amb les activitats de l'entorn (persones que hi ha, desagregades per sexes).

8.6.8. Hàbits de la població en el temps lliure

8.6.8.1. Hàbits de lectura

La cultura com a eina fonamental per construir una societat formada i amb capacitat crítica configura la base imprescindible per a l'enlairament d'una determinada societat. L'índex de lectura es calcula per la freqüència de llibres llegits en un temps determinat.

Segons dades del Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya el 67,8% de la població és lectora de llibres. La mitjana europea és d'un 68%. La mitjana és de 10,5 llibres a l'any. El 61,9% llegeix per oci una mitjana de 10,6 llibres l'any i el 26,5% llegeix per feina o estudis. Un 32% de la població catalana no llegeix mai i o quasi mai⁴².

La creació de la xarxa de biblioteques populars de la Mancomunitat el 1915 i l'escola de Bibliotecàries va ser un dels puntals de l'acció cultural. Aquestes biblioteques van funcionar fins a la guerra civil. A partir de 1923, a causa dels pressupostos minvats i l'eclosió posterior de la guerra van fer impossible el desplegament de biblioteques que la Mancomunitat havia somiat. L'entitat privada la Caixa va prendre el relleu i van assegurar una certa continuïtat del projecte.

La Caixa de Pensions per a la Vellesa i d'Estalvis de Catalunya i Balears, fundada el 1904 per Francesc Moragas, destinava una part dels beneficis a obres socials. Primerament es feien obres benèfiques, com els premis a l'estalvi. Més endavant sorgiren els homenatges a la vellesa i, donat l'interès de la societat catalana per la cultura i la formació, va sorgir el naixement de les biblioteques i de les cases de cultura.

La primera biblioteca a la Cava, la van fundar el 1948 un grup de joves a la secció cultural del Club Deportivo La Cava, que va demanar ajuts econòmics entre la població per poder dotar de continguts la biblioteca. A banda de llibres, es van diversificar les

⁴² <http://cultura.gencat.cat/ca/departament/plans-i-programes/ambit-sectorial/pla-de-lectura-2020/habit-de-lectura/> Consultat el 5 de febrer de 2018.

activitats, com concursos literaris, exposicions de pintura i fins i tot l'edició de la revista *Antena*⁴³.

a. Biblioteca municipal Delta de l'Ebre

Les biblioteques són la primera porta d'accés a la cultura d'un poble. La cultura i la lectura configuren societats obertes, igualitàries, modernes i capaces d'ajudar les noves generacions a tenir al seu abast les eines necessàries per transcendir.

La biblioteca municipal Delta de l'Ebre va obrir les portes el 15 de setembre de l'any 1986 i actualment disposa de més de 3.500 persones abonades. L'any 2017 es va inaugurar una nova biblioteca, que té un fons documental de més de 36.000 arxius i està dotada de diversos espais adaptats per a l'estudi i la consulta.

La biblioteca està dotada de xarxa tecnològica. També disposa d'un espai polivalent que consisteix en una sala de conferències, una sala de formació, zones per a treball en grup, zona juvenil i infantil amb espai per realitzar sessions de contacontes i d'estimulació infantil.

b. Població usuària de la biblioteca

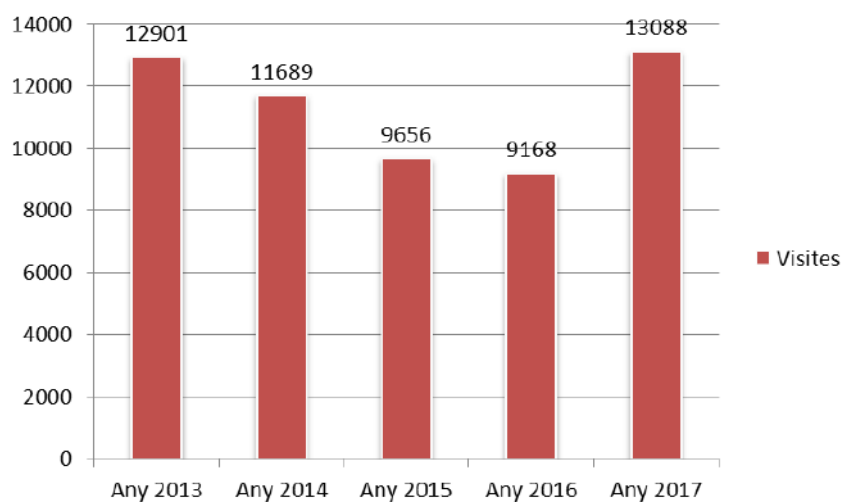
La utilització de la biblioteca Delta de l'Ebre de Deltebre en els darrers cinc anys ha estat la següent (nombre de visites):

2013	12.901
2014	11.689
2015	9.656
2016	9.168
2017	13.088

Taula 77. Població usuària de la biblioteca per anys.

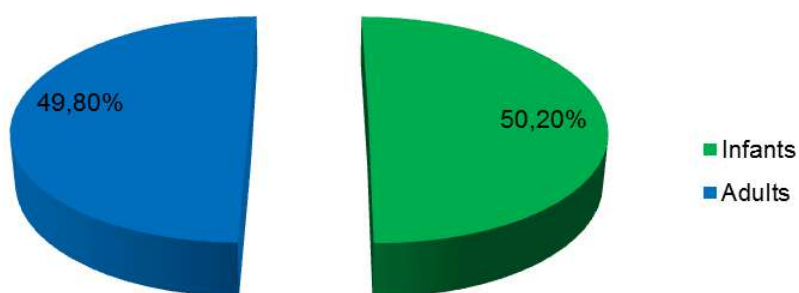
Cal destacar que l'ampliació de la biblioteca l'any 2017 ha estat un factor determinant, ja que ha fet augmentar el nombre de serveis i de visites rebudes.

⁴³ Fosch Casanova, Tomàs: *La primera biblioteca local*. Desaiçüe. Octubre (2001).

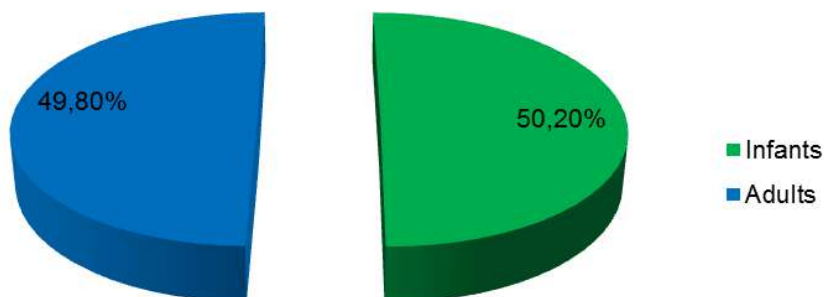
Gràfic 58. Nombre de visites any a la biblioteca Delta de l'Ebre.

L'any 2013 el nombre total de persones que van utilitzar la biblioteca de Deltebre va ser de 12.901. D'aquestes, 3.900 van ser infants i 9.001 adults/es.

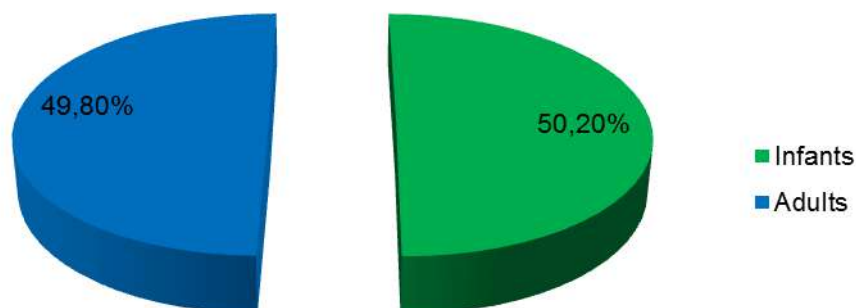
Gràfic 59. Utilització de la biblioteca any 2013.

L'any 2014 el nombre total de persones que van utilitzar la biblioteca de Deltebre va ser de 11.689. D'aquestes, 3.325 van ser infants i 8.364 adults/es.

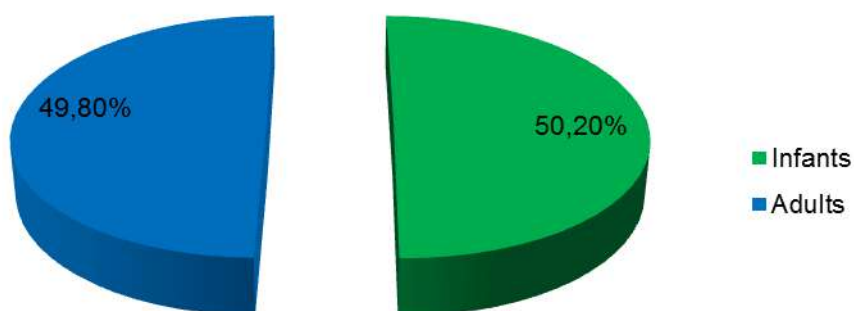
Gràfic 60. Utilització de la biblioteca any 2014.

L'any 2015 el nombre total de persones que van utilitzar la biblioteca de Deltebre va ser de 9.656. D'aquestes, 2.875 van ser infants i 6.781 adults/es.

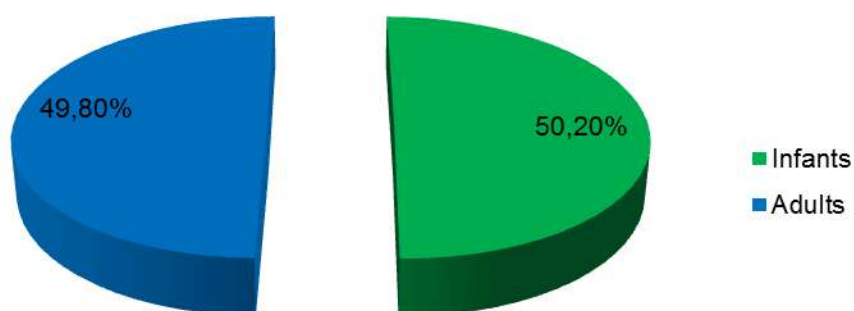
Gràfic 61. Utilització de la biblioteca any 2015.

L'any 2016 el nombre total de persones que van utilitzar la biblioteca de Deltebre va ser de 9.168. D'aquestes, 3.039 van ser infants 6.129 adults/es.

Gràfic 62. Utilització de la biblioteca any 2016.

L'any 2017 el nombre total de persones que van utilitzar la biblioteca de Deltebre va ser de 9.088. D'aquestes, 4.563 van ser infants i 4.525 adults/es.

Gràfic 63. Utilització de la biblioteca any 2017.

Altes de persones usuàries de la biblioteca Delta de l'Ebre per grups d'edat i anys

Any 2013	Home	Dona	TOTAL
Petits lectors/es	0	1	1
Infants	14	28	42
Joves	18	16	34
Adults/es 1	5	10	15
Adults/es 2	25	49	74
Gent gran	3	5	8
TOTAL	65	103	174

Taula 78. Altes a la biblioteca per grups d'edat i sexe (2013).

Any 2014	Home	Dona	TOTAL
Petits lectors/es	0	0	0
Infants	12	24	36
Joves	8	11	18
Adults/es 1	10	16	26
Adults/es 2	29	47	76
Gent gran	4	3	7
TOTAL	63	101	164

Taula 79. Altes a la biblioteca per grups d'edat i sexe (2014).

Any 2015	Home	Dona	TOTAL
Petits lectors/es	0	1	1
Infants	11	28	39
Joves	6	17	23
Adults/es 1	3	10	13
Adults/es 2	18	40	58
Gent gran	2	5	7
TOTAL	40	101	141

Taula 80. Altes a la biblioteca per grups d'edat i sexe (2015).

Any 2016	Home	Dona	TOTAL
Petits lectors/es	0	1	1
Infants	22	17	39
Joves	8	9	17
Adults/es 1	6	7	13
Adults/es 2	8	2	32
Gent gran	0	0	0
TOTAL	44	58	102

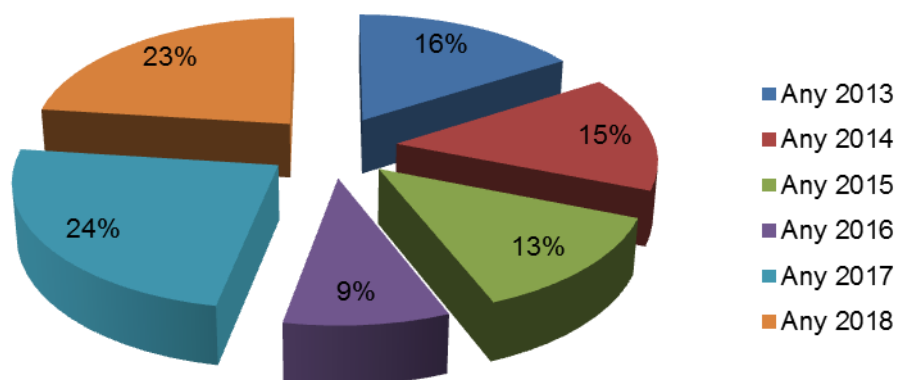
Taula 81. Altes a la biblioteca per grups d'edat i sexe (2016).

Any 2017	Home	Dona	TOTAL
Petits lectors/es	2	3	5
Infants	44	39	83
Joves	10	18	28
Adults/es 1	4	9	13
Adults/es 2	42	84	126
Gent gran	5	2	7
TOTAL	107	155	262

Taula 82. Altes a la biblioteca per grups d'edat i sexe (2017).

Any 2018	Home	Dona	TOTAL
Petits lectors/es	1	6	7
Infants	31	32	63
Joves	33	14	47
Adults/es 1	4	5	9
Adults/es 2	40	81	121
Gent gran	1	3	4
TOTAL	110	141	251

Taula 83. Altes a la biblioteca per grups d'edat i sexe (2018).

Gràfic 64. Altes per any.

L'any 2016 és el que experimenta una davallada, molt probablement deguda al fet de romandre la biblioteca un temps tancada pel trasllat a les noves dependències. Podem afirmar que els anys 2017 i 2018, que és quan va començar a estar activa la nova biblioteca, representen quasi la meitat de les altes dels últims sis anys.

Usuaris i usuàries actives segons anys:

Any 2013	Home	Dona	TOTAL
Petits lectors/es	1	3	4
 Infants	81	105	186
 Joves	52	43	95
Adults/es 1	32	66	98
Adults/es 2	124	294	418
Gent gran	11	22	33
TOTAL	301	533	834

Taula 84. Usuaris/es actives per grups d'edat i sexe (2013).

Any 2014	Home	Dona	TOTAL
Petits lectors/es	1	2	3
 Infants	79	123	202
 Joves	46	57	103
Adults/es 1	33	89	122
Adults/es 2	133	321	454
Gent gran	11	28	39
TOTAL	303	620	923

Taula 85. Usuaris/es actives per grups d'edat i sexe (2014).

Any 2015	Home	Dona	TOTAL
Petits lectors/es	2	2	4
Infants	71	137	208
Joves	55	77	132
Adults/es 1	30	74	104
Adults/es 2	101	327	428
Gent gran	11	28	39
TOTAL	270	645	915

Taula 86. Usuaris/es actives per grups d'edat i sexe (2015).

Any 2016	Home	Dona	TOTAL
Petits lectors/es	0	1	1
Infants	55	110	165
Joves	46	66	112
Adults/es 1	32	55	87
Adults/es 2	98	296	394
Gent gran	9	21	30
TOTAL	240	549	789

Taula 87. Usuaris/es actives per grups d'edat i sexe (2016).

Any 2017	Home	Dona	TOTAL
Petits lectors/es	1	3	4
Infants	87	142	229
Joves	55	82	137
Adults/es 1	38	91	129
Adults/es 2	130	384	514
Gent gran	21	33	54
TOTAL	332	735	1.067

Taula 88. Usuaris/es actives per grups d'edat i sexe (2017).

Any 2018	Home	Dona	No escau	TOTAL
Petits lectors/es	2	7		9
Infants	94	137	10	241

Joves	69	80	1	150
Adults/es 1	33	80	5	118
Adults/es 2	140	414	38	592
Gent gran	15	35		50
TOTAL	353	753	54	1.160

Taula 89. Usuaris/es actives per grups d'edat i sexe (2018).

c. Préstecs que facilita la biblioteca als seus usuaris i usuàries

Any 2013	Home	Dona	TOTAL
Petits lectors/es	4	109	113
 Infants	1.280	1.612	2.892
 Joves	401	349	750
 Adults/es 1	883	628	1.511
 Adults/es 2	1.978	4.577	6.555
 Gent gran	234	505	4.811
TOTAL	4.780	7.780	12.560

Taula 90. Préstecs per grups d'edat i sexe (2013).

Any 2014	Home	Dona	TOTAL
Petits lectors/es	11	22	33
 Infants	1.130	1.798	2.928
 Joves	311	345	656
 Adults/es 1	323	970	1.293
 Adults/es 2	2.206	5.596	7.802
 Gent gran	176	742	918
TOTAL	4.157	9.473	13.630

Taula 91. Préstecs per grups d'edat i sexe (2014).

Any 2015	Home	Dona	TOTAL
Petits lectors/es	20	57	77
 Infants	748	2.127	2.875
 Joves	316	453	769
 Adults/es 1	275	1.003	1.278
 Adults/es 2	1.986	4.988	6.974

Gent gran	296	869	1.165
TOTAL	3.641	9.497	13.138

Taula 92. Préstecs per grups d'edat i sexe (2015).

Any 2016	Home	Dona	TOTAL
Petits lectors/es	0	10	10
 Infants	483	1.385	1.868
 Joves	400	478	878
 Adults/es 1	424	586	1.010
 Adults/es 2	2.570	4.447	7.017
 Gent gran	234	744	978
TOTAL	4.111	7.650	11.761

Taula 93. Préstecs per grups d'edat i sexe (2016).

Any 2017	Home	Dona	TOTAL
Petits lectors/es	12	24	36
 Infants	771	1.591	2.362
 Joves	470	561	1.031
 Adults/es 1	439	722	1.161
 Adults/es 2	1.978	5.583	7.561
 Gent gran	403	566	969
TOTAL	4.073	9.047	13.120

Taula 94. Préstecs per grups d'edat i sexe (2017).

Any 2018	Home	Dona	No procedent	TOTAL
Petits lectors/es	9	107	-	116
 Infants	990	1.318	82	2.390
 Joves	487	488	1	976
 Adults/es 1	502	625	18	1.145
 Adults/es 2	1.911	5.869	307	8.087
 Gent gran	505	633	-	1.138
No desglossable	21	64	154	239
TOTAL	4.425	9.104	562	14.091

Taula 95. Préstecs per grups d'edat i sexe (2018).

Els anys amb més volum de préstecs van ser el 2014, el 2017 i el 2018.

La biblioteca Delta de l'Ebre té un ampli fons documental i es fomenta a través dels clubs de lectura, com per exemple la Nit Lletrada, l'hàbit de lectura i diàleg entre les persones participants per tal d'afavorir un apropament crític als diferents gèneres literaris.

Cal destacar que, com en els estudis universitaris, són les dones les primeres consumidores tant de llibres com de revistes i CD de la biblioteca municipal Delta de l'Ebre.

8.6.9. Cinema, teatre, auditori

Deltebre, com molts pobles del territori català, no té cinema propi. Fins a finals de la dècada dels 70, tant Jesús i Maria com la Cava van tenir diverses sales de cinema: el Rialto, el Montecarlo, el Coliseum i el cine parroquial. En alguns d'ells també hi havia les anomenades pistes d'estiu, on es projectaven pel·lícules a banda de realitzar-se altres activitats com el ball o el teatre. Actualment, per veure cinema la població de Deltebre s'ha de desplaçar fins a Amposta, on existeix un multicinemes amb 8 pantalles i un aforament per a 1.490 persones.

Segons dades de l'Idescat (2015) els cinemes d'Amposta van oferir un total d'11.564 sessions amb un total de 196.453 persones espectadores i una recaptació de 1.109,8 milers d'euros.

Tot i existir una companyia teatral, Delta Teatre, està privada d'un espai on poder assajar i fer les seves representacions. L'espai del cine parroquial, pertanyent a la parròquia de Sant Miquel, per manca de seguretat en les seves instal·lacions va haver de tancar. No obstant això, s'ha inaugurat el pavelló fluvial, sota el pont lo Passador. Aquest equipament proporciona un espai per fer teatre i concerts fins que no es pugui gaudir d'un auditori. El fet de no tenir unes instal·lacions polivalents d'aforament ampli minva la capacitat del poble de gaudir d'espais col·lectius que podrien ser ben aprofitats a l'hora d'organitzar trobades o congressos.

Tanmateix, cal destacar que des de fa 15 anys se celebra el Deltebre Dansa, un curs d'estiu organitzat pel ballarí Roberto Olivan i que ha posat Deltebre a primera línia internacional dels cursos d'estiu en dansa contemporània. Les representacions obertes a la població al parc del Riu amb una carpa de circ han posat de manifest repetidament durant tots aquests anys l'interès de la població pels esdeveniments culturals. Fruit

d'aquest festival, s'ha creat un obrador de dansa contemporània a les antigues instal·lacions de la cambra Arrossera.

Segons dades de l'Idescat (2015), la comarca del Baix Ebre té dos museus oficials i 9 col·leccions d'art, dels quals cap està a Deltebre. Hi ha centres d'interpretació relacionats amb l'ecosistema, com Ebre Terra, l'ecomuseu del delta de l'Ebre. De caràcter privat és el museu de l'arròs molí de Rafelet, on es mol l'arròs de forma tradicional.

Dels centres d'interpretació com l'ecomuseu manca un espai on poder mostrar estris de la vida domèstica. A banda d'un bres, no hi ha res que faci sospitar l'existència del treball i la vida de les dones. Els homes, com no podia ser d'una altra manera, estan ben representats en eines i arreu agrícoles i de pesca.

Ebre Terra, que roman tancat per manca de pressupost, té una cuina excel·lent per oferir cursos de formació professional de cuina i restauració, que donada la tendència de l'economia local cap al sector serveis podria ser un pol d'atracció important per a la zona no solament formatiu sinó de prestigi per als restaurants de la zona.

A continuació trobem les activitats culturals que es desenvoluparan durant el transcurs d'aquest any (2019) a la població de Deltebre. Les activitats següents estan actualitzades a dia 22 d'agost de 2019, per tant, els actes que surten d'aquest dia en endavant poden ser modificats, o bé se'n poden afegir.

GENER 2019	
2	Visita del patge reial.
5	Cavalcada de reis.
11	Curs <i>Dones, Salut i Educació</i> .
15	Llegir el teatre: trobada.
18	Representació conte <i>La Fada Estrella</i> a càrrec dels usuaris de la Duna.
	Presentació <i>Ebre, Relats d'una batalla</i> .
19	Documental <i>Peixos d'aigua dolça... en aigua salada</i> .
22	Taller de <i>Smartphones</i> .
23	Aules universitàries per a la gent gran.
24	Taller de <i>Smartphones</i> .
25	Presentació del llibre <i>Gent de barraca, mula i carriot</i> , d'Alfredo Subirats.

26	Premis Deltebre.
31	Trobada club de lectura <i>La nit Lletrada</i> .

Taula 96. Activitats gener (2019).

FEBRER 2019	
2	Jornada Dia Mundial de les Zones Humides-PDE.
8	Curs <i>Dones, Salut i Educació</i> .
9	<i>Els bons amics</i> teatret de taula + taller.
9-10	II <i>The Gold Tuning Show</i> Deltebre 2K19.
16	Santa Àgueda - Ass. de Dones de Deltebre.
19	Reunió rua de Carnaval.
20	Aules universitàries de Gent Gran.
22	Taller de màscares.
	Nit de Llunes – ADAS.
	Primera sessió curs de <i>Mindfulness</i> – AFIDE.
23	Barreig de la Barraca - Caçadors St. Miquel de la Cava.
23-24	Carnaval 2019.
28	Dijous llarder.

Taula 97. Activitats febrer (2019).

MARÇ 2019	
1	Carnestoltes - AMPA Assumpció
	Carnestoltes - AMPA bressol l'Hortet
	Carnestoltes - AMPA Riumar
	Carnestoltes - AMPA Sant Miquel
2	Campionat de Catalunya "Corcheo" Duos - Ass. Pesca Esportiva lo Fangar
	Carnaval infantil - Ass. Local de la Dona de la Cava
	Torneig U.D. Jesús i Maria futbol formatiu
3	Mercat Foca Estocs - FECOTUR
	Torneig U.D. Jesús i Maria futbol formatiu
	Trobada dels Tres Tombs
8-24	Jornades gastronòmiques de la Tellerina.
8	Curs Dones + Dia Internacional de les Dones
	Dia Internacional de la Dona Treballadora
	Reunió Quintos/es 2001

9	Dinar de la Dona - Ass. Local de la Dona de la Cava
	Festival de <i>Twirling</i> - Grup de <i>Twirling</i> la Cava
10	Neteja de platges <i>Per un Delta Net</i> .
12	Trobada club lectura <i>Llegir el Teatre</i> .
16	Contacontes amb les psicòlogues d'ATEATE.
	Taller de teatre - Cia Delta Teatre
	Trobada de Gospel - Parròquia Sant Miquel
17	Obertura Centre Esportiu del Delta
20-28	Trobada d'autocaravanes.
20	Aules universitàries per a la gent gran.
21	Dia Mundial de la Poesia.
22	Dia Mundial de l'Aigua. Biblioteca del Delta.
	Nit de Llunes - ADAS
23	11è aniversari de l'Onada Deltebre
23-24	Festa de l'Ecoturisme - Ass. d'Empresaris Turístics del Delta de l'Ebre
28	Trobada club de lectura <i>La Nit Lletrada</i>
29	En divendres, tirem lo Rall!
30	Taller sensorial per a nadons
	Taller <i>Posant límits en amor i respecte</i> - Ass. Los Liris

Taula 98. Activitats març (2019).

ABRIL 2019	
1-6	Setmana de la Música - Espiga d'Or
2	Dia Internacional del llibre infantil
5	<i>Desconnectats</i> presentació documental Santi Valldepérez
6-27	Actes de la diada de Sant Jordi. Ajuntament de Deltebre.
6-7	Deltebre Despert
7	Camins de Fang - U.E. lo Passador
7-8	Triatló Deltebre.
12	Curs <i>Dones, Salut i Educació</i>
	Desfilada 4t ESO - AMPA Institut de Deltebre
13	Campionat de Catalunya <i>Corcheo</i> Lliga de Clubs - Ass. Pesca
13-14	Triatló Deltebre
	La Passió - Ass. La Passió de la Cava
17	Nit de Llunes - ADAS

23	<i>La llegenda de Sant Jordi</i>
	Premis Concurs Literari i artístic Sant Jordi per a escolars
	Festa de Sant Jordi - AMPA bressol l'Hortet
	Obra de Teatre - Institut de Deltebre
	Sant Jordi - AMPA Assumpció
	Sant Jordi - Ass. los Liris
	Venta de roses - Ass. Local de la Dona de la Cava
24	<i>Les meduses: les noves reines del mar?</i> amb Plàncton, serveis marins
	Trobada de les aules universitàries per a Gent Gran
25	Presentació revista cultural <i>Mirada</i>
	Premis Ramon Calvo - Institut de Deltebre
26	Conferència <i>La Batalla de l'Ebre a la comarca del Baix Ebre</i>
	Sant Jordi - AMPA Riumar

Taula 99. Activitats abril (2019).

MAIG 2019	
1	Torneig <i>Lo Magre</i> - U.D. Jesús i Maria
4	Acte Benvinguda Recent Nascuts
7	Curs de Jota - Colla Sardanista i de Jotes de Deltebre
10	Curs <i>Dones, Salut i Educació</i>
11	Acte de clausura 200 anys parròquia Sant Miquel
12	Torneig U.D. Jesús i Maria futbol formatiu
13	Trobada del Club de Lectura <i>Llegim el teatre</i>
14	Xerrada <i>Tot el que has de saber sobre l'acolliment</i>
	Curs de Jota - Colla Sardanista i de Jotes de Deltebre
15	Presentació del llibre <i>El ojo y la ceniza</i>
17	Nit de Llunes - ADAS
18	Torneig Deltafira - U.D. Jesús i Maria
18-20	DeltaFira i Mescla
21	Curs de Jota - Colla Sardanista i de Jotes de Deltebre
22	Aules Universitàries Gent Gran
	Teatre a les Escoles
24	Homenatge Cintín Balada
25-26	Torneig U.D. Jesús i Maria futbol formatiu

27	Trobada Esportiva PEE
28	Curs de Jota - Colla Sardanista i de Jotes de Deltebre
30	Trobada club de lectura <i>La Nit Lletrada</i>
31	Concert Tomàs Fosch
	Supernit a la biblioteca
	Xerrada <i>El gènere en la criança</i> - Los Liris
	Xerrada <i>Nutrició, hàbits saludables i esport</i> - Ass. <i>Feel Dance</i> Deltebre

Taula 100. Activitats maig (2019).

JUNY 2019	
1	Dia Internacional de l'Associacionisme Català - Cia Delta Teatre
1-2	Torneig Albert Juan - Escola de futbol Delta de l'Ebre
	Torneig U.D. Jesús i Maria futbol formatiu
2	Garxal <i>Desert Race</i> - A.E. lo Passador
6	Club de lectura juvenil <i>Emocions</i>
6-7	Xerrada <i>Primers auxilis en infants</i> - Ass. los Liris
7-8	Torneig Andrés Ferri - Ass. futbol sala Deltebre
8	Concert de piano de Paula Bonet
	Exhibició de <i>Twirling</i> - Club <i>Twirling</i> Deltebre
	Sopar fi temporada - U.D. Jesús i Maria infantil
	Torneig U.D. Jesús i Maria futbol formatiu
8-9	Torneig Albert Juan - Escola de futbol Delta de l'Ebre
9	Festes de l'Arròs, <i>La Plantada</i>
	Rua Dimoniets del Delta
11	Parlem de literatura eròtica - ADAS
	Trobada Ass. Veïns de Jesús i Maria
14	Xerrada <i>El cultiu històric de l'olivera</i>
	Festa de 6è - AMPA Assumpció
15	Festa de 6è - AMPA Riumar
	Festa final de temporada - Escola de futbol Delta de l'Ebre
	Festa per la llibertat - LGTBI Terres de l'Ebre
	Torneig veterans futbol 7 - Ass. veterans Jesús i Maria
16	Trobada de motors clàssics
18	Orles P5 - Escola Sant Miquel

20	Orles 6è - Escola Sant Miquel
21	Festa Fi de Curs - AMPA Assumpció
	Festa Fi de Curs - AMPA Riumar
	Festa Fi de Curs - AMPA Sant Miquel
22	Jornada de Punts Lila
	Concert fi de Curs - Espiga d'Or
	Trobada infants i família - Ass. de veïns de Jesús i Maria
22-24	Festes de Sant Joan
27	Entrega d'orles i fi de curs - Institut de Deltebre
28	Acte de reconeixement de l'esforç acadèmic
	Liceu a la fresca
	Festival fi de Curs - AMPA bressol l'Hortet
29	Festa fi de temporada - U.D. Jesús i Maria
30	Festa graduació P5 - AMPA Riumar
	Pre Festa Sant Ramon

Taula 101. Activitats juny (2019).

JULIOL 2019	
2	Caminada nocturna
2-7	<i>World Sports Games</i>
4-7	Festes del Barracot
5-21	Jornades gastronòmiques del Musclo
5	Curs <i>Dones, salut i educació</i>
6	Mercat a Riumar
8-21	Deltebre Dansa
10	<i>Blue Flag Med Week</i>
	Concert de MXM (trio de jazz)
13	Mercat a Riumar
	Circuit Atracció Natural - Festival Deltebre Dansa
17	Caminada nocturna
19	Nit de Llunes - ADAS
20	Mercat a Riumar
	Cloenda festival Deltebre Dansa
	Cursa solidària <i>Paddle Surf</i> - Club de Vela Riumar
	Sopar popular i ball - Riumar Associació

	Via Blava - Club Nàutic Riumar
25	Cantada d'havaneres
	Concert de <i>Trio Impossible</i>
	Lliurament diplomes cursos de natació piscina Aube
26	Festa final cursos de natació piscina Aube
26-28	<i>Food Trucks</i>
27	Mercat a Riumar
	<i>Rock&Riu</i>
	Exhibició de vehicles Riumar - <i>The Gold Cars Tuning Club</i>

Taula 102. Activitats juliol (2019).

AGOST 2019	
2	Concert de 4 soul
3	Repartiment de panoli
	Concert una Gota d'Aigua
	Mercat a Riumar
4	Regata Lliga Catalana de Llagut
6	Caminada nocturna pels filtres verds d'Illa de Mar
8	Acte de presentació de la Festa Major del C.D. la Cava
9-18	Festa Major C.D. la Cava
	Festa Major Deltebre 2019
10	Concurs obert de Festes Majors
	Presentació de la Festa Major de Deltebre
12	Dia de la Dona - Ass. de Dones de Deltebre
15	Partit Festes Majors - U.D. Jesús i Maria
17	Mercat a Riumar
18	Sopar popular i ball a Riumar
24	Campionat de petanca
	Mercat a Riumar
30-31	Festes de Sant Ramon
31	Mercat a Riumar

Taula 103. Activitats agost (2019).

SETEMBRE 2019	
3	Caminada nocturna
6	Cinema a la fresca
6-22	Jornades gastronòmiques de l'arròs
7	Mercat a Riumar
	Festival de patinatge - Club patí Deltebre
	Torneig U.D. Jesús i Maria futbol formatiu
	Trobada de grups de batucada - Ass. de percussió Batu'Cava
8	Mercadet <i>Fora Estocs</i>
10	Acte institucional Diada de Catalunya
13	Nit de Llunes - ADAS
14	Trobada de grups de Ball de Jota
	Mercat a Riumar
	Presentació de temporada - Ass. futbol sala Deltebre
	Torneig de tennis platja - Club de vela Riumar
	Torneig U.D. Jesús i Maria futbol formatiu
	Espiga Fosca
15	Festes de l'Arròs - La Sega
21	Exhibició ball de Saló - Ass. <i>Feel Dance</i>
	Mitja marató de l'Ebre - A.E. Xino-Xano
	Torneig U.D. Jesús i Maria futbol formatiu
22	Cursa del Pont
27-29	Festes de Sant Miquel
28	Torneig U.D. Jesús i Maria futbol formatiu

Taula 104. Activitats setembre (2019).

OCTUBRE 2019	
5	Campionat internacional de pesca - Club nàutic Riumar
11	Nit de Llunes - ADAS
18-20	Jornades de Teatre - Cia Delta Teatre
23-24	Fòrum d'Ecoturisme
25-3	Passatge del Terror - Les Marfantes
30-31	Passadís del Terror - AMPA Sant Miquel
31	La Castanyada - AMPA Sant Miquel

Taula 105. Activitats octubre (2019).

NOVEMBRE 2019	
25-3	Passatge del Terror - Les Marfantes
8-24	Jornades Gastronòmiques de l'Ànec
15	Nit de Llunes - ADAS
16	Taller de teatre - Cia Delta Teatre

Taula 106. Activitats novembre (2019).

DESEMBRE 2019	
15	Festival de Nadal - Club Patí Deltebre
19	Dinar de Nadal - AMPA Sant Miquel
	Festa del Pare Noel - AMPA Sant Miquel
24	Desfilada Pare Noel - Ass. Local de la Dona de la Cava
	Desfilada Pare Noel - Gent del barri Sant Ramon
27-29	Parc nadalenc
28	Cursa dels Innocents
	Sopar de Nadal - U.D. Jesús i Maria
30	Patge reial
31	Festa Fi d'Any
	Fi d'Any - Riumar Associació

Taula 107. Activitats desembre (2019).

Deltebre és un poble en moviment, amb nombroses activitats organitzades per l'Ajuntament i també per les entitats locals. Seria interessant que a l'agenda municipal hi constessin les diverses activitats que es duen a terme per poder analitzar les diferents contribucions del teixit associatiu al moviment del poble.

9. ESTRUCTURA ECONÒMICA

9.1. Sectors econòmics. Activitats. Tipologia i cens

Les activitats destacades a Deltebre són l'agricultura, la ramaderia, la construcció i els serveis.

La importància del medi rural, com a subministrador dels aliments bàsics per a la població del medi urbà, des de la revolució industrial del segle XIX, ha evolucionat. La posada en marxa del productivisme capitalista ha significat el deteriorament de la vida rural, provocant la crisi de l'agricultura que ha generat en moltes zones un període d'èxode generalitzat, sobretot durant els anys seixanta. Aquest èxode, vinculat a migracions interregionals i internacionals, ha portat la gent cap a les grans aglomeracions urbanes i zones de grans concentracions industrials.

La mecanització del conreu de l'arròs ha canviat la vida de la zona de Deltebre de manera espectacular. A partir dels anys seixanta del segle passat la generalització de la maquinària agrícola va simplificar els treballs, reduint-ne el temps, augmentant la producció i provocant un abaratiment dels costos dels jornals. Aquest fet porta implícits uns canvis en l'ocupació i un augment de moviments migratoris intrarregionals cap a centres urbans que constitueixen subsòls d'activitat econòmica.

Segons dades de l'Idescat de 2009 la superfície agrícola utilitzada a Deltebre en hectàrees és de 8.201, que corresponen a terres llaurades i 19 hectàrees corresponen a pastures. En total la superfície agrícola és de 8.220 ha; d'aquestes terres, 7.492 ha són herbacis, 241 ha fruiters, 455 ha oliveres, 19 ha pastures i 12 ha d'altres.

CONREU	HECTÀREES
Herbacis	7.492
Fruiters	241
Oliveres	455
Pastures	19
Altres	13
TOTAL	8.220

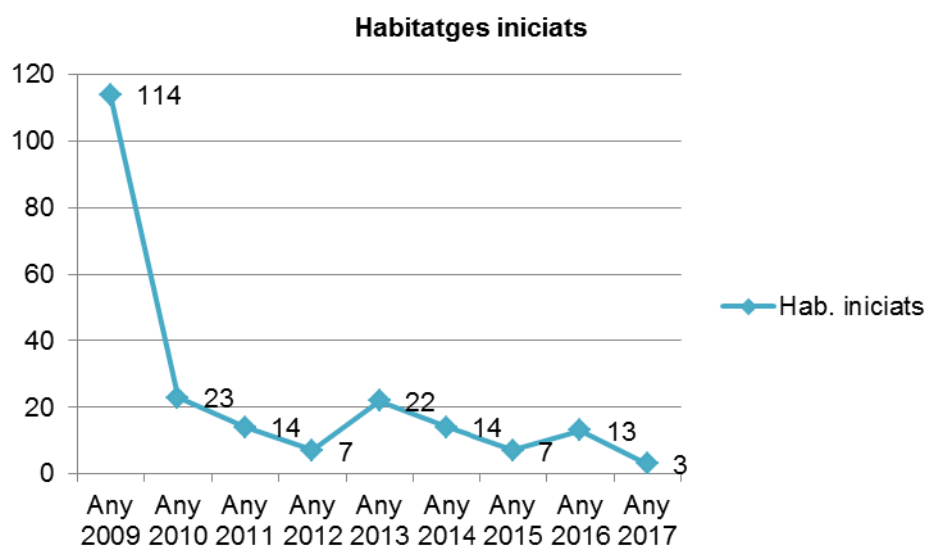
Taula 108. Conreu de la terra. Font: Idescat 2009.

El conreu de l'arròs és l'activitat bàsica agrícola fonamental no solament per al municipi de Deltebre sinó per a altres pobles del Delta. La ramaderia també és una activitat a destacar:

CAPS DE BESTIAR	
Bovins	53
Ovins	428
Cabrum	0
Porcins	4.002
Aviram	321.488
Conilles mares	10
Equins	20

Taula 109. Ramaderia. Font: Idescat 2009.

La construcció d'habitatges ha estat una activitat important a Deltebre. Abans de l'esclat de la crisi el 2008 hi havia 40 empreses dedicades a la construcció. Segons dades de l'Idescat, els habitatges iniciats l'any 2017 van ser 3 (sent la dada més baixa registrada fins ara a l'Idescat), mentre que d'habitatges de protecció oficial, cap. Sobta la poca edificabilitat actual, però per altra banda el nombre de pisos buits segons la mateixa font per a l'any 2011 era de 1.549. Tenint en compte la minva de població aquestes xifres poden ser semblants. Les empreses de construcció generalment treballen fora del poble i fins i tot a l'estranger.

Gràfic 65. Construcció d'habitatges per any. Font: Idescat 2017.

Un altra activitat important a Deltebre és la de serveis.

ALLOTJAMENTS TURÍSTICS		
Allotjament	Total allotjament/s	Places totals
Hotel	8	208
Càmping	1	1.155
Turisme rural	21	119
	30	1.482

Taula 110. Allotjaments turístics. Font: Idescat 2016.

Entitats bancàries

Actualment, les entitats bancàries amb seu a Deltebre són les següents:

1. Banc de Sabadell Atlántico: Avinguda Goles de l'Ebre, 190 (una oficina).
2. La Caixa: Avinguda Esportiva, 144; Carrer Ramón i Cajal, 6 i Carrer Germans Carsi, 33 (tres oficines).
3. BBVA/Caixa Catalunya: Goles de l'Ebre, 211 (una oficina).
4. Banc Santander: Carrer Estació, 8 (una oficina).

Comerços

Les botigues poblen i guarneixen els carrers i places i fan companyia als vianants. Algunes persones entren i compren, d'altres miren els aparadors i passen l'estona. Les botigues són espais de conversa i de socialització. A les botigues es compra, s'hi troben les veïnes i els veïns, s'hi recomanen productes nous, s'hi intercanvien receptes de cuina i s'escolta *el patir* d'uns/es i d'altres... Les botigues són un centre d'intercanvi d'idees i el nucli d'una potent xarxa de comunicació i d'ajuda mútua.

A Deltebre existeix una bona xarxa de botigues o comerços que presentem ordenats alfabèticament segons activitat econòmica:

LLETRA A			
Activitat econòmica	Establiments	Activitat econòmica	Establiments
Acadèmia dansa	1	Aparadorista i visual merchandising	1
Administració loteries	3	Aqüicultura	4
Advocats	9	Armeria i articles de pesca	2
Agència de transport	1	Arquitectes	2
Agència de viatges	3	Arquitectes tècnics	4
Agrobotigues	8	Assegurances	12
Aïllaments tèrmics	1	Assessories	12
Alimentació	13	Autoescoles	3
Alimentació ecològica	4	Automòbils	6
Allotjaments	8	Auto-recanvis	1
Animals de companyia i pinsos	4	TOTAL	102

Taula 111. Establiments de la lletra A.

LLETRA B			
Activitat econòmica	Establiments	Activitat econòmica	Establiments
Bancs	8	Basars	5
Bars-cafeteries	46	Begudes	1
Barberies	4	TOTAL	64

Taula 112. Establiments de la lletra B.

LLETRA C			
Activitat econòmica	Establiments	Activitat econòmica	Establiments
Calçat	6	Centre d'expressió i teràpies corporals	1
Carnisseries, xarcuteries	10	Centres mèdics	4
Cartes, publicitat	1	Centres veterinaris	3
Cases de pagès	13	Ceràmiques	1
Celebracions	1	Climatització	6
Cellers	1	Clíniques dentals	4
Centre de suport familiar	2	Complements roba i llar	3
Centres de formació	4	Confraria de pescadors	1
Centres d'estètica	7	Congelats	3
TOTAL			71

Taula 113. Establiments de la lletra C.

LLETRA D			
Activitat econòmica	Establiments	Activitat econòmica	Establiments
Decoració d'interiors	9	Discogràfiques	1
Decoració en forja	1	Disseny gràfic	3
Desballestadors	1	Distribució perruqueria	1
Desinfecció i eliminació olor de vehicles	2	Drogueries	3
Dietètiques/Naturoteràpia	6	TOTAL	27

Taula 114. Establiments de la lletra D.

LLETRA E			
Activitat econòmica	Establiments	Activitat econòmica	Establiments
Ebenistes	2	Enginyers	4
Economistes	3	Espectacles	4
Edificació	1	Esports	2
Electrodomèstics	3	Estancs, premsa, regals	2
Emissores de ràdio	3	Excavacions i moviments de terres	4
Encofrats	1	TOTAL	29

Taula 115. Establiments de la lletra E.

LLETRA F			
Activitat econòmica	Establiments	Activitat econòmica	Establiments
Fabricació de gelats	1	Floristeries	6
Farmàcies	4	Forns de pa/pastisseries	13
Fabricació d'envasos de fusta	1	Fotografia	4
Ferralla per a la construcció	1	Fruiteries	3
Ferreteries	5	Fusteries	11
Fisioteràpia	2	Fusteries metàl·liques	10
TOTAL			61

Taula 116. Establiments de la lletra F.

LLETRES G I H			
Activitat econòmica	Establiments	Activitat econòmica	Establiments
Gasolineres	4	Guies turístiques, Educació ambiental i act. tradicionals	2
Gelateries	1	Guixos	3
Gimnasos	3	Guixos i revestiments de façanes	1

Graduats socials	1	Guixos i pladur	1
Grues 24h	3	Herbolaris	4
TOTAL			61

Taula 117. Establiments de les lletres G i H.

LLETRES I, J i L			
Activitat econòmica	Establiments	Activitat econòmica	Establiments
Il·luminació	3	Jardineries	3
Immobil·liàries	6	Joguines	2
Impremtes	3	Joeries	3
Informàtica	6	Liquidació stocks	1
Instal·lacions antenes	1	Locutoris	1
Instal·lacions elèctriques i fontaneria	17	TOTAL	46

Taula 118. Establiments de les lletres I, J i L.

LLETRES LL i M			
Activitat econòmica	Establiments	Activitat econòmica	Establiments
Llaminadures	3	Menjar per emportar	1
Llar d'infants	4	Mercats	2
Llavors	1	Merceries	2
Llenceries	1	Mobles	4
Llibreries	8	Mobiliari de cuina i bany	4
Lloguer de bicicletes	5	Moda	12
Lloguer de cotxes	1	Moda infantil i juvenil	5
Lloguer de caiacs	1	Molins	2
Maquinaria agrícola	1	Motos i bicicletes	3
Marbres	1	Museus	3
Materials de construcció	3	TOTAL	67

Taula 119. Establiments de les lletres LL i M.

LLETRES N i O			
Activitat econòmica	Establiments	Activitat econòmica	Establiments
Nàutica	1	Òptiques	1
Neteges industrials	1	Osteòpates	1
Notaris	1	TOTAL	5

Taula 120. Establiments de les lletres N i O.

LLETRA P			
Activitat econòmica	Establiments	Activitat econòmica	Establiments
Paisatgisme	1	Piscines d'arena	3
Parafarmàcies	2	Pizzeries	3
Paviments i reformes impreses	1	Pneumàtics	1
Peixateries	4	Productes industrials de neteja	2
Pelleteries	1	Projectes mediambientals	3
Perfumeries	2	Psicòlegs	3
Perruqueries	20	Publicitat	1
Perruqueries canines	4	Publicitat per a ràdio	1
Pintors	9	Pubs	2
Pintures	1	Puericultura	2
Pirotècnia	1	TOTAL	67

Taula 121. Establiments de la lletra P.

LLETRES Q i R			
Activitat econòmica	Establiments	Activitat econòmica	Establiments
Quiromassatgista	1	Residència Tercera Edat	1
Regals	2	Restaurants	25
Rentatge de vehicles	3	Retolació	3
Rentatge de vehicles a mà	3	Roba laboral	2
Reparacions diverses	1	Rutes turístiques	2
		TOTAL	43

Taula 122. Establiments de les lletres Q i R.

LLETRES S i T

Activitat econòmica	Establiments	Activitat econòmica	Establiments
Secció de crèdit	1	Teixits	1
Servei de control de plagues domèstiques	1	Telefonia mòbil	2
Tallers automòbils	15	Terapeuta	1
Tallers motos i bicis	3	Teràpies naturals	1
Tallers xapa i pintura	3	Tractaments d'aigua	1
Tanatoris	2	Traductors	1
Tapisseries i tendals	2	Transport urgent	1
Tarot	1	Treballs agrícoles	1
Taxis	10	TOTAL	47

Taula 123. Establiments de les lletres S i T.

LLETRES V i X

Activitat econòmica	Establiments	Activitat econòmica	Establiments
Venda automàtica	1	Vivers marins	6
Venda i tractaments fitosanitaris	3	Xurreria	1
Video-Clubs	2		
		TOTAL	13

Taula 124. Establiments de les lletres V i X.

Total establiments a Deltebre: 703

Els horaris dels comerços oscil·len entre les 09.30 h fins a les 13.00 h i de les 16.30 h fins a les 20.30 h. Alguns centres comercials com *Lidl*, *Dia* o *Bon Preu* solen romandre oberts els dies festius fins al migdia, com també ho estan alguns establiments tipus basars regentats per xinesos.

9.2. Nivell d'ocupació, d'atur i oficis

9.2.1. La població activa de Deltebre

Entenem la població activa com aquells que poden i volen treballar. L'any 2011 a Deltebre sumava un total de 6.117 persones segons dades de l'Idescat.

La població ocupada, és a dir, el conjunt de persones que treballaven l'any 2011, segons l'Idescat, representava un total de 3.949 persones.

La població desocupada o aturada, és a dir, el conjunt de persones que poden i volen treballar però no troben feina era un total de 2.169 persones l'any 2011 segons l'Idescat.

Població ocupada	3.949
Població desocupada	2.169
Població activa	6.117
Població inactiva	5.910
Població de 16 anys i més	10.111

Taula 125. Ocupació.

9.2.2. Percentatge de població en atur

La taxa d'atur és un dels indicadors més importants sobre la situació del mercat de treball, però no és una mesura del nivell de benestar d'una població determinada, ja que una baixa taxa d'atur pot ser deguda a la inexistència del subsidi d'atur o al fet que la població no tingui suficients estalvis que els permeti viure sense feina. En aquest cas, les persones que estan a l'atur, generalment, acaben treballant en l'economia informal (submergida: activitats no declarades per evitar impostos o estar fora de la llei) i en treballs mal remunerats. Per tant, el problema en alguns països en desenvolupament no és la taxa d'atur, sinó la manca de llocs de treball en condicions.

Tenint en compte que la població activa de Deltebre el 2011 és de 6.117 persones, la taxa d'atur a Deltebre seria el resultat de la població desocupada = 2.169 dividit per la població activa = 6.117 multiplicat per 100 (Població aturada/Població activa.100).

El resultat de les persones en edat de treballar que estan aturades és de 35,45%. Aquesta xifra correspon a l'any 2011, que és justament l'eclosió de la crisi econòmica.

La taxa d'atur a Catalunya llavors era del 12,6%.

L'atur registrat

L'atur registrat són les demandes d'ocupació pendents de cobrir l'últim dia de cada mes a les oficines del Servei d'Ocupació de Catalunya (SOC). Les demandes són sol·licituds de llocs de treball fetes per persones treballadores, registrades a les oficines del SOC que estan actives els últims dies del mes.

Mitjana d'atur anual registrat a Deltebre l'any 2016:

Homes	430,3
Dones	456,6
TOTAL	887,1

Taula 126. Atur registrat per sexes (2016). Font: Idescat.

Mitjana d'atur anual registrat a Deltebre l'any 2017:

Homes	340,1
Dones	424,8
TOTAL	764,9

Taula 127. Atur registrat per sexes (2017). Font: Idescat.

Mitjana d'atur anual registrat a Deltebre l'any 2018:

Homes	280,8
Dones	409,4
TOTAL	690,3

Taula 128. Atur registrat per sexes (2018). Font: Idescat.

En les següents taules podem observar que només en la franja d'edat de 16 a 24 anys, l'atur registrat en dones és menor que la d'homes. Creiem que aquest fet, molt probablement, és perquè el nombre de dones estudiant és superior a la dels homes de la mateixa edat.

2018			
Edat	Homes	Dones	TOTAL
De 16 a 24 anys	32,4	27,8	30,3
De 25 a 54 anys	9,7	11,3	10,5
De 55 anys i més	10,7	17,3	13,7
TOTAL	11,7	13,5	12,5

Taula 129. Atur registrat per edat i sexe. Font IDESCAT. Taxa d'atur 3r. trimestre 2017.

2019			
Edat	Homes	Dones	TOTAL
De 16 a 19 anys	7,4	7,9	15,3
De 20 a 25 anys	15,3	15,2	30,5
De 26 a 29 anys	20,3	30,8	51,1
De 30 a 34 anys	18,6	38,5	57,1
De 35 a 39 anys	22,7	45,8	68,5
De 40 a 44 anys	24,8	51,8	76,6
De 44 a 49 anys	42,4	50,4	92,8
De 50 a 54 anys	36,6	58,8	95,4
De 55 a 59 anys	57,0	58,4	115,4
De 60 anys i més	36,4	52,0	88,4
TOTAL	281,5	409,6	691,1

Taula 130. Atur registrat per edat i sexe (2018). Font: Idescat.

La taxa d'atur registrat a Deltebre és del 16,28% a desembre de 2017. L'any 2018 disminueix al 14,16%. Del gener al març del 2019, hi ha un percentatge d'un 14,29%⁴⁴.

Per al càlcul de la taxa d'atur registrat cal tenir en compte la població desocupada registrada a les oficines d'ocupació i dividir-la per la població activa i multiplicar el resultat per 100.

9.2.3. Afiliació a la Seguretat Social

L'afiliació a la Seguretat Social és un acte administratiu que tota persona que inicia una activitat laboral ha de realitzar amb la finalitat d'obtenir un número d'afiliació obligatori

⁴⁴ <https://datosmacro.expansion.com/paro/espana/municipios/cataluna/tarragona/deltebre>

per a tota la ciutadania i que la possibilita d'obtenir prestacions com la pensió i altres prestacions de la Tresoreria General de la Seguretat. Aquesta sol·licitud la fan aquelles persones físiques que per primera vegada realitzen una activitat laboral. La filiació a la Seguretat Social es fa a instàncies de l'empresa (compte aliè) o del treballador o treballadora (compte propi).

Tenen l'obligació de cotitzar al règim general de la Seguretat Social els treballadors i treballadores que, per raó de la seva activitat, estiguin inclosos en el seu camp d'aplicació, mitjançant l'abonament de la quota obrera i els empresaris (quota patronal) per als qui prestin els seus serveis. Les persones afiliades a la Seguretat Social a Deltebre són:

Homes	2.389
Dones	1.692
TOTAL	4.081

Taula 131. Afiliats a la Seguretat Social. 12/2018.

El compte de cotització és el nombre assignat a l'empresari per a la seva identificació i control de les seves obligacions amb la Tresoreria General de la Seguretat Social. Les afiliacions a la Seguretat Social al règim general de Deltebre són:

Agricultura	388
Indústria	399
Construcció	805
Serveis	2.644
TOTAL	4.236

Taula 132. Afiliacions a la Seguretat Social al règim general per sector d'activitat. 12/2018. Font: Idescat.

Per les afiliacions al règim general de la S.S per grandària del centre de treball veiem que l'ocupació a Deltebre es dona en l'àmbit de la petita i mitjana empresa. Destaquem el sector de serveis.

Fins a 50 treballadors	1.630
-------------------------------	-------

De 51 a 250 treballadors	329
251 i més treballadors	0
TOTAL	1.959

Taula 133. Afiliacions al règim general de la S.S per grandària del centre de treball a 03/2019. Font: Idescat.

Règim especial de treballadors i treballadores d'autònoms

S'entén com a treballador/a per compte propi o autònom aquella persona que de manera habitual, personal i directa fa una activitat econòmica a títol lucratiu, sense subjecció a contracte de treball i encara que utilitzi el servei remunerat d'altres persones, sigui o no titular d'empresa individual o familiar. Queden incloses aquelles persones que treballen per compte propi a l'agricultura.

Les afiliacions al règim d'autònoms de la S.S a Deltebre en data 03/2018 era de 936 persones. En data 03/2019 és de 915, havent-hi 21 baixes respecte a l'any anterior. Per sectors aquestes són:

Agricultura	124
Indústria	43
Construcció	198
Serveis	550
TOTAL	915

Taula 134. Afiliacions al règim especial de treballadors autònoms el 03/2019. Font: Idescat.

Les pensions contributives

Són prestacions econòmiques i de durada indefinida, tot i que no sempre, la concessió de les quals està generalment supeditada a una prèvia relació jurídica amb la Seguretat Social (acreditar un període mínim de cotització en determinats casos), sempre que es compleixin els altres requisits exigits. La quantia es determina en funció de les aportacions efectuades pel treballador o la treballadora i per l'empresari o empresària, si es tracta de treballadors o treballadores per compte d'altri, durant el període considerat a l'efecte de la base reguladora de la pensió de què es tracti.

Dins de l'acció protectora del règim general i dels règims especials de la Seguretat Social, amb les excepcions que en cada cas i per a cada modalitat s'indiquen en el respectiu règim especial, s'inclouen les pensions següents:

- Per jubilació ordinària, jubilació anticipada pel fet de tenir la condició de mutualista, jubilació anticipada sense tenir la condició de mutualista, jubilació anticipada derivada del cessament no voluntari en el treball, jubilació anticipada per voluntat del treballador, jubilació anticipada per reducció de l'edat mínima a causa de la realització d'activitats penoses, tòxiques i insalubres, jubilació anticipada de treballadors amb discapacitat, jubilació parcial, jubilació flexible i jubilació especial als 64 anys.
- Per incapacitat permanent total, absoluta i gran invalidesa.
- Per defunció viduïtat, orfandat i a favor de familiars.

Les pensions contributives a Deltebre són:

Total pensions	2.844
Pensió mitjana	730,73€

Taula 135. Pensions contributives i preu de la pensió mitjana any 2017. Font: Idescat.

Pensions no contributives. Són prestacions econòmiques que es reconeixen a aquells ciutadans i ciutadanes que, trobant-se en situació de necessitat protegible, manquin de prou recursos per a la seva subsistència en els termes legalment establerts, encara que no hagin cotitzat mai o el temps suficient per tenir dret a les prestacions del nivell contributiu.

Dins aquesta modalitat hi ha les pensions següents:

- Invalidesa
- Jubilació

No coneixem el nombre total de pensions no contributives existents a Deltebre ni dades desagregades per edat i sexe.

9.3. Indicadors econòmics

Les variables crítiques al voltant de les quals gira l'economia són el creixement econòmic, l'evolució dels preus i els nivells d'ocupació. Els indicadors econòmics que informen sobre l'evolució d'aquestes variables són el Producte Interior Brut (PIB), l'Índex de Preus del Consum (IPC) i les taxes d'activitat, atur i ocupació.

El PIB mesura el valor de tots els béns i serveis finals produïts o adquirits pels diferents agents econòmics d'un país. És possible calcular el PIB des de tres vies diferents: mitjançant la despesa dels seus habitants en béns i serveis finals, la suma dels ingressos d'aquests habitants o el valor afegit atorgat per les empreses als seus productes.

9.3.1. Indicadors de renda: ingressos - despeses. Producte Interior Brut (PIB)

Catalunya 2016

	Euros per persona	Euros per unitat de consum
Homes	12.998	19.343
Dones	12.335	18.332
TOTAL	12.660	18.828

Taula 136. Indicadors de renda. Enquesta condicions de vida 2016. Font: Idescat.

- El PIB (milions d'euros) de Deltebre segons dades de 2016 és de 178,4.
- El PIB per habitant (milers d'euros) és de 15,6.
- El PIB per habitant (índex Catalunya=100) és de 51,9.

S'elabora una taula comparativa entre diverses poblacions de població aproximada a Deltebre per comparar els nivells de PIB. La més pròxima és la població de Pallejà, de la comarca del Baix Llobregat, amb un PIB de 20,6.

Població	Comarca	Habitants	PIB (milions euros)	PIB habitants (milers euros)	PIB habitant (índex Catalunya)
Deltebre	Baix Ebre	11.544	178,4	15,6	51,9
Cunit	Baix Penedès	11.808	124,8	10,5	35,0
Mont-roig del Camp	Baix Camp	11.521	171,6	14,8	49,1
Pallejà	Baix Llobregat	11.348	231,1	20,5	68,1
Torroella de Montgrí	Baix Empordà	11.506	253,9	22,4	74,6

Taula 137. Comparació PIB segons poblacions (2016). Elaboració pròpia a partir de dades de l'Idescat.

EL PIB de la comarca del Baix Ebre (2016) és de 1.647,2 milions d'euros i 21,1 per habitant (milers d'euros) 70,2 de l'índex de Catalunya.

9.3.2. Valor afegit brut

El valor afegit brut (VAB) és la suma dels valors addicionals que adquireixen els béns i serveis en transformar-se durant el procés de producció. S'obté en deduir a la producció bruta el valor dels béns i serveis que s'utilitzen com a part de la producció. Per sectors i milions d'euros a Deltebre el 2016:

Agricultura	9,9
Indústria	20,2
Construcció	31,0
Serveis	102,6
TOTAL	163,7

Taula 138. Valor afegit brut (2016). Font: Idescat.

9.4. Nivell de vida

9.4.1. Renda per càpita

La renda per càpita és la relació que hi ha entre el PIB i la quantitat d'habitants.

$\text{PIB} / \text{Quantitat d'habitants} = X$

$178.400.000 / 11.544 = 15.453,91$ (any 2018)

La renda familiar disponible bruta mesura els ingressos de què disposen les persones residents en una població per dedicar-los al consum o a l'estalvi. Aquesta renda depèn dels ingressos de les famílies directament vinculats a la retribució per la seva aportació a l'activitat productiva (remuneració de les persones assalariades i excedent brut d'explotació), però també està influïda per l'activitat de l'Administració pública mitjançant els impostos i les prestacions socials.

La renda familiar disponible bruta de Deltebre (base 2010) 2016 és:

RFDB (Milers d'euros)	132.718
RFDB per habitant (milers d'euros)	11,6
RFDB per habitant (índex Catalunya)	68,4

Taula 139. Renda familiar disponible bruta. Font: Idescat.

Impost sobre la renda de les persones físiques (IRPF).

L'IRPF és l'impost que grava les rendes obtingudes per les persones físiques que reben la consideració de residents fiscals. És un tribut de caràcter personal i directe que grava, segons els principis d'igualtat, generalitat i progressivitat, la renda de les persones físiques d'acord amb la seva naturalesa i les seves circumstàncies personals i familiars.

Impost sobre la renda de les persones físiques (IRPF) a Deltebre en euros (2016):

Base imposable general per declarant → 14.594

Quota de l'autoliquidació per declarant → 3.413

Impost sobre béns immobles urbans (IBI).

És un tribut directe que grava el valor dels béns immobles rústics, urbans i de característiques especials. L'IBI de Deltebre (2016) és:

Nombre de rebuts	12.137
Base imposable per rebut (euros)	411.395
Quota íntegra per rebut (euros)	4.155.091

Taula 140. Impost sobre béns immobles urbans (IBI, 2016). Font: Idescat.

9.4.2. Indicadors de risc de pobresa

El concepte risc de pobresa i/o exclusió social considera no solament el nivell de renda de les persones sinó altres conceptes de caràcter multidimensional per definir-lo. Uns exemples són la manca material severa de béns, la baixa intensitat laboral, entre d'altres.

Aquest indicador no s'aplica a persones de 60 anys i més.

Per al seu càlcul es té en compte el sexe (els salaris de les dones són més baixos) per grups d'edats, pel nombre de persones (homes i dones) en cada grup d'edat amb risc de pobresa i/o exclusió social.

Al grup de persones amb risc de pobresa i/o exclusió social se'ls denomina ERPE (persones En Risc de Pobresa i/o Exclusió) o bé amb les sigles en anglès AROPE (*At Risk of Poverty and/or Exclusion*). Són persones de 0 a 59 anys que viuen en llars on les persones que les formen en edat de treballar ho van fer solament en un 20% del seu potencial de treball.

A manera d'exemple, en una llar amb dos adults on solament treballa un adult a jornada completa, la intensitat del treball seria del 50%; si treballen tots dos a jornada completa, la intensitat seria del 100% i si un treballa a mitja jornada i l'altre a jornada completa, la intensitat del treball seria del 75%.

Són susceptibles:

- Persones amb ingressos per unitat de consum (família) inferiors al 60% de la renda mitjana disponible equivalent (després de les transferències socials).

- Manca de material severa: No pot permetre's un menjar de carn, pollastre o peix almenys cada dos dies. No pot mantenir la llar amb una temperatura adequada. No té capacitat per afrontar despeses imprevistes (de 650 euros). Ha tingut retard en el

pagament de despeses relacionades amb l'habitatge principal (hipoteca, lloguer, rebuts de la llum, gas, entre d'altres). No pot permetre's tenir cotxe, ni telèfon, ni rentadora.

L'any 2016 el 27,9% de les dones de l'Estat compleixen alguna de les tres situacions per estar en situació de risc enfront del 28% dels homes.

En dones per grups d'edat, l'any 2016 el percentatge més alt de risc de pobresa i/o exclusió social, segons dades de l'INE, correspon a les dones joves (38,1% en dones de 16 a 29 anys).

En homes per grups d'edat, el percentatge també correspon a homes joves (37,1% dels homes de 16 a 29 anys).

Segons el tipus de llar, correspon a la llar formada per un adult amb 1 o més fills dependents (53,3%), el segon lloc a altres llars amb fills/es dependents (38,3%) i en tercer lloc a llars formades per 2 adults amb un o més fills/es dependents.

El risc de pobresa l'any 2016 a Espanya correspon a les dones aturades (59,5%) i a les dones inactives (32,7%). En homes el percentatge més alt correspon a homes aturats (70,9%) i al 46,8% d'homes inactius.

L'any 2017 la taxa de risc de pobresa a Catalunya per composició de la llar era la següent:

Llars sense fills/es dependents	15,6%
Unipersonal	27,6%
Dos adults/es	11,8%
Altres	13%
Llars amb fills/es dependents	24,2%
Un adult/a amb un o més fills/es	35,3%
Dos adults/es amb un o més fills/es	22,3%
Altres	26,8%
Total	20%

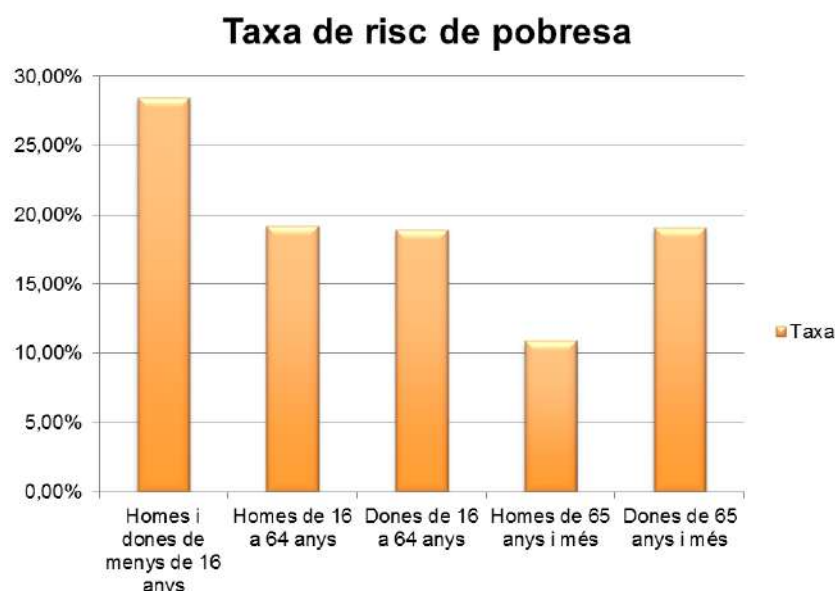
Taula 141. Taxa de risc de pobresa. Per composició de la llar (2017). Font: Idescat.

L'any 2017 el llindar de risc de pobresa a Catalunya per composició de la llar era el següent:

Llars d'un/a adult/a	10.096,5
Llars de dos adults/es	15.144,8
Llars d'un/a adult/a i dos nens/es	16.154,4
Llars de dos adults/es i dos nens/es	21.202,7
Taxa de risc	20%
Homes	19,3%
Dones	20,7%

Taula 142. Llindar de risc de pobresa. Per composició de la llar (2017). Font: Idescat.

El 2017 a Catalunya, la taxa de risc de pobresa per sexe i grups d'edat era la següent:

Gràfic 66. Taxa de risc de pobresa. Per sexe i grups d'edat (2017). Font: Idescat.

Amb tot això, trobem que el grup d'edat de 16 a 64 anys té una mitjana d'un 19% de pobresa, mentre que el grup de 65 anys i més té un 15,5%.

	2014	2015	2016	2017
Taxa de risc de pobresa o exclusió social (Taxa AROPE)	29,2	28,6	27,9	19,4
Població en risc de pobresa després de transferències socials	22,2	22,1	22,3	15,0
Població que viu en llars amb intensitat de treball molt baixa	17,1	15,4	14,9	8,8
Població amb privació material severa	7,1	6,4	5,8	5,0

Taula 143. Taxa de risc de pobresa o exclusió social a Catalunya. Font: INE.

Excepte municipis molt concrets, com per exemple Barcelona, aquests indicadors no existeixen, ja que requereixen la realització d'enquestes. Es poden deduir per altres fonts, com per exemple les beques menjador, la demanda d'ajudes socials, etc. Però solen tenir unes mancances evidents de validesa, són estimacions.

Tenir una enquesta pròpia per poder estimar els indicadors de pobresa i exclusió, com és la taxa AROPE, obligaria a elaborar una tècnica estructurada per a la producció de dades a partir d'una mostra de població.

	Deltebre	Baix Ebre	Catalunya
Població ocupada	3.949	28.813	3.033.916
Població desocupada	2.169	11.919	1.052.138
Població activa	6.117	40.732	4.086.055
Població inactiva	5.910	40.480	3.386.882
Població de 16 anys i més	10.111	68.204	6.223.448

Taula 144. Població i relació amb l'activitat econòmica (2011). Font: Idescat.

9.4.3. El nivell socioeconòmic de Deltebre

A fi de poder classificar les àrees bàsiques de salut (ABS) que són territoris de referència d'un equip d'atenció primària, d'acord amb el seu nivell socioeconòmic, l'agència de qualitat i avaluació sanitàries de Catalunya (l'AQuAS) ha construït (any 2015) un índex, anomenat indicador socioeconòmic compost, que sintetitza set indicadors: esperança de vida, població exempta de copagament farmacèutic, població amb rendes inferiors a 18.000 €, població amb rendes superiors a 100.000 €, població amb ocupacions manuals, població amb instrucció insuficient, mortalitat prematura i hospitalitzacions potencialment evitables. D'acord amb els valors obtinguts, i sobre una escala de 100, on 100 representa el valor amb més privació, Deltebre, ocupa un nivell socioeconòmic de 54,29.

Codi ABS	Àrea Bàsica de Salut	Nivell socioeconòmic (0-100)
113	Deltebre	54,29

Taula 145. Codi àrea bàsica de salut i nivell socioeconòmic de Deltebre. Font: AQuAS.

10. EQUIPAMENTS I INFRAESTRUCTURES

ESPAIS ESPORTIUS 2018			
	Deltebre	Baix Ebre	Catalunya
Pavellons	4	15	940
Pistes poliesportives	13	84	5.703
Camps poliesportius	4	28	1.646
Sales esportives	8	77	7.227
Piscines cobertes	3	11	881
Pistes d'atletisme	0	2	92
Altres espais	26	121	8.059
TOTAL	58	615	49.443

Taula 146. Equipaments esportius censats per tipus (2018). Font: Idescat.

Consultades fonts de l'Ajuntament de Deltebre, les dades presentades per l'Idescat presenten una disparitat important, ja que per part de l'Ajuntament de Deltebre es desconeix l'existència de 13 pistes poliesportives i 3 piscines cobertes, entre d'altres.

Els equipaments de Deltebre, segons fonts de l'Ajuntament, serien les següents:

NOM EQUIPAMENT	ADREÇA
Instal·lacions esportives Deltebre	Avinguda de la Pau de la 19 (x)
Escola de música Espiga d'Or	Avinguda de la Pau
Biblioteca Delta de l'Ebre	Avinguda 1 d'Octubre, s/n
Jutjats de pau	Avinguda Catalunya, 1
Polícia municipal	Avinguda Catalunya, 1
Residència Tercera Edat	Carrer Madrid, 46
Club de piragüisme Xino Xano	Passeig Reinoso s/n
Antiga Cambra Agrària de Jesús i Maria	Avinguda de la Pau, 18
Antiga Cambra Agrària de La Cava	Avinguda Goles de l'Ebre, 208
Escola Verge Blanca / Books d'Assaig grups locals	Carrer Vinallop, 17
Arxiu municipal i Creu Roja Deltebre	Carrer Mestre Félix Gracia, 5
Antic ambulatori	Carrer Professor Marín 2
Camp de futbol de l'Aube	Avinguda de la Pau, 20

Base d'ambulàncies	Pl. pol2 sec15 zona esportiva
Pavelló esportiu	Pl. pol2 sec15 zona esportiva
Mercat públic la Cava	Carrer Comerç, 16
ADAS+AFIDE	Carrer Ramón y Cajal, 17
Centre obert Sarabastall	Carrer Mestre Felix Gracia, 24
Mercat municipal de Jesús i Maria	Carrer Mestre Félix Gracia, 1
Ajuntament	Plaça 20 de Maig, s/n
Cementeri municipal	Carrer Far de Buda, 1
Magatzem brigada municipal	Carrer Estació, 38
Associació de jubilats de la Cava	Carrer Carles Itarte, 23
Camp de futbol nou	Carrer Canal, 4
Centre obert Delta-Xic	Avinguda Goles de l'Ebre, 373

Taula 147. Equipaments municipals. Font: Dades obtingudes a través de la web municipal.

Altres equipaments i infraestructures

NOM	LLOC
Mirador bassa del Garxal	Lo Garxal Petit
Ecomuseu	Carrer Girona
Zigurat desembocadura de l'Ebre	Lo Garxal Gran
Mirador desembocadura de l'Ebre	Lo Garxal Gran
Mirador platja Riumar	Riumar
Mirador bassa de l'Estella	
Far de la desembocadura de l'Ebre	Galatxo de Sorrapa
Far del Fangar	Punta del Fangar
Mirador del Fangar	Punta del Fangar
Centre d'interpretació	Avinguda Catalunya, 46
Alberg Mossèn Antoni Batlle- Xanascot	Avinguda Goles de l'Ebre, s/n
Tanatori del Delta	Avinguda Catalunya, 13
Tanatori	Carrer Girona
Oficina de turisme	Avinguda Goles de l'Ebre, 2
Oficina de turisme	Carrer Martí Buera, 22
Oficina de turisme	Plaça Eliseo Vives, s/n
Ebre Terra centre d'interpretació turística	Carrer Sant Miquel, 1

Taula 148. Altres equipaments.

11. AGENTS SOCIALS DE DELTEBRE

La complexitat dels problemes, les necessitats i les demandes de la societat fan necessari que cada poble, cada comunitat trobi les vies necessàries per solucionar els seus problemes, cobrir les seves necessitats, satisfer les seves demandes a través dels diferents mecanismes de pressió social i també a través de l'autoresponsabilització.

Per tal que la població esdevingui un agent responsable del seu progrés i transcendència com a poble cal impulsar la formació i l'organització d'agents socials, líders que siguin capaços de:

- Estimular contínuament l'organització comunitària.
- Participar en la vida de la comunitat principalment a través de les organitzacions promovent la discussió de les qüestions relatives a la millora de vida de la població.
- Enfortir els vincles de connexió entre la comunitat i les institucions al seu servei.
- Informar els representants comunitaris de les necessitats i la dinàmica social de la comunitat.
- Orientar la comunitat per a la utilització adequada dels serveis al seu abast.

Les persones que són agents socials són persones que estan capacitades per a realitzar accions com a agents comunitaris. Persones que actuen com a mediadores en tots aquells aspectes i conflictes que conformen la vida d'una població. Són també, persones educadores entre iguals.

Les persones que actuen d'agents socials són persones amb un perfil de lideratge comunitari que, a través d'aquest procés, s'activen i mitjançant la seva participació directa s'impliquen amb les persones representants de l'administració, els cossos professionals o tècnics per dissenyar, executar i avaluar actuacions que permetin abastar amb eficàcia les exigències i desafiaments de la vida quotidiana.

Les associacions són persones jurídiques privades constituïdes per tres o més persones que s'uneixen de manera voluntària, lliure i solidària per aconseguir, sense afany de lucre, una finalitat comuna d'interès general o particular i es comprometen a posar en comú llurs coneixements, activitats o recursos econòmics amb caràcter temporal o indefinit.

11. 1. Associacions

El teixit associatiu de Deltebre, classificat segons finalitats, és el següent:

ASSOCIACIONS DE DONES

1. Associació de dones agents de salut (ADAS)
2. Associació de dones de Deltebre
3. Associació de dones emprenedores i empresàries del Delta (ADEED)
4. Associació local de la dona de la Cava
5. Col·lectiu feminista F de Figa

ASSOCIACIONS DE VEÏNS I VEÏNES

1. Asociación de vecinos de Deltebre la Unió
2. Asociación general de propietarios las Santas Marías de la urbanización Riomar
3. Associació amics de Riumar
4. Associació de veïns Antena Social i Cultural
5. Associació de veïns Gent del Barri, zona VI de Deltebre
6. Associació de veïns Jesús i Maria
7. Associació de veïns la Cava
8. Associació de veïns lo Barracot
9. Associació veïnal Delta
10. Riumar Associació

ASSOCIACIONS DE MARES I PARES

1. AMPA escola bressol l'Hortet Deltebre
2. AMPA del CEIP St. Miquel de Deltebre
3. AMPA del CEIP l'Assumpció
4. AMPA del col·legi públic Riumar de la Cava-Deltebre
5. AMPA institut de Deltebre

ASSOCIACIONS DE PROMOCIÓ I DEFENSA DE LA SALUT

1. Fundació privada Gentis
2. Fundació privada Astres
3. Asociación Interacciona para el desarrollo infantil

4. Associació Fibromiàlgia i Fatiga Crònica del delta de l'Ebre
5. Associació los Lliris
6. Associació Vida Sana i Salut de les Terres de l'Ebre
7. Creu Roja Deltebre
8. Delegació local de la Lliga contra el Càncer
9. Associació Parkinson Terres de l'Ebre

ASSOCIACIONS DE VOLUNTARIAT SOCIAL

1. Associació de voluntaris de Protecció Civil de Deltebre
2. Voluntaris del Parc Natural del Delta de l'Ebre
3. Càritas l'Assumpció
4. Càritas Sant Miquel de La Cava
5. Terres de l'Ebre amb el Poble Saharauí

ASSOCIACIONS DE JOVES

1. Associació de joves de Deltebre
2. Associació de joves les Marfantes
3. Associació juvenil Joves de la Cava
4. Associació juvenil Soroll
5. Associació juvenil Xaleu

ASSOCIACIONS DE GENT GRAN

1. Associació de gent gran Deltebre
2. Associació de jubilats i pensionistes de la Cava

ASSOCIACIONS CULTURALS

1. Amics del Carrilet del Delta de l'Ebre
2. Amics del Patrimoni Cultural del Delta de l'Ebre
3. Associació cultural Deltebre
4. Associació cultural i mediambiental (La Milotxa)
5. Associació cultural islàmica de Deltebre
6. Associació cultural los Colors del Delta
7. Associació cultural Rabera de Bouetes
8. Associació cultural, recreativa i agrària la Ribera de l'Ebre de la Cava
9. Associació *Mediterranean Collective*
10. Associació sociocultural los Xaladors
11. Centro cultural y recreativo de la Cava

12. Delta Teatre
13. Grup cultural d'opinió
14. Ràdio club Delta Ebre Cb
15. Centre social autogestionat lo Maset

ASSOCIACIONS MUSICALS I DE DANSA

1. Amics del ball de saló de Deltebre
2. Associació colla sardanista i de jota de Deltebre
3. Associació cultural de percussió Batu'cava
4. Associació d'amics de Deltebre Dansa
5. Associació de ball *Feel Dance* de Deltebre
6. Associació musical i cultural Laia Martí
7. Associació musical Sol del Delta
8. Associació musical Xaranga Tarorata
9. La Rondalla del Delta
10. Banda de cornetes i tambors de la Cava
11. Societat musical Espiga d'Or
12. Grup musical *Versus*
13. Grup musical *Shunik's*

ASSOCIACIONS RELIGIOSES

1. Associació la Passió de la Cava
2. Comunidad Jerusalén

ASSOCIACIONS ESPORTIVES

1. Agrupació recreativa i cultural del club esportiu la Cava
2. Associació de busseig Far de Buda
3. Associació escola tennis Racket
4. Associació penya barcelonista 20 de Maig de Deltebre
5. Deportivo y cultural *Twirling* grup de Deltebre
6. Grup de *Twirling* de la Cava
7. Penya barcelonista la Cava- Galatxo de Deltebre
8. Peña barcelonista Radikal de la Cava
9. Peña madridista Delta de l'Ebre
10. Associació de Karate Kushinkai
11. Club d'escacs Zlotnic
12. Club de birles La Cava

13. Club de tennis Deltebre
14. Associació Unió Excursionista lo Passador
15. Club de vela Riumar
16. Majorettes 1975
17. Grup de sevillanes *Poderío*

ASSOCIACIONS DE COMERÇ I EMPRESES

1. Associació venedors ambulants Terres de l'Ebre
2. Associació denominació de qualitat Musclos del Delta de l'Ebre
3. Associació denominació de qualitat Ostres del Delta de l'Ebre
4. Turidelta (Associació per al desenvolupament del turisme rural al delta de l'Ebre)
5. FECOTUR

ASSOCIACIONS DE DEFENSA I PROTECCIÓ DELS ANIMALS. FOLKÒRIQUES I DE COSTUMS

1. Asociación taurina Deltebre
2. Associació Progat Deltebre
3. Associació Bou Capllaçat de Jesús i Maria
4. Associació cultural taurina La Divisa
5. Associació de cavallistes *Lo Canal Vell*
6. Associació de criadors d'aus de raça de les Terres de l'Ebre
7. Associació dels Tres Tombs de Deltebre
8. Associació La Granota Endurera
9. Associació ornitològica de l'Ebre
10. Associació ornitològica Picampall de les Terres de l'Ebre
11. Associació penya taurina Bous Més Que Mai de la Cava
12. Associació per al foment i la protecció de les ostres del Delta de l'Ebre
13. Associació protectora Deltarescat
14. Penya cavallista de tir i arrossegament de la Cava

ASSOCIACIONS PRO NATURA

1. Fundació privada Amics del Parc Natural del Delta de l'Ebre
2. Agrupació d'usuaris de l'aigua a les Terres de l'Ebre (AUDATE)
3. Associació Art Natura
4. Associació d'usuaris del port d'illa de Mar
5. Associació de productors agraris del Delta de l'Ebre (PRODELTA)
6. Delta XXI, Aturem la Regressió

7. El Xot, Associació de divulgació i educació ambiental

ASSOCIACIONS DE MOTOR

1. Associació *The Gold Cars Tuning Club*
2. Motors clàssics Deltebre

ASSOCIACIONS D'ENSENYAMENT I FORMACIÓ

1. Centre d'Estudis del Delta
2. Centre d'Estudis *Tirant Lo Rall*
3. Esplai 2000 de Deltebre

En total, a Deltebre, hi ha **120** associacions registrades amb finalitats diverses.

11.2. Partits polítics, entitats, sindicats

Els partits polítics amb presència a Deltebre (2019) són:

- Partit Demòcrata Europeu de Catalunya (PDECat)
- Esquerra Republicana de Catalunya (ERC)
- Partit dels Socialistes de Catalunya (PSC)
- Candidatura d'Unitat Popular (CUP)

Els sindicats són:

- Comissions Obreres (CCOO)
- Unió General de Treballadors (UGT)
- Unió Sindical de Treballadors de l'Ensenyament de Catalunya (USTEC)
- Delegació local d'Unió de Pagesos
- Associació Agrària de Joves Agricultors (ASAJA)

Entitats de caire polític:

- Assemblea Nacional Catalana

11.3. Esglésies i llocs de pregària

A Deltebre hi ha dues esglésies catòliques, un centre protestant i un lloc de pregària que fa funcions de mesquita.

12. INSTITUCIONS

12. 1. Ajuntament

El Ple Municipal és un òrgan col·legiat necessari del govern municipal que, sota la presidència de l'alcalde, està integrat per tots els regidors i regidores. En el plenari es debaten totes aquelles qüestions que afecten de manera directa el municipi i la seva ciutadania.

a. El govern municipal

El govern municipal (maig de 2019) està format per les següents persones pertanyents al Partit Demòcrata Europeu de Catalunya (PDeCAT):

EQUIP DE GOVERN	
Lluís Soler i Panisello	Alcalde
Anna Giménez i Uribe	Tinenta d'alcalde de Dinamització Econòmica i Enfocament Turístic i Cultural
Kilian Franch i Arques	Tinent d'alcalde d'Afers Interns i Institucionals
Salvador Bertomeu i Bertomeu	Tinent d'alcalde de Dinamització Territorial i Imatge de Poble
Carlos Serra i Ventura	Tinent d'alcalde de Dinamització Social i Participació Ciutadana
Lluïsa Ventura i Galiano	Regidora d'Hisenda, Transparència i Atenció a les Persones
Francisco Castro i Casanova	Regidor d'Acció Comercial, Seguretat i Mobilitat i Activitats
Robert Bertomeu i Callau	Regidor de Teixit Associatiu. Promoció Esportiva i Imatge de Poble.

Taula 149. Govern municipal (maig de 2019). Font: Ajuntament de Deltebre.

Els homes sumen un total de 6, és a dir el 75%, enfront de dues dones, que representen el 25%.

Després de les eleccions municipals per la candidatura del 2019-2023, el PDeCAT, encapçalat per Lluís Soler sota el lema *Enlairem Deltebre-Junts*, aconsegueix la primera majoria absoluta al municipi, després de 36 anys. Per aquest motiu, el juny del 2019, l'equip de govern queda de la següent manera:

EQUIP DE GOVERN	
Lluís Soler i Panisello	Alcalde
M. Elisabeth Tomàs i Franch	Tinent d'alcalde de #DeltebreEficient i regidora d'Hisenda, Gestió Interna, Relacions Institucionals i Revalorització Econòmica
Carlos Serra i Ventura	Tinent d'alcalde de #DeltebreProjecció i regidor de Comunicacions, Enfocament Turístic, Fires i Ensenyament
Anna Giménez i Uribe	Regidora de Foment Cultural i Igualtat i Gènere
Francisco Castro i Casanova	Tinent d'alcalde de #DeltebreTerritori i regidor de Gestió Territorial i Ciutadana i Seguretat
Lluïsa Ventura i Galiano	Regidora de Servei a les Persones i Inserció Laboral i Gent Gran
Robert Bertomeu i Callau	Tinent d'alcalde de #DeltebreActiu i Regidor d'Esport i Benestar, Teixit Associatiu i Sector Primari
Íngrid Santiago i Casanova	Regidora de Personal i Acció Comercial
Joan Lucas i Bo	Regidor d'Imatge de Poble i Polítiques Ambientals i Platges
Carme Franch i Tomàs	Regidora d'Equipaments i Actes i Festes
Andreu Curto i Castells	Responsable d'At. a la Ciutadania, Transparència i Participació Ciutadana i Regidor de Joventut

Taula 150. Govern municipal (juny de 2019). Font: Ajuntament de Deltebre.

Aquest govern es pot percebre amb més igualtat de sexe pel que fa a les persones que el representen, ja que els homes són 6 (54,5%) i les dones 5 (45,5%).

b. El Ple Municipal

El ple municipal (maig del 2019) està format, juntament amb l'equip de govern, per 17 regidors i regidores corresponents als següents partits polítics:

PLENARI	REPRESENTANTS
Compromís d'Esquerrres-Socialistes per Deltebre	José Emilio Bertomeu Río, Jordi Torres Fabra, Iolanda Gil i Casanova, Carla Aliau i Ribes, Àngel Casanova i Ventura
Esquerra Republicana de Deltebre	Gervasi Aspa i Casanova Carles Aliau i Bonet
Partit Popular de Catalunya	Tomàs Castells i Fresquet
Candidatura d'Unitat Popular	Dayana Santiago i Callau

Taula 151. Composició política del Plenari (maig de 2019).

Conformen la representació política del Plenari de l'Ajuntament de Deltebre 5 dones i 12 homes, sent la representativitat de dones d'un 29,41% de dones enfront del 70,58% d'homes.

Passades les eleccions de 2019, Deltebre manté els 17 regidors/es, 11 dels quals són de l'equip de govern. D'aquesta manera, els 6 regidors/es restants són els següents:

PLENARI	REPRESENTANTS
MD - ERC - AM (ERC-AM)	Joan Alginet Aliau, Laura Fabra Verge, Rafael Flores Andreu, Vanessa Callau i Miñarro, Juan Carlos Bel i Carbó
SD-CP (PSC-CP)	Aleix Ferré Ribes

Taula 152. Composició política del Plenari (juny de 2019).

Amb tot això, actualment hi ha quatre homes (67%) en representació política, enfront de dues dones (33%).

La igualtat efectiva, que estableix mesures transversals en tots els ordres de la vida, amb la finalitat d'erradicar les discriminacions contra les dones, a més d'adequar-se al marc normatiu comunitari i als objectius més avançats en matèria de transversalitat de gènere que formulen diferents institucions de la Unió Europea, no es compleixen al nostre municipi, perquè no es dona una representació equilibrada dels dos sexes.

La democràcia i participació paritària de dones i homes en els afers públics han de vetllar la representació paritària en la composició dels òrgans col·legiats, de direcció, de participació, de representació, consultius, tècnics i científics, en els tribunals i en els espais de presa de decisions.

c. Consell de Riumar

El Consell de Riumar, com a l'òrgan de desconcentració municipal, té la finalitat de treballar per impulsar el nucli de Riumar. Disposa de 12 representants, 4 dels quals assumeixen una funció executiva. D'aquestes 12 persones representants, només 1 és una dona. La representativitat és d'un 91,66% d'homes per un 8,34% de dones.

PARTIT/ENTITAT	REPRESENTANT
Partit Demòcrata Europeu de Catalunya	Eutimio Mauri Jordi Fresquet Víctor Zaragoza Adrián Misaras
Compromís d'Esquerrres-Socialistes per Deltebre	Álvaro Gilabert Joan Josep Castellà
Partit Popular	Joan Bertomeu
Esquerra Republicana de Catalunya	Carlos Bo
Candidatura d'Unitat Popular	Gina Casanova
Associació de Veïns de Riumar	Juan Miguel Bellaubí
Federació de Comerç i Turisme	Francisco Casanova
Club Nàutic de Riumar	José Maria Sapinya

Taula 153. Composició del Consell de Riumar (maig de 2019).

d. Històric sobre la composició del Consistori

Nombre de dones i homes i tipus d'encàrrecs de govern que tenen o han tingut cada un/una.

Referent als càrrecs de govern hem de dir que, a part de l'alcaldesa que va governar en solitari en el període del 1999 i amb alternança des del període 2003 fins a les passades eleccions de 2006, els encàrrecs de govern per a les dones ha recaigut sempre en la regidoria de Turisme, Comerç i Promoció Econòmica, Educació i Benestar Social. Les altres dones que han estat regidores ho han fet des de l'oposició.

L'any 1979 va haver-hi dues dones regidores, Rosa Vandellós Lleixà (PSC) i Dolors Tomàs Casot (Independent).

El 1987 va haver-hi dues regidores, Cinta Agramunt Moreso (Independents per Deltebre) i Carme Franch Gilabert (PSC).

El 1991 les regidores van ser Immaculada Juan Franch (CIU) i Carme Franch Gilabert (PSC), que van seguir l'any 1995.

El 1998, Immaculada Juan Franch és elegida alcaldessa i governa conjuntament amb Jordi Casanova Giner, fa el segon mandat (2000-2002). Les regidores d'aquest període són Carme Franch (PSC), Sara Agramunt (CIU) i Blanca Izquierdo (PP). Total: 3 dones i 14 homes. Representativitat: Dones 17,64%; Homes 82,35%.

El 2002, torna a governar Immaculada Juan Franch (CIU) amb Jordi Casanova (ara independent). Les regidores són: Teresa Culvi (ERC) i Carme Franch (PSC).

A partir de les noves eleccions s'incrementa el nombre de dones a les llistes municipals i també al govern, dirigint les regidories de Turisme, Comerç i Promoció Econòmica; Protocol; Urbanisme; Cultura i Joventut i darrerament de Dones. Els noms: Teresa Culvi (ERC), Teresa Bo (ERC), Sònia Bertomeu (ERC), Sandra Gómez (ERC), Imma Juan (CIU). Total: 6 dones i 11 homes. Representativitat: Dones 35,29%; Homes 64,70%.

El 2007 les persones elegides van ser Gervasi Aspa, Miquel Subirats, Sònia Bertomeu, Teresa Culvi, Cristina Marsal, Domingo Alcalà, Teresa Àngela Bo Jordi Casanova (ERC). Immaculada Juan, Josep Albiol, Lluís Soler, Ramon Valldepérez (CIU). Francesc Callau, Salvador Bertomeu (PSC), Joan Bertomeu i Tomàs Castells (PP). i Jordi Casanova Giner (EBIN-Ebrencs Independents), Total: 5 dones i 12 homes. Representativitat: Dones 29,419%; Homes 70,58%.

A les eleccions de 2011 les regidores i regidors van ser Gervasi Aspa, Rogelio Tomás, Jordi Pau Torres, Sònia Bertomeu, Maria Salomé Bertomeu, Oscar Martín i Susanna Gómez (ESQUERRA-AM). Lluís Soler, Teresa Culvi, Salvador Bertomeu, Domingo Alcalà i Carme Franch (CiU). José Emilio Bertomeu, Joan Alginet, Sònia Bertomeu (PSC-PM). Joan Bertomeu i Tomàs Castells (PP). Total: 6 dones i 11 homes. Representativitat: Dones 35,29%; Homes 64,70%.

Les eleccions de 2015 van concórrer Convergència i Unió, Compromís d'Esquerres-Socialistes de Deltebre- Candidatura de Progrés, Esquerra Republicana de Catalunya-Acord Municipal i la Candidatura d'unió Popular de Deltebre-Poble Actiu. Els regidors i regidores van ser:

Lluís Soler, Anna Giménez, Kilian Franch, Carme Franch, Salvador Bertomeu, Lluïsa Ventura, Francisco Castro i Carlos Serra (CIU).

José Emilio Bertomeu, Jordi Pau Torres, Joan Alginet, Iolanda Gil, Carla Aliau (CE-SD-CP).

Gervasi Aspa, Carlos Aliau (ERC– AM)

Joan Bertomeu (PP)

Dayana Santiago (CUP DELTEBRE-PA)

En aquesta legislatura Carme Franch Rius va deixar el seu escó i el nombre de dones va passar de 6 a 5, incrementant-se així el nombre d'homes. Total: 5 dones i 12 homes. Representativitat: Dones 29,40% i Homes 70,60%.

A les eleccions de 2019 s'han presentat els partits PDeCat, ERC, PSC, CUP i C's. D'entre aquests, només van aconseguir regidors els tres primers. El partit JxCat va aconseguir majoria absoluta amb 11 regidors/es, que són Lluís Soler Panisello, Mª Elisabeth Tomàs Franch, Carlos Serra Ventura, Anna Giménez Uribe, Francisco Castro Casanova, Lluïsa Ventura Galiano, Robert Bertomeu Callau, Ingrid Santiago Casanova, Joan Lucas Bo, Carmen Franch Tomàs i Andreu Curto Castells. D'ERC hi ha 5 regidors/es, que són Joan Alginet Aliau, Laura Fabra Verge, Rafael Flores Andreu, Vanessa Callau Miñarro i Juan Carlos Bel Carbó. Per últim, del PSC hi ha un regidor, Aleix Ferré Ribes. En total sumen 10 regidors (58,80%) i 7 regidores (41,20%). Ha estat l'any que més igualtat de sexes hi ha hagut quant a la representació política.

No cal dir que una de les conseqüències més evidents de les pràctiques i processos que no garanteixen la igualtat d'oportunitats entre dones i homes és l'escassa representativitat que poden arribar a tenir les dones en categories i nivells de

responsabilitat més alts. S'ha constatat un nombre més elevat de dones a les llistes electorals dels passats comicis municipals.

e. Municipal

En l'apartat de pressupost d'ingressos, l'Ajuntament de Deltebre recapta un total de 17.067.114,30 euros i el pressupost de despeses és el mateix. Aquest pressupost representa un 0,067 € per cada habitant. No obstant això, a finals del 2018, l'equip de govern va presentar la proposta de reduir els impostos i el deute municipal durant l'any 2019.

Per tal d'analitzar la distribució d'aquest pressupost en entitats i activitats desenvolupades per homes i dones hem agafat com a referents aquelles que, tot i que poden ser utilitzades pels dos sexes, segueixen tendències estereotipades.

Subconcepte/ grup	DONES	Import	HOMES	Import
226.99/ 43901	Consell de Dones	3.000,00€	Associació de karate Kushin Kai	847,15€
466.02/ 23100	Atenció persones- aportació s. informàtica at. dones	4.370,00€	Futbol sala Deltebre	636,17€
480.00/ 33400	Conveni URV <i>Dones, salut i educació</i>	2.500,00€	U.D. la Cava	7.000,00€
-	Subvencions a entitats de dones	3.413,96€	U.D. Jesús i Maria	5.000,00€
-	Club <i>Twirling</i> la Cava	1.139,52€	Futbol formatiu U.D. Jesús i Maria	10.203,82€
-	Club <i>Twirling</i> Deltebre	1.059,21€	Escola de futbol Delta de l'Ebre	7.796,18€

Taula 154. Pressupost municipal i activitats (2017). Font: Ajuntament de Deltebre. Pressupost i portal de transparència.

Així, el percentatge distributiu del pressupost municipal per a les associacions generalment formades per dones és de: 9,72% del total del pressupost. En el que respecta al percentatge distributiu del pressupost municipal per a associacions generalment formades per homes és de: 21,21%. La diferència entre el pressupost municipal dedicat a activitats estereotipades com a femenines i masculines són d'11,49% superior per als homes.

Val a dir que les despeses de manteniment de les instal·lacions, la promoció esportiva i el fet de gaudir de camps de gespa artificials incrementen la part del pressupost i per tant, augmentaria la ràtio atribuïda als homes.

Subconcepte/ grup	DONES	Import	HOMES	Import
226.99/ 43901	Consell de Dones	3.000,00€	Associació de karate Kushin Kai	786,44€
466.02/ 23100	Atenció persones- aportació s. informàtica at. dones	4.370,00€	Ass. Futbol sala Deltebre	553,01€
480.00/ 33401	Conveni URV <i>Dones, salut i educació</i>	2.500,00€	U.D. la Cava	7.000,00€
-	Subvencions a entitats de dones	3.509,29€	U.D. Jesús i Maria	5.000,00€
-	Grup <i>Twirling</i> la Cava	1.131,87€	Futbol formatiu U.D. Jesús i Maria	9.423,53€
-	Club <i>Twirling</i> Deltebre	1.187,27€	Escola de futbol Delta de l'Ebre	8.576,47€

Taula 155. Pressupost municipal i activitats (2018). Font: Ajuntament de Deltebre. Pressupost i portal de transparència.

Encara que els pressupostos d'activitats de l'any 2019 encara no s'han publicat, als pressupostos municipals veiem que, encara que el pressupost destinat al conveni amb la URV *Dones, salut i educació* segueix sent el mateix, el pressupost d'aportació informàtica en atenció a les dones ha tingut un lleuger augment a 4.561,15 € i el Consell de Dones s'ha ampliat també a *Punts Lila*, tenint en total una subvenció d'11.000,00 €.

f. Nombre de treballadores i treballadors municipals

El nombre de treballadors i treballadores del Consistori és de 101, dels quals 52 són homes i 49 dones, és a dir, representen un 51,48% d'homes enfront d'un 48,5% de dones. L'edat mitjana és de 47,48 anys, sent la mitjana d'edat de 47,48 anys per als homes i de 47,35 anys per a les dones.

Tipus de personal. El personal es distribueix de la següent manera:

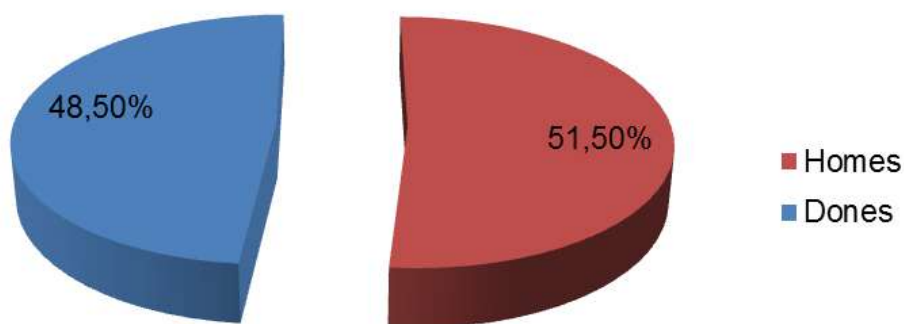
- Personal funcionari: 25 homes i 21 dones.
- Personal laboral: 27 homes i 28 dones.

De tot el personal, dues dones i dos homes tenen reduccions de jornada.

La plantilla de l'Ajuntament de Deltebre en la seva composició global s'acosta molt a la paritat.

	Homes	Dones	Total	% Homes	% Dones
Cap de Departament	1	3	4	25%	75%
Tècnic/a	4	4	8	50%	50%
Tècnic/a adjunt/a	3	1	4	75%	25%
Administratiu/a	1	6	7	14,29%	85,71%
Auxiliar administratiu/a	4	12	16	25%	75%
Agents locals	19	3	22	86,36%	13,64%
Brigada municipal	17	0	17	100%	-
Biblioteca municipal	0	3	3	-	100%
Conserges C. educatius	3	0	3	100%	-
Netejadores C. educatius	0	16	16	-	100%
Altres	0	1	1	-	100%
TOTAL	52	49	100	51,5%	48,5%

Taula 156. Personal de l'Ajuntament. Font: Ajuntament de Deltebre 2018.

Gràfic 67. Personal de l'Ajuntament per sexes.

En la distribució dels llocs de treball és on es percep el biaix de gènere i es visualitzen clarament els estereotips. Per exemple, els agents locals són en un 86,36% homes, les dones representen un 13,64%. Tanmateix, a la biblioteca municipal el 100% són dones. Els conserges dels centres educatius són 100% homes. Com ho són les netejadores, que el 100% són dones. Les auxiliars administratives són en un 85,71% dones enfront d'un 14,29% que són homes. El personal tècnic en un 75% són homes i en un 25% dones. Les cap de Departament en un 75% són dones i en un 25% són homes.

13. DADES DE SALUT A DELTEBRE

13.1. Indicadors

a. L'esperança de vida

L'esperança de vida és la mesura de les quantitats d'anys estimada que viu una determinada població en un cert temps. Segons dades de l'Idescat, l'esperança de vida per al període 2011-2015 a Catalunya era de 79,97 anys per als homes i 85,67 anys per a les dones. Per a ambdós sexes són 82,88 anys. L'esperança de vida a la província de Tarragona és de 79,85 anys per als homes i 85,36 anys per a les dones. Per a ambdós 82,56 anys. Per als anys 2016 és de 80,01 anys per als homes i 85,44 anys per a les dones.

L'esperança de vida als 65 anys a Catalunya és de 18,88 per als homes i 22,93 per a les dones. A la província de Tarragona és de 18,93 per als homes i 22,74 per a les dones. Per a ambdós sexes és de 20,88 anys.

Segons dades de l'Àrea Bàsica de Salut Deltebre (comprèn tota la població de dia de gener i l'últim de desembre de Deltebre) del període comprès entre el primer 2016 els indicadors sociodemogràfics eren els següents:

- Població de risc: 11.931 persones per a l'any 2016 (la població censada era d'11.544).
- Percentatge de dones: 5.917 que representa un indicador brut de 49,6% de la població. La població de referència per al Cat Salut és de 50,8% de dones.
- L'edat mitjana en anys és de: 44,2 anys i al CatSalut el 42,3%.
- Persones majors de 65 anys: Hi havia un total de 2.676, que representa un indicador brut de 22,4% de la població total.

b. Població assignada a l'EAP

La Unitat de Població (UP) assignada a l'Equip d'Atenció Primària de Deltebre, el 2019, és d'11.497. El mateix any, l'Àrea Bàsica de Salut de Deltebre (ABS) té 11.673 persones assignades (la població censada no està disponible).

L'any 2018 la Unitat de Població (UP) assignada a l'EAP de Deltebre era d'11.530. L'Àrea Bàsica de Salut (ABS) de Deltebre tenia 11.710 persones assignades (la població censada era d'11.505 persones).

c. Nombre de visites

Segons les dades de l'informe de la central de resultats d'atenció primària, el nombre de visites anuals que es van realitzar l'any 2017 va ser de 91.408, havent-hi 11.550 persones assignades. La mitjana de visites per persona adulta assignada atesa va estar de 7,9. El percentatge de persones assignades majors de 15 anys que s'han atès durant el 2017 és d'un 96,2%.

d. Índex d'envelliment

L'índex de sobre envelliment a Deltebre representa un total de 531 persones, que representa el 19,8% mentre que al CAT Salut és d'un 17,9% (2016).

L'índex de sobre envelliment a Deltebre representa un total de 554 persones, que representa el 20,6% mentre que al CAT Salut és d'un 17,9% (2017).

e. Índex de fecunditat

L'índex de fecunditat (per 1.000 dones en edat fèrtil) representa el 31,93‰ (2018).

f. Població estrangera

La població estrangera suma un total de 1.178 persones, representant, així, un 9,9% de la població enfront d'un 13,3% l'existent al CatSalut.

INDICADORS SOCIODEMOGRÀFICS					
	n	Indicador brut	CatSalut	Indicador relatiu	IC95%
Població de risc(*)	11.931	-	-	-	-
Dones (%)	5.917	49,6	50,8	0,976	0,951-1,001
Edat mitjana (en anys)	-	44,2	42,3	1,045	1,042-1,048
Majors de 64 anys (%)	2.676	22,4	19	1,179	1,136-1,225
Índex de sobre envelliment (%)	531	19,8	17,9	1,111	1,021-1,210
Índex de fecunditat (per 1.000 dones en edat fèrtil)	96	37,8	39	0,969	0,793-1,184
Població estrangera (%)	1.178	9,9	13,3	0,742	0,701-0,786

Taula 157. Indicadors sociodemogràfics i salut 2016.

La població estrangera suma un total de 1.205 persones, representant així un 10,1% de la població enfront d'un 13,4% existent al CatSalut.

INDICADORS SOCIODEMOGRÀFICS					
	n	Indicador brut	CatSalut	Indicador relatiu	IC95%
Població de risc(*)	11.925	-	-	-	-
Dones (%)	5.923	49,7	50,9	0,976	0,951-1,001
Edat mitjana (en anys)	-	44,4	42,5	1,043	1,041-1,046
Majors de 64 anys (%)	2.688	22,5	19,3	1,168	1,124-1,213

Índex de sobre envelliment (%)	554	20,6	18,1	1,138	1,047- 1,237
Índex de fecunditat (per 1.000 dones en edat fèrtil)	107	42,7	38,9	1,099	0,909- 1'328
Població estrangera (%)	1.205	10,1	13,4	0,754	0,712- 0,797

Taula 158. Indicadors sociodemogràfics i salut 2017.

g. Consum de recursos sanitaris

El consum de recursos sanitaris públics a Deltebre durant l'any 2016 va abastar 10.290 persones. L'indicador brut és de 86,2% enfront d'un 80% del CatSalut.

El consum de recursos sanitaris públics a Deltebre durant l'any 2017 va abastar 10.222 persones. L'indicador brut és de 85,7% enfront d'un 80,5% del CatSalut.

h. Hospitalització d'aguts (HA)

L'hospitalització d'aguts va ser de 1.635 persones, que representen el 13,7% enfront d'un 11,1% del CatSalut (2016).

L'hospitalització d'aguts va ser de 1.681 persones, que representen el 14,1% enfront d'un 10,9% del CatSalut (2017).

i. Estades hospitalàries

Les estades hospitalàries (2016) de la població de Deltebre (llits ocupats per 1.000 habitants) va ser de 18. L'indicador brut representa 154,4% enfront d'un 125,1% del CatSalut. Les hospitalitzacions urgents d'aguts (HA) van ser de 887, la qual cosa representa el 7,4% enfront del 5,4% del CatSalut.

Les estades hospitalàries (2017) de la població de Deltebre (llits ocupats per 1.000 habitants) va ser de 18. L'indicador brut representa 152,4% enfront d'un 126,3% del CatSalut. Les hospitalitzacions urgents d'aguts (HA) van ser de 842, la qual cosa representa el 7,1% enfront del 5,3% del CatSalut.

j. Urgències

El nombre d'urgències (per 100 habitants) va ser de 5.494, que representa un 46% enfront del 43,6% del CatSalut (2016).

El nombre d'urgències (per 100 habitants) va ser de 5.020, que representa un 42,1% enfront del 43,8% del CatSalut (2017).

k. Consultes externes

La freqüentació de les consultes externes va ser de 20.526, que representa el 172% enfront del 140,4% del Cat Salut (2016).

La freqüentació de les consultes externes va ser de 21.643, que representa el 181,5% enfront del 142,5% del Cat Salut (2017).

l. Contactes d'Atenció Primària

La mitjana de contactes d'Atenció Primària per habitant va ser de 103.949, la qual cosa representa un 8,7% enfront d'un 6,1% del CatSalut (2016).

La mitjana de contactes d'Atenció Primària per habitant va ser de 100.861, la qual cosa representa un 8,5% enfront d'un 6,1% del CatSalut (2017).

m. Estada

El nombre de persones que ha fet ús de llarga estada de la Seguretat Social (2016) ha estat de 27, que representa un 0,2% igual que el del CatSalut. El nombre de persones que ha fet ús de mitja estada SS (per 100 habitants) ha estat de 99, la qual cosa representa un 0,8% enfront del 0,6% del CatSalut.

El nombre de persones que ha fet ús de llarga estada de la Seguretat Social (2017) ha estat de 37, que representa un 0,3%, enfront del 0,2% del CatSalut. El nombre de persones que ha fet ús de mitja estada SS (per 100 habitants) ha estat de 214, la qual cosa representa un 1,8% enfront del 0,7% del CatSalut.

n. UFISS

Els i les pacients atesos per les Unitats Funcionals Interdisciplinàries Sociosanitàries (UFISS) han estat 77, la qual cosa representa el 0,6% enfront del 0,4 del CatSalut (2016).

Els i les pacients atesos per les Unitats Funcionals Interdisciplinàries Sociosanitàries (UFISS) han estat 111, la qual cosa representa el 0,9% enfront del 0,2 del CatSalut (2017).

Les UFISS són un equip format per un metge, un infermer i un treballador social que pertanyen a un centre sociosanitari i que participen en l'assessorament als hospitals d'aguts, fent l'avaluació de pacients i la seva preparació per a l'alta. Conceptualment, no és un servei assistencial en el sentit estricte, ni per organització, ja que no disposa de llits assignats. La seva tasca està dirigida a l'atenció dels casos complexos en el camp de la geriatría o de les cures pal·liatives, el suport i la consulta dels professionals de la resta de l'hospital, la docència, la protocol·lització i la connexió amb els recursos i els professionals externs.

o. PADES

El Programa d'Atenció Domiciliària i Equips de Suport (PADES) és un recurs sociosanitari d'àmbit domiciliari (domicili propi o centre residencial), que dona suport social i sanitari als centres d'Atenció Primària, en situacions de:

- Persones amb malalties cròniques i/o síndromes geriàtrics que s'hagin descompensat.
- Persones amb malaltia pal·liativa.
- Persones fràgils associades a l'envelliment i a la dependència.
- Persones amb malalties neurològiques.
- Persones amb malaltia en fase de convallescència que requereixi supervisió sanitària especialitzada.
- Persones amb malaltia que presenti complexitat terapèutica controlable.

Aquest recurs està format per equips interdisciplinaris de professionals especialitzats formats per llicenciats en medicina, diplomats en infermeria, diplomats en treball social i llicenciats en psicologia. L'equip vetlla perquè el pacient rebi en tot moment l'assistència que li cal en el lloc adequat.

Els i les pacients que han gaudit d'aquest servei han estat 106, que representa un 0,9% enfront d'un 0,2% del CatSalut (2016).

Els i les pacients que han gaudit d'aquest servei han estat 103, que representa un 0,9% enfront d'un 0,2% del CatSalut (2017).

p. Salut mental

Hospitalització de Salut Mental han estat 32 persones, que representa un 0,3% de la població que s'igual a la del CatSalut (2016).

Hospitalització de Salut Mental han estat 28 persones, que representa un 0,2% de la població que s'igual a la del CatSalut (2017).

q. Medicina privada

Contactes serveis mèdics particulars (SMP) 2.681, que representa un 22,5% de la població enfront del 14,2% del CatSalut (2016).

Contactes serveis mèdics particulars (SMP) 2.658, que representa un 22,3% de la població enfront del 14,1% del CatSalut (2017).

r. Indicadors de farmàcia

Despesa de receptes (en euros per habitant): 2.674.025, que representa 224,1 euros per persona enfront dels 176,9 euros del CatSalut (2016).

La despesa en medicaments de dispensació ambulatoria (MHDA) per habitant és de 1.270.607, la qual cosa representa un total de 106,5 euros per habitant enfront del 114,9 del CatSalut (2016).

Despesa de receptes (en euros per habitant): 2.734.527, que representa 229,3 euros per persona enfront dels 180,5 euros del CatSalut (2017).

La despesa en medicaments de dispensació ambulatoria (MHDA) per habitant és de 1.359.375, la qual cosa representa un total de 114 euros per habitant enfront del 121,4 del CatSalut (2017).

El resum del consum de recursos sanitaris es pot veure en la taula següent:

Indicadors de consum de recursos					
	n	Indicador brut	CatSalut	Indicador ajustat	IC95%
Indicadors generals					
Usuaris dels serveis sanitaris públics durant l'any (%)	10.290	86,2	80	1,072	1,052-1,093
Indicadors d'hospitalització d'aguts					
Hospitalitzacions de HA (per 100 habitants)	1.635	13,7	11,1	0,944	0,899-0,991
Estades hospitalàries (Llits anuals ocupats per 100.000h)	18	154,4	125,1	0,903	0,846-0,965

Hospitalitzacions urgents de HA (per 100 habitants)	887	7,4	5,4	1,015	0,950-1,084
Urgències (per 100 habitants)	5.494	46	43,5	0,844	0,822-0,866
Consultes externes (per 100 habitants)	20.526	172	140,4	0,973	0,960-0,986
Indicadors d'atenció primària					
Mitjana de contactes d'AP (per habitant*)	103.949	8,7	6,1	1,138	1,131-1,145
Indicadors d'atenció sociosanitària (per 100 habitants)					
Pacients en llarga estada SS	27	0,2	0,2	0,719	0,493-1,048
Pacients en mitja estada SS	99	0,8	0,6	1,052	0,864-1,281
Pacients en UFISS	77	0,6	0,4	1,193	0,954-1,491
Pacients en PADES	106	0,9	0,2	3,989	3,298-4,826
Indicadors d'atenció en salut mental (per 100 habitants)					
Hospitalitzacions de SMH	32	0,3	0,3	0,729	0,515-1,031
Contactes de SMP	2.681	22,5	14,2	1,268	1,220-1,316
Indicadors de farmàcia (en euros per habitant)					
Despesa en receptes	2.674.025	224,1	176,9	0,909	0,891-0,929
Despesa en MHDA	1.270.607	106,5	114,9	0,689	0,613-0,775

Taula 159. Consum sanitari (2016). Font: CatSalut.

Indicadors de consum de recursos					
	n	Indicador brut	CatSalut	Indicador ajustat	IC95%
Indicadors generals					

Usuaris dels serveis sanitaris públics durant l'any (%)	10.22	85,7	80,5	1,059	1,039-1,080
Indicadors d'hospitalització d'aguts					
Hospitalitzacions de HA (per 100 habitants)	1.681	14,1	10,9	0,996	0,950-1,045
Estades hospitalàries (Llits anuals ocupats per 100.000h)	18	152,4	126,3	0,884	0,829-0,942
Hospitalitzacions urgents de HA (per 100 habitants)	842	7,1	5,3	1,004	0,938-1,074
Urgències (per 100 habitants)	5.020	42,1	43,8	0,778	0,757-0,800
Consultes externes (per 100 habitants)	21.643	181,5	142,5	1,026	1,013-1,040
Indicadors d'atenció primària					
Mitjana de contactes d'AP (per habitant*)	100.861	8,5	6,1	1,131	1,124-1,138
Indicadors d'atenció sociosanitària (per 100 habitants)					
Pacients en llarga estada SS	37	0,3	0,2	0,940	0,681-1,297
Pacients en mitja estada SS	214	1,8	0,7	1,713	1,498-1,959
Pacients en UFISS	111	0,9	0,6	1,028	0,854-1,238
Pacients en PADES	103	0,9	0,2	2,911	2,400-3,532
Indicadors d'atenció en salut mental (per 100 habitants)					
Hospitalitzacions de SMH	28	0,2	0,2	0,788	0,544-1,141
Contactes de SMP	2.658	22,3	14,1	1,280	1,232-1,330
Indicadors de farmàcia (en euros per habitant)					
Despesa en receptes	2.734.527	229,3	180,5	0,945	0,925-0,965
Despesa en MHDA	1.359.375	114,0	121,4	0,707	0,630-0,793

Taula 160. Consum sanitari (2017). Font: CatSalut.

13.2. Indicador de morbimortalitat

La morbiditat és un indicador que ens posa en relleu els percentatges de persones que pateixen una malaltia en un lloc determinat. Les taxes que s'empren per mesurar-la són:

-Prevalença. És el nombre total de casos (antics i nous) d'una determinada malaltia en un moment de temps donat.

-Incidència. És la freqüència amb què s'agreguen nous casos d'una malaltia en un període o àrea determinada.

El 34,3% de la població de Catalunya pateix alguna malaltia o problema de salut crònic o de llarga durada. Aquest percentatge és superior en les dones i augmenta quan els grups són de més edat (del 12,3% en la població de 0 a 14 anys al 69,7% en la població a partir dels 75 anys).

A Deltebre l'índex de morbiditat bruta és del 6,9% per sobre de la del Cat Salut, que és un 5,5%.

13.2.1. La prevalença de malalties a Deltebre

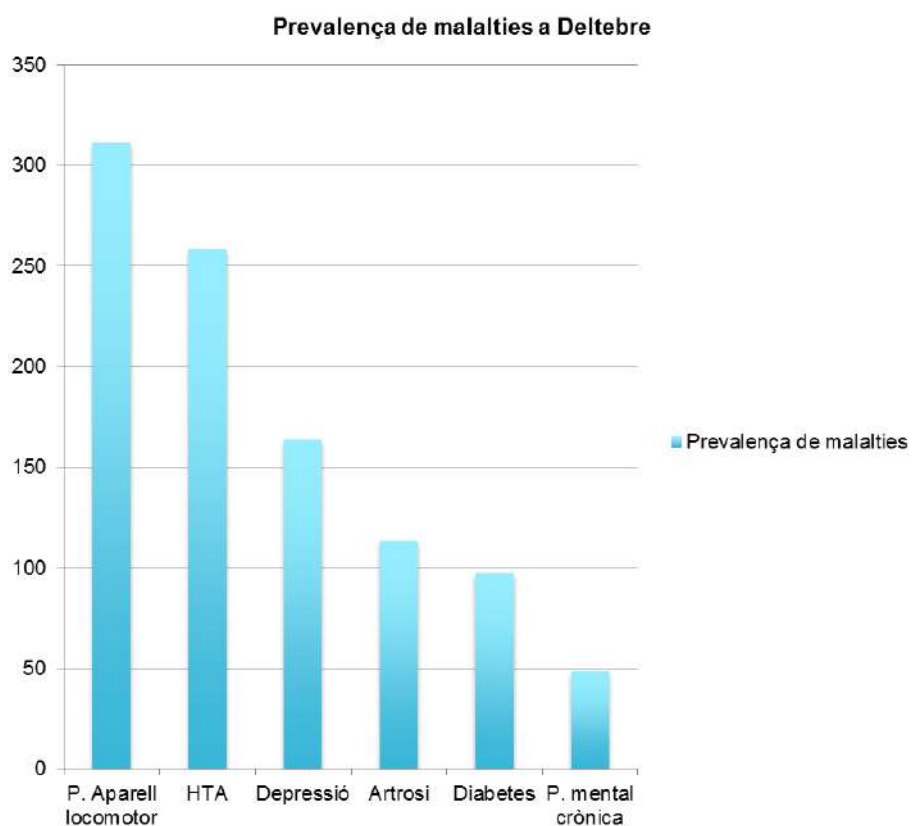
Segons dades publicades pel Servei Català de la Salut referents a l'any 2015, la població de Deltebre adscrita al Servei Català de la Salut ens diu que els indicadors de risc de prevalença de malalties en la població era d'11.981 persones.

Per ordre de prevalença trobem en primer lloc aquelles que fan referència a les patologies de l'aparell locomotor, la Hipertensió Arterial (HTA), la depressió, l'artrosi, la Diabetis Mellitus (DM), neoplàsies malignes, l'asma, la patologia mental crònica, les Malalties Pulmonars Obstructives Cròniques (MPOC), insuficiència cardíaca congestiva (ICC), Cardiopatia isquèmica, Insuficiència Renal Crònica (IRC), artritis, osteoporosi, neoplàsies actives, demències, cirrosi, dolor crònic, VIH/SIDA, entre d'altres.

D'aquestes malalties podreu observar la taxa bruta per 1.000 habitants de Deltebre i comparar-amb les dades de la Regió Sanitària i de Catalunya.

Descriptor Prevalença	Taxa bruta per 1000 Habitants	Referent Regió S.T.Ebre	Referent Catalunya	Casos observats	Casos esperats
Patologies de					
l'aparell locomotor	311,3	284,50	277,25	3.730	3.819
HTA	258,49	230,52	192,47	3.097	2.754
Depressió	163,51	97,30	97,13	1.959	1.262
Artrosi	113,35	122,11	107,51	1.358	1.531
Diabetis	97,49	85,49	71,70	368	406
Neoplàsies malignes	63,52	58,36	53,63	761	705
Asma	42,15	56,65	59,27	505	786
Patologia mental crònica	48,40	32,87	38,94	484	514
MPOC	39,73	35,95	39,86	476	602
ICC	35,31	29,39	22,60	423	350
Cardiopatia isquèmica	30,72	28,90	28,31	368	406
IRC	28,38	27,26	28,06	340	412
Artritis	27,13	32,24	29,83	325	408
Osteoporosis	26,54	284,50	37,52	318	469
Neoplàsies actives	23,81	23,11	21,85	289	297
Demència	16,94		10,24	203	152
Cirrosi	2,42	2,23	5,13	29	73
Dolor crònic	2,42	5,74	4,18	29	60
VIH/SIDA	2,34	1,70	3,17	28	33

Taula 161. Prevalença de malalties a Deltebre Font: MSIQ-Módulos para el Seguimiento de Indicadores de Calidad. Àrea d'Atenció Sanitària. Servei Català de la Salut. Departament de Salut.

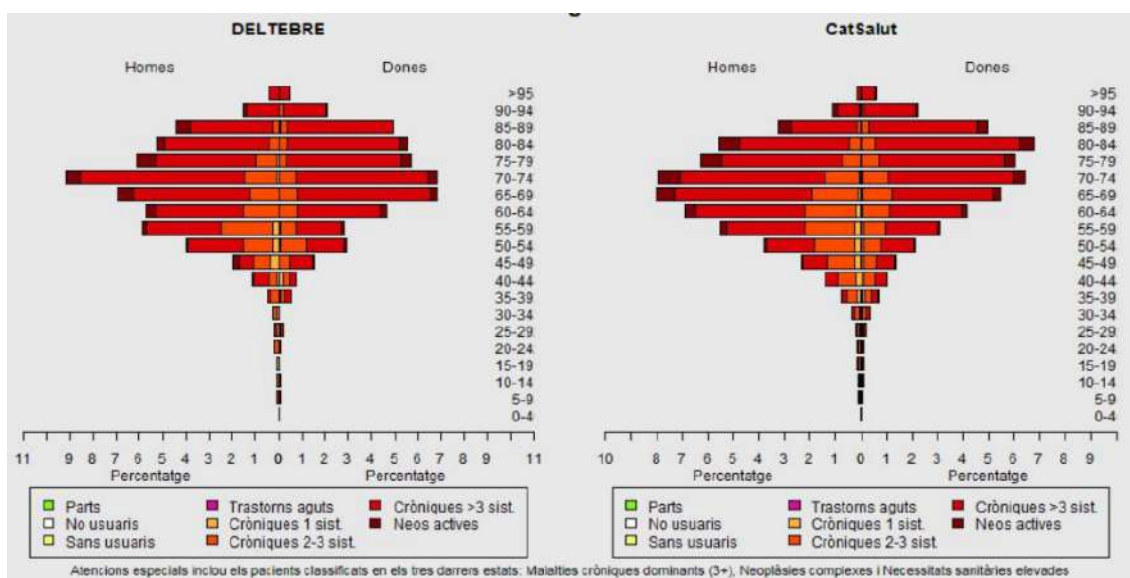
Gràfic 68. Prevalença de malalties a Deltebre. Font: CatSalut 2015.

13.2.2. Morbi-mortalitat

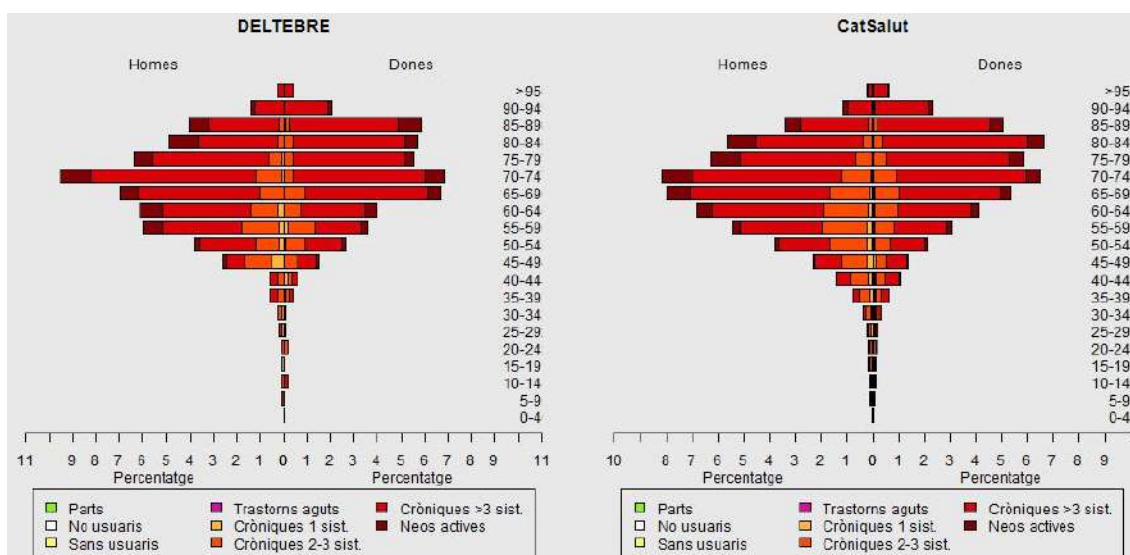
Els indicadors de morbi-mortalitat en el cas de la població de Deltebre afectada per Diabetis Mellitus és:

Indicador brut: 54,7‰ . El mateix indicador per al CatSalut és de 38,8 i l'indicador ajustat és 1,412‰ amb un interval de confiança del 95% 1,111-1794, la qual cosa ens diu que l'índex de morbi-mortalitat és significatiu.

Estat de salut segons edat i sexe:

Gràfic 69. Població amb diabetis de l'ABS Deltebre. Període= 1/01/2016-31/12/2016.

Gràfic 70. Població amb diabetis de l'ABS Deltebre. Període= 1/01/2017-31/12/2017.

INDICADORS SOCIODEMOGRÀFICS 2016

	n	Indicador brut	CatSalut	Indicador relatiu	IC95%
Població de risc (*)	1.225	-	-	-	-
Dones (%)	566	46,2	45,9	1,006	0,927-1,093
Edat mitjana (en anys)	-	69,1	68,5	1,009	1,002-1,016
Majors de 65 anys (%)	812	66,3	64,8	1,023	0,955-1,096

Í. de sobre envelliment (%)	170	20,9	19,0	1,104	0,950-1,283
-----------------------------	-----	------	------	-------	-------------

Taula 163. (*) Tots els casos que han estat considerats com a actius a l'RCA durant qualsevol moment de l'any 2016.

INDICADORS SOCIODEMOGRÀFICS 2017

	n	Indicador brut	CatSalut	Indicador relatiu	IC95%
Població de risc (*)	1.210	-	-	-	-
Dones (%)	560	46,3	45,8	1,010	0,930-1,097
Edat mitjana (en anys)	-	69,3	68,6	1,009	1,002-1,016
Majors de 65 anys (%)	805	66,5	65,2	1,021	0,953-1,094
Í. de sobre envelliment (%)	170	21,1	19,6	1,078	0,927-1,253

Taula 164. (*) Tots els casos que han estat considerats com a actius a l'RCA durant qualsevol moment de l'any 2017.

INDICADORS DE MORBI-MORTALITAT 2016

	n	Indicador brut	CatSalut	Indicador ajustat	IC95%
Índex de morbiditat (pes mig GMA*)	-	17,7	17,1	0,997	0,943-1,055
Mortalitat (per 1.000 malalts)	67	54,7	38,8	1,412	1,111-1,794
Taxa de prevalença per 100.000h (casos vius a 31 de desembre)	1.158	9.832,7	7.365,1	1,118	1,055-1,184
Taxa d'incidència per 100.000h (casos diagnosticats durant l'any)	54	498,8	411,2	1,056	0,809-1,379

Taula 165.(*) S'han exclòs els assegurats dels EAP que no notifiquen al CMBD-AP (població de risc: 1.225 casos)

INDICADORS DE MORBI-MORTALITAT 2017					
	n	Indicador brut	CatSalut	Indicador ajustat	IC95%
Índex de morbiditat (pes mig GMA*)	-	19,0	18,6	0,991	0,937-1,048
Mortalitat (per 1.000 malalts)	53	43,8	39,6	1,051	0,803-1,375
Taxa de prevalença per 100.000h (casos vius a 31 de desembre)	1.157	9.815,1	7.474,9	1,100	1,038-1,165
Taxa d'incidència per 100.000h (casos diagnosticats durant l'any)	42	388,5	390,2	0,867	0,641-1,174

Taula 166.(*) S'han exclòs els assegurats dels EAP que no notifiquen al CMBD-AP (població de risc: 1.210 casos)

La Diabetis Mellitus (DM) és una malaltia metabòlica que es caracteritza perquè l'organisme fa un ús escàs de la glucosa. La glucosa és un sucre que, un cop està a les cèl·lules, actua com a font d'energia per tal de dur a terme els processos vitals. Si el cos és incapaç d'aprofitar-la, en lloc de penetrar a les cèl·lules, s'acumula a la sang i provoca una hiperglucèmia. La hiperglucèmia és l'augment del nivell de glucosa a la sang (glucèmia).

La DM és una malaltia crònica que requereix un bon control metabòlic per evitar o frenar possibles complicacions a llarg termini.

Segons l'informe de 2014 de l'Organització Mundial de la Salut (OMS), hi ha més de 422 milions de persones amb diabetis arreu del món. Així mateix, hi ha un nombre indeterminat de persones que tenen diabetis i que encara no han estat diagnosticades. Tant és així que aquesta malaltia constitueix una de les pandèmies del segle XXI. No obstant això, els països poden adoptar una sèrie de mesures, d'acord amb els objectius del pla d'acció mundial de l'OMS sobre les ENT 2013-2020, per reduir les conseqüències de la diabetis.

A Catalunya el nombre estimat de persones amb diabetis està al voltant dels 560.000 casos. Cada any es registren entre 250 i 270 nous casos de Diabetis Mellitus de tipus 1 en menors de 30 anys.

Els tipus de DM són del tipus 1 que també es coneix com a *Diabetis Mellitus insulinodependent* (DM1D). Sol aparèixer en la infància, l'adolescència o a la joventut. Apareix d'una manera brusca i s'agreuja ràpidament si no s'aplica el tractament adequat. En aquest cas el pàncrees presenta una ràpida i progressiva pèrdua de la capacitat per produir insulina, que és l'hormona que ajuda la glucosa a arribar a les cèl·lules. Cal tractar-la amb insulina des del moment en què es diagnostica.

Els tipus de DM 2 també es coneix com a *Diabetis Mellitus no insulinodependent*. Acostuma a manifestar-se a partir dels 40 anys i pot passar desapercebuda durant força temps, cosa que en dificulta el diagnòstic i el tractament precoç. Està molt condicionada per factors de tipus hereditari i lligada a un mal aprofitament de la insulina per part de l'organisme. Està associada sovint a obesitat, sedentarisme, hipertensió arterial i alteracions dels greixos a la sang. El fet que d'entrada no calgui administrar insulina no vol dir que, en l'evolució de la malaltia, no pugui arribar a ser necessari. Cada cop més freqüent, segons l'OMS, constitueix una de les pandèmies del segle XXI.

També existeix la DM estacional, que es dona en dones embarassades i la DM secundària a causa d'una malaltia o tractament medicamentós que pot aixecar les xifres de sucre en sang.

La prevenció es basa a seguir pautes per a una vida sana de manera rutinària:

- Estar al corrent de les vacunacions, evitar contagis i prevenir infeccions.
- Prevenir lesions i accidents. Tenir cura especial dels peus.
- Gaudir d'una bona salut emocional, evitar l'estrès, procurar un son i un descans tranquils i suficients.
- Fer activitat física quotidiana i freqüentar espais a l'aire lliure.
- Disposar d'un entorn saludable: a casa, a la feina, als espais de lleure, etc.
- Abstenir-se de consumir drogues i tabac.
- Tenir una bona higiene bucodental.
- Rentar-se les mans, sobretot a l'hora de manipular la medicació i el menjar.
- Si es conviu amb mascotes, cal mantenir-les en bones condicions higienicosanitàries, no només pels mateixos animals sinó també pels qui hi conviuen.

El Dia Mundial de la Diabetis se celebra el 14 de novembre amb l'objectiu de donar a conèixer la diabetis i sensibilitzar la societat envers aquesta malaltia.

A Deltebre el cost generat per persona usuària d'antidiabètics és de 120,8 euros.

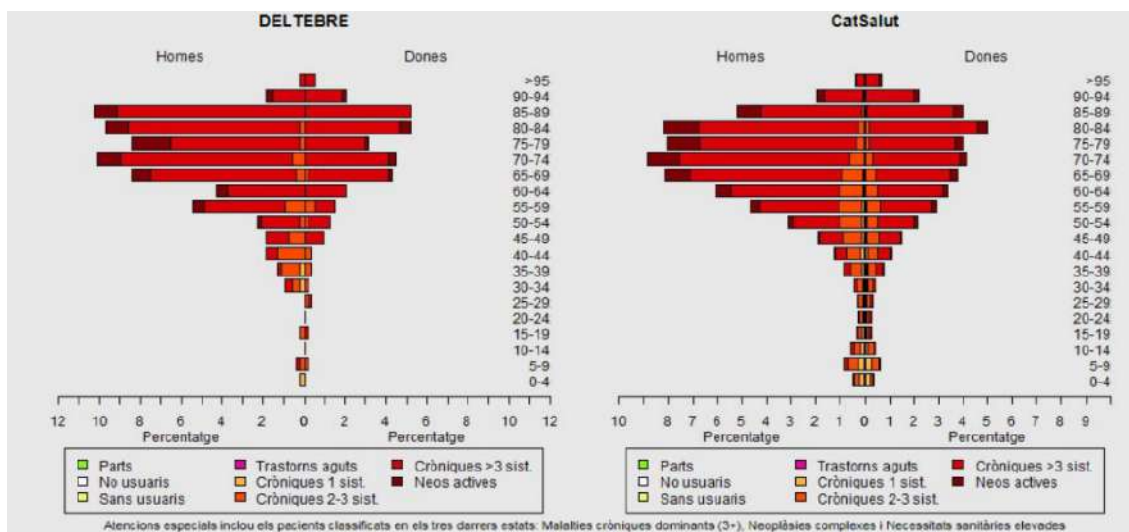
13.2.3. Les malalties pulmonars obstructives (MPOC) a Deltebre

La malaltia pulmonar obstructiva crònica (també coneguda amb les seves sigles, MPOC) representa la quarta causa de mort al món. A Catalunya és una de les causes més freqüents d'atenció mèdica, especialment a urgències, per les aguditzacions que es pateixen durant la seva evolució. Es calcula que el 9,2% de la població major de 40 anys pateix la malaltia, i cal destacar que, a diferència d'altres processos crònics, en aquesta malaltia no hi ha hagut un descens de la mortalitat.

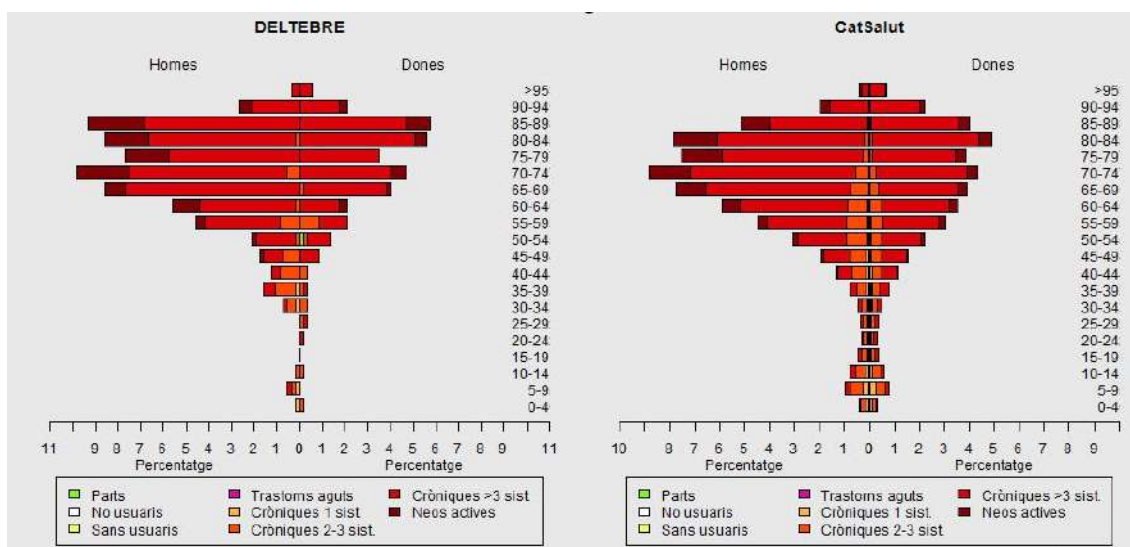
El resultat de la malaltia és una dificultat progressiva per respirar adequadament, cosa que es tradueix en ofec en fer les activitats de la vida diària.

La malaltia pulmonar obstructiva crònica es produeix perquè s'inflamen els bronquis i es destrueixen els envans dels alvèols. Els alvèols són unes petites bosses en contacte directe amb els vasos sanguinis, on arriba l'aire que entra pels pulmons a través d'uns conductes que es van bifurcant progressivament (els bronquis). Als alvèols és on es produeix l'intercanvi de gasos entre el medi exterior i l'interior de l'organisme, és a dir, és on l'oxigen passa a la sang i s'elimina diòxid de carboni.

La morbiditat a Deltebre és d'un total de 1.225 casos, dels quals 659 són homes i 566 són dones. La mortalitat és de 32 casos el 2016, que representa un 57,8% semblant al del CatSalut, que és d'un 57,8%.

Gràfic 71. Població en MPOC de Deltebre 2016.

Gràfic 72. Població en MPOC de Deltebre 2017.

INDICADORS SOCIODEMOGRÀFICS 2016

	n	Indicador brut	CatSalut	Indicador relatiu	IC95%
Població de risc (*)	536	-	-	-	-
Dones (%)	174	32,5	38,2	0,849	0,732-0,985
Edat mitjana (en anys)	-	71,1	67,1	1,058	1,048-1,069
Majors de 65 anys (%)	396	73,9	64,4	1,147	1,039-1,266
Í. de sobre envelliment (%)	108	27,3	22,3	1,223	1,012-1,476

Taula 167.(*) Tots els casos que han estat considerats com a actius a l'RCA durant qualsevol moment del 2016.

INDICADORS SOCIODEMOGRÀFICS 2017

	n	Indicador brut	CatSalut	Indicador relatiu	IC95%
Població de risc (*)	571	-	-	-	-
Dones (%)	198	34,7	39,4	0,880	0,766-1,012
Edat mitjana (en anys)	-	71,1	66,5	1,069	1,059-1,079
Majors de 65 anys (%)	418	73,2	63,4	1,155	1,050-1,272

Í. de sobreenvelliment (%)	118	28,2	22,7	1,241	1,036-1,486
----------------------------	-----	------	------	-------	-------------

Taula 168. (*) Tots els casos que han estat considerats com a actius a l'RCA durant qualsevol moment del 2017.

INDICADORS DE MORBI-MORTALITAT 2016					
	n	Indicador brut	CatSalut	Indicador ajustat	IC95%
Índex de morbiditat (pes mig GMA*)	-	22,8	19,7	1,055	0,970-1,149
Mortalitat (per 1.000 malalts)	32	59,7	57,8	0,786	0,556-1,112
Taxa de prevalença per 100.000h (casos vius a 31 de desembre)	504	4.279,5	4.200,1	0,837	0,767-0,914
Taxa d'incidència per 100.000h (casos diagnosticats durant l'any)	61	531,0	434,3	1,026	0,798-1,318

Taula 169. (*) S'han exclòs els assegurats del EAP que no notifiquen al CMBD-AP (població de risc: 536 casos).

INDICADORS DE MORBI-MORTALITAT 2017					
	n	Indicador brut	CatSalut	Indicador ajustat	IC95%
Índex de morbiditat (pes mig GMA*)	-	24,3	20,9	1,050	0,967-1,140
Mortalitat (per 1.000 malalts)	46	80,6	55,4	0,991	0,742-1,323
Taxa de prevalença per 100.000h (casos vius a 31 de desembre)	525	4.453,7	4.471,8	0,830	0,762-0,904
Taxa d'incidència per 100.000h (casos diagnosticats durant l'any)	58	506,2	444,4	0,960	0,742-1,242

Taula 170. (*) S'han exclòs els assegurats del EAP que no notifiquen al CMBD-AP (població de risc: 571 casos). La causa més important de la malaltia pulmonar obstructiva crònica és el

consum de tabac. Més del 90% dels malalts diagnosticats d'aquesta malaltia encara fumen o han fumat durant molts anys.

La inhalació del fum produeix inflamació dels bronquis i destrucció dels envans alveolars. Això explica que els efectes siguin només parcialment reversibles (atès que hi ha un component de destrucció i d'inflamació crònica). Per això, la funció pulmonar perduda no es recupera. El fum de l'ambient i algunes condicions laborals també poden causar la malaltia.

El dia mundial de la malaltia pulmonar obstructiva crònica és el segon o tercer dimecres de novembre.

13.2.4. Insuficiència cardíaca congestiva ICC a Deltebre

La insuficiència cardíaca és una situació patològica que apareix quan el cor és incapaç d'expulsar la sang que li arriba en cada cicle cardíac en la mesura en què ho hauria de fer. És a dir, té dificultats per fer la seva funció: proporcionar sang a tots els òrgans i parts del cos en prou quantitat perquè funcionin correctament.

Com a conseqüència, les persones que la pateixen se senten dèbils, cansades o tenen dificultats per respirar. Les activitats diàries, com ara caminar, pujar escales, carregar la compra, etc., poden ser difícils de fer.

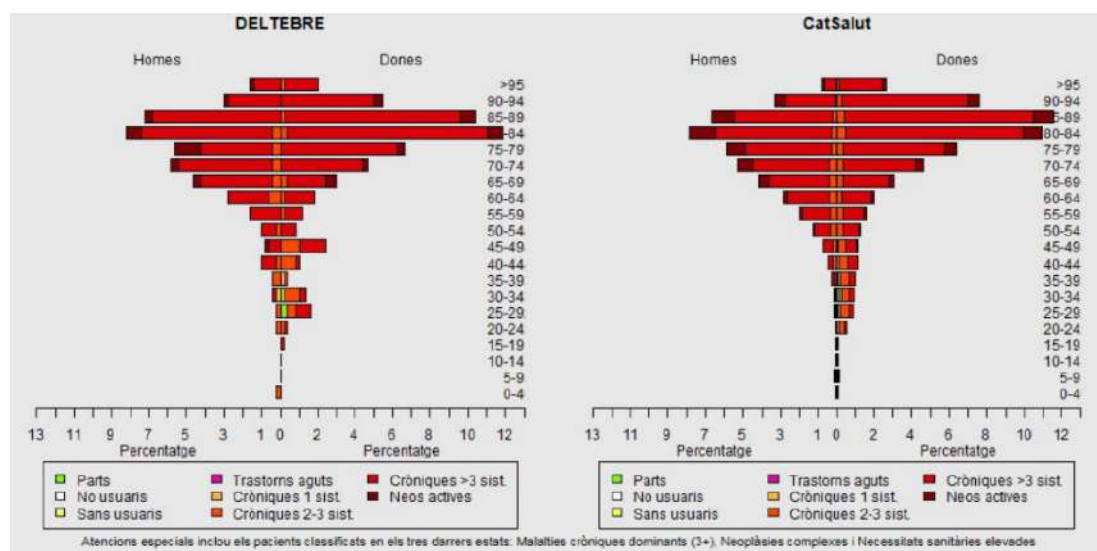
La població de risc a Deltebre és de 498 persones, de les quals 275 són dones i 223 són homes. La mortalitat és del 27,2‰.

La insuficiència cardíaca sol aparèixer en l'evolució de diverses malalties cardíques i és força freqüent en la nostra societat. Afecta persones de totes les edats, des de criatures i joves fins a persones grans. Tot i això, la incidència en persones d'edat avançada és més gran, a causa del desgast més important del cor i el nombre més gran de malalties que pateixen.

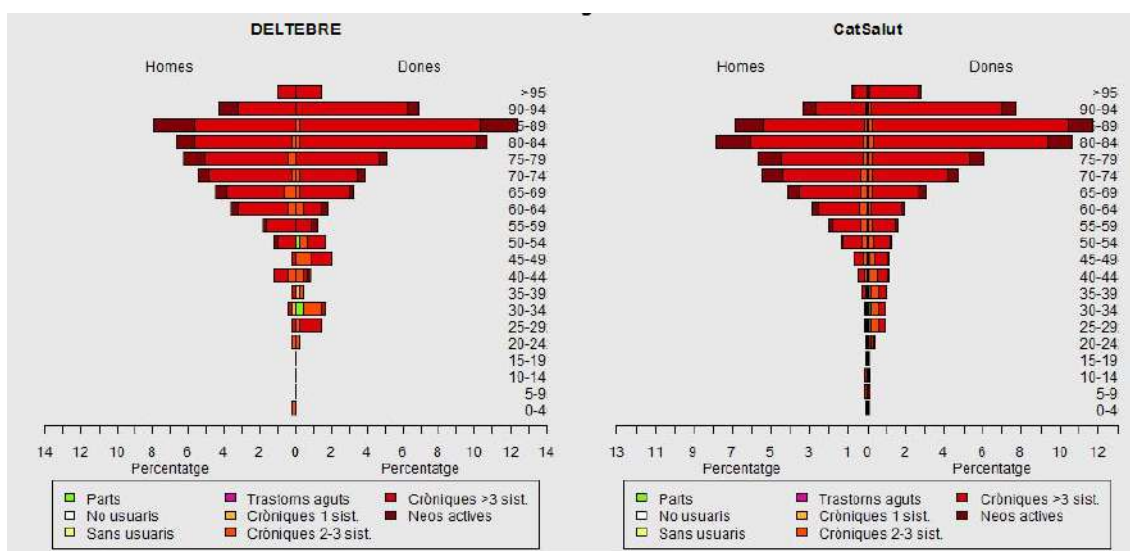
Les recomanacions per prevenir la insuficiència cardíaca són comunes a les mesures preventives de totes les malalties del cor, una de les causes més comunes de mort i una causa important de discapacitat. El risc de tenir una malaltia cardíaca augmenta a partir dels 45 anys en l'home i dels 55 en la dona, i també si hi ha antecedents familiars. Algunes mesures de prevenció per disminuir el risc de patir una malaltia del cor són:

- Estar al corrent de la pressió arterial i mantenir-la controlada.
- Fer exercici regularment.
- No fumar, i beure alcohol amb moderació.
- Fer-se proves per detectar diabetis i, si se'n té, controlar-la.
- Estar al corrent dels nivells de colesterol i triglicèrids, i mantenir-los controlats.
- Seguir una dieta equilibrada, amb molta fruita i verdura.
- Mantenir un pes saludable.

D'altra banda, la grip, els refredats i les pneumònies són malalties que poden resultar greus per a les persones que pateixen insuficiència cardíaca. És convenient vacunar-se cada any per evitar-les.

Gràfic 73. Insuficiència cardíaca congestiva Deltebre 2016.

Gràfic 74. Insuficiència cardíaca congestiva Deltebre 2017.

INDICADORS SOCIODEMOGRÀFICS 2016

	n	Indicador brut	CatSalut	Indicador relatiu	IC95%
Població de risc (*)	536	-	-	-	-
Dones (%)	174	32,5	38,2	0,849	0,732-0,985
Edat mitjana (en anys)	-	71,1	67,1	1,058	1,048-1,069
Majors de 65 anys (%)	396	73,9	64,4	1,147	1,039-1,266
Í. de sobre envelliment (%)	108	27,3	22,3	1,223	1,012-1,476

Taula 171.(*) Tots els casos que han estat considerats com a actius a l'RCA durant qualsevol moment del 2016.

INDICADORS SOCIODEMOGRÀFICS 2017

	n	Indicador brut	CatSalut	Indicador relatiu	IC95%
Població de risc (*)	494	-	-	-	-
Dones (%)	270	54,7	57,3	0,954	0,847-1,075
Edat mitjana (en anys)	-	75,0	75,4	0,995	0,985-1,005
Majors de 65 anys (%)	393	79,6	80,8	0,984	0,892-1,086

Í. de sobre envelliment (%)	167	42,5	41,3	1,030	0,885-1,199
-----------------------------	-----	------	------	-------	-------------

Taula 172. (*) Tots els casos que han estat considerats com a actius a l'RCA durant qualsevol moment del 2017.

INDICADORS DE MORBI-MORTALITAT 2016					
	n	Indicador brut	CatSalut	Indicador ajustat	IC95%
Índex de morbiditat (pes mig GMA*)	-	22,8	19,7	1,055	0,970-1,149
Mortalitat (per 1.000 malalts)	32	59,7	57,8	0,786	0,556-1,112
Taxa de prevalença per 100.000h (casos vius a 31 de desembre)	504	4.279,5	4.200,1	0,837	0,767-0,914
Taxa d'incidència per 100.000h (casos diagnosticats durant l'any)	61	531,0	434,3	1,026	0,798-1,318

Taula 173. (*) S'han exclòs els assegurats de l'EAP que no notifiquen al CMBD-AP (població de risc: 536 casos).

INDICADORS DE MORBI-MORTALITAT 2017					
	n	Indicador brut	CatSalut	Indicador ajustat	IC95%
Índex de morbiditat (pes mig GMA*)	-	28,9	30,1	0,949	0,869-1,036
Mortalitat (per 1.000 malalts)	59	119,4	120,3	1,003	0,777-1,294
Taxa de prevalença per 100.000h (casos vius a 31 de desembre)	435	3.690,2	2.451,1	1,202	1,095-1,321
Taxa d'incidència per 100.000h (casos diagnosticats durant l'any)	60	519,5	410,9	0,989	0,768-1,274

Taula 174. (*) S'han exclòs els assegurats de l'EAP que no notifiquen al CMBD-AP (població de risc: 494 casos).

13.2.5. Accident vascular cerebral ICTUS

L'ictus és el conjunt de manifestacions agudes d'un grup de malalties que es caracteritzen per causar una alteració de la circulació de la sang al cervell. Aquesta alteració consisteix en el taponament o el trencament d'una artèria, que fa que no arribi sang a una part del cervell i que, per tant, les cèl·lules cerebrals morin. Ictus és el nom científic del que es coneix amb diferents noms: feridura, apoplexia, vessament cerebral, embòlia cerebral, trombosi i alguns altres.

Els ictus poden produir diferents graus de discapacitat que necessitin rehabilitació. Si l'afectació dura menys de 24 hores, parlem d'un ictus transitori. La majoria es resolen completament en menys d'una hora. La població de Deltebre amb risc és de 424 persones, de les quals 191 són dones i 233 són homes.

L'indicador brut de mortalitat a Deltebre és de 115,6 per cada 1.000 persones malaltes, enfront del 83,5 del CatSalut. La taxa d'hospitalització per Ictus és del 3,1%.

L'ictus és la primera causa de discapacitat, de les primeres causes de mort natural en les dones i una de les deu causes més freqüents de mortalitat en la infància. Segons dades de l'Organització Mundial de la Salut (OMS), es calcula que l'any 2012 va causar la mort de 6,7 milions de persones. Segons els seus càlculs i tenint en compte que l'any 2050 la població major de 65 anys representarà el 46% del total, quasi la meitat podria sofrir un accident vascular cerebral.

A Catalunya provoca més de 13.000 ingressos hospitalaris l'any, fet que significa que es produeix un ictus cada 40 minuts. Catalunya disposa d'un codi d'emergència implantat a tot el territori per al tractament d'aquesta malaltia: el codi ictus. Aquest codi organitza l'atenció a partir de la xarxa d'hospitals comarcals, de 14 hospitals de referència i del Sistema d'Emergències Mèdiques, i agilitza el temps que passa entre l'inici de l'ictus i el tractament, que l'han de fer equips molt especialitzats i comporta un benefici per a la possibilitat de recuperació dels pacients.

Les causes poden ser diverses:

Per l'alteració de l'arribada de la sang a una àrea del cervell a causa d'un taponament en una artèria cerebral o precerebral. Això fa que les cèl·lules cerebrals de l'àrea

afectada morin per manca d'irrigació sanguínia, és a dir, per manca d'oxigen (isquèmia). Aquest taponament pot tenir diverses causes:

- Ictus aterotrombòtic. Pot ser degut a l'estrenyiment o el bloqueig de les artèries que van al cervell perquè es diposita colesterol a la paret arterial, i és un procés conegut com a arterioesclerosi o ateromatosis.
- Ictus cardioembòlic. El taponament d'una artèria cerebral també pot ser degut a un coàgul provenint d'una altra part del cos, per exemple del cor, i en aquest cas parlem d'embòlia cerebral.
- Hi ha algunes altres causes d'alteració de les artèries, com per exemple la vasculitis (inflamació dels vasos).

Al voltant del 80% dels ictus són isquèmics.

Ictus hemorràgic

Les artèries es trenquen a causa, generalment, d'elevacions de la pressió arterial o bé d'una malformació prèvia, i la sang es dispersa pel cervell. Un tipus particular d'hemorràgia té lloc quan la major part del sagnat és a la superfície del cervell (hemorràgia subaracnoidal). Les malformacions més freqüents són:

- Aneurismes: bosses formades per la dilatació de les parets d'una artèria en un punt determinat.
- Malformacions arteriovenoses: s'atribueixen, generalment, al desenvolupament anòmal del sistema vascular cerebral.

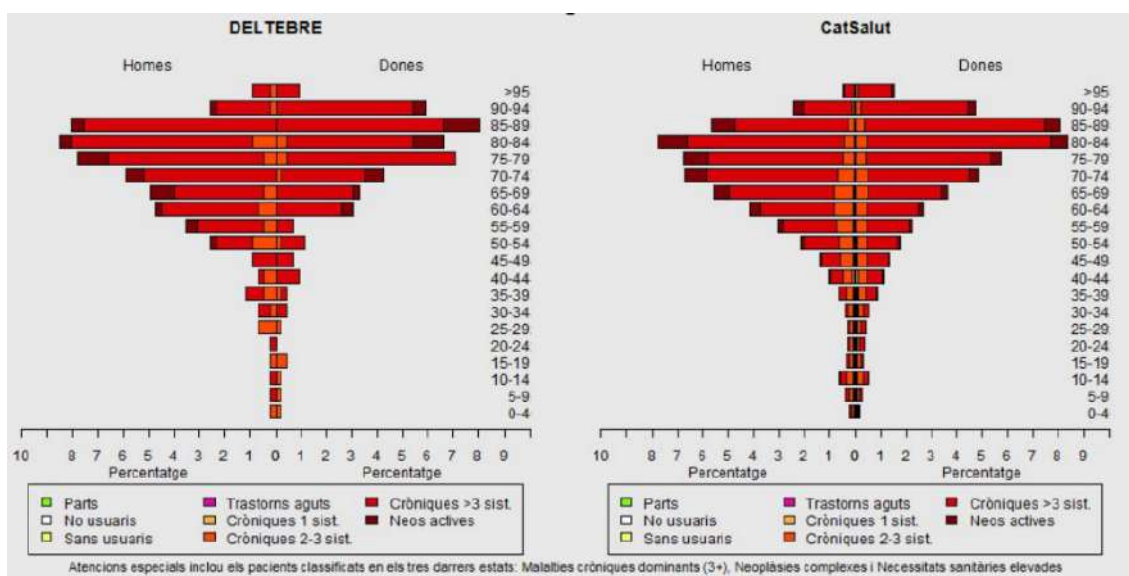
Hi ha factors de risc no modificables (com l'edat, el sexe i la genètica) sobre els quals no es pot actuar, i altres sobre els quals sí que es pot incidir, que són:

- La hipertensió arterial
- El colesterol
- La diabetis
- L'obesitat
- El sedentarisme
- El tabac
- L'alcohol

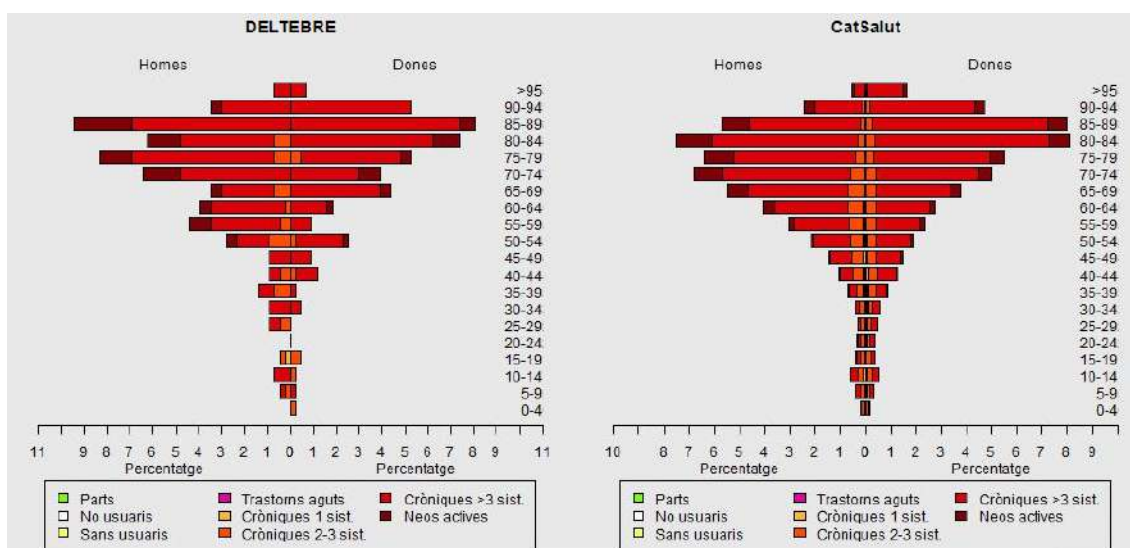
Hi ha tres recomanacions importants per aconseguir un estil de vida saludable, que redueixi el risc vascular:

- **Mantenir una alimentació sana i equilibrada:** Fer tres àpats al dia, seguir una alimentació variada, limitant l'ús de greixos saturats, utilitzant l'oli d'oliva, evitar l'excés d'aliments dolços i beure cada dia d'un litre a un litre i mig d'aigua. Alcohol amb moderació.
- **Fer exercici físic:** Cremar calories ajuda a controlar els nivells de colesterol i la diabetis i redueix la pressió arterial. També enforteix el múscul cardíac i fa més flexibles les artèries. Per fer exercici en la rutina diària podeu caminar o anar amb bicicleta en lloc d'agafar el cotxe, pujar escales, fer activitats i feines que requereixin cert exercici físic, ballar, etc.
- **Deixar de fumar:** redueix el risc de patir infarts de cor o ictus, càncer i altres problemes de salut.

El dia 29 d'octubre se celebra el dia mundial de l'ictus.

Gràfic 75. Població de Deltebre que ha sofert un accident vascular cerebral de l'ABS Deltebre 2016.

Gràfic 76. Població de Deltebre que ha sofert un accident vascular cerebral de l'ABS Deltebre 2017.

INDICADORS SOCIODEMOGRÀFICS 2016

	n	Indicador brut	CatSalut	Indicador relatiu	IC95%
Població de risc (*)	424	-	-	-	-
Dones (%)	191	45,0	49,6	0,908	0,788-1,047
Edat mitjana (en anys)	-	72,4	70,9	1,021	1,010-1,032
Majors de 65 anys (%)	317	74,8	72,4	1,032	0,925-1,152
Í. de sobre envelliment (%)	112	35,3	31,7	1,114	0,926-1,341

Taula 175 (*) Tots els casos que han estat considerats com a actius a l'RCA durant qualsevol moment del 2016.

INDICADORS SOCIODEMOGRÀFICS 2017

	n	Indicador brut	CatSalut	Indicador relatiu	IC95%
Població de risc (*)	434	-	-	-	-
Dones (%)	192	44,2	49,9	0,886	0,769-1,020
Edat mitjana (en anys)	-	71,6	70,5	1,015	1,004-1,026
Majors de 65 anys (%)	317	73,0	71,5	1,022	0,915-1,140
Í. de sobre envelliment (%)	120	37,9	32,1	1,178	0,985-1,409

Taula 176. (*) Tots els casos que han estat considerats com a actius a l'RCA durant qualsevol moment del 2017.

INDICADORS DE MORBI-MORTALITAT 2016					
	n	Indicador brut	CatSalut	Indicador ajustat	IC95%
Índex de morbiditat (pes mig GMA*)	-	25,0	22,4	1,058	0,962-1,164
Mortalitat (per 1.000 malalts)	49	115,6	83,5	1,154	0,872-1,527
Taxa de prevalença per 100.000h (casos vius a 31 de desembre)	375	3.184,2	2.697,3	0,970	0,877-1,073
Taxa d'incidència per 100.000h (casos diagnosticats durant l'any)	78	670,4	418,8	1,312	1,051-1,638

Taula 177. (*) S'han exclòs els assegurats de l'EAP que no notifiquen al CMBD-AP (població de risc: 536 casos).

INDICADORS DE MORBI-MORTALITAT 2017					
	n	Indicador brut	CatSalut	Indicador ajustat	IC95%
Índex de morbiditat (pes mig GMA*)	-	27,0	23,8	1,077	0,980-1,183
Mortalitat (per 1.000 malalts)	45	103,7	82,9	1,046	0,781-1,401
Taxa de prevalença per 100.000h (casos vius a 31 de desembre)	389	3.300,0	2.922,6	0,937	0,848-1,035
Taxa d'incidència per 100.000h (casos diagnosticats durant l'any)	61	526,0	473,3	0,925	0,720-1,189

Taula 178. (*) S'han exclòs els assegurats de l'EAP que no notifiquen al CMBD-AP (població de risc: 434 casos).

13.2.6. La depressió a Deltebre

La depressió és una malaltia molt freqüent que provoca una alta discapacitat i un fort impacte social. Qui la pateix encara és víctima d'una forta estigmatització, cosa que fa que, fins i tot en els països desenvolupats, més de la meitat de les persones que la tenen no siguin diagnosticades ni tractades. Per tant, cal millorar el reconeixement social d'aquesta malaltia per facilitar l'accés al tractament.

La depressió és molt més que estar baix de moral. La majoria de persones experimenta tristesa de tant en tant, però en algunes ocasions aquests sentiments no desapareixen i s'acompanyen d'altres símptomes que provoquen malestar o dificultats per desenvolupar la vida quotidiana. És aleshores quan podem estar davant d'un trastorn denominat depressió. A Deltebre (2016) la prevalença de depressió és de 163,51 per mil habitants. Constitueix la quarta malaltia amb més impacte.

El tractament es basa majoritàriament en el consum de psicofàrmacs. Segons dades del Departament de Salut del govern de Catalunya de l'any 2015, a 84 de cada 1.000 habitants se'ls havien prescrit benzodiazepines, representant unes de les xifres més altes del món.

Tot i que les guies recomanen el seu consum esporàdic (només de 4 setmanes de tractament) degut als riscos de dependència, abús, tolerància i presentació d'efectes secundaris, l'enquesta nacional sobre drogues alerta sobre l'augment del consum crònic de les esmentades substàncies⁴⁵.

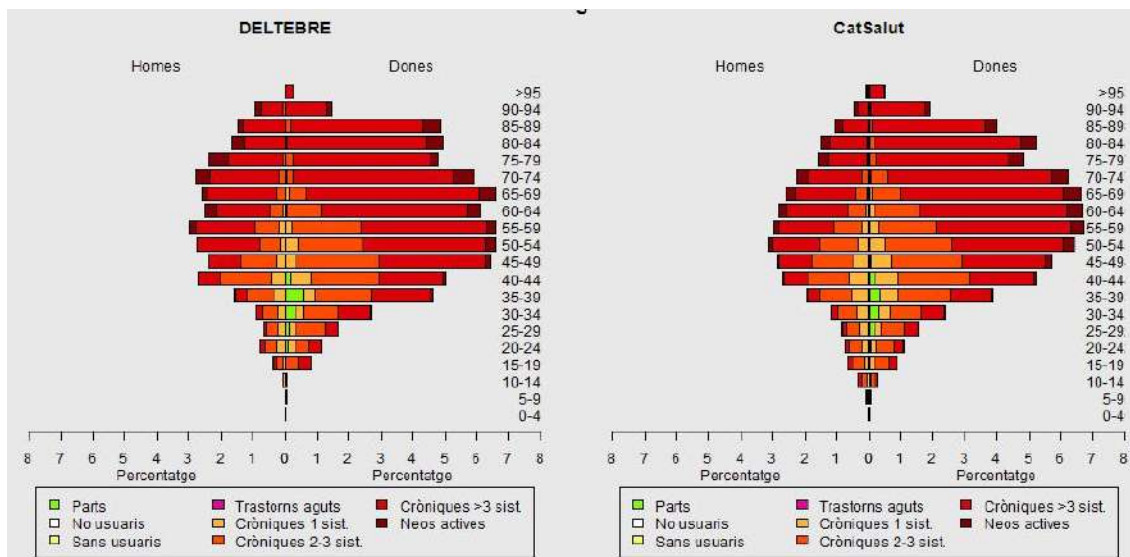
La població consumidora de psicofàrmacs a Deltebre s'estima en 1.654 persones que els consumeixen de forma crònica, el que suposa una prevalença del 16,14%. Del total de persones consumidores, 1.142 són dones, el que representa el 69% del total de consumidores⁴⁶.

El consum a la regió sanitària de 65 anys és del 50,67%. El consum en dones és de 61,70% i en homes del 37,30%.

⁴⁵ Estudi realitzat per les Dres. Lourdes Franco López i Maria José Sáenz Rodríguez, metgesses del CAP Deltebre. Publicat a la revista *Arxiu d'Etnografia de Catalunya*.

⁴⁶ Opus cit. Estudi realitzat per les Dres. Lourdes Franco López i Maria José Sáenz Rodríguez, metgesses del CAP Deltebre. Publicat a la revista *Arxiu d'Etnografia de Catalunya*.

El valor de consum en dones a Catalunya és del 59,23% en dones i 36,98% en homes. O sigui que a la nostra regió sanitària estem per sobre de la mitjana del país. La despesa generada, segons dades del 2015, és de 1.707.593,50 euros. A Deltebre el cost per persona usuària d'antidepressius és de 95,8€.

Gràfic 77. Població de Deltebre que ha sofert depressió de l'ABS Deltebre 2017.

INDICADORS SOCIODEMOGRÀFICS 2017

	n	Indicador brut	CatSalut	Indicador relatiu	IC95%
Població de risc (*)	2.287	-	-	-	-
Dones (%)	1.614	70,6	70,3	1,004	0,956-1,054
Edat mitjana (en anys)	-	59,0	58,3	1,012	1,006-1,017
Majors de 65 anys (%)	928	40,6	38,8	1,045	0,980-1,114
Í. de sobre envelliment (%)	204	22,0	20,5	1,074	0,937-1,232

Taula 179. (*) Tots els casos que han estat considerats com a actius a l'RCA durant qualsevol moment del 2017.

INDICADORS DE MORBI-MORTALITAT 2017

	n	Indicador brut	CatSalut	Indicador ajustat	IC95%
Índex de morbiditat (pes mig GMA*)	-	14,2	13,4	1,005	0,964-1,047

Mortalitat (per 1.000 malalts)	44	19,2	22,4	0,789	0,587-1,060
Taxa de prevalença per 100.000h (casos vius a 31 de desembre)	2.243	19.027,8	11.228,7	1,543	1,480-1,608
Taxa d'incidència per 100.000h (casos diagnosticats durant l'any)	138	1.405,3	736,0	1,817	1,538-2,147

Taula 180. (*) S'han exclòs els assegurats dels EAP que no notifiquen al CMBD-AP (població de risc: 2.287 casos)

Les causes de la depressió són molt diverses i diferents successos poden actuar com a desencadenants de la depressió en les persones, tot i que de vegades apareix sense causa aparent.

El model d'organització social basat en la divisió del treball per sexes que estableix categories de treball productiu versus reproductiu ha donat, en primer lloc, valor a allò masculí i deixant en un segon terme els valors femenins, conceptualitzant-los com a valors de segon ordre, subsidiaris, poc rellevants i sense reconeixement social. Aquest fet genera un estat liminar, d'estar fora de lloc, atrapades entre les responsabilitats autoimposades per les pressions socials i les seves necessitats sovint ignorades. Aquests fets són font de malestar i de malaltia.

Per poder prevenir-la cal:

- Aprendre sobre la depressió, el seu tractament i el que cal fer per ajudar a la seva recuperació.
- Establir mesures de tractament i de suport.
- Canviar la idea que la persona amb depressió no desitja estar millor. Intentar veure els símptomes com el que són, part d'un trastorn.
- Ajudar a reconèixer les fonts d'estrès i a trobar la manera més adient de fer-hi front.
- Resoldre alguns problemes que preocupin, especialment els que fan referència a la família o els amics i les amigues, els entorns de treball.
- Animar a ser més actives, però sense forçar excessivament i sense fer crítiques o retrets, ja que això pot fer que les coses empitjorin.
- Ajudar a portar una vida sana, a realitzar algun tipus d'exercici físic i a divertir-se.

- Dedicar-hi temps.
- Acostumar-se a reconèixer cada un dels avenços, especialment al principi i per molt petits que siguin.
- Animar a mantenir el tractament prescrit i a evitar l'alcohol i altres substàncies tòxiques.
- Prendre's seriosament qualsevol pensament de suïcidi. Parlar d'aquest tema obertament.
- Conèixer el telèfon de servei d'emergències (061, 112).
- Preparar les persones que n'han de tenir cura fent èmfasi en la necessitat de trobar temps per a una mateixa sense culpabilitzacions.

Els símptomes de la depressió poden variar d'una persona a una altra. Els símptomes fonamentals són:

- Baix estat d'ànim, tristesa o sentiments de desesperança.
- Pèrdua d'interès per les activitats de les quals abans es gaudia, o disminució del plaer de realitzar-les, la majoria dels dies durant les darreres setmanes.

Altres possibles símptomes que es presenten amb certa freqüència són:

- Irritabilitat (enfadar-se fàcilment).
- Pèrdua d'energia, o cansament.
- Desordres del son, especialment insomni.
- Canvis en els hàbits alimentaris, que sovint produeixen variacions en el pes.
- Dificultat per concentrar-se o problemes de memòria.
- Pèrdua d'interès sexual.
- Sentiments d'inutilitat o de culpabilitat.
- Pensaments negatius, excessiva autocrítica.
- Desitjos de mort o ideació suïcida.

Sovint les persones amb depressió també experimenten constants preocupacions que els produeixen ansietat. Això pot comportar símptomes físics com dolor, palpitations cardíaques o molèsties abdominals. En algunes persones aquests símptomes són la seva queixa principal i sovint arriben a sentir-se tan malament que desitjarien estar mortes.

El 13 de gener és el dia mundial de lluita contra la depressió.

13.2.7. Grups de Morbidity Ajustats (GMA)

En l'actualitat, les patologies cròniques s'han convertit en un repte per als sistemes sanitaris dels països desenvolupats. La majoria de pacients que utilitzen els serveis sanitaris presenten multimorbiditat i aquesta augmenta amb l'edat. La presència de multimorbiditat està associada a una major utilització de recursos assistencials (tant sanitaris com socials) i a una pitjor qualitat de vida.

En aquest context, es fa necessari mesurar la multimorbiditat per tal de poder determinar el seu impacte. Hi ha dos grans grups de mesures: per una banda, el simple comptatge de patologies (habitualment cròniques) de cada subjecte i, per altra banda, els índexs que proporcionen la càrrega de morbiditat dels individus a partir de la jerarquització de les patologies atorgant un pes diferencial a cada una d'elles a partir de criteris clínics proporcionats per grups d'experts i/o d'anàlisis estadístiques basades en la mortalitat o en la utilització de serveis sanitaris.

En aquest darrer grup s'inclouen els Grups de Morbidity Ajustats (GMA), l'única d'aquestes eines desenvolupada a Europa sobre la base d'un sistema sanitari públic, de caràcter universal i eminentment gratuït ⁴⁷.

L'agrupació s'estructura tenint en compte 2 factors: la multimorbiditat i la complexitat.

La multimorbiditat es recull en grans grups, anomenats grups de morbiditat, on es classifica als usuaris tenint en compte la tipologia de les seves malalties (aguda, crònica, o oncològica), i en el cas de presència de malaltia crònica, identificant si aquesta és única o no (multimorbiditat).

A partir de l'estratificació de la població en funció del risc estimat, d'acord amb les prevalences i complicacions presentades, en funció de l'ús de recursos fets, es calcula el percentatge de població que té risc alt i alta complexitat (grup 1). El que té risc moderat o mitjana complexitat (grup 2). El que té risc baix i baixa complexitat (grup 3). I el percentatge de població sana (grup 4).

- **Grup 1.** Risc alt i alta complexitat (color roig)
- **Grup 2.** Risc moderat o mitjana complexitat (color carabassa).
- **Grup 3.** Risc baix i baixa complexitat (color magenta, taronja)
- **Grup 4.** Població sana (representada en la piràmide de color blanc, groc i verd).

⁴⁷ <http://blog.aguas.cat/2017/02/02/gma-morbidity> 4/05/2018 hora: 11.30.

A **Deltebre** (2015) podem observar que la població del grup 1 representa un 7,1% de la població. Hi ha 862 persones que presenten un risc alt i alta complexitat. La taxa de mortalitat és del 13,81% i la taxa d'ingrés urgent és del 53,02%. L'ús de recursos sanitaris d'Atenció Primària per persona malalta és de 29,79%. La taxa de freqüentació a urgències és de 180,28% i la despesa mitjana per persona malalta és de 6.961,98, la qual cosa representa una despesa de 39,08%.

2015		
ABS DELTEBRE	GMA Estratificació	Grup 1
	% Població	7,1
	Població	862
	Taxa mortalitat x100 habitants	13,81
	Taxa ingrés urgent x100 habitants	53,02
	Mitjana visites Atenció Primària per malalt	29,79
	Taxa visites urgències x100 habitants	180,28
	Mitjana de fàrmacs per pacient	14,48
	Despesa mitjana per pacient	6.961,98
	% Despesa	39,08

Taula182. Grup 1. Risc alt i alta complexitat a Deltebre (2015). Font: MSIQ. Mòduls per al seguiment d'indicadors de qualitat. CatSalut.

L'any 2017 a **Deltebre** la població del grup 1 representa un 7% de la població. Hi ha 840 persones que presenten un risc alt i alta complexitat. La taxa de mortalitat és del 12,9% i la taxa d'ingrés urgent és del 56,1%. L'ús de recursos sanitaris d'Atenció Primària per persona malalta és del 30,1%. La taxa de freqüentació a urgències és de 169,4% i la despesa mitjana per persona malalta és de 6.971,59, la qual cosa representa una despesa de 39,13%.

2017		
ABS DELTEBRE	GMA Estratificació	Grup 1
	% Població	7

	Població	840
	Taxa mortalitat x100 habitants	12,9
	Taxa ingrés urgent x100 habitants	56,1
	Mitjana visites Atenció Primària per malalt	30,1
	Taxa visites urgències x100 habitants	169,4
	Mitjana de fàrmacs per pacient	14,5
	Despesa mitjana per pacient	6.971,59
	% Despesa	39,13

Taula 182. Grup 1. Risc alt i alta complexitat a Deltebre (2017). Font: MSIQ. Mòduls per al seguiment d'indicadors de qualitat. CatSalut.

Les dades del mateix grup a l'àrea de **Gestió Sanitària Baix Ebre** (AGSBE) són ben diferents. L'any 2015 el % de població afectada és de 5,7% enfront d'un 7,1% de Deltebre i per a una població molt més gran: 5.382 persones, tot i que la taxa de mortalitat (13,6%) i la d'ingrés urgent (52,27%) són lleugerament més altes que la de Deltebre. També és més baixa la mitjana de visites d'Atenció Primària per persona malalta 27,5 a l'AGSBE, igual que és més baixa la taxa de visites a urgències a l'AGSBE (165,69) que a Deltebre. La mitjana de fàrmacs per pacient torna a ser inferior a la de Deltebre 14,5 enfront del 13,4 al Baix Ebre. La despesa mitjana té poca diferència, però el % de despesa és inferior a l'AGSBE.

2015		
ÀREA DE GESTIÓ SANITÀRIA BAIX EBRE	GMA Estratificació	1
	% Població	5,7
	Població	5.382
	Taxa mortalitat x100 habitants	13,6
	Taxa ingrés urgent x100 habitants	52,27
	Mitjana visites Atenció Primària per malalt	27,5
	Taxa visites urgències x100 habitants	165,8
	Mitjana de fàrmacs per pacient	14,5

	Despesa mitjana per pacient	6.986,70
	% Despesa	35,13

Taula 183. Grup. 1 Risc alt i alta complexitat a l'AGS Baix Ebre (2015). Font: MSIQ. Mòduls per al seguiment d'indicadors de qualitat. CatSalut.

L'any 2017 el % de població afectada és de 6 enfront d'un 7% de Deltebre i per a una població molt més gran, 4.619 persones. La taxa de mortalitat (14,4%) és lleugerament més alta que a Deltebre i la d'ingrés urgent (54,0) lleugerament més baixa que la de Deltebre, com ho són la mitjana de visites d'Atenció Primària per persona malalta 26,7% a l'AGSBE. La taxa de visites a urgències és lleugerament més baixa a Deltebre que a l'AGS, que és de 182,59%. La mitjana de fàrmacs per pacient torna a ser inferior a la de Deltebre, 13,4 enfront del 14,48 a Deltebre. La despesa mitjana té poca diferència, però el % de despesa és inferior a l'AGSBE.

2017		
ÀREA DE GESTIÓ SANITÀRIA BAIX EBRE	GMA Estratificació	1
	% Població	6
	Població	4.619
	Taxa mortalitat x100 habitants	14,4%
	Taxa ingrés urgent x100 habitants	54,0
	Mitjana visites Atenció Primària per malalt	26,7
	Taxa visites urgències x100 habitants	165,8
	Mitjana de fàrmacs per pacient	13,7
	Despesa mitjana per pacient	6.601,22
	% Despesa	33,35

Taula 184. Grup. 1 Risc alt i alta complexitat a l'AGS Baix Ebre (2017). Font: MSIQ. Mòduls per al seguiment d'indicadors de qualitat. CatSalut.

El 2015 a la **Regió Sanitària Baix Ebre** (RSBE) el % de població del grup 1 és igual a la de l'AGSBE; per tant, més baix que a Deltebre tot i que el nombre de població, òbviament, és més alta, 10.568 persones. La taxa de mortalitat, d'ingrés urgent i mitjana de visites d'Atenció Primària és semblant (29,79 Deltebre 29,14 la Regió) no ho és la taxa de visites a urgències (180,28% Deltebre, 203,6% RSBE). La mitjana de fàrmacs per persona malalta és semblant i varia la despesa mitjana (més població).

2015		
REGIÓ SANITÀRIA TERRES DE L' EBRE	GMA Estratificació	1
	% Població	5,7
	Població	10.568
	Taxa mortalitat x100 habitants	13,7
	Taxa ingrés urgent x100 habitants	52,19
	Mitjana visites Atenció Primària per malalt	29,14
	Taxa visites urgències x100 habitants	203,65
	Mitjana de fàrmacs per pacient	13,66
	Despesa mitjana per pacient	6.928,87
	% Despesa	33,84

Taula 185. Grup 1 Risc alt i alta complexitat a la regió sanitària Terres de l'Ebre (2015). Font: MSIQ. Mòduls per al seguiment d'indicadors de qualitat. CatSalut.

El 2017, a la **Regió Sanitària Baix Ebre** (RSBE) el % de població del grup 1 és igual a la de l'AGSBE per tant més baix que a Deltebre tot i que el nombre de població, òbviament, és més alta, 9.951 persones. La taxa de mortalitat, d'ingrés urgent i mitjana de visites d'Atenció Primària és semblant a Deltebre i la Regió, però no ho és la taxa de visites a urgències. La mitjana de fàrmacs per persona malalta és semblant i varia la despesa mitjana (més població).

2017		
REGIÓ SANITÀRIA TERRES DE L' EBRE	GMA Estratificació	1
	% Població	6
	Població	9.951
	Taxa mortalitat x100 habitants	14,8
	Taxa ingrés urgent x100 habitants	55,8
	Mitjana visites Atenció Primària per malalt	28,0

	Taxa visites urgències x100 habitants	191,2
	Mitjana de fàrmacs per pacient	13,8
	Despesa mitjana per pacient	6.999,88
	% Despesa	33,18

Taula 186. Grup 1 Risc alt i alta complexitat a la Regió Sanitària Terres de l'Ebre (2017). Font: MSIQ. Mòduls per al seguiment d'indicadors de qualitat. CatSalut.

El 2015 a **Catalunya** el nivell de població afectada és del 5%, a Deltebre el 7,1%, és a dir, la proporció de persones de risc alt i alta complexitat és superior. La població afectada a tota Catalunya és de 384.362 persones. La taxa de mortalitat és inferior a la de Deltebre, 12,3%.

La taxa d'ingressos urgents és de 59,7%, superior a Deltebre (53,02%). La mitjana de visites a l'Atenció Primària per persona malalta és de 22,8% tot i que a Deltebre és superior a la mitjana de Catalunya (29,79%). La taxa de visites a urgències és de 175,5%, xifra inferior a la de Deltebre, que és 180,28%, és a dir, superior a la de Catalunya. La mitjana de fàrmacs per persona malalta a Catalunya representa el 13,4% per sota de la de Deltebre, que és 14,48%. La despesa mitjana per pacient és de 7.093,26 euros mentre que a Deltebre és de 6.961,98.

2015		
CATALUNYA 2015	GMA Estratificació	1
	% Població	5
	Població	384.362
	Taxa mortalitat x100 habitants	12,3
	Taxa ingrés urgent x100 habitants	59,7
	Mitjana visites Atenció Primària per malalt	22,8
	Taxa visites urgències x100 habitants	175,5
	Mitjana de fàrmacs per pacient	13,4
	Despesa mitjana per pacient	7.093,26
	% Despesa	-

Taula 187. Grup 1 Risc alt i alta complexitat a Catalunya (2015). Font: MSIQ. Mòduls per al seguiment d'indicadors de qualitat. CatSalut.

El 2017 a **Catalunya** el nivell de població afectada és del 5%, a Deltebre el 7%, és a dir, la proporció de persones de risc alt i alta complexitat és superior. La població afectada a tota Catalunya és de 381.412 persones. La taxa de mortalitat és inferior a la de Deltebre, és a dir, 12,8%. La taxa d'ingressos urgents és de 59,7%, superior a Deltebre (56,1%). La mitjana de visites a l'Atenció Primària per persona malalta és de 22,7% tot i que a Deltebre és superior a la mitjana de Catalunya (30,1%). La taxa de visites a urgències és de 170,1%, xifra superior a la de Deltebre, que és 169,4%. La mitjana de fàrmacs per persona malalta a Catalunya representa el 13,7% per sota de la de Deltebre, que és 14,5%. La despesa mitjana per pacient és de 7.252,06 euros mentre que a Deltebre és de 6.971,13.

2017		
CATALUNYA 2015	GMA Estratificació	1
	% Població	5
	Població	381.412
	Taxa mortalitat x100 habitants	12,8
	Taxa ingrés urgent x100 habitants	59,7
	Mitjana visites Atenció Primària per malalt	22,7
	Taxa visites urgències x100 habitants	170,1
	Mitjana de fàrmacs per pacient	13,7
	Despesa mitjana per pacient	7.252,06
	% Despesa	-

Taula 188. Grup 1 Risc alt i alta complexitat a Catalunya (2017). Font: MSIQ. Mòduls per al seguiment d'indicadors de qualitat. CatSalut.

A **Deltebre** el 2015 podem observar que la població del **grup 2**, que fa referència al risc moderat o mitjana complexitat representa el 19,2% de la població. Abasta 2.338 persones i té una taxa de mortalitat d' un 1,24%. L'ingrés urgent és del 7,53% i la mitjana de visites d'Atenció Primària per persona malalta és de 15,48%. La taxa de visites a urgències és de 76,3% i el consum de fàrmacs per persona malalta és del 9,32. La despesa mitjana per persona malalta és de 2.267,14 euros, que representa un 34,51% de despesa.

El 2017 podem observar que la població del grup 2, que fa referència al risc moderat o mitjana complexitat, representa el 19% de la població. Abasta 2.256 persones i té una taxa de mortalitat d'un 1,0%. L'ingrés urgent és del 7,8% i la mitjana de visites d'Atenció Primària per persona malalta és de 14,9%. La taxa de visites a urgències és de 64,2% i el consum de fàrmacs per persona malalta és del 9,3. La despesa mitjana per persona malalta és de 2.262,27 euros, que representa un 34,43% de despesa.

El 2015 a l'**Àrea de Gestió Sanitària Baix Ebre** la població afectada es representa un 16,64%; la població és de 15.717 persones. La taxa de mortalitat, 1,15%; la mitjana de visites a l'APS és el 15,16%. La taxa de visites a urgències és 81,61% superior a la de Deltebre. La mitjana de consum de fàrmacs per persona malalta és de 8,29. La despesa mitjana per persona malalta és de 2.316,1 lleugerament superior a la de Deltebre. En general, les xifres de l'Àrea de Gestió Sanitària Baix Ebre, estan per sota de les de Deltebre tot i que hi ha molta més població.

El 2017 la població afectada es representa amb un 17%; la població és de 13.567 persones. La taxa de mortalitat, 1,3%; la mitjana de visites a l'APS és el 14,6%. La taxa de visites a urgències és 73,2%. La mitjana de consum de fàrmacs per persona malalta és de 8,6. La despesa mitjana per persona malalta és de 2.402,7.

El 2015 la població del grup 2 GMA a la **Regió Sanitària Terres de l'Ebre** és del 17,02% per a una població de 31. 534 persones. La taxa de mortalitat és d'1,21%, lleugerament inferior a la de Deltebre. La taxa d'ingrés urgent és del 7,41%, també inferior a la de Deltebre. La mitjana de visites a urgències és del 92,46% superior a la de Deltebre. La mitjana de fàrmacs per persona malalta és de 8,46 i la mitjana de despesa per persona malalta és del 34,53%, pràcticament igual a la de Deltebre però amb més població.

El 2017 la població és del 17% per a una població de 30.582 persones. La taxa de mortalitat és d'1,4%. La taxa d'ingrés urgent és del 8,4%. La mitjana de visites a urgències és del 81,3. La mitjana de fàrmacs per persona malalta és de 8,7 i la mitjana de despesa per persona malalta és del 35,5%.

El 2015 a **Catalunya** el % de població és del 15%, molt inferior a la de Deltebre (19,26%) tot i que la població és d'1.153.403 persones. La taxa de mortalitat és de l'1,1%, inferior a la de Deltebre, que és 1,24%; la taxa d'ingressos urgents a Catalunya és del 6,7% (a Deltebre 7,53%). La mitjana de visites a l'APS és el 12,8% enfront del 15,48% de Deltebre. La taxa de visites a urgències és del 76% aproximadament com la de Deltebre. El nombre de fàrmacs consumits per persona malalta és de 8, a Deltebre 9,32 i la

despesa mitjana per persona malalta a Catalunya és de 2.237,92 lleugerament inferior a la de Deltebre, que és de 2.267,14.

El 2017 a **Catalunya** el % de població és del 15%, i la població és d'1.144.162 persones. La taxa de mortalitat és de l'1,1; la taxa d'ingressos urgents a Catalunya és del 7,6. La mitjana de visites a l'APS és el 12,5. La taxa de visites a urgències és del 75,5. El nombre de fàrmacs consumits per persona malalta és de 8,2 i la despesa mitjana per persona malalta a Catalunya és de 2.293,86.

GRUP 2	Catalunya	À. de Gestió Sanitària B. Ebre	Regió Sanitària TTEE	Deltebre
GMA Estratifica	2	2	2	2
% Població	15	17%	17,02	19,26
Població	1.153.40	13.567	31.534	2.338
Taxa mortalitat x 100 habitants	1,1	1,3	1,21	1,24
Taxa ingrés urgent x 100 habitants	6,7	8,2	7,41	7,53
Mitjana visites Atenció Primària per malalt	12,8	14,6	16,03	15,48
Taxa visites urgències x 100 habitants	76	73,2	92,46	76,3
Mitjana de fàrmacs per pacient	8	8,6	8,46	9,32
Despesa mitjana per pacient	2.293,86	2.316,1	2.369,14	2.267,14
% Despesa		34,01	34,53	34,51

Taula 189. Grup 2 Risc moderat o mitjana complexitat (2015). Font: MSIQ. Mòduls per al seguiment d'indicadors de qualitat. CatSalut.

GRUP 2	À. de Gestió			
	Catalunya	Sanitària B. Ebre	Regió Sanitària TTEE	Deltebre
GMA Estratifica	2	2	2	2
% Població	15	16,64	17	19
Població	1.144.162	15.717	30.582	2.256
Taxa mortalitat x 100 habitants	1,1	1,15	1,4	1,0
Taxa ingrés urgent x 100 habitants	7,6	7,48	8,4	7,8
Mitjana visites				
Atenció Primària per malalt	12,5	15,16	15,5	14,9
Taxa visites urgències x 100 habitants	75,5	81,61	81,3	40,4
Mitjana de fàrmacs per pacient	8,2	8,29	8,7	9,3
Despesa mitjana per pacient	2.237,92	2.316,11	2.116,31	2.262,27
% Despesa		30,68	35,5	34,43

Taula 171. Grup 2 Risc moderat o mitjana complexitat (2017). Font: MSIQ. Mòduls per al seguiment d'indicadors de qualitat. CatSalut.

El **grup 3** de risc baix o baixa complexitat a **Deltebre**, el 2015, representa el 32,26% d'una població de 3.916 persones. La taxa de mortalitat és del 0,2; la taxa d'ingrés urgent és del 2,27 i la mitjana de visites a urgències és del 41,65. La mitjana de consum de fàrmacs per pacient és de 4,25 i la despesa mitjana és de 793,03 euros. La despesa representa el 20,22%.

El 2017 representa el 32% d'una població de 3.794 persones. La taxa de mortalitat és del 0,1; la taxa d'ingrés urgent és del 3,5 i la mitjana de visites a urgències és del 40,4. La mitjana de consum de fàrmacs per pacient és de 4,2 i la despesa mitjana és de 783,70 euros. La despesa representa el 19,98%.

El 2015 a l'**Àrea de Gestió Sanitària Baix Ebre** la població és del 30,62% de 28.915 persones. La taxa de mortalitat és de 0,16. La taxa d'ingrés urgent el 2,86, lleugerament

superior a la de Deltebre. La mitjana de visites a l'Atenció Primària per persona malalta és de 7,55 per sota la de Deltebre. Les visites a urgències és del 52,56% superior a la de Deltebre (41,65%). La mitjana de fàrmacs per pacient és de 3,81 inferior a la de Deltebre i la despesa mitjana per persona és de 848,40. La taxa de despesa és del 22,92%.

El 2017 la població és del 30% de 23.735 persones. La taxa de mortalitat és de 0,1. La taxa d'ingrés urgent el 3,6%, lleugerament superior a la de Deltebre. La mitjana de visites a l'Atenció Primària per persona malalta és de 7,7 per sota la de Deltebre. Les visites a urgències és del 52,54 superior a la de Deltebre (40,40). La mitjana de fàrmacs per pacient és de 3,9, inferior a la de Deltebre; i la despesa mitjana per persona és de 868,44. La taxa de despesa és del 23,46%.

El 2015 la població del grup 3 GMA a la **Regió Sanitària Terres de l'Ebre** és d'un 31,09% i representa un total 57.597 persones. La taxa de mortalitat és del 0,16; la taxa d'ingrés urgent 2,91; la mitjana de visites a l'APS és del 6,26. La mitjana de fàrmacs per persona usuària és de 3,95 enfront del 4,25 de Deltebre. La despesa mitjana per pacient és de 890,06. El % de la despesa és el 23,69.

El 2017 la població és d'un 30% i representa un total 54.482 persones. La taxa de mortalitat és del 0,1%; la taxa d'ingrés urgent 3,3%; la mitjana de visites a l'APS és del 8,1%. La mitjana de fàrmacs per persona usuària és de 4,1% enfront del 4,2 de Deltebre. La despesa mitjana per pacient és de 923,85. El % de la despesa és el 24,58.

A **Catalunya** el 2015 el grup 3 de risc baix i baixa complexitat és del 30% (a Deltebre el 32,26%). El nombre de població total és de 2.308.298 persones. La taxa de mortalitat és del 0,1%. La taxa d'ingrés urgent és del 2,4. La mitjana de visites a l'APS és de 6,7% (a Deltebre el 7,66%). La taxa de visites a urgències és de 48%. La mitjana de fàrmacs per pacient és de 3,6 i la despesa mitjana de 819,87 euros.

El 2017 el grup 3 de risc baix i baixa complexitat és del 30% (a Deltebre el 32%). El nombre de població total és de 2.288.619 persones. La taxa de mortalitat és del 0,1. La taxa d'ingrés urgent és del 2,8. La mitjana de visites a l'APS és de 7. La taxa de visites a urgències és de 53,1%. La mitjana de fàrmacs per pacient és de 3,7 i la despesa mitjana de 842,64 euros.

GRUP 3	Catalunya	À. de Gestió Sanitària B. Ebre	Regió Sanitària TTEE	Deltebre
GMA Estratifica	3	3	3	3
% Població	30	30,62	30	32
Població	2.308.298	28.915	54.482	3.794
Taxa mortalitat x 100 habitants	0,1	0,16	0,1	0,1
Taxa ingrés urgent x 100 habitants	2,4	2,86	3,3	3,5
Mitjana visites Atenció Primària per malalt	6,7	7,55	8,1	7,9
Taxa visites urgències x 100 habitants	48	52,56	58,8	40,4
Mitjana de fàrmacs per pacient	3,6	3,81	4,1	4,2
Despesa mitjana per pacient	819,87	868,44	923,85	793,03
% Despesa		23,46	24,58	20,22

Taula 190. Grup 3 Risc baix i baixa complexitat (2015). Font: MSIQ. Mòduls per al seguiment d'indicadors de qualitat. CatSalut.

GRUP 3	Catalunya	À. de Gestió Sanitària B. Ebre	Regió Sanitària TTEE	Deltebre
GMA Estratifica	3	3	3	3
% Població	30	30	31,09	32,26
Població	2.288.619	23.735	57.597	3.916
Taxa mortalitat x 100 habitants	0,1	0,1	0,16	0,2
Taxa ingrés urgent x 100 habitants	2,8	3,6	2,91	2,27

Mitjana visites				
Atenció Primària per malalt	7	7,7	7,96	7,66
Taxa visites urgències x 100 habitants				
	53,1	52,4	60,26	41,65
Mitjana de fàrmacs per pacient				
	3,7	3,9	3,95	4,25
Despesa mitjana per pacient				
	842,64	848,40	890,06	793,03
% Despesa				
		22,92	23,69	20,22

Taula 191. Grup 3 Risc baix i baixa complexitat (2017). Font: MSIQ. Mòduls per al seguiment d'indicadors de qualitat. CatSalut.

El **grup 4** GMA corresponent a la població sana a **Deltebre**, el 2015 ens indica que el 41,38% està sana. La població total és de 5.024 persones. La taxa de mortalitat en aquest grup és del 0,06. La taxa d'ingrés urgent és del 0,64 i la mitjana de visites a l'APS és de 2,3. La mitjana de fàrmacs per persona és 1,18. La despesa mitjana és de 182,21. La taxa de despesa és del 6,19%.

El 2017 ens indica que el 42% està sana. La població total és de 5.035 persones. La taxa de mortalitat en aquest grup és del 0,0. La taxa d'ingrés urgent és del 1,2 i la mitjana de visites a l'APS és de 2,4. La mitjana de fàrmacs per persona és 1,2. La despesa mitjana és de 185,29. La taxa de despesa és del 6,29%.

El 2015 el mateix grup a l'**Àrea de Gestió Sanitària Baix Ebre** ens indica que el 47,38% de la població està sana. La població és de 44.414 habitants. La taxa de mortalitat és del 0,05. La taxa d'ingrés urgent és de 0,62. La mitjana de visites a l'APS és del 2,11. La taxa de visites d'urgències és del 15,82. La mitjana de fàrmacs per persona és de l'1,05. La despesa mitjana per pacient és de 191,29 euros i el % de despesa és del 7,94.

El 2017 el 47,38% de la població està sana. La població és de 37.393 habitants. La taxa de mortalitat és del 0,01. La taxa d'ingrés urgent és de 1,0. La mitjana de visites a l'APS és del 2,3. La taxa de visites d'urgències és del 16,2. La mitjana de fàrmacs per persona és de l'1,1. La despesa mitjana per pacient és de 200,39 euros i el % de despesa és del 8,31.

El 2015 la població del grup 4 GMA a la **Regió Sanitària Terres de l'Ebre** corresponent a la població sana ens indiquen que el 46,19% de la població està sana i implica un total

de 85.578 persones. La taxa de mortalitat és 0,04%. La taxa d'ingrés urgent és de 0,65%. La mitjana de visites a l'APS per persona usuària és de 2,19%. La taxa de visites a urgències és del 19,28%. La mitjana de fàrmacs per persona és de l'1,11%. La mitjana de despesa per persona és de 200,82 euros, que representa un 7,94%.

El 2017 corresponent a la població sana ens indiquen que el 47% de la població està sana i implica un total de 84.716 persones. La taxa de mortalitat és 0,01. La taxa d'ingrés urgent és de 1,0. La mitjana de visites a l'APS per persona usuària és de 2,4. La taxa de visites a urgències és del 19,4. La mitjana de fàrmacs per persona és de l'1,2. La mitjana de despesa per persona és de 217,10 euros, que representa un 8,58%.

El 2015 a **Catalunya** el grup 4 de població sana representa el 50% i correspon a 3.842.284 persones. La taxa de mortalitat és del 0,1%. La taxa d'ingrés urgent és el 0,5%. La mitjana de visites a l'APS és d'1,8% per usuari/a. La taxa de visites a urgències és del 15,5%. La mitjana de fàrmacs és del 0,9%. La despesa mitjana per persona usuària és de 173,86 euros.

El 2017 el grup 4 de població sana representa el 50% i correspon a 3.813.973 persones. La taxa de mortalitat és del 0,0. La taxa d'ingrés urgent és el 0,7. La mitjana de visites a l'APS és de 2,0 per usuari/a. La taxa de visites a urgències és del 16,2%. La mitjana de fàrmacs és del 1,0. La despesa mitjana per persona usuària és de 193,17 euros.

Com es pot observar, la població sana és menor a Deltebre i tots els indicadors estan per sota els indicadors de l'Àrea de Gestió Sanitària Baix Ebre, la regió Sanitària Terres de l'Ebre i de Catalunya, la qual cosa comporta mitjana de visites a l'APS i ús de fàrmacs més alts. La despesa mitjana és també més alta si comparem el nombre de població que abasta l'ABS Deltebre.

GRUP 4 POBLACIÓ SANA	Catalunya	Àrea de Gestió Sanitària B. Ebre	Regió Sanitària TTEE	Deltebre
GMA Estratifica	4	4	4	4
% Població	50	47,03	46,19	41,38
Població	3.842.284	44.414	85.578	5.024
Taxa mortalitat x 100 habitants	0,1	0,05	0,04	0,06
Taxa ingrés urgent x 100 habitants	0,5	0,62	0,65	0,64

Mitjana visites				
Atenció Primària per malalt	1,8	2,11	2,19	2,3
Taxa visites urgències x 100 habitants	15,5	15,82	19,28	11,46
Mitjana de fàrmacs per pacient	0,9	1,05	1,11	1,18
Despesa mitjana per pacient	173,86	191,29	200,82	189,21
% Despesa		7,94	7,94	6,19

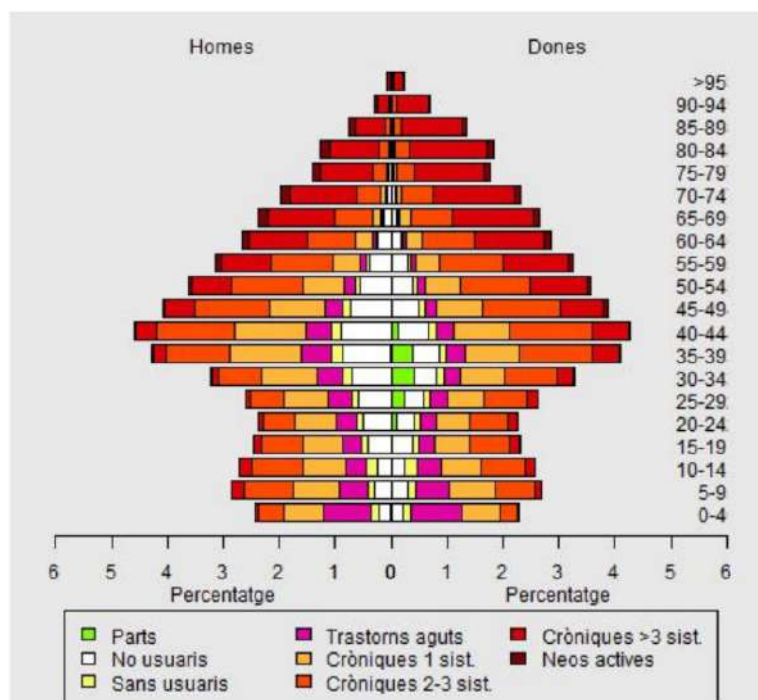
Taula 192. Grup 4 Població sana (2015). Font: MSIQ. Mòduls per al seguiment d'indicadors de qualitat. CatSalut.

GRUP 4 POBLACIÓ SANA	Catalunya	Àrea de Gestió Sanitària B. Ebre	Regió Sanitària TTEE	Deltebre
GMA Estratifica	4	4	4	4
% Població	50	47	47	42
Població	3.842.284	37.393	84.716	5.035
Taxa mortalitat x 100 habitants	0,1	0,1	0,01	0,0
Taxa ingrés urgent x 100 habitants	0,5	1,0	1,0	1,2
Mitjana visites				
Atenció Primària per malalt	1,8	2,3	2,4	2,4
Taxa visites urgències x 100 habitants	15,5	16,2	19,4	12,3
Mitjana de fàrmacs per pacient	0,9	1,1	1,2	1,2
Despesa mitjana per pacient	173,86	200,39	217,10	182,21
% Despesa		8,31	8,58	6,19

Taula 193. Grup 4 Població sana (2017). Font: MSIQ. Mòduls per al seguiment d'indicadors de qualitat. CatSalut.

El grup 1 de risc “Risc Alt i Alta Complexitat” s’inicia en dones en la franja de 45-49 anys i en els homes a partir dels 50-54 anys.

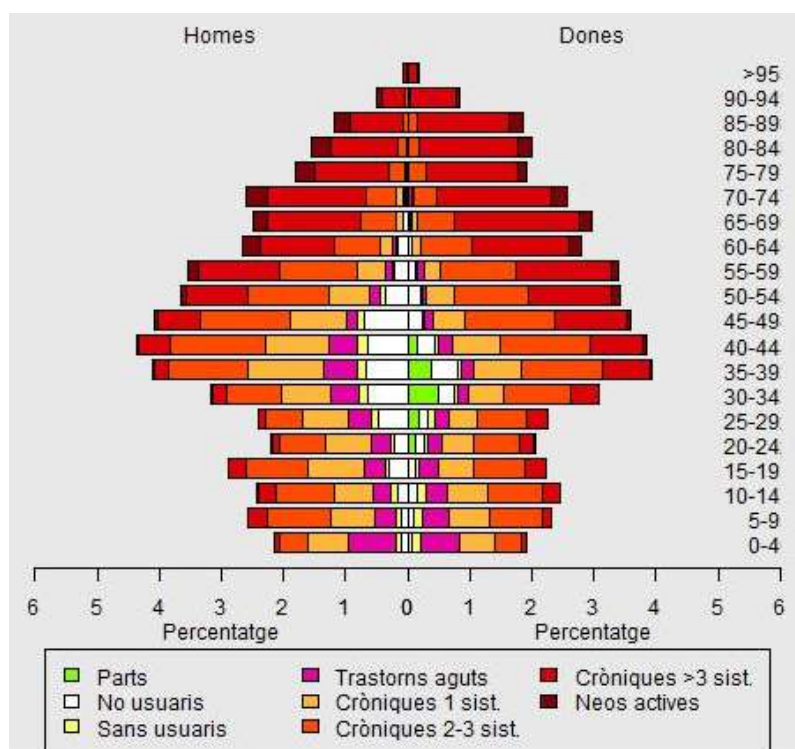
El nombre de parts el 2016 a Deltebre han estat 169. La Regió Sanitària de Terres de l'Ebre 2.488 i 100.398 a Catalunya. L'edat del part se situa en la franja dels 30 i 34 anys i dels 35-39. Anterior als 20 anys i posteriors als 44 el nombre són insignificants.

Gràfic 78. Piràmide Kaiser de Deltebre. Font: Dades dels indicadors de l'àmbit d'atenció primària. Dades 2015. Observatori del Sistema de Salut de Catalunya.

NOMBRE DE PARTS	
Catalunya	100.398
RS Terres de l'Ebre	2.488
Deltebre	169

Taula 194. Nombre de parts 2016.

Gràfic 79. Piràmide Kaiser de Deltebre. Font: Dades dels indicadors de l'àmbit d'atenció primària. Dades 2017. Observatori del Sistema de Salut de Catalunya.

NOMBRE DE PARTS	
Catalunya	105.788
RS Terres de l'Ebre	2.509
Deltebre	160

Taula 195. Nombre de parts 2017.

El registre del Conjunt Mínim Bàsic de Dades (CMBD) és un registre poblacional que recull informació sobre la patologia atesa als centres sanitaris de Catalunya. Es tracta d'un banc de dades exhaustiu i vàlid sobre activitat i morbiditat sanitària, elaborat a partir de la informació facilitada per tots els centres sanitaris de Catalunya.

La informació que proporciona el CMBD permet conèixer l'evolució de la patologia en el temps, les característiques de l'atenció prestada i la distribució de l'activitat en el territori; i és útil per a la planificació, l'avaluació de recursos i la compra de serveis.

La població atesa pel Programa d'Atenció Domiciliària (ATDOM) segons dades de 2015 va ser del 7,7%.

La cobertura vacunal de la població infantil és del 94,4%. La incapacitat laboral mitjana és de 64,7%.

Els fluxos hospitalaris des de l'ABS Deltebre s'han dirigit cap a l'hospital Verge de la Cinta, de caràcter públic. Fa referència als grans grups diagnòstics en un 86,83% i l'1,43 a l'antiga l'Aliança, clínica Terres de l'Ebre (concertat). En menor incidència es deriva a l'hospital comarcal del Montsià (concertat). En tots els grups d'especialitats, la població és derivada majoritàriament a l'hospital públic.

Terres de l'Ebre		Hospital de destinació			
Origen dels pacients: ABS Deltebre	Clínica TTEE	Hosp. C. Montsià	Hosp. C. Mora d'Ebre	Hosp. V. de la Cinta	Total casos
Gran grups diagnòstics	107	48	1	1.029	1.185
Sistema nerviós	6	1		64	71
Oftalmologia	30	1		82	113
Otorinolaringologia	24			45	69
Respiratori		4		113	117
Circulatori	6	6		93	105
Digestiu	13	4		108	125
Hepatobiliar i pàncrees	1	12		65	78
Musculoesquelètic i teixit connectiu	24	7	1	134	166
Pell, teixit subcutani i mama		4		21	25
Endocrí, nutricional				19	19
Ronyó i vies urinàries		2		68	70
Genital masculí	2			15	17
Genital femení	1	6		34	41
Obstetrícia		1		78	79
Perinatals				20	20
Hematologia				6	6
Trastorns mieloproliferatius				6	6
Infeccioses i parasitàries				24	24
Psiquiatria				5	5
Drogodependències				2	2
Lesions i emmetzinaments				18	18
Contactes amb serveis				8	8

sanitaris		
Sida	1	1

Taula 196. Fluxos hospitalaris CAP Deltebre. Font: CMBD Hospitals 2016. CatSalut.

13.3. Població de 65 anys i més. Índex de solitud

La solitud és un sentiment de l'estat de la persona que està sola o viu sola. Les causes potencials que la motiven poden ser per: malaltia o pèrdua de salut, viudetat, jubilació, pèrdua d'estatus, niu buit, desvinculació social, pèrdua d'amistats, empobriment de les relacions interpersonals, debilitament de les xarxes socials, circumstàncies adverses i conflictes familiars i que generen sentiments de inutilitat, destorb, dependència...

La solitud pot ser voluntària o imposada i cal distingir entre la solitud objectiva i la subjectiva. Per a les persones, no és el mateix estar soles que sentir-se soles. En la primera hi ha una recerca de la solitud per voluntat pròpia; en la segona la solitud és no desitjada. Tot i que les persones som éssers socials, existeixen una sèrie de factors que afavoreixen la solitud.

La solitud entesa com el nombre de persones que estan o viuen soles s'ha incrementat, però és més coneguda i per tant, fins a cert punt més controlada i es coneix. La solitud que realment està augmentant en major proporció és la subjectiva però aquesta no té dades fidedignes i és per tant més difícil de mesurar i localitzar. Hi ha alguns indicadors, com són la síndrome del niu buit, la jubilació, la viudetat, la percepció de "sobrar", d'inutilitat ...que fan que les persones experimentem una ruptura amb la quotidianitat i una fractura de la vida anterior.

La recerca d'una nova xarxa, d'un nou grup en què se senti identificada per no exposar-se a la discriminació o marginació social, és un nou hàndicap afegit. El rol de les famílies i de les institucions tant per ajudar a solucionar la solitud de manera positiva com per enfortir els lligams interpersonals i l'autopercepció de les seves capacitats és importantíssim, ja que quan la soledat no és volguda afecta la salut i la supervivència. Una persona sola que no té amb qui expressar les seves dificultats és més vulnerable a l'automarginació, a les estafes...

L'individualisme és un problema social i els llaços comunitaris i el bon veïnatge poden fer molt per evitar que les persones se sentin soles.

Les dones, a causa del rol social assignat es consideren més vulnerables per tenir menor capacitat de renda, se senten més menysvalorades i més desamparades.

L'índex de solitud és el percentatge que presenta la població de 65 anys i més que viu sola sobre la població total d'aquesta franja d'edat.

Es calcula l'índex de solitud tenint en compte el nombre de persones de 65 anys i més, que viu sola; de 75 i més de 75 que viu sola x 100.

Població de 65 i més anys que viu sola / població total de 65 i més anys: població general x 100.

Anys	Homes	Dones	Subtotal	TOTAL
65	63	74	137	
66	63	61	124	261
67	55	62	117	378
68	57	82	139	517
69	51	73	124	641
70	59	67	126	767
71	62	66	128	895
72	57	58	115	1.010
73	61	64	125	1.135
74	61	48	109	1.244
	589	655		

Taula 197. Índex de solitud. Població major de 65 anys. Elaboració pròpia a partir de dades de l'Idescat (2018).

Anys	Homes	Dones	Subtotal	TOTAL
75	35	55	90	
76	46	51	97	187
77	63	56	119	306
78	24	23	47	353
79	35	30	65	418
80	31	56	87	505
81	38	48	86	591
82	41	44	85	676
83	38	36	74	750
84	25	43	68	818
85	26	50	76	894
86	38	40	78	972
87	15	46	61	1.033
88	21	32	53	1.086
89	18	29	47	1.133
90	12	22	34	1.167
91	12	20	32	1.199
92	8	16	24	1.223
93	7	11	18	1.241
94	3	4	7	1.248
95	2	6	8	1.256
96	1	5	6	1.262
97	1	2	3	1.265
98	1	1	2	1.267
99	0	1	1	1.268
100 o més	1	0	1	1.269
	542	727		

Taula 198. Índex de solitud. Població major de 75 anys i +. Elaboració pròpia a partir de dades de l'Idescat (2018).

Total població de més de 65 anys és de 1.244, de les quals 589 són homes i 655 són dones. La població de 75 anys i més són 1.269 persones, de les quals 542 són homes i 727 dones. En total, hi ha 1.382 dones de 65 anys i més i 1.131 homes de 65 anys i més. Per tant, el risc d'índex de solitud a Deltebre seria:

Persones de 65 anys i més= 1.209

Persones de 65 anys i més que viuen soles= 19

Persones de 75 anys i més = 1.298

Persones de 75 anys i + que viuen soles= 18

Població total= 11.499 persones

65 anys i += $(1.244+19/11.505) \times 100 = 10,97\%$

75 anys i + = $(1.269+18/11.505) \times 100 = 11,18\%$

TOTAL → $1.244+19+1.269+18 = 2.550/11.505 = 0,22 \times 100 = \mathbf{22\%}$

Per tant, l'índex de solitud total de 65 anys i més a Deltebre l'any 2018 va ser d'un 22%. Si el comparem amb l'índex de solitud de la capital catalana, aquest està 6,5 punts per sota (28,5%). En dones representaria un 36,1% i en homes 16,05%.

Els serveis d'atenció a persones dependents es dona a través dels serveis de Benestar Social del Consell Comarcal del Baix Ebre. Hi ha 9 treballadores familiars, de les quals 8 treballen a jornada completa i una a temps parcial.

14. VIOLÈNCIA DE GÈNERE. SERVEIS D'INFORMACIÓ I ATENCIÓ A LES DONES (SIAD)

El SIAD a Deltebre és un servei que ofereix el Consell Comarcal del Baix Ebre i la seva missió és oferir informació, atenció, orientació i assessorament (gratuït i confidencial) a les dones en els següents àmbits:

- **Jurídic:**

Assessorament en situacions de crisi de parella, processos d'incapacitació, custòdia dels fills i orientació en temes de caire legal.

- **Psicològic:**

Acompanyament psicològic en situacions de malestar emocional.

Fomentar i millorar les competències comunicatives, les habilitats socials i l'autoreconeixement.

- **Social:**

Informació, orientació i assessorament sobre recursos i serveis.

Detecció i prevenció de situacions de risc i exclusió social.

Atenció i suport en situacions de violència masclista.

A més, des del SIAD també es realitza treball comunitari donant suport a les associacions de dones, formació, prevenció i detecció de possibles situacions de violència masclista i coordinació amb la xarxa pública i privada del territori.

Segons la memòria de l'any 2017 a Deltebre s'han atès 101 persones, de les quals s'han obert expedient a totes. D'aquestes persones ateses 6 han estat homes i 95 dones.

Per grups d'edat el nombre major de freqüentació ha estat la franja de 46 a 65 anys, sent la menor la de 19 a 29 anys.

Grups d'edat	Homes	Dones	Total
19 a 29 anys	1	9	10
30 a 45 anys	1	38	39
46 a 65 anys	3	41	44
66 a 80 anys	1	7	8

101

Taula 199. SIAD i grups d'edat. Elaboració pròpia a partir de les dades facilitades pel SIAD Baix Ebre.

La formació de les persones que han demanat ajuda ha estat amb estudis primaris tot i que cal ressaltar que aquesta dada no s'ha ressenyat en la majoria dels casos atesos.

Estudis	Homes	Dones
Sense estudis	0	2
Estudis primaris	0	6
Batxillerat FP	0	2
Universitaris	0	1
No consta	6	84

Taula 200. SIAD i estudis. Elaboració pròpia a partir de les dades facilitades pel SIAD Baix Ebre.

Per nacionalitat el nombre de persones ateses que s'han registrat han estat les espanyoles i no s'han ressenyat la majoria de les ateses.

País	Homes	Dones
Espanya	2	23
No consta	4	72

Taula 201. Freqüentació del SIAD, nacionalitat. Elaboració pròpia a partir de les dades facilitades pel SIAD Baix Ebre.

Per estat civil la majoria de les persones ateses són casades, però hi ha un nombre significatiu de persones ateses a les quals no s'ha enregistrat aquesta dada.

Estat civil	Homes	Dones
Casada/casat	3	29
Divorciada/divorciat	0	16
Parella estable	0	5
Separat/a de dret	0	3
Separat/a de fet	0	4
Solter/a	0	12
Vidu/a	0	3
No consta	3	24

Taula 202. Estat civil. Elaboració pròpia a partir de les dades facilitades pel SIAD Baix Ebre.

Les derivacions al SIAD o canal d'entrada han estat a través del Serveis Socials tot i que en una gran majoria de persones ateses aquesta dada no s'ha enregistrat.

Canal d'entrada	Nombre
Associacions/Entitats	1
Iniciativa pròpia	6
Serveis Socials	17
No consta	73
Altres	4

Taula 203. Derivacions al SIAD. Elaboració pròpia a partir de les dades facilitades pel SIAD Baix Ebre.

Tipus d'atenció

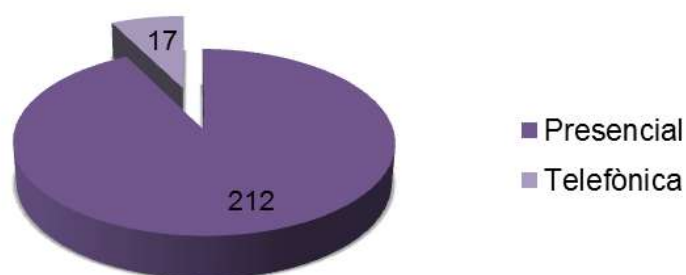
El tipus d'atenció dispensada a Deltebre majoritàriament ha estat de caràcter psicològic. Durant l'atenció psicològica i mitjançant l'entrevista es porta a terme acompanyament psicològic en situacions de malestar emocional, crisis personals, entre d'altres. També es fomenten i es milloren les competències comunicatives, les habilitats socials i l'autoreconeixement.

Durant l'atenció jurídica i mitjançant l'entrevista es porta a terme assessorament en situacions de crisis de parella, processos d'incapacitació, custòdia dels fills i filles... i orientació en temes de caire legal a tots els nivells.

Àrea de la consulta	Nombre d'actuacions
Jurídic	69
Laboral	1
Psicològic	159

Taula 204. Tipus de consulta. Elaboració pròpia a partir de les dades facilitades pel SIAD Baix Ebre.

Segons la tipologia de la tramitació i el canal d'atenció s'han dut a terme 212 atencions presencials i 17 per via telefònica.

Gràfic 80. Canal d'atenció del SIAD.

Les tasques realitzades han estat d'informació i orientació sociocomunitària, servei jurídic i atenció psicològica.

Àmbit	Nombre	Nombre de persones diferents
Informació i orientació sociocomunitària	4	4
Jurídic	66	59
Psicològic	159	48

Taula 205. Serveis del SIAD. Elaboració pròpia a partir de les dades facilitades pel SIAD Baix Ebre.

Les derivacions que ha fet el SIAD han estat a altres serveis de la Generalitat de Catalunya. Oficina de treball. Servei d'Orientació Jurídica General (SOJ) i Servei d'Orientació Jurídica Laboral, entre d'altres.

Lloc de derivació	Nombre
Altres serveis	1
Altres serveis de la Generalitat	1
Jutjats	1
OTG Oficina de treball de la Generalitat	1
SOJ General	21
SOJ Laboral	2
No consta	202

Taula 206. Derivacions a altres serveis. Elaboració pròpia a partir de les dades facilitades pel SIAD Baix Ebre.

Referent al tipus de violència detectada el SIAD pretén assessorar, orientar i realitzar una primera atenció a dones en situacions de violència, abraçant totes les tipologies de les violències que poden rebre les dones pel fet de ser-ho. Per exemple, violència econòmica, física i/o psicològica. En el cas de Deltebre s'han detectat 30 casos de violència psicològica.

Situació de violència	Nombre	Nombre de persones diferents
CAP	198	97
Sexual	1	1
Psicològica	30	13

Taula 207. Situació de violència detectada. Elaboració pròpia a partir de les dades facilitades pel SIAD Baix Ebre.

15. EPÍLEG

Deltebre té una extensió de 107,44 km² i una densitat poblacional de 107,1 habitants per km². L'extensió del municipi de Deltebre és més gran que la del municipi de Barcelona, que té 101,9 km² i una densitat de 15.881,01 habitants per Km².

La comunicació de la població amb el territori està ben assegurada a la xarxa bàsica, comarcal, local o rural. Aquesta xarxa, formada per camins de saorra i asfaltats, està formada per un total de 110 camins rurals.

A Deltebre existeix un enorme biaix en els noms dels carrers. El nombre total de carrers a Deltebre és de 187, dels quals el 44,38% porten noms d'homes enfront de l'1,06% que porten noms de dones. El nom de carrers dedicats a poblacions o llocs representa un 19,25%; els que tenen nom de sants masculins representa un 10,16% enfront del 6,41% que tenen nom de santes. Un 8,55% correspon a noms de flora i fauna relacionats amb el territori. Podríem afirmar que la representació dels ocells de les nostres contrades tenen més representativitat que les dones.

Tenint en compte que l'urbanisme no és neutre, atès que, al conformar l'espai urbà es donen prioritats, es reflecteixen poders i es visibilitzen drets. A l'hora d'elaborar el nomenclàtor, que té per objectiu donar visibilitat sobre allò que passa en un espai determinat, veiem que a Deltebre les aportacions que fan les dones a la nostra societat queden invisibilitzades i no reconegudes. L'Ajuntament haurà d'elaborar la normativa per a l'assignació de noms a les vies públiques i també als edificis i instal·lacions públiques si vol evitar aquest greuge.

Un cop establert el reglament s'haurà de formar la comissió del Nomenclàtor. Aquesta comissió haurà de ser l'òrgan d'assessorament, d'informació i de consulta amb caràcter consultiu i no vinculant en relació amb la determinació de les denominacions dels espais públics.

La comissió Nomenclàtor hauria d'estar formada per:

- Persones pertanyents al cos tècnic (arquitecte, urbanisme, imatge de poble...).
- Persones representants del veïnat (associacions de dones, de veïnes i veïns, culturals...).
- Persones representants dels diferents partits polítics.

Hem de tenir en compte, però, que els canvis poden generar molts conflictes si no s'actua adequadament, per la qual cosa es proposen les següents mesures:

- Implicar el veïnat de cada carrer afectat pel canvi de nom per obtenir el màxim consens possible.

- Facilitar les gestions que el canvi pot suposar, com per exemple: gratuïtat en la renovació del DNI, informe per part de l'Ajuntament a les instàncies oficials del canvi: Correus, Hisenda, governació, notaries...

El canvi de nom dels carrers de Deltebre ha de tenir en compte l'enorme biaix respecte als carrers dedicats a homes versus dones. També s'ha de tenir en compte a l'hora de posar noms als edificis públics.

Nomenclàtor dels camins de Deltebre

Sobre els noms dels camins, aquests fan referència a restes arquitectòniques (Ponts del rei), indrets geogràfics (illa de Mar, fangar, canal...) i finques. Algunes finques porten el nom dels seus propietaris o per l'activitat econòmica rellevant (càmping). Els noms són majoritàriament masculins excepte el de Nuri, que fa referència a la senyora Núria Puell, dona emprenedora de l'àmbit de la restauració que va posar el primer restaurant al pas de Buda i va fomentar el turisme a través de promoure el passeig amb barca per l'Ebre.

Exceptuant alguns camins rurals on hi ha finques importants (Bombita) o indrets reconeguts (Fangar) o establiments turístics (càmping de l'Aube o restaurant Nuri), els altres camins rurals, ja siguin asfaltats o de saorra, no poden ser localitzats a través del *Google Maps*. Aquest fet suposa, segons informants clau de l'àmbit de la salut, un greu inconvenient per al personal sanitari que desconeix els camins i són cridats a donar atenció a persones que viuen de manera fixa o temporalment al camp. En no tenir geolocalitzats els camins, moltes persones que venen de fora es perden.

Hi ha molts camins rurals sense nom, fet que caldria tenir en compte per compensar la manca de noms femenins als carrers i camins de Deltebre. Sobre el transport, no existeix a Deltebre un transport públic que connecti els nuclis poblats. Aquest fet obliga a l'ús del vehicle particular amb la conseqüent contaminació de l'aire i sonora. La contaminació sonora provocada per les motocicletes de trial són un veritable escàndol pel soroll i per les formes a vegades poc cíviques de circular de les persones que en són propietàries. S'haurien d'establir mesures de dissuasió per frenar el seu ús pel casc urbà, si és factible, a través de l'increment de l'impost de circulació.

A banda de la contaminació, l'ús dels vehicles de motor propicia que la gent no camini i es fomenti el sedentarisme, fet que veient les dades sanitàries del nostre poble, que posteriorment comentarem, ho hauríem de prendre seriosament en consideració.

Referent als vehicles, estaria bé conèixer les dades sobre el parc de vehicles desagregades per edat i sexe.

Un altre motiu de contaminació sonora que estranya la població que passa vacances a Deltebre en cases rurals són els continus disparos o canonades per espantar els ocells. Estaria bé informar aquesta població de la finalitat d'aquest sorolls diürns i nocturns, així com també buscar altres mitjans d'espantar els ocells, si això és factible.

La població de Deltebre

La població de Deltebre en els darrers cinc anys ha experimentat una pèrdua anual progressiva de població. Crida l'atenció la pèrdua de població de 2014 respecte als anys anteriors.

Des de l'any 2012 fins al 2018 s'han perdut un total de 811 habitants. Aquest fenomen ha coincidit amb l'eclosió de la crisi econòmica i la pèrdua del teixit productiu.

La piràmide poblacional evidencia una minva de la població dels grups més joves. Cal tenir en compte les grans diferències que es presenten per sexe per als grups de 30 a 59 anys. La piràmide ens mostra la minva de la fecunditat. Els grups de més població són els que ocupen les franges de 30 fins a 59 anys sent la més nombrosa la de l'edat de 40 a 49 anys.

Podem dir que la piràmide de població de Deltebre és una piràmide de transició i la seva població es troba en procés de canvi. La població de Deltebre presenta un índex de masculinitat del 101,38%, és a dir, hi ha més homes que dones.

La natalitat a Deltebre el 2018 és del 6,69%. Una taxa que continua sent més baixa respecte a les xifres de Catalunya i Europa. La taxa de reemplaçament de la majoria dels països desenvolupats és de 2,1 naixements per dona, però s'eleva a 2,5 o 3,3 en alguns països en vies de desenvolupament a causa de les altes taxes de mortalitat.

A nivell mundial, la taxa de reemplaçament actual és de 2,33 fills per dona; amb aquesta taxa, el creixement poblacional seria nul. Les taxes de fertilitat més elevades són de països d'Àfrica (superiors a 2,0) i les més baixes són de països d'Europa Occidental (inferiors a 2,0). De fet, si la tendència no canvia, la població europea disminuirà dramàticament els pròxims 50 anys.

La taxa de fecunditat (per cada 1.000 dones) a Deltebre, l'any 2017 és del 44,73%, per damunt del 38,92% de Catalunya. L'any 2018 és de 31,93%, per tant, es pot afirmar que hem empitjorat.

Les principals fonts d'informació per a l'estudi de la fecunditat són les estadístiques sobre nascuts vius, però els elements que determinen la fecunditat d'una població són d'ordre divers: demogràfics, fisiològics, socials, econòmics, culturals, polítics i geogràfics. Els factors demogràfics, com l'edat i l'estat civil, són fonamentals per explicar el procés reproductiu d'una població. No obstant això, altres factors com ara el coneixement i accés a mètodes anticonceptius, el nivell educatiu o d'instrucció, les tradicions culturals i religioses, etc. també són molt importants.

Les relacions d'ordre econòmic, social, cultural i demogràfic afecten el procés reproductiu d'una població, així com la proporció de dones no solteres, solteres i l'edat mitjana de vida en parella.

És a través d'enquestes com podem recollir informació dels diferents determinants que influeixen en el comportament reproductiu.

La taxa de mortalitat del 2017 és de 11,21%. És una taxa baixa. És curiós observar com homes i dones moren en mesos diferents de l'any. S'han observat els anys 2013, 2014, 2015, 2016.

La taxa bruta de nupcialitat a Deltebre 2017 és de 4,26%. Els casaments se celebren el mes de juny i agost. S'observa un canvi cultural important amb les dates de casament respecte als anys on el conreu de l'arròs es feia manual. Fonamentalment les núpcies se celebren més pel civil que per l'eclesiàstic.

Referent al matrimoni i la tinença de béns, no sabem si el costum, propi del dret de Tortosa, de l'agermanament o pacte de mig per mig que exigeix un pacte exprés en capítols matrimonials se segueix mantenint en la població jove. Aquestes dades s'haurien d'obtenir a partir de registres notariais.

Els registres matrimonials acostumen a recollir de manera sistemàtica l'edat, l'estat civil, el lloc d'origen dels cònjuges, la data de l'esdeveniment. Tenir aquestes dades ens pot donar llum sobre si l'edat dels cònjuges al matrimoni es manté o ha canviat en el temps.

Segons la tesi doctoral de Mireia Esparza Pagès, temps enrere l'edat dels cònjuges tant a Jesús i Maria com a La Cava era una de les més baixes que s'havien trobat a la península Ibèrica; estaria bé conèixer si continua seguint el mateix patró.

Referent a les núpcies, altres informacions que podem recaptar són si aquestes es donen entre persones del mateix estat civil o d'altres situacions; d'aquesta manera sabríem quina quantitat de persones vídues, separades i divorciades contrauen noves núpcies. La procedència d'aquestes persones, l'estacionalitat en la nupcialitat, el lloc de naixement i el lloc de residència dels cònjuges ens poden facilitar dur a terme l'anàlisi sobre l'endogàmia i la immigració, per exemple⁴⁸.

Es considera endogàmia aquells matrimonis en què els dos cònjuges han nascut a la mateixa població. L'endogàmia s'expressa com el tant per cent de matrimonis endogàmics respecte al total d'unions celebrades en una població. És un índex clarament relacionat amb el grau d'immobilitat social i d'aïllament reproductiu de la població, i pot dependre de l'estructura social de la població, de la seva mida i d'altres factors, tant geogràfics com socials. Així doncs, es pot definir el grau d'endogàmia a partir de la mobilitat matrimonial, de manera que com més endogàmica sigui una població menor serà el flux gènic que rebrà de l'exterior i, per tant, hi haurà una pèrdua d'heterogeneïtat.

La mobilitat matrimonial pot mostrar-nos procedències, migracions i facilitar-nos un coneixement més exhaustiu de les migracions que, donat el nombre de dones i homes existent a Deltebre, pot revelar-nos un procés de migració diferencial associada al sexe.

El costum estès per bona part de les poblacions catalanes i espanyoles de celebrar el casament al poble de la núvia és un factor de mobilitat masculina.

Les dades obtingudes a través de l'Idescat no especifiquen si els cònjuges són del mateix sexe o no. Ha estat possible saber-ho consultant al Registre Civil. El coneixement d'aquestes dades permetria saber la distribució de les famílies en funció de si són, a priori, progenètiques o no; l'origen dels cognoms; els increments poblacionals i les migracions, entre d'altres.

Existeix una tendència a l'aparellament entre les persones d'origen divers que viu a Deltebre en funció del lloc d'origen, és a dir, un tipus d'aparellament endogàmic.

L'endogàmia és la pràctica del matrimoni dins d'un grup ètnic determinat, classe social o grup sociològic, refusant-ne altres tipus de matrimonis considerant-los inapropiats.

⁴⁸ Esparza Pagès, Mireia(2004). *Biodemografia del Delta de l'Ebre. Estructura matrimonial*. Tesi doctoral. Universitat de Barcelona
http://www.tesisenred.net/bitstream/handle/10803/785/1.Primer_a_part.pdf?sequence 09/01/2018 14h.

Aquests tipus de matrimonis endogàmics van ser habituals en un temps entre la nostra població, en què el casament amb un noi o noia forastera eren rareses i, com és habitual en societats tancades, estaven mal vistos.

Moltes persones grans relaten que la rivalitat entre La Cava i Jesús i Maria s'expressava amb la negativa de realitzar matrimonis entre els dos nuclis. D'aquí la proliferació de cognoms endogàmics a casa nostra. Avui, però, la pràctica comuna a Deltebre és el matrimoni exogàmic, és a dir, amb gent d'altres contrades. Això s'observa nítidament amb la quantitat de cognoms provinents de la resta de Catalunya i de l'Estat. Afavorir l'exogàmia, a banda de comportar més riquesa cultural, evita l'aparició de malalties genètiques.

Actualment l'endogàmia a Deltebre es dona, com hem dit, entre gent del mateix origen i poques vegades es creuen amb la població autòctona. En els pocs casos existents d'aparellament entre persones amb cognoms molt comuns de Deltebre i d'altres amb persones procedents del Marroc, per posar un exemple, són sempre amb dones. No hem trobat, analitzant els cognoms, cap aparellament de dones de fora amb homes del poble. No es descarta que n'hi hagi però aquestes, molt probablement, no tenen descendència.

Població d'origen divers

La població en equivalència a temps complet anual a Deltebre, segons dades de l'any 2016, és del 98,1%. D'aquesta població, segons dades del Padró 2017, hi ha 1.523 persones d'origen divers que viuen a Deltebre de forma permanent.

La població d'origen divers conforma una diversitat cultural, una nova realitat social que deixa una petjada important en les poblacions autòctones, però que sovint és poc atesa.

Vam dur a terme, amb l'ajuda de dos membres d'ADAS i de Latifa Berrac, que va actuar com a traductora (parla francès, àrab i amazic), un grup focal amb dones marroquines. Van assistir unes vint dones. Comptades unes poques que coneixien una mica el castellà i el català, la resta de dones, d'una edat mitjana de 35,8 anys i amb 2,66 filles/fills de mitjana, desconeixien els idiomes que parlem i molt poques coneixien l'entorn del poble. Totes havien arribat per reagrupament familiar i la seva procedència era majoritàriament de la zona interior del Marroc, algunes de parla amaziga.

De vegades, malgrat l'evident pluralitat existent als pobles, sembla que existeixin grans abismes que separen la població autòctona i l'al·lòctona en els seus marcs relacionals.

Aquest fet pot mostrar una coexistència positiva i entendre aquesta diversitat cultural com un fet positiu (Cal posar de relleu la gran tasca que estan duent a terme Tere Aloguin i Teresa Bautista amb les dones marroquines per ensenyar-les a parlar català), o també pot presentar escenaris de coexistència hostil, sobretot, en aquells aspectes que fan referència a presència de diversos idiomes, representacions negatives de la pràctica religiosa islàmica, l'existència de vestimentes diferents.

Hem de tenir en compte que el creixement real de la població de Deltebre, és a dir, la relació entre el moviment natural i el saldo migratori no és degut al moviment natural sinó gràcies a la immigració.

A Deltebre es parlen 29 llengües diferents; caldria aprofitar la diversitat per conèixer-les, sobretot quan a Catalunya s'organitzen, a propòsit de la celebració del dia de la llengua materna i el dia mundial de la poesia, lectures en les diverses llengües que conviuen a Catalunya. Aprofitar la riquesa cultural que proporciona la població d'origen divers per eixamplar mires, llimar escenaris de coexistència hostil i enlairar el poble.

Els cognoms

Segons el llibre segon del Codi Civil de Catalunya, relatiu a la persona i la família en el seu article 235-2 referent a la filiació, diu que:

1. Tota filiació produeix els mateixos efectes civils, sens perjudici dels efectes específics de la filiació adoptiva.
2. La filiació determina la potestat parental, els cognoms, els aliments i els drets successoris i comporta l'assumpció de responsabilitats parentals envers els fills menors i els altres efectes establerts per les lleis.
3. El pare i la mare poden establir de comú acord l'ordre dels cognoms en la data del naixement o de l'adopció del primer fill. Els fills, en arribar a la majoria d'edat o en emancipar-se, poden alterar l'ordre dels cognoms.

El dret de determinar l'ordre dels cognoms de les filles i dels fills, fet comprensible en l'actualitat, mai ha estat, però, reconegut legalment. La cultura patriarcal ha assignat la potestat de portar el primer cognom a l'home establint un model patrilineal en la filiació de les filles i fills, de tal manera que el cognom de la mare –procedent del cognom del seu pare o avi- és subjecte de desaparició.

El reconeixement de la línia materna ha estat una reivindicació més del feminisme. En l'actualitat, gràcies a la llei del divorci, cap home ni cap dona pot estar subjecte un a l'altre si no ho desitgen, optar per la via matrilineal pot ser un avantatge per a les filles i

fills, a banda d'acabar amb la injusta depreciació que fa el patriarcalisme del fet de tenir descendència femenina.

A partir de dades publicades per Jordi Gilabert Tomàs, s'ha pogut ressenyar els primers cognoms del nostre poble. És un exercici interessant per conèixer l'evolució de la població de Deltebre i estimular el gust per la recuperació de la memòria familiar i amb ell la memòria del poble. A l'estudiar els cognoms, com hem dit anteriorment, hem observat que existeix una tendència a l'aparellament entre les persones d'origen divers que viu a Deltebre en funció del lloc d'origen, és a dir, un tipus d'aparellament endogàmic.

No ens hem estès en l'apartat de noms i malnoms gentilicis de Deltebre; no obstant, pot ser un exercici positiu de recuperació de la memòria del poble i esbrinar l'existència o no de tendències masclistes.

Habitatge

L'habitatge és l'espai quotidià per a alimentar-se, treballar, descansar, gaudir i procrear, i també per a compartir, estimar, conèixer, col·laborar, comunicar.

Els habitatges de Deltebre, com en altres indrets, són el mitjà físic on es desenvolupa la família i és l'espai tradicionalment considerat femení. El seu millorament representa una expressió concreta i visible d'una elevació del nivell de vida dels seus habitants. En els primers temps a les poblacions que avui conformen el municipi de Deltebre, les cases eren quasi bé inexistents, sent les barraques els espais més comuns per aixoplugar-se i protegir-se, trobar l'assossec necessari per treure l'aspror del dia a dia i assegurar el descans per fer front al dur treball.

L'hàbitat tradicional, les barraques, eren construccions senzilles, resistents i funcionals que guardaven un equilibri ambiental, ja que estaven fetes amb materials que es trobaven al medi. És una pena que en els centres d'Interpretació turística com són les dependències de l'Ecomuseu no hi hagi una petita recreació d'aquest espai, tradicionalment considerat femení. Només un bres (bressol) perdut enmig d'estris de treball, generalment masculins, fa esment d'alguna cosa més que el treball als arrossars, les garrigues i la pesca. Mostrar un petit senyal a través de la construcció d'una petita barraca amb el foguerill, la cortina de sac, les eines, els ribells, els cossis, el rentador... Una petita barraqueta, davant de l'hort existent, seria suficient per explicar breument el treball de les dones.

Segons dades de l'Idescat de 2011, a Deltebre existeixen 440 habitatges secundaris i un total de 1.549 habitatges buits. D'aquests habitatges 3.404 són de propietat i 461 són de lloguer. En total el nombre d'habitatges és de 6.259. Segons la mateixa font a Deltebre hi ha 1.549 habitatges buits. La mida dels habitatges és de 61m² endavant.

Les llars per tipus nucli i nombre de fills a Deltebre segons l'Idescat 2011 ens mostren que majoritàriament les famílies estan formades per una parella/matrimoni, de les quals un 32,07% dels matrimonis no tenen fills ni filles. Un 33,14% tenen un fill o filla. Un 28,49% tenen 2 fills o filles. Un 5,57% tenen 3 filles o fills. Un 0,70% en tenen 4.

El nombre de famílies monoparentals amb fills varia de manera considerable quan aquestes estan formades per pares o mares. El nombre de pares sols amb fills i filles és de 43 enfront de 184, que són les mares amb filles i fills. Caldria esbrinar la situació d'aquestes famílies, donat que el risc de pobresa de les dones augmenta de manera important quan aquestes viuen soles amb fills i filles al seu càrrec. A major nombre de filles i fills, major risc de pobresa.

Sobre els estudis de la població de Deltebre, crida l'atenció l'apartat de la declaració dels estudis realitzats en el padró municipal. Aquests no estan sotmesos a comprovació (només cal fixar-se aquests darrers temps en la polèmica a nivell polític sobre temes de màsters no realitzats i ressenyats com a fets als currículums d'algunes persones públiques) i, pot donar-se el cas que la persona que ho declara tendeixi a engrandir la declaració i moltes dades de les explicitades no ser certes.

Nacionalitats i estudis

Hi ha persones de diferents nacionalitats que viuen a Deltebre, com aquelles provinents de règims comunistes, amb formacions universitàries. Els països de l'ex URSS o països satèl·lits, històricament han destacat per fer esforços per gaudir d'un sistema educatiu universal. Amb els cursos de català impartits per ADAS a les dones d'origen divers hem detectat dones provinents del Marroc analfabetes, és a dir, que no sabien llegir ni escriure ni el seu idioma habitual ni l'idioma oficial del seu país d'origen. Que en el segle XXI a Catalunya hi hagi gent, sobretot dones, que siguin analfabetes, dol.

Caldria fer un estudi entre la població d'origen divers per saber el grau de comprensió i ús de la llengua catalana amb dades desagregades per edat i sexe donat que l'Idescat no proporciona aquesta dada.

Sobre l'analfabetisme funcional, que segons les dades de l'Idescat, el 8,3% de la població catalana més gran de 16 anys no té cap mena d'estudis, s'hauria d'esbrinar la seva incidència a Deltebre i promoure accions, com per exemple, lectures compartides a la biblioteca per detectar problemes i nivells i programar mesures correctores.

En els estudis reglats el nombre de dones és important en quasi tots els nivells exceptuant els d'Arquitectura-Enginyeria Tècnica. Les dones destaquen en les diplomatures, cosa que respon a la tònica general d'orientar-les cap a estudis relacionats amb la tasca de cura.

Els cursos de doctorat-màster-postgraus resulta un calaix de sastre on és difícil saber el nivell de complexitat dels cursos realitzats i el nivell d'hores de formació. És de suposar que amb les noves titulacions de l'EES aquests problemes s'arreglaran i quedaran ben delimitats els cursos de doctorat, els màsters i els cursos de postgrau.

Els anys més productius en els estudis universitaris han estat els anys 1984 (Arquitectura-Enginyeria Tècnica i Diplomatures); 1989 (en doctorats, màsters i cursos de postgrau) i 1991 (llicenciatures). Cal remarcar que l'institut Deltebre es va inaugurar l'any 1988.

Centres educatius

Deltebre té una escola infantil, tres centres educatius de primària, un de secundària, una escola oficial de música, però no gaudeix d'un centre de formació d'adults de caràcter públic.

En tots els centres educatius, el currículum mostra la relació dels centres amb l'exterior. Tots els centres tenen la coeducació com un pilar fonamental de la formació de l'alumnat. S'han mantingut entrevistes amb informadores clau que ens han explicat algunes de les activitats més destacades de coeducació. També ens han explicat, sobretot on hi ha població d'origen divers, els alts nivells de masclisme entre la població escolar masculina marroquina. Caldria dur a terme un estudi sobre l'anomenat currículum ocult i analitzar programes i conductes en profunditat. Caldria incrementar la presència d'associacions de dones per ajudar en les tasques coeducatives.

La relació d'alumnat per aula respon a la normativa del Departament d'Educació tot i que en alguns casos se supera la ràtio. El nombre de xiquetes i xiquets respon al patró de la piràmide general de Deltebre, on predomina el sexe masculí.

El professorat és eminentment femení. El biaix de gènere és important i s'hauria de corregir.

El nivell de graduacions de l'alumnat de l'institut Deltebre és alt. El curs 2017-18 van ser del 94,40%. Caldria saber què fa el 5,6% de les noies i nois que no assolixen la graduació.

Cultura

L'ampliació de la biblioteca Delta de l'Ebre ha fet augmentar el nombre de lectors i lectors i el nombre de documents prestats. El volum més gran d'usuàries són les persones adultes de mitjana edat. El sexe femení és el que més freqüenta la biblioteca.

El gran problema que té Deltebre a nivell cultural és la manca d'un espai per fer concerts, teatre, cinema. Properament s'inaugurarà un espai que esperem que resolgui la mancança.

El fet de no tenir unes instal·lacions culturals disminueix la capacitat del poble. Per una banda, per promoure la cultura i per un altra per organitzar trobades o congressos amb l'atractiu afegit dels espais naturals existents i una gastronomia de qualitat.

Sobre el cinema és interessant tenir en compte les dades sobre les multisales d'Amposta que publica l'Idescat i, que assenyala que l'any 2015 van oferir un total de 11.564 sessions amb un total de 196.453 persones espectadores i una recaptació de 1.109,8 milers d'euros.

Deltebre no té cap museu, només centres d'interpretació relacionats amb l'ecosistema. Gaudir d'un centre, públic o privat, que recollís la iniciativa que tant l'associació local de la dona de la Cava, com l'associació de dones de Deltebre han dut a terme, en moltes ocasions ja sigui, en dates de celebració del vuit de març o bé per Delta Fira, seria una manera d'aprofitar iniciatives creatives i de minvar el greuge vers les dones i els seus treballs. Fer una recollida, dipòsit i catalogació d'estris antics de la llar, la vida domèstica, atuells i vestimentes, entre d'altres podria ser un primer pas per a la construcció d'un museu etnològic propi.

El treball

La mecanització del conreu de l'arròs ha canviat el seu conreu de manera espectacular. A partir dels anys seixanta del segle passat la generalització de la maquinària agrícola va simplificar i reduir el temps dels treballs, augmentant la producció i abaratint els costos dels jornals. Aquest fet porta implícits uns canvis en l'ocupació i un augment de moviments migratoris intrarregionals cap a centres urbans que constitueixen subpols d'activitat econòmica, mentre que el que és pròpiament el camp es continua buidant.

Segons dades de l'Idescat de 2009 la superfície agrícola utilitzada a Deltebre és de 8.220 ha. La mecanització del camp, com hem dit, ha reduït la mà d'obra, i per tant, els llocs de treball. Bàsicament podríem dir que l'ocupació a Deltebre es troba en el sector terciari o de serveis.

Deltebre té un teixit de serveis important, amb 675 establiments catalogats de petites i mitjanes empreses. Existeixen grans superfícies com Mercadona, Bon Preu, Dia, Lidl...

La població activa de Deltebre, és a dir, el conjunt de persones que poden i volen treballar és de 6.117 persones.

La població ocupada, és a dir, conjunt de persones que treballen actualment. Segons dades de l'Idescat 2017 a Deltebre representa un total de 3.949 persones

La població desocupada o aturada, és a dir, el conjunt de persones que poden i volen treballar però no troben feina, representa a Deltebre un total de 2.169 persones.

La taxa d'atur registrat a Deltebre segons dades de 2018 és del 14,16%. La taxa d'atur a Catalunya és del 11,75% segons dades de l'Idescat 2018. És a dir, estem 2,41 punts per sobre de la mitjana catalana. L'atur registrat per sexe és de 281,5 homes enfront de 409,6 dones, segons dades del 2018. No hem pogut obtenir dades referents al treball parcial per sexes.

Ens caldria conèixer quins són els programes d'accés a l'ocupació per a dones com a grup prioritari en les polítiques actives d'ocupació tant a nivell local com comarcal.

Afiliades a la Seguretat Social, segons dades de 2018, hi ha 4.018 persones, de les quals 1.692 són dones i 2.389 són homes.

Les afiliacions al règim d'autònoms (2018) eren de 915 persones. No hem pogut obtenir dades desagregades per edat i sexe.

No tenim dades referents a les pensions no contributives tot i que aquestes afecten moltes dones grans que han dedicat la seva activitat laboral a la cura de la família i la llar.

El PIB a Deltebre, segons dades de 2016, és de 178,4 milions d'euros.

El nivell socioeconòmic, segons l'escala AQUAS, és de 54,29 (escala que va del 0 al 100).

S'ha elaborat una taula comparativa entre diverses poblacions de nombre d'habitants aproximat al de Deltebre per comparar els nivells de PIB. La més pròxima és la població de Pellejà, de la comarca del Baix Llobregat, amb un PIB de 20,6. Hi ha una diferència significativa en aquelles poblacions que corresponen al Baix Empordà i el Baix Llobregat.

La renda per càpita de Deltebre és de 15.453,91€ l'any.

Hem procurat esbrinar el grup de persones amb risc de pobresa i/o exclusió social mitjançant els indicadors ERPE (persones En Risc de Pobresa i/o Exclusió) o dit també AROPE (*At Risk of Poverty and/or Exclusion*). Aquest indicador mostra el nombre de persones de 0 a 59 anys que viuen en llars on les persones que les formen en edat de treballar ho van fer solament en un 20% del seu potencial de treball. Només hem trobat dades de caràcter estatal o del conjunt de Catalunya. Només hem pogut estudiar dades a través de l'Agència de Qualitat i Avaluació Sanitàries de Catalunya (l'AQuAS).

Infraestructures

En l'apartat d'equipaments esportius es va detectar que el nombre d'espais atribuïts per l'Idescat a Deltebre no acabava de quadrar amb la realitat. Es va informar l'Idescat però no vam treure'n l'entrellat. Consultades fonts de l'Ajuntament de Deltebre, concretament de l'àrea d'Urbanisme, es va convenir que les dades presentades per l'Idescat presenten una disparitat important. Es desconeix l'existència de 13 pistes poliesportives i les 3 piscines cobertes, entre d'altres.

Hem ressenyat el nombre d'equipaments segons les dades facilitades per l'Ajuntament. El teixit associatiu de Deltebre és ric. Hi ha 104 associacions registrades amb finalitats diverses, la qual cosa constitueix un potencial important per a la dinamització de Deltebre.

S'han classificat les associacions segons les seves finalitats, per exemple associacions de dones, de veïnes i veïns, de mares i pares, de promoció i defensa de la salut, de voluntariat social, de joves, de gent gran, culturals, musicals i de dansa, religioses, esportives, de comerç i empreses, de defensa i protecció d'animals, folklòriques i de costums, pro natura, de motor, etc.

No totes reben subvenció, però sí que tenen gratificació per participar en accions de promoció d'activitats del poble o per gaudir de locals i ajudes per al seu manteniment.

El percentatge distributiu del pressupost municipal per a les associacions generalment formades per dones és de: 9,72% del total del pressupost. L'increment de la partida de subvencions ha augmentat lleugerament respecte a l'any 2017, que era de 3.383,84 euros. En el que respecta al percentatge distributiu del pressupost municipal per associacions generalment formades per homes és de 21,21%. La diferència entre el pressupost municipal dedicat a activitats estereotipades com a femenines i masculines és d'un 11,49% superior per als homes.

A l'Ajuntament de Deltebre la representativitat del Consistori està força igualada, amb un total del 51,48% d'homes enfront del 48,50% de dones. Aquest biaix s'observa des de la creació de l'Ajuntament de Deltebre. En tots els consistoris el biaix ha estat notori. Els consistoris amb més representació de dones ha estat el 2002 i el 2011 amb el 35,29% de dones i el 64,70% d'homes.

Al Consell de Riumar la representativitat és d'un 91,66% d'homes per un 8,34 % de dones. En cap cas s'acompleix la Llei Orgànica 3/2007, de 22 de març sobre la igualtat efectiva de dones i homes.

La plantilla de treballadores i treballadors de l'Ajuntament de Deltebre en la seva composició global s'acosta molt a la paritat. Ara bé, en la distribució dels llocs de treball és on es percep el biaix de gènere i es visualitzen clarament els estereotips. Per exemple, els agents locals són en un 86,36% homes, les dones representen un 13,64%. Tanmateix a la biblioteca municipal el 100% són dones. Els conserges dels centres educatius són 100% homes, així com les netejadores són el 100% dones. Les auxiliars administratives són en un 85,71% dones enfront d'un 14,29% que són homes. El personal tècnic en un 75% són homes i en un 25% dones. Les caps de Departament en un 75% són dones i un 25% són homes.

Salut

L'Atenció Primària i Comunitària (APS) és el primer nivell d'accés de la ciutadania a l'atenció sanitària, a través dels serveis existents en les Àrees Bàsiques de Salut (ABS).

L'ABS és la unitat territorial elemental a través de la qual s'organitzen els serveis d'atenció primària i comunitària. La seva delimitació es determina en funció de factors geogràfics, demogràfics, socials, epidemiològics, de l'accessibilitat de la població als serveis i de l'eficiència en l'organització dels recursos sanitaris.

L'ABS és l'àmbit territorial de referència d'un Equip d'Atenció Primària (EAP), que proporciona una atenció integral a la població que té assignada.

L'equip, format per personal sanitari: medicina general, pediatria, odontologia, infermeria, auxiliars d'infermeria, treball social i personal no sanitari, està ubicat al centre d'atenció primària (CAP) i es desplaça als consultoris locals que en l'àmbit rural també formen part de l'ABS.

El territori català es divideix en set regions sanitàries, delimitades a partir de factors geogràfics, socioeconòmics i demogràfics. Compten amb una dotació adequada de recursos sanitaris d'Atenció Primària i d'Atenció Especialitzada per atendre les necessitats de la població. Cada regió s'ordena, al seu torn, en sectors sanitaris, que agrupen les anomenades Àrees Bàsiques de Salut, formades per barris o districtes a les àrees urbanes, o per un o més municipis en l'àmbit rural.

Deltebre conforma un Àrea Bàsica de Salut, té el seu Equip d'Atenció Primària de Salut i pertany a la Regió Sanitària Terres de l'Ebre. La regió està formada per les comarques del Baix Ebre, Montsià, Ribera d'Ebre, Terra Alta. El sector sanitari de referència és el sector del Baix Ebre i l'hospital de referència, l'hospital de la Cinta. L'hospital concertat és l'antiga clínica l'Aliança, avui Terres de l'Ebre.

L'òrgan de gestió de la salut a Catalunya és el CatSalut, Servei Català de la Salut.

La població assignada a l'EAP de Deltebre segons dades de l'any 2017 és de 11.746 persones de les quals 5.836 eren dones si 5.910 eren homes. (La població censada era de 11.676).

Aquest equip de professionals realitza 94.083 visites a l'any.

L'índex d'envelliment de la població de Deltebre, el 2017, representa un 20,6% mentre que al CatSalut és d'un 17,9%.

Totes les dades relatives a la salut de les dones i homes de Deltebre s'han extret del Servei Català de la Salut. Els indicadors de morbiditat s'han extret de: *MSIQ Módulos para el Seguimiento de Indicadores de Calidad*. Àrea d'Atenció Sanitària. Servei Català de la Salut. Departament de Salut.

Els indicadors que hem fet servir són els Grups de Morbiditat Ajustada (GMA). En l'actualitat, les patologies cròniques s'han convertit en un repte per als sistemes sanitaris dels països desenvolupats. La majoria de pacients que utilitzen els serveis sanitaris presenten multimorbiditat i aquesta augmenta amb l'edat. La presència de multimorbiditat està associada a una major utilització de recursos assistencials (tant sanitaris com socials) i a una pitjor qualitat de vida.

Deltebre presenta una prevalença de malalties que segons els indicadors consultats estan per sobre de la mitjana no solament del sector sanitari, la Regió Sanitària sinó també per sobre de les dades del Cat Salut. Aquest fet és preocupant donat que moltes malalties són degudes fonamentalment als estils de vida.

Hem treballat el concepte de determinants de la salut aportats per Lalonde per demostrar l'impacte d'aquests determinants sobre la salut humana. Aquests són:

- Els estils de vida, que representen el 43% del total de la causa de l'emmalaltiment
- Els factors ambientals, que representen el 19% del total
- Els aspectes genètics i biològics, que representen el 27% del total
- Els relacionats amb el sistema sanitari, que representen un 11% del total

Les malalties amb més prevalença (el nombre total de casos, antics i nous, d'una determinada malaltia en un moment de temps donat) a Deltebre són, per ordre d'incidència:

1. Patologies de l'aparell locomotor
2. Hipertensió Arterial (HTA)
3. Depressió
4. Artrosi
5. Diabetis
6. Neoplàsies malignes
7. Asma
8. Patologies mentals cròniques
9. Malalties Pulmonars Obstructives (MPOC)

10. Insuficiència cardíaca congestiva (ICC)
11. Cardiopatia isquèmica: accidents vasculars cerebrals. ICTUS.
12. Insuficiència renal crònica
13. Artritis
14. Osteoporosis
15. Neoplàsies actives
16. Demència
17. Cirrosis
18. Dolor crònic
19. VIH/SIDA

No s'han pogut obtenir dades desagregades per edat i sexe de cada patologia.

Com hem dit, crida l'atenció que totes les taxes brutes de morbiditat estan per sobre de la mitjana de la Regió Sanitària i de Catalunya, amb la consegüent alça en la despesa econòmica i de recursos sanitaris.

La depressió és una malaltia molt freqüent que provoca una alta discapacitat i un fort impacte social. Qui la pateix encara és víctima d'una forta estigmatització, cosa que fa que, fins i tot en els països desenvolupats, més de la meitat de les persones que la tenen no siguin diagnosticades ni tractades. Per tant, cal millorar el reconeixement social d'aquesta malaltia per facilitar l'accés al tractament.

La prevalença de la depressió a Deltebre és de 163,51 per mil habitants. El referent a Catalunya és de 97,13 per mil habitants. 66,38 punts per sobre de la mitjana de Catalunya.

Les causes de la depressió són molt diverses i diferents successos poden actuar com a desencadenants de la depressió en les persones, tot i que, de vegades, apareix sense causa aparent.

El model d'organització social basat en la divisió del treball per sexes, que estableix categories de treball productiu versus reproductiu ha donat, en primer lloc, valor a allò masculí i deixant en un segon terme els valors femenins, conceptualitzant-los com a valors de segon ordre, subsidiaris, poc rellevants i sense reconeixement social. Aquest fet genera un estat liminar, una sensació d'estar fora de lloc, atrapades entre les responsabilitats autoimposades per les pressions socials i les seves necessitats sovint ignorades. Aquests fets són font de malestar i de malaltia.

Els símptomes de la depressió poden variar d'una persona a una altra. Els fonamentals són:

- Baix estat d'ànim, tristesa o sentiments de desesperança.
- Pèrdua d'interès per a les activitats de les quals abans es gaudia, o disminució del plaer de realitzar-les, la majoria dels dies durant les darreres setmanes.

Altres possibles símptomes que es presenten amb certa freqüència són:

- Irritabilitat (enfadar-se fàcilment).
- Pèrdua d'energia, o cansament.
- Desordres del son, especialment insomni.
- Canvis en els hàbits alimentaris, que sovint produeixen variacions en el pes.
- Dificultat per concentrar-se o problemes de memòria.
- Pèrdua d'interès sexual.
- Sentiments d'inutilitat o de culpabilitat.
- Pensaments negatius, excessiva autocrítica.
- Desitjos de mort o ideació suïcida.

Sovint les persones amb depressió també experimenten constants preocupacions que els produeixen ansietat. Això pot comportar símptomes físics com dolor, palpitations cardíques o molèsties abdominals. En algunes persones aquests símptomes són la seva queixa principal i sovint arriben a sentir-se tan malament que desitjarien estar mortes.

La població consumidora de psicofàrmacs a Deltebre s'estima en 1.654 persones, que els consumeixen de forma crònica, el que suposa una prevalença del 16,14%. Del total de persones consumidores, 1.142 són dones, el que representa el 69% del total de consumidores⁴⁹.

El consum a la Regió Sanitària de 65 anys és del 50,67%. El consum en dones és de 61,70% i en homes del 37,30%.

El valor de consum en dones a Catalunya és del 59,23% en dones i 36,98% en homes, o sigui que a la nostra Regió Sanitària estem per sobre de la mitjana del país.

⁴⁹ Opus cit. Estudi realitzat per les Dres. Lourdes Franco López i Maria José Sáenz Rodríguez, metgesses del CAP Deltebre. Pendent de publicació en la revista *Arxiu d'Etnografia de Catalunya*.

La despesa generada segons dades del 2017 és 1.359.375 euros. Les despeses en fàrmacs i serveis són més altes que la mitjana de Catalunya.

La violència de gènere detectada pel SIAD a Deltebre fa referència a la violència psicològica.

Aquest tipus de violència es caracteritza perquè, si bé a nivell físic pot no existir una agressió, la víctima es veu humiliada, menystinguda i atacada psicològicament. Aquest atac pot ser directe i realitzat activament en forma d'insults i vexacions o bé dut a terme d'una manera més passiva, desvalorant la parella sense que aquesta consideri que està patint un atac.

Segons la memòria de l'any 2017 a Deltebre, el SIAD ha atès 101 persones, de les quals s'han obert expedient a totes. D'aquestes persones ateses 6 han estat homes i 95 dones.

El que constaten molts professionals de l'EAP és l'anomenada violència econòmica. Aquest tipus de violència es basa en la reducció i privació de recursos econòmics a la parella o la seva prole com a mesura de coacció, manipulació o amb la intenció de danyar la seva integritat. També es considera com a tal el fet d'obligar a dependre econòmicament de l'agressor, impedit l'accés de la víctima al mercat laboral mitjançant amenaça, coacció o restricció física.

També perceben l'existència de violència social. La violència social es basa en la limitació, control i la inducció a l'aïllament social de la persona. Se separa la víctima de la família i dels amics i amigues, privant-la de suport social i allunyant-la del seu entorn habitual. De vegades es posa la víctima en contra del seu entorn, produint que o víctima o entorn decideixin desvincular-se.

També s'han detectat casos de violència sexual. Segons el SIAD, un cas. Aquesta es refereix a aquell tipus de situacions en què una dona és forçada o coaccionada per dur a terme activitats d'índole sexual contra la seva voluntat, o bé que la sexualitat és imposada o limitada per una altra persona.

No cal que hi hagi penetració ni que es produeixi l'acte sexual. Inclou la presència de violacions dins de la parella, la prostitució forçada, forçar la concepció o l'avortament, mutilacions genitals, assetjament sexual o tocaments no desitjats, entre d'altres.

La violència física és la més visible i més reconeguda com a violència de gènere. Es considera violència física tot aquell acte que comporta un dany físic a la víctima a través de l'agressió directa. Aquest dany pot ser temporal o permanent.

Dins d'aquest tipus de violència s'inclouen cops, ferides, fractures, esgarrapades. Si bé en ocasions es poden arribar a trivialitzar o considerar que poden produir-se durant una discussió, empentes i sacsejades també entren dins de la categoria de violència física. Poden produir una incapacitació física a causa de les conseqüències de les agressions, i fins i tot segons el nivell de danys causats poden portar a la mort.

Ens manquen dades quantitatives, el recull de dades per part del SIAD són d'aquelles persones que busquen remei a la seva situació. Val a dir que algunes dades facilitades pel SIAD són incompletes, per exemple manquen en molts casos l'estat civil de les persones ateses, la nacionalitat, els estudis, entre d'altres. Totes aquestes dades són importants per diagnosticar la situació a Deltebre. El que hem constatat és que el servei d'atenció psicològica del SIAD sovint està desbordat.

Les entrevistes realitzades a persones grans del nostre poble per part de la signant d'aquest treball és que hi ha uns alts índexs de violència de gènere en les formes més subtils (psicològics, econòmics, socials...) S'hauria d'aprofundir en el seu l'estudi a través d'estudis qualitatius. Tanmateix, s'hauria de conèixer el nombre d'agressions físiques donat que són de declaració sanitària obligatòria. Tot i que la violència física pot produir una incapacitació física, les altres formes, més subtils i silencioses, provoquen malalties com les depressions i altres malalties que avui afecten moltíssimes dones de Deltebre.

16. Índex

Bases Teòriques per l'elaboració del II Pla Municipal de Polítiques de Dones

1.Introducció	5
	11
2. Els valors inherents al II Pla Municipal de Polítiques de Dones	
2.1. La transparència	
2.2. La cultura d'anàlisi i avaluació	
2.3. L'equitat	
2.4. La voluntat de cooperació i col·laboració	12
2.5. L'autoritat femenina	
2.6. Diversitat: reconeixement i respecte	
2.7. La quotidianitat	
2.8. L'empatia	
3. Els principis orientadors del II Pla de Polítiques de Dones de Deltebre	13
3.1 La governança	
3.2. La participació	15
3.3. La gestió del temps	16
3.4. L'empoderament	18
3.5. La transversalitat de gènere	19
3.6. La perspectiva de gènere	20
4.Marc conceptual	23
4.1. El patriarcat. Eines:	24
	24
a. Androcentrisme	
b. Sexisme	25
c. Masclisme	26
d. Micromasclismes. Tipus	27
e. Misogínia	28
f. Llenguatge sexista	29
g. La violència contra les dones:	29
g.1. Violència masclista	30
g.2. Violència de gènere	31
g.3. Violència domèstica	31
g.4. Àmbits de les tipologies concretes	31
de violència contra les dones:	
a. Parella	32
b. Familiar	
c. Laboral:	
• Assetjament per raó de sexe	
• Assetjament sexual	
d. Violència masclista en el àmbit sociocomunitari:	32
a. Agressions sexuals	

	b. Assetjament sexual	
	c. Tràfic d'éssers humans. Explotació sexual. Tràfic de persones menors d'edat.	33
	d. Mutilació genital femenina.	33
	e. Matrimonis forçats. Matrimonis concertats.	34
	f. Violència vers les dones grans	34
	g. Femicidis	35
4.2.	El matriarcat	37
4.3.	Feminismes versus masclismes	38
4.4.	Sexe-gènere. Identitat genèrica	39
4.5.	Educació de les dones	42
	4.5.1. Igualtat i diferència	44
	4.5.2. Coeducació	47
	2.5.2. Pors versus Autonomia	50
4.6.	La salut de les dones	54
	2.6.1 Algunes definicions de salut	56
4.7.	Estudis de gènere. Perspectiva de gènere	58
		61
5.	Marc legislatiu	
5.1.	Unió Europea	
	• Carta de les Nacions Unides • IV Conferència Mundial de la Dona Beijing (1995) • Tractat de Roma (1957) • Tractat d'Amsterdam (1999) • Tractat de la Unió Europea (2010) • Carta dels Drets Fonamentals de la UE (2010) • IV Programa d'acció comunitària (196-2000) • Estratègia marc comunitària per la igualtat de gènere (2006-2010) • Estratègia de la Comissió Europea per la igualtat entre dones i homes 2010-2015 • Pacte europeu per la igualtat de gènere (2011-2020) • Europa 2020, una Estratègia per un creixement sostenible, intel·ligent i integrador.	62
5.2.	Estat espanyol	64
	• Constitució espanyola de 1978 • Llei orgànica 3/2007, de 22 de març, per a la igualtat efectiva de dones i homes.	64
5.3.	Catalunya	
	• Estatut d'autonomia de Catalunya de l'any 2006 • Llei 11/1989, de 10 de juliol • Llei 5/2008, de 24 d'abril, del dret de les dones a erradicar la violència masclista. • Llei 13/2008, del 5 de novembre, de la presidència de la Generalitat i del Govern.	

- Llei 11/2014, del 10 d'octubre, per a garantir els drets de lesbianes, gais, bisexuals, transgènere i intersexuals i per a eradicar l'homofòbia, la bifòbia i la transfòbia.
- Llei 17/2015, de 21 de juliol, d'igualtat efectiva de dones i homes.

5.4. Polítiques de dones a Catalunya	67
5.4.1. Plans de l'institut Català de les Dones (ICD)	68
5.4.2. Fortaleses i riscos potencials	70
5.4.3. El II Pla Municipal de Polítiques de Dones de Deltebre	71

Índex

Estudi de comunitat: Deltebre en xifres

6. Característiques locals. El territori i les condicions de l'entorn	
6.1. Situació del Municipi de Deltebre	73
6.2. La planificació urbana i territorial. Les xarxes de comunicació	74
6.3. Carrers, places, espais públics i privats	75
6.4. Nomenclàtor dels carrers de Deltebre	76
6.5. Classificació dels carrers en noms d'homes	78
6.6. Les xarxes de comunicació:	79
6.6.1. La xarxa viària: carreteres	80
6.6.2. Camins rurals	81
6.6.3. Sistema de regadiu	88
6.6.4. Tren i autobusos	89
6.6.5. El transport aeri	89
6.6.6. Vehicles particulars	89
6.6.7. Port	89
6.6.8. Distàncies	90
7. Dinàmica i estructura de la població de Deltebre	90
7.1. Dades poblacionals de Deltebre	91
7.1.1. Població segons edat i sexe	91
7.1.2. Piràmide de població	94
7.1.3. Creixement de la població: la natalitat	95
7.1.4. Taxa bruta de natalitat	96
7.1.5. Edat fèrtil	96
7.1.6. Índex de masculinitat	101
7.1.7. La mortalitat	102
7.1.8. Nupcialitat. Taxa bruta de nupcialitat	106
7.1.9. Parelles de fet	107
7.1.10. Població d'origen divers a Deltebre	108
a. Població flotant	108
b. Població migrada a Deltebre	110
7.1.11. Piràmide de població d'origen divers	113
7.1.12. Procedència de la població d'origen divers	114
7.1.13. Immigracions externes. Per lloc de procedència	127
7.1.14. Població per lloc de naixement 2018	129
7.1.15. Població per nacionalitat i sexe	130

7.1.16. Població emigrant de Deltebre resident a l'estranger	130
7.1.17. Creixement real de la població de Deltebre	131
8. Característiques socioculturals	132
8.1. Idiomes que es parlen a Deltebre	132
8.2. Els cognoms a Deltebre	135
8.3. Noms i malnoms gentilicis a Deltebre	148
8.4. Habitatges	149
8.4.1. Els habitatges familiars	152
8.4.2. La grandària de la llar	153
8.4.3. Per tipus de nucli	155
8.5. Nivell d'instrucció	156
8.5.1. Taxa d'analfabetisme	158
8.5.2. Nivell d'instrucció a Deltebre. Població de 16 anys i més	159
8.5.3. La taxa d'instrucció insuficient	160
8.5.4. Els estudis a Deltebre	160
8.5.4.1. Estudis universitaris	160
8.5.4.2. Generacions més productives en estudis universitaris	175
8.6. Centres educatius de Deltebre	176
8.6.1. L'escola l'Assumpció	176
8.6.2. L'escola Sant Miquel	180
8.6.3. L'escola Riumar	187
8.6.4. L'institut de Deltebre	198
8.6.4.1. Situació i dades de creació de l'institut	198
8.6.4.2. Equipaments	199
8.6.4.3. Tipologia, trets educatius	200
8.6.4.4. Trets d'identitat	201
8.6.4.5. Missió-Visió	201
8.6.4.6. Dades de l'alumnat per cursos i sexe	203
8.6.4.7. Oferta educativa ESO	204
8.6.4.8. Oferta educativa post-obligatòria: Batxillerat	204
8.6.4.9. Oferta educativa post-obligatòria: Cicles Formatius Grau Mitjà	205
8.6.4.10. Total alumnat	205
8.6.4.11. Graduacions de l'alumnat	206
8.6.4.12. Nacionalitat de l'alumnat	207
8.6.4.13. Municipi de residència de l'alumnat	208
8.6.4.14. Professorat	209
8.6.5. Formació d'Adults	210
8.6.6. Escola Municipal de Música Espiga d'Or	212
8.6.6. Centres públics de gestió privada	213
8.6.7. Hàbits de la població en el temps lliure	215
8.6.8.1. Hàbits de lectura	215
a. Biblioteca municipal Delta de l'Ebre	216
b. Població usuària de la biblioteca	216
c. Préstecs	223
8.6.8. Cinema, teatre, auditori	225
9. Estructura econòmica	235
9.1. Sectors econòmics. Activitats. Tipologia i cens	235
9.2. Nivell d'ocupació, d'atur i oficis	244
9.2.1. La població activa de Deltebre	244
9.2.2. Percentatge de població en atur	244
9.2.3. Afiliació a la Seguretat Social	246
9.3. Indicadors econòmics	250

9.3.1. Indicadors de renda: ingressos-despeses. Producte Interior Brut (PIB)	250
9.3.2. Valor afegit brut	251
9.4. Nivell de vida	252
9.4.1. Renda per càpita	252
9.4.2. Indicadors de risc a la pobresa	253
9.4.3. El nivell socioeconòmic a Deltebre	256
10. Equipaments i infraestructures	257
11. Agents socials de Deltebre	259
11.1. Associacions	260
11.2. Partits polítics, entitats, sindicats	264
11.3. Esglésies i llocs de pregaria	264
12. Institucions	265
12.1. Ajuntament	265
13. Dades de Salut a Deltebre	274
13.1. Indicadors	274
13.2. Indicador de morbiditat	283
13.2.1. La prevalença de malalties a Deltebre	283
13.2.2. Morbiditat	285
13.2.3. Les malalties pulmonars obstructives (MPOC)	290
13.2.4. Insuficiència cardíaca congestiva (ICC)	293
13.2.5. Accident Vascular Cerebral (ICTUS)	297
13.2.6. La depressió a Deltebre	302
13.2.7. Grups de Morbiditat Ajustats (GMA)	306
13.3. Població de 65 anys i més. Índex de solitud	324
14. Violència de gènere. Serveis d'Informació i Atenció a les Dones (SIAD)	328
15. Epíleg	332
16. Índex	352
17. Índex de quadres i taules	357
18. Índex gràfics i imatges	368

ÍNDEX DE QUADRES

Quadre 1. Valors del II Pla Municipal de Polítiques de Dones de Deltebre (pàg. 10)

Quadre 2. Principis orientadors del II Pla de Polítiques de Dones de Deltebre (pàg. 17)

Quadre 3. Fases per a la implementació de la transversalitat de gènere (pàg. 21)

Quadre 4. Estratègies dels Plans de Polítiques de Dones (pàg. 22)

ÍNDEX DE TAULES

Taula 1. Classificació dels carrers amb noms d'home (pàgina 79).

Taula 2. Camins asfaltats Sector 1. Elaboració pròpia a partir de dades facilitades per l'àrea d'Urbanisme. Ajuntament de Deltebre (pàgina 82).

Taula 3. Camins asfaltats Sector 2. Elaboració pròpia a partir de dades facilitades per l'àrea d'Urbanisme. Ajuntament de Deltebre (pàgina 83).

Taula 4. Camins de saorra A. Dades facilitades per l'àrea d'Urbanisme. Ajuntament de Deltebre (pàgina 84).

Taula 5. Camins de saorra B. Dades facilitades per l'àrea d'Urbanisme. Ajuntament de Deltebre (pàgina 85).

Taula 6. Població dels darrers sis anys de Deltebre per sexes. Elaboració pròpia a partir de dades del INE i les dades facilitades per l'Ajuntament de Deltebre (pàgina 91).

Taula 7. Elaboració pròpia de la distribució de la població per edat i sexe 2017. Font: Servei d'Atenció a la Ciutadania de l'Ajuntament de Deltebre (pàgina 92).

Taula 8. Elaboració pròpia de la distribució de la població per edat i sexe 2018. Font: Servei d'Atenció a la Ciutadania de l'Ajuntament de Deltebre (pàgina 93).

Taula 9. Naixements per anys. Font Idescat. Nascuts vius segons sexe (pàgina 96).

Taula 10. Dones en edat fèrtil a Deltebre (2017). Font: Idescat (pàgina 99).

Taula 11. Dones en edat fèrtil a Deltebre (2018). Font: Idescat (pàgina 100).

Taula 12. Defuncions segons mes (2017) (pàgina 104).

Taula 13. Nupcialitat per ritual. Font Idescat, a partir del Moviment Natural de la Població de l'INE i Registre Civil de Deltebre (pàgina 106).

Taula 14. Nupcialitat per mesos d'incidència. Font: Idescat, a partir del Moviment Natural de la Població de l'INE (pàgina 107).

Taula 15. Parelles de fet. Font Ajuntament de Deltebre (pàgina 108).

Taula 16. Població estacional a Deltebre. Idescat 2016 (pàgina 109).

Taula 17. Població estacional a Deltebre. Idescat 2017 (pàgina 109).

Taula 18. Població resident a Deltebre a temps complet. Font: Idescat. Estimacions de població estacional (base 2016) (pàgina 110).

Taula 19. Població resident a Deltebre a temps complet. Font: Idescat. Estimacions de població estacional (base 2016) (pàgina 110).

Taula 20. Població d'origen divers per edat i sexe 2017. Font Padró. Ajuntament de Deltebre (pàgina 11).

Taula 21. Població d'origen divers per edat i sexe 2018. Font: Idescat (pàgina 112).

Taula 22. Procedència de la població d'origen divers resident a Deltebre. Font Ajuntament de Deltebre (pàgina 115).

Taula 23. Població segons lloc de procedència 2018. Font: INE (pàgina 116).

Taula 24. Immigracions externes per lloc de procedència 2016. Font: Idescat (pàgina 127).

Taula 25. Immigracions externes per lloc de procedència 2017. Font: Idescat (pàgina 127).

Taula 26. Població per lloc de naixement 2018. Font: Idescat (pàgina 129).

Taula 27. Població per nacionalitat i sexe (2018). Font: Idescat (pàgina 130).

Taula 28. Població immigrant de Deltebre resident a l'estranger. Font: Idescat 2016 (pàgina 130).

Taula 29. Població immigrant de Deltebre resident a l'estranger. Font: Idescat 2017 (pàgina 130).

Taula 30. Població immigrant de Deltebre resident a l'estranger. Font: Idescat 2018 (pàgina 130).

Taula 31. Població immigrant de Deltebre resident a l'estranger. Font: Idescat 2019 (pàgina 131).

Taula 32. Creixement real de la població de Deltebre. Elaboració pròpia a partir de les dades de l'Idescat 2017 (pàgina 131).

Taula 33. Coneixement del català. Idescat 2011 (pàgina 132).

Taula 34. Coneixement del català per grups d'edat. Font Idescat, a partir del cens de població i habitatges de l'INE (pàgina 133).

Taula 35. Coneixement del català segons lloc de procedència. Font Idescat, a partir del cens de població i habitatges de l'INE (pàgina 134).

Taula 36. Coneixement del català per sexes. Font Idescat, a partir del cens de població i habitatges de l'INE (pàgina 134).

Taula 37. Altres llengües que es parlen a Deltebre (pàgina 134).

Taula 38. Cognoms més freqüents a Deltebre. Dades procedents de l'estadística del padró continu (pàgina 140).

Taula 39. Incidència dels cognoms de Deltebre sobre la població total. Elaboració pròpia a partir de dades del padró municipal (pàgina 141).

Taula 40. Els cognoms catalans posteriors a 1818. Elaboració pròpia a partir de dades del padró municipal (pàgina 142).

Taula 41. Cognoms d'origen castellà més freqüents a Deltebre. Font: elaboració pròpia a partir de dades del padró municipal (pàgina 143).

Taula 42. Nous cognoms a Deltebre. Elaboració pròpia (pàgina 144).

Taula 43. Habitatges segons superfície útil 2011 (pàgina 152).

Taula 44. Tipus de nuclis 2011 (pàgina 153).

Taula 45. Llars per tipus nucli i nombre de fills. Idescat 2011 (pàgina 153).

Taula 46. Individus i nuclis 2011. Idescat (pàgina 155).

Taula 47. Població de 16 anys i més. Per nivell d'instrucció. Font: Idescat (pàgina 159).

Taula 48. Població de 16 anys i més de Deltebre. Per nivell d'instrucció desglossat. 2011. Font: Idescat (pàgina 159).

Taula 49. Procedència, lloc de naixement de les persones que han cursat diplomatures (pàgina 165).

Taula 50. Llicenciatures dècada dels 80 (pàgina 168).

Taula 51. Llicenciatures dècada dels 90 (pàgina 169).

Taula 52. Procedència. Lloc de naixement de les persones amb estudis de llicenciatura (pàgina 170).

Taula 53. Nombre d'estudiants segons lloc d'origen (pàgina 171).

Taula 54. Lloc de naixement persones amb doctorat, màster, postgrau (pàgina 174).

Taula 55. Alumnat de l'escola l'Assumpció per curs i sexe (2017-2018). Elaboració pròpia a partir de les dades facilitades per l'escola Assumpció (pàgina 178).

Taula 56. Alumnat de l'escola l'Assumpció per curs i sexe (2018-2019). Elaboració pròpia a partir de les dades facilitades per l'escola Assumpció (pàgina 179).

Taula 57. Alumnat de l'escola Sant Miquel per curs i sexe (2017-2018). Elaboració pròpia a partir de les dades facilitades per l'escola Sant Miquel (pàgina 184).

Taula 58. Alumnat de l'escola Sant Miquel per curs i sexe (2018-2019). Elaboració pròpia a partir de les dades facilitades per l'escola Sant Miquel (pàgina 185).

Taula 59. Alumnat de l'escola Riumar per curs i sexe (2017-2018). Elaboració pròpia a partir de les dades facilitades per l'escola Riumar (pàgina 196).

Taula 60. Alumnat de l'escola Riumar per curs i sexe (2018-2019). Elaboració pròpia a partir de les dades facilitades per l'escola Riumar (pàgina 197).

Taula 61. Equipament i dependències de l'institut de Deltebre (pàgina 200).

Taula 62. Alumnat per curs i sexe de l'institut de Deltebre, curs 2016/17 (pàgina 203).

Taula 63. Alumnat per curs i sexe de l'institut de Deltebre, curs 2018/19 (pàgina 203).

Taula 64. Oferta educativa d'ESO (2016/17). Font: Institut Deltebre (pàgina 204).

Taula 65. Oferta educativa d'ESO (2018/19). Font: Institut Deltebre (pàgina 204).

Taula 66. Oferta educativa Batxillerat (2016/17). Font: Institut Deltebre (pàgina 204).

Taula 67. Oferta educativa Batxillerat (2018/19). Font: Institut Deltebre (pàgina 204).

Taula 68. Oferta educativa Cicle Formatiu Grau Mitjà (2016/17). Font: Institut Deltebre (pàgina 205).

Taula 69. Oferta educativa Cicle Formatiu Grau Mitjà. Font: Institut Deltebre (pàgina 205).

Taula 70. Nacionalitats de l'alumnat de l'institut Deltebre (2016/17) (pàgina 207).

Taula 71. Nacionalitats de l'alumnat de l'institut Deltebre (2018/19) (pàgina 208).

Taula 72. Municipi de residència de l'alumnat de l'institut de Deltebre (2016/17) (pàgina 208).

Taula 73. Municipi de residència de l'alumnat de l'institut de Deltebre (pàgina 209).

Taula 74. Alumnat per edat i sexe de les escoles d'adults del Baix Ebre. Font: Idescat. Curs 2016/17 (pàgina 211).

Taula 75. Alumnat per edat i sexe de les escoles d'adults del Baix Ebre. Font: Idescat. Curs 2017/18 (pàgina 211).

Taula 76. Alumnat per curs i sexe. Curs 2018/19 (pàgina 213).

Taula 77. Població usuària de la biblioteca per anys (pàgina 216).

Taula 78. Altes a la biblioteca per grups d'edat i sexe (2013) (pàgina 219).

Taula 79. Altes a la biblioteca per grups d'edat i sexe (2014) (pàgina 219).

Taula 80. Altes a la biblioteca per grups d'edat i sexe (2015) (pàgina 159).

Taula 81. Altes a la biblioteca per grups d'edat i sexe (2016) (pàgina 220).

Taula 82. Altes a la biblioteca per grups d'edat i sexe (2017) (pàgina 220).

Taula 83. Altes a la biblioteca per grups d'edat i sexe (2018) (pàgina 220).

Taula 84. Usuaris/es actives per grups d'edat i sexe (2013) (pàgina 221).

Taula 85. Usuaris/es actives per grups d'edat i sexe (2014) (pàgina 221).

Taula 86. Usuaris/es actives per grups d'edat i sexe (2015) (pàgina 222).

Taula 87. Usuaris/es actives per grups d'edat i sexe (2016) (pàgina 222).

Taula 88. Usuaris/es actives per grups d'edat i sexe (2017) (pàgina 222).

Taula 89. Usuaris/es actives per grups d'edat i sexe (2018). (pàgina 222).

Taula 90. Préstecs per grups d'edat i sexe (2013) (pàgina 223).

Taula 91. Préstecs per grups d'edat i sexe (2014) (pàgina 223).

Taula 92. Préstecs per grups d'edat i sexe (2015) (pàgina 223).

Taula 93. Préstecs per grups d'edat i sexe (2016) (pàgina 224).

Taula 94. Préstecs per grups d'edat i sexe (2017) (pàgina 224).

Taula 95. Préstecs per grups d'edat i sexe (2018) (pàgina 224).

Taula 96. Activitats gener (2019) (pàgina 226).

Taula 97. Activitats febrer (2019) (pàgina 227).

Taula 98. Activitats març (2019) (pàgina 227).

Taula 99. Activitats abril (2019) (pàgina 227).

Taula 100. Activitats maig (2019) (pàgina 229).

Taula 101. Activitats juny (2019) (pàgina 231).

Taula 102. Activitats juliol (2019) (pàgina 231).

Taula 103. Activitats agost (2019) (pàgina 232).

Taula 104. Activitats setembre (2019) (pàgina 233).

Taula 105. Activitats octubre (2019) (pàgina 233).

Taula 106. Activitats novembre (2019) (pàgina 234).

Taula 107. Activitats desembre (2019) (pàgina 234).

Taula 108. Conreu de la terra. Font: Idescat 2009 (pàgina 235).

Taula 109. Ramaderia. Font: Idescat 2009 (pàgina 236).

Taula 110. Allotjaments turístics. Font: Idescat 2016 (pàgina 237).

Taula 111. Establiments de la lletra A (pàgina 238).

Taula 112. Establiments de la lletra B (pàgina 239).

Taula 113. Establiments de la lletra C (pàgina 239).

Taula 114. Establiments de la lletra D (pàgina 240).

Taula 115. Establiments de la lletra E (pàgina 240).

Taula 116. Establiments de la lletra F (pàgina 240).

Taula 117. Establiments de les lletres G i H (pàgina 241).

Taula 118. Establiments de les lletres I, J i L (pàgina 241).

Taula 119. Establiments de les lletres LL i M (pàgina 241).

Taula 120. Establiments de les lletres N i O (pàgina 242).

Taula 121. Establiments de la lletra P (pàgina 242).

Taula 122. Establiments de les lletres Q i R (pàgina 242).

Taula 123. Establiments de les lletres S i T (pàgina 243).

Taula 124. Establiments de les lletres V i X (pàgina 244).

Taula 125. Ocupació (pàgina 245).

Taula 126. Atur registrat per sexes (2016). Font: Idescat (pàgina 245).

Taula 127. Atur registrat per sexes (2017). Font: Idescat (pàgina 245).

Taula 128. Atur registrat per sexes (2018). Font: Idescat (pàgina 245).

Taula 129. Atur registrat per edat i sexe. Font IDESCAT. Taxa d'atur 3r. trimestre 2017 (pàgina 246).

Taula 130. Atur registrat per edat i sexe (2018). Font: Idescat (pàgina 246).

Taula 131. Afiliats a la Seguretat Social. 12/2018 (pàgina 247).

Taula 132. Afiliacions a la Seguretat Social al règim general per sector d'activitat. 12/2018. Font: Idescat (pàgina 247).

Taula 133. Afiliacions al règim general de la S.S per grandària del centre de treball a 03/2019. Font: Idescat (pàgina 247).

Taula 134. Afiliacions al règim especial de treballadors autònoms a 03/2019. Font: Idescat (pàgina 248).

Taula 135. Pensions contributives i preu de la pensió mitjana any 2017. Font: Idescat (pàgina 249).

Taula 136. Indicadors de renda. Enquesta condicions de vida 2016. Font: Idescat (pàgina 250).

Taula 137. Comparació PIB segons poblacions (2016). Elaboració pròpia a partir de dades de l'Idescat (pàgina 251)

Taula 138. Valor afegit brut (2016). Font: Idescat (pàgina 251).

Taula 139. Renda Familiar Disponible Bruta. Font: Idescat (pàgina 252).

Taula 140. Impost sobre Béns Immobles Urbans (2016). Font: Idescat (pàgina 253).

Taula 141. Taxa de risc de pobresa. Per composició de la llar (2017). Font: Idescat (pàgina 254).

Taula 142. Llindar de risc de pobresa. Per composició de la llar (2017). Font: Idescat (pàgina 255).

Taula 143. Taxa de risc de pobresa o exclusió social a Catalunya. Font: INE (pàgina 255).

Taula 144. Població i relació amb l'activitat econòmica (2011). Font: Idescat (pàgina 256).

Taula 145. Codi Àrea Bàsica de Salut i nivell socioeconòmic de Deltebre. Font: AQuAS (pàgina 256).

Taula 146. Equipaments esportius censats per tipus (2018). Font: Idescat (pàgina 257).

Taula 147. Equipaments municipals. Font: Dades obtingudes a través de la web municipal (pàgina 257).

Taula 148. Altres equipaments (pàgina 258).

Taula 149. Govern municipal (a maig de 2019). Font: Ajuntament de Deltebre (pàgina 265).

Taula 150. Govern municipal (a juny de 2019). Font: Ajuntament de Deltebre (pàgina 266).

Taula 151. Composició política del Plenari (maig de 2019) (pàgina 267).

Taula 152. Composició política del Plenari (juny de 2019) (pàgina 267).

Taula 153. Composició del Consell de Riumar (maig de 2019) (pàgina 258).

Taula 154. Pressupost municipal i activitats (2017). Font: Ajuntament de Deltebre Pressupost i Portal de Transparència (pàgina 271).

Taula 155. Pressupost municipal i activitats (2018). Font: Ajuntament de Deltebre Pressupost i Portal de Transparència (pàgina 272).

Taula 156. Personal de l'Ajuntament. Font: Ajuntament de Deltebre 2018 (pàgina 273).

Taula 157. Indicadors sociodemogràfics i salut 2016 (pàgina 276).

Taula 158. Indicadors sociodemogràfics i salut 2017 (pàgina 276).

Taula 159. Consum sanitari (2016). Font: CatSalut (pàgina 280).

Taula 160. Consum sanitari (2017). Font: CatSalut (pàgina 281).

Taula 161. Prevalença de malalties a Deltebre Font: MSIQ-Mòduls per al seguiment de d'indicadors de qualitat. Àrea d'Atenció Sanitària. Servei Català de la Salut. Departament de Salut (pàgina 284).

Taula 162. Grup 1. Risc alt i alta complexitat a Deltebre (2015). Font: MSIQ. Mòduls per al seguiment d'indicadors de qualitat. CatSalut (pàgina 286).

Taula 163. Grup 1. Risc alt i alta complexitat a Deltebre (2017). Font: MSIQ. Mòduls per al seguiment d'indicadors de qualitat. CatSalut (pàgina 286).

Taula 164. Grup. 1 Risc alt i alta complexitat a l'AGS Baix Ebre (2015). Font: MSIQ. Mòduls per al seguiment d'indicadors de qualitat. CatSalut (pàgina 287).

Taula 165. Grup. 1 Risc alt i alta complexitat a l'AGS Baix Ebre (2017). Font: MSIQ. Mòduls per al seguiment d'indicadors de qualitat. CatSalut (pàgina 287).

Taula 166. Grup 1 Risc alt i alta complexitat a la Regió Sanitària Terres de l'Ebre (2015). Font: MSIQ. Mòduls per al seguiment d'indicadors de qualitat. CatSalut (pàgina 288).

Taula 167. Grup 1 Risc alt i alta complexitat a la Regió Sanitària Terres de l'Ebre (2017). Font: MSIQ. Mòduls per al seguiment d'indicadors de qualitat. CatSalut (pàgina 291).

Taula 168. Grup 1 Risc alt i alta complexitat a Catalunya (2015). Font: MSIQ. Mòduls per al seguiment d'indicadors de qualitat. CatSalut (pàgina 291).

Taula 169. Grup 1 Risc alt i alta complexitat a Catalunya (2017). Font: MSIQ. Mòduls per al seguiment d'indicadors de qualitat. CatSalut (pàgina 292).

Taula 170. Grup 2 Risc moderat o mitjana complexitat (2015). Font: MSIQ. Mòduls per al seguiment d'indicadors de qualitat. CatSalut (pàgina 292).

Taula 171. Grup 2 Risc moderat o mitjana complexitat (2017). Font: MSIQ. Mòduls per al seguiment d'indicadors de qualitat. CatSalut (pàgina 295).

Taula 172. Grup 3 Risc baix i baixa complexitat (2015). Font: MSIQ. Mòduls per al seguiment d'indicadors de qualitat. CatSalut (pàgina 295).

Taula 173. Grup 3 Risc baix i baixa complexitat (2017). Font: MSIQ. Mòduls per al seguiment d'indicadors de qualitat. CatSalut (pàgina 296).

Taula 174. Grup 4 Població sana (2015). Font: MSIQ. Mòduls per al seguiment d'indicadors de qualitat. CatSalut (pàgina 296).

Taula 175. Grup 4 Població sana (2017). Font: MSIQ. Mòduls per al seguiment d'indicadors de qualitat. CatSalut (pàgina 300).

Taula 176. Nombre de parts 2016 (pàgina 300).

Taula 177. Nombre de parts 2017 (pàgina 301).

Taula 178. Fluxos hospitalaris CAP Deltebre. Font: CMBD Hospitals 2016. CatSalut (pàgina 273).

Taula 179. Indicadors sociodemogràfics 2017 sobre depressió (pàgina 303).

Taula 180. Indicadors de morbiditat 2017 per depressió. (pàgina 303)

Taula 181. Grups de mortalitat ajustats (GMA). Risc i alta complexitat a Deltebre 2015 (pàg. 307)

Taula 182. Grup 1. Risc alt i alta complexitat a Deltebre 2017 (pàgina 307)

Taula 183. Grup. 1 Risc alt i alta complexitat a l'AGS Baix Ebre 2015 (pàgina 308)

Taula 184. Grup. 1 Risc alt i alta complexitat a l'AGS Baix Ebre 2017 (pàgina 309)

Taula 185. Grup. 1 Risc alt i alta complexitat a la regió sanitària Terres de l'Ebre 2015 (pàg. 310)

Taula 186. Grup. 1 Risc alt i alta complexitat a la regió sanitària Terres de l'Ebre 2017 (pàg. 310)

Taula 187. Grup. 1 Risc alt i alta complexitat a Catalunya 2015 (pàg. 311)

Taula 188. Grup. 1 Risc alt i alta complexitat a Catalunya 2017 (pàg. 312)

Índex de solitud. Població major de 75 anys i +. Elaboració pròpia a partir de dades de l'Idescat (2018) (pàgina 304).

Taula 189. Grup 2. Risc moderat o mitjana complexitat 2015 (pàgina 314)

Taula 190. Grup 2. Risc moderat o mitjana complexitat 2017 (pàgina 315)

- Taula 191.** Grup 3. Risc baix i baixa complexitat 2015 (pàgina 317)
- Taula 192.** Grup 4. Població sana 2015 (pàgina 319)
- Taula 193.** Grup 4. Població sana 2017 (pàgina 320)
- Taula 194.** Nombre de parts 2016 (pàgina 321)
- Taula 195.** Nombre de parts 2017 (pàgina 322)
- Taula 196.** Fluxos hospitalaris CAP Deltebre (pàg. 323)
- Taula 197.** Índex de solitud. Població major de 65 anys. Elaboració pròpia a partir de dades de l'Idescat 2018. (pàg. 325)
- Taula 198.** Índex de solitud. Població major de 75 anys. Elaboració pròpia a partir de dades de l'Idescat 2018. (pàg. 326)
- Taula 199.** SIAD i grups d'edat. Elaboració pròpia a partir de les dades facilitades pel SIAD Baix Ebre (pàgina 328).
- Taula 200.** SIAD i estudis. Elaboració pròpia a partir de les dades facilitades pel SIAD Baix Ebre (pàgina 329).
- Taula 201.** Freqüentació del SIAD, nacionalitat. Elaboració pròpia a partir de les dades facilitades pel SIAD Baix Ebre (pàgina 329).
- Taula 202.** Estat civil. Elaboració pròpia a partir de les dades facilitades pel SIAD Baix Ebre (pàgina 329).
- Taula 203.** Derivacions al SIAD. Elaboració pròpia a partir de les dades facilitades pel SIAD Baix Ebre (pàgina 330).
- Taula 204.** Tipus de consulta. Elaboració pròpia a partir de les dades facilitades pel SIAD Baix Ebre (pàgina 330).
- Taula 205.** Serveis del SIAD (pàg. 331)
- Taula 206.** Derivacions a altres serveis. Elaboració pròpia a partir de les dades facilitades pel SIAD Baix Ebre (pàgina 331).
- Taula 207.** Situació de violència detectada. Elaboració pròpia a partir de les dades facilitades pel SIAD Baix Ebre (pàgina 282).

ÍNDEX DE GRÀFICS

Gràfic 1. Noms dels carrers de Deltebre. Elaboració pròpia a partir de les dades facilitades per l'Ajuntament de Deltebre (pàgina 78).

Gràfic 2. Distribució de la població de Deltebre any 2017. Elaboració pròpia a partir de les dades de l'Idescat (pàgina 92).

Gràfic 3. Distribució de la població de Deltebre any 2018. Elaboració pròpia a partir de les dades de l'Idescat (pàgina 92).

Gràfic 4. Piràmide poblacional 2017 (pàgina 94).

Gràfic 5. Piràmide poblacional 2018 (pàgina 95).

Gràfic 6. Defuncions segons sexe 2015 (pàgina 103).

Gràfic 7. Defuncions segons sexe 2016 (pàgina 104).

Gràfic 8. Defuncions segons sexe 2017 (pàgina 104).

Gràfic 9. Elaboració pròpia a partir de les dades publicades a través de l'informe de l'Alcaldia 2017 (pàgina 109).

Gràfic 10. Piràmide de població d'origen divers 2018. Font: Idescat (pàgina 113).

Gràfic 11. Població segons lloc de procedència 2018 (pàgina 117).

Gràfic 12. Població d'origen divers per sexe (pàgina 118).

Gràfic 13. Immigracions externes per lloc de procedència 2016. Font Idescat (pàgina 127).

Gràfic 14. Immigracions externes per lloc de procedència 2017. Font Idescat (pàgina 128).

Gràfic 15. Famílies monoparentals 2011. Font: Idescat (pàgina 154).

Gràfic 16. Pares i fills/es 2011. Font: Idescat (pàgina 154).

Gràfic 17. Mares i fills/es 2011. Font: Idescat (pàgina 154).

Gràfic 18. Nucli familiar 2011. Elaboració pròpia a partir de dades de l'Idescat (pàgina 156).

Gràfic 19. Població amb estudis Arquitectura-Enginyeria Tècnica (pàgina 161).

Gràfic 20. Any de naixement titulats en arquitectes i enginyers tècnics (pàgina 162).

Gràfic 21. Població amb estudis de diplomatura (pàgina 162).

Gràfic 22. Any de naixement diplomatures (pàgina 163).

Gràfic 23. Titulats per any de naixement. Dècada dels 60 (pàgina 163).

Gràfic 24. Titulats per any de naixement. Dècada dels 70 (pàgina 164).

Gràfic 25. Titulats per any de naixement. Dècada dels 80 (pàgina 164).

Gràfic 26. Persones diplomades nascudes a la dècada dels 90 (pàgina 165).

Gràfic 27. Nombre de persones amb estudis de diplomatura agrupades per dècades de naixement (pàgina 165).

Gràfic 28. Població amb estudis de llicenciatura (pàgina 166).

Gràfic 29. Persones llicenciades nascudes a la dècada dels 30 a la dels 50 (pàgina 167).

Gràfic 30. Persones llicenciades nascudes a la dècada dels 60 (pàgina 167).

Gràfic 31. Persones llicenciades nascudes a la dècada dels 70 (pàgina 168).

Gràfic 32. Persones llicenciades nascudes a la dècada dels 80 (pàgina 169).

Gràfic 33. Persones llicenciades nascudes la dècada dels 90 (pàgina 170).

Gràfic 34. Resum nombre de llicenciatures per generacions (pàgina 171).

Gràfic 35. Estudis de doctorat, postgrau, màster (pàgina 172).

Gràfic 36. Doctorat, màster, postgrau en les diferents generacions dels anys 50 (pàgina 172).

Gràfic 37. Doctorat, màster, postgrau persones nascudes a la dècada dels 70 (pàgina 173).

Gràfic 38. Doctorat, màster, postgrau persones nascudes a la dècada dels 70 (pàgina 173).

Gràfic 39. Doctorat, màster, postgrau persones nascudes a la dècada dels 90 (pàgina 174).

Gràfic 40. Les generacions amb més titulacions de doctorat, màster o postgrau (pàgina 175).

Gràfic 41. Generacions més productives a nivell d'estudis universitaris (pàgina 175).

Gràfic 42. Xiquetes i xiquets de l'escola Assumpció (2017-2018). Elaboració pròpia a partir de les dades facilitades per l'escola (pàgina 178).

Gràfic 43. Xiquetes i xiquets de l'escola Assumpció (2018-2019). Elaboració pròpia a partir de les dades facilitades per l'escola (pàgina 179).

Gràfic 44. Professorat de l'escola Assumpció per sexes. Elaboració pròpia a partir de les dades facilitades per l'escola (pàgina 180).

Gràfic 45. Xiquetes i xiquets de l'escola Sant Miquel (2017-2018). Elaboració pròpia a partir de les dades facilitades per l'escola (pàgina 185).

Gràfic 46. Xiquetes i xiquets de l'escola Sant Miquel (2018-2019). Elaboració pròpia a partir de les dades facilitades per l'escola (pàgina 186).

Gràfic 47. Professorat de l'escola Sant Miquel per sexes (2018-2019). Elaboració pròpia a partir de les dades facilitades per l'escola (pàgina 186).

Gràfic 48. Xiquetes i xiquets de l'escola Riumar (2017-2018). Elaboració pròpia a partir de les dades facilitades per l'escola (pàgina 196).

Gràfic 49. Xiquetes i xiquets de l'escola Riumar (2018-2019). Elaboració pròpia a partir de les dades facilitades per l'escola (pàgina 197).

Gràfic 50. Professorat de l'escola Riumar per sexes (2017-2018). Elaboració pròpia a partir de les dades facilitades per l'escola (pàgina 197).

Gràfic 51. Professorat de l'escola Riumar per sexes (2018-2019). Elaboració pròpia a partir de les dades facilitades per l'escola (pàgina 198).

Gràfic 52. Total alumnat institut de Deltebre (2016/17) (pàgina 205).

Gràfic 53. Total alumnat institut de Deltebre (2018/19) (pàgina 206).

Gràfic 54. Índex graduacions 2012-2018 (pàgina 207).

Gràfic 55. Professorat de l'institut Deltebre curs 2017/18 (pàgina 209).

Gràfic 56. Professorat de l'institut Deltebre curs 2018/19 (pàgina 209).

Gràfic 57. Alumnat per sexe. Curs 2018/19 (pàgina 213).

Gràfic 58. Nombre de visites any a la biblioteca Delta de l'Ebre (pàgina 217).

Gràfic 59. Utilització de la biblioteca any 2013 (pàgina 217).

Gràfic 60. Utilització de la biblioteca any 2014 (pàgina 217).

Gràfic 61. Utilització de la biblioteca any 2015 (pàgina 218).

Gràfic 62. Utilització de la biblioteca any 2016 (pàgina 218).

Gràfic 63. Utilització de la biblioteca any 2017 (pàgina 218).

Gràfic 64. Altes per any (pàgina 221).

Gràfic 65. Construcció d'habitatges per any. Font: Idescat 2017 (pàgina 236).

Gràfic 66. Taxa de risc de pobresa. Per sexe i grups d'edat (2017). Font: Idescat (pàgina 255).

Gràfic 67. Personal de l'Ajuntament per sexes (pàgina 274).

Gràfic 68. Prevalença de malalties a Deltebre. Font: CatSalut 2015 (pàgina 285).

Gràfic 69. Població amb diabetis de l'ABS Deltebre. Període= 1/01/2016-31/12/2016 (pàgina 276).

Gràfic 70. Població amb diabetis de l'ABS Deltebre. Període= 1/01/2017-31/12/2017 (pàgina 276).

Gràfic 71. Població en MPOC de Deltebre 2016 (pàgina 290).

Gràfic 72. Població en MPOC de Deltebre 2017 (pàgina 291).

Gràfic 73. Insuficiència cardíaca congestiva Deltebre 2016 (pàgina 294).

Gràfic 74. Insuficiència cardíaca congestiva Deltebre 2017 (pàgina 295).

Gràfic 75. Població de Deltebre que ha sofert un accident vascular cerebral de l'ABS Deltebre 2016 (pàgina 299).

Gràfic 76. Població de Deltebre que ha sofert un accident vascular cerebral de l'ABS Deltebre 2017 (pàgina 300).

Gràfic 77. Població de Deltebre que ha sofert depressió de l'ABS Deltebre 2017 (pàgina 303).

Gràfic 78. Piràmide Kaiser de Deltebre. Font: Dades dels indicadors de l'àmbit d'atenció primària. Dades 2015. Observatori del Sistema de Salut de Catalunya (pàgina 321).

Gràfic 79. Piràmide Kaiser de Deltebre. Font: Dades dels indicadors de l'àmbit d'atenció primària. Dades 2017. Observatori del Sistema de Salut de Catalunya (pàgina 322).

Gràfic 80. Canal d'atenció del SIAD (pàgina 330).

ÍNDEX D'IMATGES

Imatge 1. Mapa de carreteres. Font: Deltebre atracció natural (pàgina 81).

Imatge 2. Mapa de camins rurals (pàgina 87).

Imatge 3. Població d'origen divers procedent d'Europa (2017) (pàgina 119).

Imatge 4. Població d'origen divers Europa 2018. Elaboració pròpia a partir de les dades de l'INE (pàgina 120).

Imatge 5. Població d'origen divers procedent d'Àsia (2017) (pàgina 121).

Imatge 6. Població d'origen divers procedent d'Àsia 2018. Elaboració pròpia a partir de les dades de l'INE (pàgina 122).

Imatge 7. Població d'origen divers procedent d'Àfrica (2017) (pàgina 123).

Imatge 8. Població d'origen divers Àfrica 2018. Elaboració pròpia a partir de les dades de l'INE (pàgina 124).

Imatge 9. Població d'origen divers procedent d'Amèrica Central (2015) (pàgina 125).

Imatge 10. Població d'origen divers procedent d'Amèrica del Sud (2015) (pàgina 126).

Imatge 11. Població d'origen divers procedent d'Amèrica 2018. Elaboració pròpia a partir de les dades de l'INE (pàgina 127).

Imatge 12. Plànol d'ubicació de l'Institut de Deltebre. Font: Google Maps (pàgina 200).

